میگۆنووس

له یادی ١٩ ساڵەی کارەساتی برلێن

کۆمەڵێک بابەت و نوسراوە سەبارەت بە تیرۆری دوکتور سەعید و هاوڕێیانی

خەرمانانی ٢٧١١ — ئامادە کردنی : رەحمان نەقشی — سپتامبری ٢٠١١

===================== پێڕست =====================

١- یادێک لە بلیمەتی گەورە شەهید دوکتور سادقی شەرەفکەندی................ مستەفا شڵماشی .... لاپەرەی ٣
٢- کورتە یەک لە ژیانی شەهید د. سادق شەرەفکەندی.................... حدک میدیا............ لاپەرەی ٤
٣- کورتەیەک لە ژینناмەی شەهید فەتاح عەبدولی .... رۆژنامەی کوردستان .... لاپەرەی ٥
٤- بەرێز بێت یادی شەهید کاک هۆمایون ئەردەلان,........... یەدوللا سۆلتان پەنا.................. لاپەرەی ٦
٥- تایبەتمەندی و کەسایەتیی دوکتور شەرەفکەندی، لە روانگەی رێبەرانی حیزبەوە......... مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە ....لاپەرەی ٧
٦- بە بۆنەی ١٦ هەمین ساڵی تێرۆری میکۆنۆس......... لۆقمان زەهرایی .... لاپەرەی ٨
٧- تیرۆری د.شەرەفکەندی پەڵەیەکی دیکەی تاوان بە تەوێلی ریژیمی ئیسلامیی ئیرانەوە..... حیزبی دیمۆکراتی کوردستان _کومیتەی تۆرۆنتۆ ...... لاپەرەی ١٠
٨- هێرشی تیرۆریستی ١٥ ساڵ لە مەوەبەری بێرلین جوغزێکە کە ئێستاشی گرتۆتە خۆ......... خالید بەهمەن. لە ئاڵمانیەوە بۆ کوردی محەممەدی فەقێ عەلی....لاپەرەی ١١
٩- لە یادی پانزدەهەمین ساڵرۆژی تیرۆرکردنی دوکتور سادق شەرەفکەندی......... نووسینی: سمایل زارەعی .... لاپەرەی ١٢
١٠- دوکتور شەرەفکەندی بەرەو بەرزایی ...... نووسینی: حەسەن حاتەمی .... لاپەرەی ١٥
١١- ساڵوەگەڕی شەهید بوونی دوکتور شەرەفکەندی و هاورێیانی .... ئاسۆ حەسەن زادە.......... لاپەرەی ١٦
١٢- یادی د.شەرەفکەندی، بۆنەیەک بۆهاوپێوەندی لە گەڵ گەلی کورد و حیزبی دیموکرات .... قادر وریا .... لاپەرەی ١٧
١٣- چاردەهەمین ساڵیادی شەهیدانی میکۆنۆس .... نووسینی مامۆستا ئاشق .... لاپەرەی ١٩
١٤- باسێک لە سەر دوکتور سادق شەرەفکەندی .... نووسینی: کەریم ئەڵلاوەیسی .... لاپەرەی ٢٠
١٥- دوکتور سادق سیاسەتمەدارێکی بەتواناو گەورەو مرۆڤێکی زۆر سادەو دڵفراوان بوو .... دوکتور کەنداڵ نەزان .... لاپەرەی ٢١
١٦- د. شەرفکەندی هەموو قسەکانت حەقیقەت و حیکمەت بوون .... بێرنارد کۆشنێر............. لاپەرەی ٢٣
١٧- چەند وتەیەکی بە نرخی شەهید کاک دوکتور شەرەفکەندی لە پێوەندی لەگەڵ شێوەکانی بەشداریکردنی خەڵک لە خەباتدا...... رۆژنامەی کوردستان ...لاپەرەی ٢٤
١٨- چاردە ساڵەی شەهید بوونی دوکتور شەرەفکەندی و هاورێیانی .... نووسینی قادر وریا.................. لاپەرەی ٢٥
١٩- حوکمی دادگای بەرزی بێرلین دژ بە کۆماری ئیسلامیی ئێران................. وەرگیرانی سمایل شەرەفی .... لاپەرەی ٢٧
٢٠- گوڵبژێرێک لە وتە بەنرخەکانی شەهیدی نەمر دوکتور سادق شەرەفکەندی .... ئامادە کردنی دڵشاد جەمشیدی .... لاپەرەی ٣٨
٢١- وتووێژی تایبەتیی "کوردستان" لەگەڵ خاتوو کەژاڵ حاجی عەبباسی، هاوسەری شەهید فەتاح عەبدولی .... رۆژنامەی کوردستان .... لاپەرەی ٤١
٢٢- وتووێژی تایبەتیی "کوردستان" لەگەڵ بەرێز ئەحمەد شێربەگی .... رۆژنامەی کوردستان .... لاپەرەی ٤٣
٢٣- دادگای میکۆنوس و لە قاودانی نهێنییەکانی دەزگای تیرۆری رێژیمی ئێران .... فواد خاکیبەیگی .... لاپەرەی ٤٥
٢٤- هانس – یواخیم ئێریک (پارێزەری یەکێک لە سکاڵاکەران)................ وەرگێر تاهیر حیکمەت...................... لاپەرەی ٤٧
٢٥- دوکتور سادق شەرفکەندی بە تەنیا حیزبێک بوو،............ هیوا گوڵ محەمەدی .... لاپەرەی ٥٧
٢٦- لە پەراوێزی ترۆری بەرێزان دوکتۆر محەممەد سادق شەرەفکەندی و هاوکارانی بەدەست دەوڵەتی ئێران........... سەعی سەقزی.......... لاپەرەی ٥٨
٢٧- راگەیاندراوی نوێنەرایەتیی دەرەوەی وڵاتی حیزبی دێموکراتی کوردستان .... لاپەرەی ٦٠
٢٨- راپۆرتێکی نوێ لە سەر تێرۆری میکۆنۆس .... حەمید تەیموری .... لاپەرەی ٦١
٢٩- میکونوس پەڵەیەکی شەرم کە بە هیچ رەنگێک لە داوینی کۆماری ئیسلامی نابێتەوە................ لە فارسیەوە رەشید حەیدەری............ لاپەرەی ٦٢
٣٠- تێرۆریزمی دەولەتی فارس و کاریگەری لە سەر خەباتی رزگاری خوازی لە رۆژهەڵاتی کوردستان............ لوقمان زەهرایی.............. لاپەرەی ٦٥
٣١- شەرەفکەندی رووبارێک لە جوانمێری، تاڤگەیەک لە بەڵێنی (شێعر)................ ئەحمەد شێربەگی................. لاپەرەی ٦٧
٣٢- پۆستر.................. رەحمان نەقشی .... لاپەرەی ٦٩

یادێک لە بلیمەتی گەورە شەهید دوکتور سادقی شەڕەفکەندی

نووسینی : مستەفا شڵماشی

(٢٦ی خەرمانانی ساڵی (١٣٧١) ریکەوتی١٧ی سیپتامبری ١٩٩٢) لە ناوجەرگەی دنیای پێشکەوتو دا، واتە لە شاری بەرلین و لە کاتێک دا کە ئەو شارە میواندراری نوێنەرانی زووربەی نیزیک بە تەواوی ئەحزابی سۆسیال - دێموکڕاتی سەراسەری دنیا بو، دوکتور سادقی شەڕەفکەندی سکرتێری ئەوکاتی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان، کاک فەتتاحی عەبدولی نوێنەری حیزب لە دەرەوەی وڵات، کاک هومایونی ئەردەڵان نوێنەری حیزب لە ئەڵمان و کاک حوسێنی دێهکردی دۆستی لە مێژینەی گەلی کورد و حیزبی دێموکڕات، بەدەستی جینایەتکارانی کۆماری ئیسلامیی ئێران تیرۆڕ کران.
ئەو تێرۆڕە دەوڵەتییە هەر لەو کاتەدا کە لاپەڕەیەکی ڕەشی دیکەی خستە سەر کارنامەی دژی مرۆڤایەتی کۆماری ئیسلامی، خەسارێکی زۆر گەورەشی لە جوڵانەوەی نەتەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان و حیزبی دێموکڕاتی کوردستان دا.

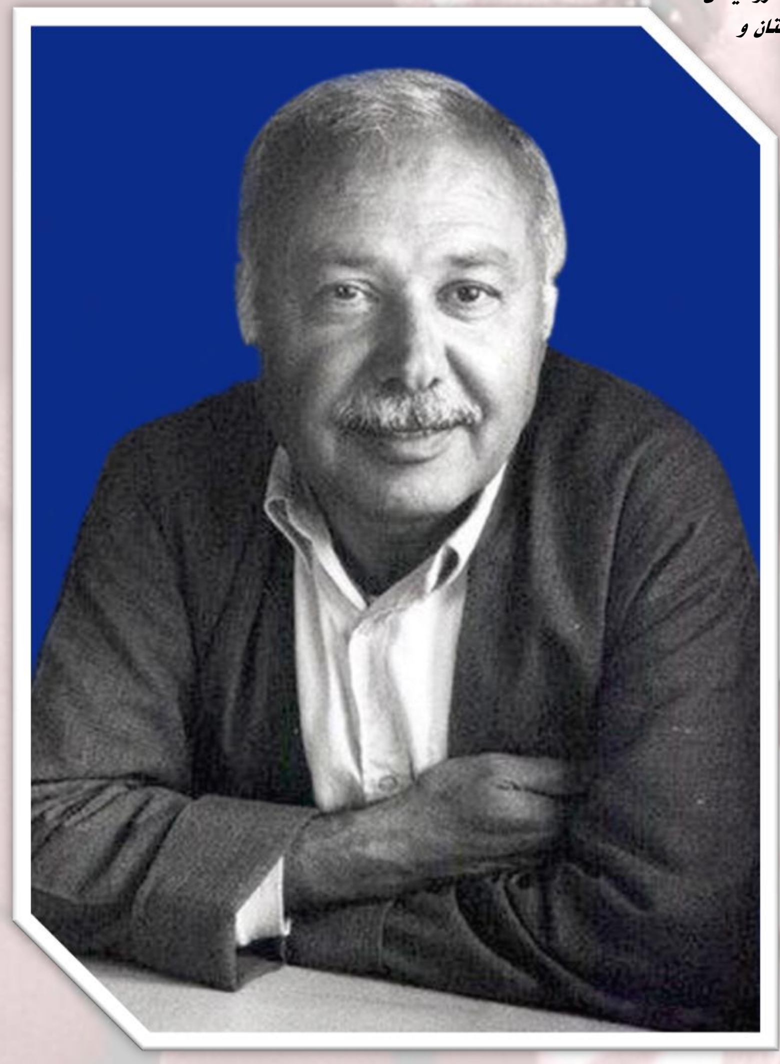

دوکتور سادقی شەڕەفکەندی یەکێک لە و کادرە هەڵکەوتوانەی حیزبی دێموکڕات بو کە دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملو گەورەترین چاوەڕوانی لێ دەکرا و پشت بە ڕێبەری کردنەکەی دەبەسترا. دوکتور سادق کەسێکی ووردبین، تەشکیلاتی و هەتا بڵێی بە وورە و خوو ڕەوشت بەرز بو. هەرچەند لە دنیا دا هیچ ئینسانێک بێ عەیب نییە و ڕێبەرانیش هەر ئینسانێکن و ناکرێ بێ عە یب بن، بەڵام کەم کەس هەڵ دەکەون کە وەک دوکتور سادقی شەرەفکەندی، ئەو تایبەتمەندییەی ڕێبەرایەتیان تێدا بێ.
کاتێک ئاوڕ دەدەمەوە سەر ڕابردوو ئەو ڕۆژانەم وەبیر دێتەوە کە بۆ ماوەی نیزیک ساڵێک لە شێوەجۆی ناوچەی سەردەشت پێکەوە لە ژوورێک دا بوین کە بەبەر کەندەڵانێکە وە دروست کرابوو و ئەوەندە شێدار بو کە بە ناوەڕاستی ژوورەکە دا جۆگەلە یەکمان هەڵبەستبوو کە ئاوەکەی پێدا بڕوا و ئێستاش پێم سە یرە چۆن لەو ژوورە دا نەخۆش نەکەوتین، چەند سیفەتێکی مەردانەم دێتەوە بیر کە بەڕاستی بۆ کەسێکی شۆڕشگێڕ لە نان و ئاو زیاتر پێویستن. دوکتور شەڕەفکەندی هەر لەو کاتە دا کە زۆر جیددی بوو لە کاری سیاسی و حیزبایەتی دا، ئەوەندەش بێ موبالات بوو نیسبەت بە ژیانی تایبەتی. هێندە نیک نەفس بو کە هەر بە نانی ویشکی ئیدارەی دەکرد و هیچ کاتێک نەمدی گلەییە کی شەخسی هەبێ. هەر لەو کاتە دا کە ساکار بوو لە هەڵس و کەوت دا و تەنانەت لە گەڵ کوڕ و کچە لاوەکانی ڕاگەیاندنی حیزب دا گاڵتەو گەپی دەکرد، لە بەر پرسایەتی دا ئەوەندە جیددی و تەنانەت توند و تیژ بوو . هەر لە و کاتە دا کە بۆ نوسین و لێکدانەوە و هەڵسەنگاندن پرس و ڕای دەکرد، لە دەربڕینی بۆچوونی خۆی دا و پێ داگری لە سەر بۆ چونەکانیشی دا بە هەڵوێست بوو. هەر لە و کاتەدا کە بە شک و گومانەوە چاوی لە هەرشتێک دەکرد و بە چاوی ڕەخنە گرانە کارەکانی خۆی و هاوڕێیانی هەڵدەسەنگاند، ئەگەر گە یشتبایە کاتی بڕیار دانیش زۆر ئازایانە و بێ دوودڵی بڕیاری دەدا. جا ڕەنگە جاری وایە بڕیاری هەڵەشی دابێ.
دوکتور شەڕەفکەندی کەسێک بوو کە توانا و غیرەتی ڕێبەرایەتی کردنی هەبوو. دوای دوکتور قاسملو زۆر بە زوویی توانی ڕۆڵی ڕێبەرێکی مەزن بەدەستەوە بگرێ و زوو گوڵ بکا، هەر بۆیە دوژمن بە پەلە کەوتە پلان دانان تا ئەویش لە سەر ڕێگای خۆی لابەرێ و حیزبی دێموکڕات و جوڵانەوەی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، لە باری ڕێبەرییەوە لاواز بکا. هەر بۆیە بە نامەردانەترین شێوە پلانی دارشت و ئەو ڕێبەرە گەورەیەی لە جوڵانەوەی کورد ستاند. بە شەهید بوونی دوکتور شەرەفکەندی گەلی کورد و حیزبی ێموکڕاتی کوردستان خەسارێکی گەورەیان لێ کەوت، بەڵا بە خوێنی کەسانی وا گەورە نەمامی لە خۆ بوردوەکان ئاو دەدرێ و دەیان گوڵی شەڕەفکەندی دەبشکون. یادی ڕێبەرانی پایەبەرزی وەک شەڕەفکەندی و هاوڕێیانی، بێگومان هەستی درێژەدەرانی ڕێگاکەیان دەجوڵێنێ و بۆ درێژەدان بە ئەرکە کانی ئەوان وورەیان پێ دەبەخشێ.

بەرز و پیرۆز بێ یادی شەهیدانی میکۆنۆس

شەکاوە بێ ئاڵای خەباتی ڕێبازەکەیان تا وەدیهاتنی ئامانجی ئەو شەهیدە سەر بەرزانە.

١٤ی سیپتامبری ٢٠١١

کورتە یەک لە ژیانی د. سادق شەڕەفکەندی

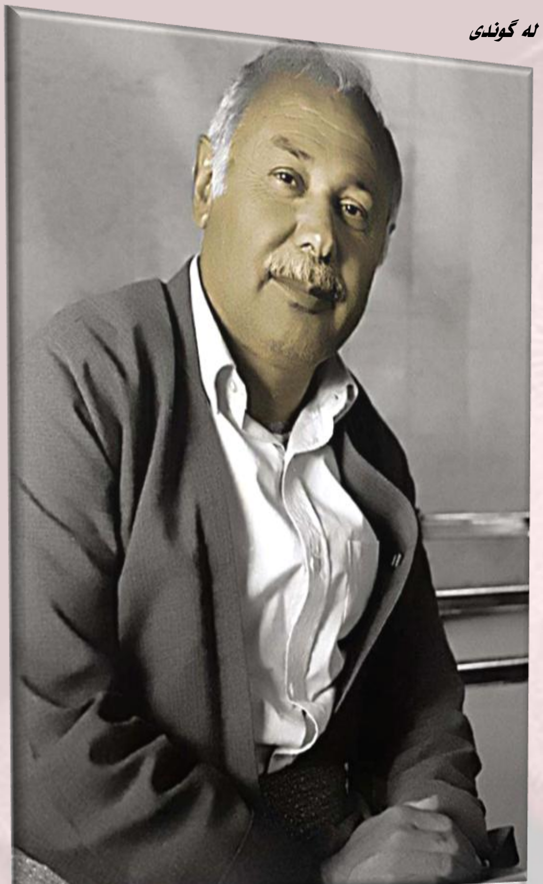

سادقی شەرەفکەندی ٢١ی بەفرانباری ساڵی ١٣١٦ی هەتاوی (١١ی ژانوییەی ١٩٣٨ی زایینی) لە بنەماڵەیەکی نیشتمانپەروەر دا لە گوندی تەرەغەی بۆکان لە دایک بوو. لە تەمەنی منداڵی دا باوکی لەدەستداو سەرپەرستی یەکەی، کەوتە سەرشانی براگەورەکەی، شاعیرو نیشتمانپەروەری گەورەی کوردستان خوالێخۆشبوو مامۆستا "هەژار"ی نەمر. سەردەمی منداڵیی محەممەد سادق، هاوکات بوو لەگەڵ پەرەئەستاندنی خەباتی رزگاریخوازانەی خەڵکی کوردستانی ئێران و دامەزراندنی کۆماری کوردستان. رێنوێنی و ئاموژگاریەکانی برا زانا و خەباتگێرەکەی و زۆر دیمەن لە قۆناخی مێژوویی ئەوکات لەبیرو زەینی دا نەخشی بەست .

پۆلی یەک و دووی سەرەتایی لە بوکان و پاشان کە بنەماڵەکەی لە مەهاباد گیرساوە، خویندنی سەرەتایی و ناوەندی لەو شارە و ساڵی ئاخیری دەبیرستانی لە تەورێز تەواو کردو ساڵی ١٣٣٨ی هەتاوی (١٩٥٩ی زایینی) لە "دانشسرای عالی"ی تاران لیسانسی شیمیی وەرگرت. شایانی سەرنجە کە لە هەموو پلەکانی خویندندا یان خاوەنی پلەی یەکەم یان یەکێک لە باشترین قوتابیان و خوێندکاران بوو. هەر لەو ساڵەدا بوو بە مامۆستای دەرسی شیمی و هەتا ساڵی ١٣٤٤ی هەتاوی (١٩٦٥ی زایینی) لە شارەکانی ورمێ و مەهاباد بە ئەرکی مامۆستایەتی یەوە خەریک بوو. لەوماوەیەدا وەک مامۆستایەکی شارەزا ناوی دەرکرد و بۆ پێ گەیاندنی قوتابیانی کوردستان زەحمەتێکی زۆرو بەرچاوی کێشا بە جۆرێک کە ئەو قوتابی یانە کە ئەو دەرسی پێ دەگوتن و لە زانستگاکان قبووڵ دەبوون، ساڵ بە ساڵ زیاتر دەبوون. سەرەنجام "ساواک"، دەزگای جاسوسیی رێژیمی حەمە رەزا شا ئەو خزمەتەی لە کوردستان پێ رەوا نەدی و لە گەڵ ژمارەیەک ماموستای دیکەی هابیرو هاوکاری بۆ شارەکانی "اراک"و "کرج"و چەند شاری دیکەی دوور خستنەوە. محەممەد سادق شەرەفکەندی ساڵی ١٣٤٩ی هەتاوی (١٩٧٠ی زایینی) بۆ زانستگای"تربیت معلم" نەقڵ کراو وەک ئاسیستانی بەشی شیمی کاری پێ ئەسپێردرا. پاش نیشاندانی لێوەشاوەیی یەکی تەواو لەو ئەرکەدا، ساڵی ١٣٥١ی هەتاوی (١٩٧٢ی زایینی) بە کەڵک وەرگرتن لە بورسی وەزارەتی علووم چوو بۆ فەرانسەو پاش چوار ساڵ مانەوە لەو وڵاتە توانی دوکتورای شیمیی ئانالیز (شیمی تجزیە) لە زانستگای ژمارە ٦ی پاریس وەربگرێ. دوکتور سادق شەرفکەندی ساڵی ١٣٥٥ی هەتاوی (١٩٧٦ی زایینی) گەڕایەوە تاران و وەک "استادیار"ی شیمی لە زانستگای "تربیت معلم" درێژەی بە کاری ماموستایەتی دا کە لە بەجێهێنانی ئەو ئەرکەشدا بە تەواوی سەرکەوتوو بوو. هەربۆیە بوو بە خۆشەویستی مامۆستایان و خوێندکارانی ئەو زانستگایەو وەک مامۆستایەکی دڵسوزو لە هەمان کاتیشدا خەباتگێڕ ناوی دەرکرد. دوکتور محەممەد سادق شەرەفکەندی ساڵی ١٣٥٢ی هەتاوی (١٩٧٣ی زایینی) کاتێک لە پاریس دەورەی دوکتورای دەدیت، لە رێگای مامۆستای مەزن دوکتور "عبدالرحمان قاسملو"ی رێبەرمانەوە لەگەڵ بەرنامەو پێرەوی نێوخۆی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران ئاشنا بووو داوای ئەندامەتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی کرد. پاش گەڕانەوەی بۆ ئێران بوو بە رابیتی نێوان دوکتور قاسملووو ئەندامانی کۆنی رێبەرایەتیی حیزب و لەو پێوەندی یە دا زەحمەتێکی زۆری کێشاو زۆر جاریش گیانی خۆی خستە مەترسی‌یەوە. دوای رووخانی رێژیمی پاشایەتی و دەستپێکردنەوەی تێکۆشانی ئاشکرای حیزبی دێموکرات، ساڵی ١٣٥٨ی هەتاوی (١٩٧٩ی زایینی) بوو بە موشاویری کومیتەی ناوەندی و رەشەمەی ساڵی ١٣٥٨ (فیورییەی١٩٨٠ی زایینی) لە کۆنگرەی چوارەمی حیزبدا بە ئەندامی کومیتەی ناوەندی هەڵبژێردراو بەرپرسایەتیی کومیتەی حیزب لە تارانی پێ ئەسپێردرا کە ئەو بەرپرسایەتی‌یەشی بە لێوەشاوەیی و کارزانی‌یەوە بە ئەنجام گەیاند. سەرەتای هاوینی ساڵی ١٣٥٩ی هەتاوی (١٩٨٠ی زایینی) لە لایەن رێبەرایەتیی حیزبەوە بۆ کاری تەواووەخت بانگ کرایەوە کوردستان و هەموو توانای خۆی لە خزمەت حیزب نا. لە پلینومی کومیتەی ناوەندی لە هاوینی ساڵی ١٣٥٩ی هەتاوی (١٩٨٠ی زایینی)دا بە ئەندامی دەفتەر سیاسی هەڵبژێردرا. لە کۆنگرەکانی پێنجەم، شەشەم، حەوتەم، هەشتەم و نۆهەمی حیزبدا هەموو جارێ بە ئەندامی کومیتەی ناوەندی و لە کومیتەی ناوەندییشدا هەموو جارێ بە ئەندامی دەفتەری سیاسی هەڵبژێردراوەتەوە.

دوکتور سادق شەرفکەندی ماوەی بوونی لە رێبەرایەتیی حیزبدا زۆرتر بەرپرسایەتیی بەشی تەبلیغات (رادیوو چاپەمەنی)ی لە سەرشان بووو لە ساڵی ١٣٦٥ەوە هەتا کاتی شەهید بوونی مامۆستای گەورەمان دوکتور "قاسملوو"ی نەمر ئەرکی جێگری سکرتێری گشتیی حیزبی بە ئەستووە بوو. دوکتور سادق شەرفکەندی لە یەکەم پلینومی دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملوودا بە تێکڕای دەنگی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بە سکرتێری گشتیی حیزب هەڵبژێردراو لە کۆنگرەی نۆهەمی حیزبیشەوە تا کاتی شەهیدبوونی (٢٦ی خەرمانانی ئەمساڵ (١٣٧١) ریکەوتی١٧ی سیپتامبری ١٩٩٢) ئەرک و بەرپرسایەتیی قورسی "سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران"ی بەرێوە دەبرد. خەباتگێڕی مەزنی گەلەکەمان دوکتور سادق شەرفکەندی لە ماوەی ئەو دوازدە ساڵەی دوایی دا رۆڵێکی بنەڕەتی لە رێبەرایەتیی حیزب و جووڵانەوەی گەلەکەماندا هەبوو. یەکێک لە بەوەجترین و شارەزاترین رێبەرانی نێو ریزەکانی بزووتنەوەی میللی . دێموکراتیکی گەلەکەمان بووو بە هەق دەبێ بڵێین کە قوتابی یەکی لێوەشاوەو یارێکی وەفاداری دوکتور قاسملووی نەمر بووو پاش دوکتور قاسملوویش بوو بە مامۆستای ئیدامەکاری و درێژەدان بە رێبازو رێگای دوکتور قاسملووو بە لێهاتووی و لێوەشاوەیی خۆی نەیهێشت بێ قاسملوویش بەم جۆرە کە ئاواتی دوژمنانی بزووتنەوە بوو بە حیزبەوە دیار بێ. دوکتور سادق هەر لەو کاتەوە کە هاتە نێو رێبەرایەتیی حیزب یەکێک لە داڕێژەرانی کاریگەری سیاسەت و هەڵوێستەکانی حیزب بوو، لەسەر پاراستنی ئوسوول و پرنسیپەکانی حیزب شێلگیرو پێداگر بوو، ئەفرادی دوو دڵ و ڕاڕای دەدانە بەر هێرش و رێگای پێ نەدەدان شوێنی خراپ لەسەر رەوتی بزووتنەوە و کاروباری حیزبی دابنێن. ئەو کادر و پێشمەرگەکانی حیزبی خۆش دەویستن بەڵام ئەو خۆشەویستی یە هەرگیز شوێنی لەسەر هەڵسەنگاندنی واقیعبینانەی کادرو پێشمەرگەکان و کاروباری ئەوان دانەدەنا. دڵپاکی و بێ غەرەزیی کاک دوکتور سەعید بۆ هەموو هاوڕێیانی حیزبی بە تەواوی دەرکەوتبوو هەر بۆیەش ئامۆژگاریەکانی وەردەگیران. نەخشی گرینگی تەشکیلاتی لە حیزب و بزووتنەوەدا زۆر بە باشی هەست پێ کردبوو، بەڵام هەرگیز تەشکیلاتی بەجێ خەلک دانەدەناو لە دەمارگرژی و سکتاریستی بەدوور بوو، چونکە ئەو تەشکیلاتی حیزبو خودی حیزبیشی بۆ رێبەرایەتی کردنی خەباتی گەل دەویستن. تێکوشەر دوکتور سادق ئینسانێکی شوجاع، بەورە، بەئەخلاق، راستگۆو دروستکار و بەراستی سادق بوو. لە هەق و عەداڵەت پشتیوانی دەکرد و لە هەموو ئەو تایبەتمەندی یانە لە سیاسەت و کردەوەدا کەڵکی وەردەگرت. ئینسانێکی پڕکار بووو ماندوویی نەدەناسی، هەموو کات و وەختی خۆی بۆ جێبەجێ کردنی ئەرکە حیزبی‌یەکان تەرخان کردبوو، شۆڕشگێڕێکی بە تەواو ماناو دێموکرتێکی واقیعی بوو، کە لە هەر کارو کردەوەو هەڵوێستێکی دا ئەو تایبەتمەندی‌یانەی خۆیان دەنواند. بڕوایەکی قووڵی بە دێموکراسی و مافی گەلانی ئێران هەبوو، هەر بۆیە لە ڕوانگەی ئەوەوە پێوانەی هەر حەرەکەتێکی خەباتگێڕانە لە ئێران و کوردستاندا بریتی بوو لە تێکۆشان بۆ سەقامگیرکردنی ئازادی و دێموکراسی و مافە رەواکانی گەلی کورد و گەلانی ئێران. سیاسەت و تاکتیک بۆ دوکتور سادق زاراوە و دەستەواژەی خەیاڵی و زەینی

نەبوون،لە روانگەی ئەوەوە سیاسەت کردەوەی خەباتگێڕانە بوو، هەر بۆیەش بەهەق و کردەوە ببوو بە ئاوێنەی تایبەتمەندیە مەزنەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران. دوکتور سادق شەرەفکەندی ئینسانێکی خاکی و خەڵکی و بە"تواجع" بوو، هەر ئەوەندە کە لە راست دۆستان و هاوڕێیانی دا رووخۆش و بەگوزەشت بوو، لە راست دوژمنان و نەیارانی حیزب و گەلدا توند و بێ لێبوردن بوو، قورس و قایم لە بەرامبەریاندا ڕادەوەستا و زەرڕەیەک "نرمش"و هەنگاوێک گەڕانەوەی بۆ نەبوو. ئەو خەڵکی کوردستانی بە رەگ و پێستی یەوە خۆش دەویست، هەر بۆیەش گیان و ژیانی بۆ خزمەت بەوان تەرخان کردبوو. ئەو لەو سیاسەتمەدارانە نەبوو کە خەڵکیان وەک ئامرازی بردنە پێشی مەبەستەکانی خۆیان دەوێ، ئەو بۆ خۆی پێشڕەوی خەباتی خەڵکی کوردستان بووو جگە لە قازانج و بەرژەوندیەکانی گەل هیچ قازانج و بەرژەوندی یەکی تایبەتی و شەخسی بەلاوە گرینگ نەبوو. ئەو بۆ کادرو پێشمەرگەکانی حیزب تەنیا هەر سکرتێری گشتی نەبوو، ئەو دۆست و هاواڵی هاوڕێیان بووو بە رادەیەک لەگەڵیان تێکەڵاو و لێیان نیزیک بوو کە هەر هاوڕێیەک بە ڕاشکاوی دەیتوانی پرسکەی دڵی خۆی لە لای هەڵرێژێ و لە ڕێنوێنی یە بە کەڵکەکانی کەڵک وەبگرێ. کاک دوکتور سادق بڕوایەکی قووڵی بە هاوکاریی گەلان و هەموو ئازادیخوازانی ئێران هەبوو، لەو بڕوایەدا بوو کە رووخاندنی رێژیمی ئاخوندی بەبێ نیزیکیو هاوکاری و هاوپێوەندی هێزە نیشتمانپەروەر و خەباتگێڕەکانی ئێران، کارێکی مومکین یان لانی کەم هاسان نیە، هەر بۆیە لە هەر دەرفەتێک بۆ ئەو مەبەستە کەڵکی وەردەگرت و بە کردەوە هەوڵی بۆ دەدا و سەرنجام لەو رێیە دا گیانی بەختی ئازادیی ئێران و خودموختاری کوردستان کرد. یادو ناوی شەرەفکەندیی مەزن هەمیشە بە نەمری دەمێنێتەوە و خەبات و تێکۆشانی پڕشنگداری لە پێناو ئامانجە پیرۆزەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران و گەلی کورد و خەڵکی ئێراندا و تایبەتمەندییە شۆرشگێڕانەکانی دوای نەمانیشی رێنوێن و ئیلهامدەری تێکۆشەرانی وڵاتەکەمان دەبێ.

حدک میدیا ١٦مای ٢٠٠٩

کورتەیەک لە ژیننامەی شەهید فەتاح عەبدولی

کاک فەتاح ساڵی ١٣٤٠ی هەتاوی لە گوندی "وەزنێ"ی ناوچەی سندووسی نەغەدە لە بنەماڵەیەکی زەحمەتکێشدا لەدایک بووو خوێندنی سەرەتایی و ناوەندیی لە گوندەکەیان و شاری نەغەدە تەواو کرد و بە دەستپێکردنی شۆڕشی گەلانی ئێران، وەک لاوێکی دڵسۆز و نیشتمانپەروەر بوو بە ئەندامی رێکخراوی لاوانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران. کاک فەتاح لە کومیتەی نەغەدە دا کاروباری ئینتشاراتی و تەبلیغاتی و هەروەها سەرنووسەری گۆڤاری "یەکیەتی" (ئۆرگانی کومیتە شارستانی نەغەدە کە ١١ ژمارەی لێ دەرچوو) لە ئەستۆ بوو،

و بەمجۆرە هەموو ژیان و تەمەنی خۆی بۆ خزمەت بە حیزب و گەلەکەی تەرخان کرد. بەرپرسایەتی یەکانی بریتی بوون لە ئەندامی هەیئەتی ئیجرایی کومیتە شارستانی نەغەدە، بەرپرسی کومیتە شارستانی نەغەدە،

* ٢ی رێبەندانی ١٣٦٢ – ٢٢ی ژانویەی ١٩٨٤ لە کۆنگرەی شەشەمی حیزب بە ئەندامی جێگری کومیتەی ناوەندی هەڵبژێردراو دواتر لە لایەن دەفتەری سیاسی یەوە بە بەرپرسی کومیتە شارستانی سنە دیاری کرا،

* ٢٦ی سەرماوەزی ١٣٦٤ ١٧ی دیسامبری ١٩٨٥ لە کۆنگرەی حەوتەمی حیزبدا بە ئەندامی کومیتەی ناوەندی هەڵبژێردرا و بەرپرسایەتی مەڵبەندی یەکی جنووبی کوردستانی کەوتە سەر شان و دواتر وەک بەرپرسی کومیتەی شارستانی سەردەشت درێژەی بە ئەرکەکانی خۆی داو.

* ٢٨ی بەفرانباری ١٣٦٦ (١٨ی ژانویەی ١٩٨٨لە لە کۆنگرەی هەشتەم بۆ جاری دوویەم بۆ ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێرا .

* ١ی بەفرانباری ١٣٧٠ ٢٢ی دیسامبری ١٩٩١ لە کۆنگرەی نۆهەمدا سەرلەنوێ بە ئەندامی کومیتەی ناوەندی هەڵبژێردرایەوە.

* دوای شەهتد بوونی عەبدوڵڵا قادری ئازەر، بەرپرسی پێوەندییەکانی حیزب لە دەرەوەی وڵات لە ٢٢ی پووشپەڕی ١٣٦٨دا کە لە لایەن تیرۆریستانی کۆماری ئیسلامیەوە بەرێوە چوو. رێبەرایەتیی حیزب هاتە سەر ئەو قەناعەتە کە بەرپرسایەتیی پێوەندییەکانی حیزب لە دەرەوەی کوردستانی بە کاک فەتاح بسپێرێ.

* کاک حەسەن شەرەفی جێگری سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دەڵێ: "پاش ئەوەی کە کاک عەبدوڵڵا قادری، نوێنەری حیزب لە دەرەوەی وڵات لەگەڵ کاک دوکتور قاسملوو لە ئوتریش تیرۆر کرا، دەبوو هاورێیەکی دیکەی کومیتەی ناوەندی بۆ جێی کاک عەبدوڵڵا وەکوو نوێنەری حیزب لە دەرەوەی وڵات دیاری بکرێ. پاش باسێک لە دەفتەری سیاسی و هەڵسەنگاندنی ئەندامێکی موناسب بۆ ئەو کارە لە دەرەوەی وڵات بەو ئاکامە گەیشتین کە کاک فەتاح بەو تایبەتمەندییانەی کە هەیەتی دەتوانێ ئەو مەسئوولییەتە بەرێوە بیات". هەر لەو کۆبوونەوەدا، دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکرات بڕیار دەدا کە کاک حەسەن شەرەفی بە پێی شناختێک کە لە کاروباری دەرەوەی وڵات هەیبوو، لەگەڵ کاک فەتاح عەبدولی بچێ بۆ فەڕانسە، بۆیە کاک حەسەن شەرەفی بۆ ماوەی مانگێک لەگەڵ کاک فەتاح عەبدولی لە فەرانسەدا دەبێ و ئەزموونەکانی خۆی وەکوو ئەرکێکی پێ ئەسپێردراو دەخاتە خزمەت بەرپرسی نوێی کاروباری تەشکیلاتیو ئەرکەکانی دیکەی کە نوێنەری حیزب لە دەرەوەی وڵات هەیەتی، بە جۆرێک رادەپەڕاند کە هەم رەزایەتی دەفتەری سیاسیی لێکەوتبووەوەو هەم ئۆرگانەکانی حیزب لە دەرەوەی وڵات پێی خۆشحاڵ بوون".

* فەتاح عەبدولی لە ماوەیەکی کەم دا لە مەیدانی کاری سیاسی و دیپلۆماسی دا زۆر چووە پێش و سەرکەوتوو بوو. ئەوانەی فەتاح عەبدولی یان دەناسی شاهیدی دەدەن ئەگەر تێرۆریستانی دەست پەروەردەی کۆماری ئیسلامی گیانی پاکی ئەویان نەستاندبا بە دڵنیایی یەوە یەکێک لەو کەسایەتیانە دەبوو کە گەلی کورد و حیزبەکەی خزمەتی گەورەترو رۆڵی گەورەتریان لێ چاوەروان دەکرد.

* شەهید فەتتاح عەبدولی لە رێکەوتی ٢٦ی خەرمانانی ساڵی ١٣٧١ی هەتاوی، بەرانبەر بە ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢ی زایینی،لە گەڵ هاورێیانی دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزب و ، هومایوون ئەردەڵان نوێنەری حیزب لە ئەڵمان و خەباتگێری ناسراوی ئێرانی و دۆستی لەمێژینەی حیزبی دێموکرات، نووری دێهکوردی، لە کۆبوونەوە یەک دا کە لە سەر چۆنیەتیی هاوکاری و هاوخەباتیی هێزو لایەنەکانی ئوپوزیسیون لە دژی کۆماری ئیسلامیی، لە ریستۆرانی میکونووس لە شاری بێرلین لە وەڵاتی ئاڵمان خەریکی بیرورا گۆڕینەوە بوون. کەوتنە بەر دەسرێژی تیررۆریستە بەکرێگیراوەکانی کۆماری ئیسلامیی کە بەداخەوە هەر چوار کەسیان شەهید بوون.

رۆژنامەی کوردستان

بەڕێز بێت یادی شەهید کاک هۆمایون ئەردەڵان

یەدوللا سۆڵتان پەنا

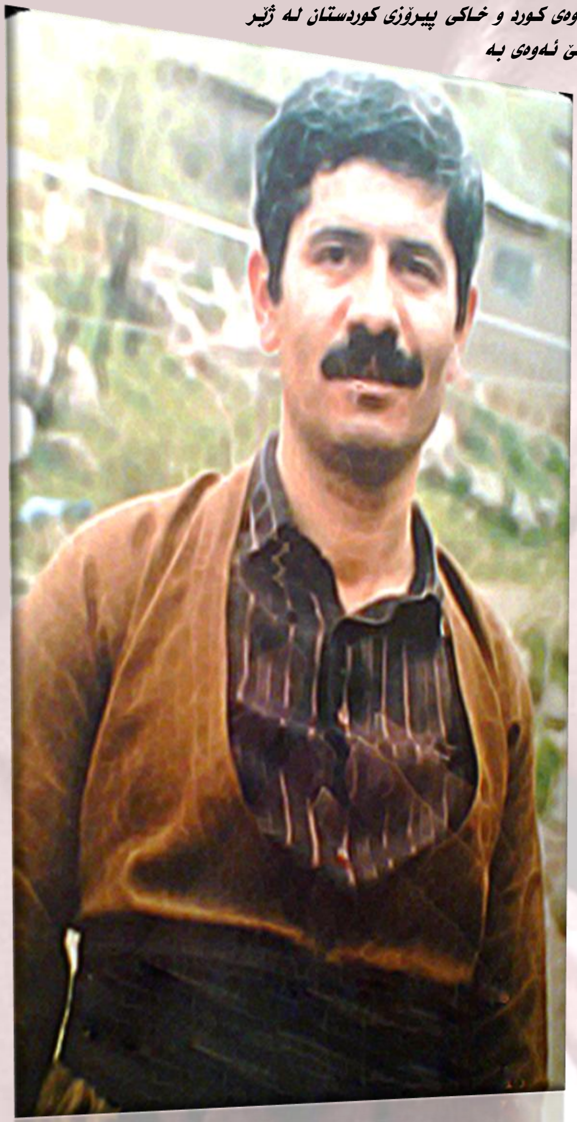

لە مێژووی بزوتنەوەی ڕزگاریخوازانەی کوردستاندا بە دەیان هەزار مرۆڤی شۆڕشگێر گیانی خۆیان لە ڕێگای ڕزگاری نەتەوەی کورد و خاکی پیرۆزی کوردستان لە ژێر داگیرکاری بەخت کردوە، بە ملیۆنان لە خەڵکی وڵاتەکەمان دوای تێکۆشان و کوێرەوەری زۆر بۆ گەیشتن بە ئامانج ، بێ ئەوەی بە ئاواتیان بگەن .

بە داخەوە سەریان ناوەتەوە و هەر ئێستاش ڕۆڵەکانی ئەوان گیرۆدەی بە کۆتایی گەیاندنی ئەم ئەرکەنە نەتەوەیە پیرۆزەی سەر شانیانن. بەو هیوایە بە یەکگرتوویی و هەنگاوی ژیرانەی سیاسەتوانان، پارتە کوردیەکان و خەڵکی کورد، کوردستانێکی ئازاد و سەربەخۆ بەدی بێت .

لەم باسە دا بە بۆنەی هەژدە ساڵەی تیرۆری ریبەری زانای حدکا و بەشێکی وڵاتەکەمان دوکتور سادق شەرەفکەندی و هاوڕێیانی بە دەس ڕژیمی دژی کورد و تیرۆریستی کۆماری ئیسلامی ئێران یادی پێشمەرگەی ماندوویی نەناس و بە ئەمەگی گەلەکەمان کاک هۆمایون ئەردەلان تازە دەکەینەوە کە لە ڕاستیدا یادکردنەوەی شەهیدانی ڕێگای ئازادی ئەرکێکی پیرۆزە کە لە ئاست لێبردوویی ئەوان لە ژیانیان ئەکرێتەوە .

بنەماڵەی کاک هۆمایون لە هۆزی گەورەی ئەردەلانەکان، پێش چەند سەد ساڵ لە سنەوە، ناوەندی ئەمارەتی ئەردەلان بەرەو سەقز کۆچیان کردوە و هەر لەو کاتەوە وەک حاکمی شاری سەقز لەم ناوچەیە ژیاون و دەسەڵاتدار بون و بەردەوام پارێزگاریان لە شاری سەقز و دەوروبەری کردوە. پێش شەری یەکەمی جیهانی سەیفەدین خان حاکمی سەقز باپیری کاک هۆمایون لە گەڵ سەرداری بۆکان و حەمەخانی بانە لە ساڵی ١٢٨٥ی کۆچی لە شاری مەراغە لە لایەن حکومەتی تۆرکیی عۆسمانیەوە بە پیلانیک لە سێدارە ئەدرێن، وا دەرکەوتووە کە لە سێدارە دانیان پێوەندی بە دۆزی نەتەوەییەوە هەبووە. بە داوی ئەم ڕووداوە دا سەیفۆڵا خان ئەبیت بە حاکمی سەقز، سەیفۆڵا خان کەسایەتیەکی سیاسی، تێگەیشتوو و پێشکەوتنخواز بووە، سەرەتای بە دەسەڵات گەیشتنی ڕەزا شاه، کاتیک دێت بۆ سەقز سەیفۆڵا خان میوانداری ئەکات کە بە دوای گەڕانەوەیدا بۆ تاران لە ساڵی ١٣١٣ی هەتاویدا بە دەستوری ناوبراو سەیفوڵا خان بۆ تاران تەبعید ئەکرێت، تا لە شەهریوەری ساڵی ١٣٢٠دا بەرەو سەقز ئەگەڕێتەوە، لە ساڵی ١٣٢٢ بۆ جاری دووهەم لە لایەن ئینگلیسیەکان و حکومەتی ئێرانەوە دەگیرێت و بۆ ماوەی ٦ مانگ لە بەندیخانەی سۆڵتان ئابادی ئەراک لە بەند دا ئەمێنێتەوە و هەروەها لە شۆڕشی دوکتۆر موسەدیق بە دژی حەمە ڕەزا شادا لایەنگری د . موسەدیق ئە ات هەر بۆیە سەیفوڵا خان تا کۆچی دوایی لە ساڵی ١٣٥٢ی هەتاوی جێگای مۆتمانەی ڕژیمی پەهلەوی نەبوو .

کاک هۆمایون لە سالی ١٣٢٩ی هەتاوی لە شاری سەقز لە دایک بووە، خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی لەم شارە تەواو کردوە، دوو سال سپای دانش ئەبێت کە دواتر بۆ درێژەی خوێندن لە بواری نەوتدا ئەچێتە زانکۆی نەوت لە ئابادان بۆ ماوەی یەکساڵ و نیو، ساڵی دواتر لە زانکۆی سەنعەتی نەوتی تاران درێژە بە خوێندن ئەدات. لە سەرەتای شۆڕشی ئێراندا ئەگەڕێتەوە کوردستان و لە خوێندنگای ناوەندی کچان و هۆنەرستانی سەقز ئەبێتە مامۆستای زمانی ئینگلیسی کە جێگای بڕوا و خۆشەویستی هاوکاران و قوتابیانی ئەبێت، پاشان لە زانکۆی سنە درێژە بە خوێندنی ئینگلیسی ئەدات و هاوکات وانەش ئەڵێتەوە. لە لایەکیترەوە چالاکێکی وەرزشی بوو، بە تایبەت لە یانەی باسکێتباڵ دا بەشداری ئەکرد و وەرزشکارانی سەقزی بە گشتی بە باشی ئەیانناسی.

کاک هومایون حەولی ئەدا هەر کاریک دەیکات لە ڕوی شارەزاییەوە بێت بۆیە تێدەکۆشا زانیاریەکانی لە هەموو ئاستەکاندا بەرز بکاتەوە، هەر بۆیە دوای ماوەیەکی کورت لە سەرکەوتنی شۆڕشی ئێران پێوەندی بە حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانەوە ئەگرێت و بە هەڵگیرساندنی شەر لە لایەن ڕژیمی خۆمەینیەوە دژی نەتەوەی کورد، لە نەورۆزی ١٣٥٩ی هەتاوی چەکی شەرەف ئەکاتە شان و ئەبێتە ئەندام و پێشمەرگەی حیزبی دیموکراتی کوردستان. کاک هۆمایون بێ هیچ چاوەڕوانێک و بێ ماندووبون کاری حیزبی ئەکرد، سەرەتا زۆر کات لە گەڵ تاکە پێشمەرگەیەک ناوچەکانی بەینی سەقز، بانە و مەریوانی بە پێی پیادە ئەپێوا و سیاسەتی حیزبی بۆ کۆمەڵانی خەڵک شی ئەکردەوە، لە ماوەیەکی کورتدا باشتر ناسرا و بوو بە جێگای متمانەی خەڵک و بەرپرسانی حیزبی دیموکرات و دواتر ئەرکی پێویستی پێ ئەسپێدرا. لە کۆتایی سای ١٣٥٩ی هەتاوی بۆ خۆلێکی سیاسی دەچیتە خدراوێ لە نێوان پیرانشار و سەردەشت کە بە پلەی بەرز و سەرکەوتووانە بە کۆتایی ئەگەیەنێت. دواتر ئەبێتە جێگری کۆمیتە شارستانی سەردەشت و پاشان بەرپرسی کۆمیتەی میراوێ بووە و بۆ ماوەیەک بەرپرسی تەشکیلاتی دەفتەری سیاسی ژمارە یەک بە ئەستۆ ئەگرێت کە بنکەکەی لە نێوان سەردەشت و مەهاباد هەڵکەوتبوو، لە کونگرەی ٥ی حیزبدا لە سالی ١٣٦٠ی هەتاوی بە ئەندامی ڕاوێژکاری کومیتەی ناوەندی دیاری ئەکرێت و لە کۆنگرەی ٦ دا وەک ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی هەڵدەبژێردرێت کە بە دوای ئەمە دا ئەبێتە ئەندامی ناوەندی ئاژوان، ماوەیەکی کورت بەرپرسی کۆمیتە شارستانی سنە ئەبێت، دوایی بە هۆی ناساخیەوە بۆ چارەسەری سەفەری دەفتەر ئەکات، دواتر ئەگەڕێتەوە و ئەبێت بە بەرپرسی کۆمیتە شارستانی سەقز، لە ناوەندی ئاژوان لە گەڵ هێزی پێشمەرگە دا جەولەی ئەکرد، کاتێک دوژمن لە ئاوایی سەردەرە گەمارۆی هێزی پێشمەرگە ئەدات، فەرماندەی پێشمەرگەکان زەخمار ئەبێت کاک هۆمایون وەک بەرپرسی کۆمیتەی شارستانی سەقز لەو شەرە دا بەشداری ئەکات و لە ڕێنوێنی شەرەکە دا دەوری بەرچاوی هەبووە. ئەم ئەرکەی لە ناوەندی ئاژوان سەرکەوتوانە ئەنجام ئەدات. دواتر و لە کۆتاییدا ئەبێتە بەرپرسی نەخۆشخانەی حیزب. لە کۆنگرەی ٧ دا خۆی بۆ ئەندامەتی کۆمیتەی ناوەندی کاندیدا ناکات و دوای گرتنی کۆنگرەی ٨ی حیزب بە پێشنیاری سەرکردایەتی بە هۆی نەخۆشیەوە سەفەری ئۆروپا دەکات و لە کاتی ماڵئاوایی لە هاوڕێیانی چاوی بە دۆکتور قاسملوی نەمر ئەکەوێت و دواتر تا کۆتایی ژیانی لە وڵاتی ئاڵمان دەمێنێتەوە. لە ئاڵمان وەک بەرپرسی حیزب لەم وڵاتە دیاری ئەکریت، لەم ماوە دا سەفەری چەندین وڵاتی ئۆروپایی ئەکات و لە گەڵ ئەندامانی پێشووی حیزبدا وتووێژی ئەبێت بۆ ئەوەی سەر لە نوێ کار بکەنەوە و حیزب بتوانێت لە ئاستی ئۆروپادا

زیاتر چالاک بێت. سێ ڕۆژ پێش شەهید بونی پێوەندی تەلەفونی لە گەڵ چەند کەس لە هاوڕێیانی پێشووی ئەگرێت و ئەڵێت بە زوویی لە گەڵ د . شەرفکەندی سەفەری دانمارک دەکەن حەز ئەکەن چاوپێکەوتنیان ببێت، بەڵام بە داخ و کەسەرێکی زۆرەوە ئەم پێکگەیشتنە قەت ڕوو نادات و لە پیلانێکی دژی مرۆڤایەتیدا سکرتێری گشتی حیزب د . سادق شەرەفکەندی هاورێ لە گەڵ نوێنەری حیزب لە ئۆروپا فەتاح عەبدولی، نوێنەری حیزب لە ئاڵمان هۆمایون ئەردەلان و نوری دێهکردی چالاکی سیاسی ئێرانی لە لایەن دژبەرانی مافەکانی نەتەوەی کورد، کە هەمان ڕێبەرانی تیرۆریستی کۆماری ئیسلامی ئێرانن شەهید ئەکرێن. یادیان بەرز و پیرۆز و ڕێگایان پڕ ڕێبوار بێت.

لە ئاوڕدانەوەیەکدا بۆ هەڵسوکەوتەکانی کاک هۆمایون لە ماوەی ژیانیدا ئەوەی باس کراوە یان من خۆم لەم دوایانە دا لە هاوڕێیانیم بیستوە بە دەقی وتەکانی ئەوان، ناوبراو بە کورتی مرۆڤێکی شۆڕشگێر، خەڵکی، پاک، بە ڕەوشت، بە ورە، ئازا، خوێنەر، بە ئەزموون، هەڵسوور، هێمن، باوەربەخۆ و دژی کاری خراپ بووە. بە زانیاریەوە هاتبوە ناو ڕیزەکانی حیزبەوە، هەستی چینایەتی نەبوو، لە گەڵ هاوڕێیانی لە چۆنیەتی بەڕێوەبردنی کاری سیاسیدا ڕێدەکەوت و پەیرەوی بڕیارەکان دەبوو، نە بیستراوە ئەندامانی حیزبی دیموکرات یان پارتە سیاسیەکانیتر ڕەخنەی ئەوتۆیان لە هەڵوێستی سیاسی و شێوەی کارکردنی کاک هۆمایون گرتبێت و بە گشتی جێگای خۆشەویستیان بووە، بە تایبەت دۆکتۆر شەرەفکەندی زۆری خۆش ئەویست و جێگای باوەڕی بوو کە یارمەتیشیدا بۆ هاتنە دەرەوە، هەروەها ئەویش دۆکتوری زۆر خۆش ئەویست و ڕێزی بۆ دائەنا. کاک هۆمایون تا دوا ساتەکانی ژیانی لە پەیوەندی گرتن لە گەڵ تێکۆشەرانی کورد نەوەستا و هەر دەم بۆ بە دیهاتنی ئامانجەکانی نەتەوەی کورد وڵاتە داگیرکراوەکەمان تێدەکۆشا.

یادی بەرێز و ڕێگای بەردەوام بێت.

ماڵپەری گیارەنگ

تایبەتمەندی و کەسایەتیی دوکتور شەرەفکەندی، لە روانگەی رێبەرانی حیزبەوە.

پرسیار: بەڕێز مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە! لە ساڵرۆژی شەهیدکرانی کاک دوکتور سەعید دا دەربارەی تایبەتمەندییەکانی ئەخلاقی و شێوەی مودیریەتی کاک سەعید بۆ خوێنەرانی رۆژنامەی "کوردستان" بە کورتیش بێ، بدوێن؟

وەڵام : زۆر بەخێر بێن، لەم فورسەتە ئیستفادە دەکەم بۆئەوەی سڵاوێک بۆ گیانی شەهیدی لەیادنەچوو کاک دوکتور سەعیدو هەموو شەهیدانی کوردستان و بە تایبەتی شەهیدانی رێبەرمان بەرێ بکەم. بۆ ئەوەی واریدی بەحسەکە بم، دەبێ بڵێم دوکتور سەعید یا وەکوو ناوی ئەسڵی خۆی بڵێین "دوکتور محەممەد سادیق شەرەفکەندی" ئینسانێکی بێئەندازە زیرەک بوو، بێئەندازە بەهۆش بوو، حافیزەیەکی نائێیم بێ وێنە، بەڵام بەڕاستی کەم وێنەی هەبوو، شتی لەبیر نەدەچوو، لەعەینی حاڵ دا ئینسانێکی متوازیع، ئینسانێکی خۆش بەرخورد لەگەڵ رەفیقانی، ئینسانێکی خاکیو ئینسانێک بوو کە زۆر زوو دەیتوانی لەگەڵ خەڵک ئاشنا بێ و خەڵکی جەزب بکا. شتێکی دی کە لە دوکتور سەعید دا زۆر بەرجەستە بوو، ئەو سیفەتە بوو کە دوکتور سەعید پیاوێکی ئازا بوو، ئازایەتی زۆر جار خەڵک بە ئازایەتیی لە مەیدانی شەڕدا لە بەرابەر خەتەردا دەبینێ، ئەمن ئازایەتی هەر لەوێ دا خولاسە ناکەمەوە، بەڵام لەو سیفەتەشدا ئینسانێکی بەڕاستی بەورە بوو، لەوەختی هجومی دوژمن دا، لەوەختی بۆمباران و تۆپ باران دا، لەو وەختانە دا کە مەرگ نیزیک دەبۆوە دوکتور سەعید بە هیچ جۆر نەدەخەجڵاو دەست و پێی خۆی ون نەدەکرد، حەتا جاروبار دەگەیشتە حەدی ئەوە کە بەبێ مبالاتی حیسابەو بە کەمتەرخەمی حیسابە. بەڵام لەوە زیاتر ئازایەتیی ئەخلاقیی هەبوو، توانای دەربڕینی بیروباوەڕی خۆی هەبوو. لەکن ئەو کەسانە کە موخالیفی بیروباوەڕی ویش بوون. ئەمن ئەو کەسانە بە ترسەنۆک دەزانم کە نەزەری خۆیان دەردەبڕن بۆ ئەوەی تەرەف پێی خۆش بێ. ئینسان کە لە بارەی ئەخلاقەوە ئازا بێ و شەهامەتی هەبێ، دەبێ بیروباوەڕێک کە بۆخۆی پێی قانیعە، بیڵێ، جا با یەکێک موافیقی بێ، یەکێک موخالیفی بێ، لەم بارەیەشەوە ئینسانێکی بە تەواوی شوجاع و ئازا بوو.

دوکتور سەعید دەتوانم بڵێم، لە باری شێوەی کار کردنەوە لەگەڵ خەڵک شێوەکار کردنێکی باشی هەبوو، دەیتوانی لەگەڵ خەڵک بگونجێ، رەنگە جارێک توورە بووبێ، ئەو توورە بوونە تەرەف نارەحەت دەکا یان ئازار دەدا، رەنگە جارێک حەق بێ، جارێک ناحەق، چونکە خۆ شەرت نیە هەمیشە حەق لە تەرەفی ئەو کەسە بێ کە گەورەترە، بەڵام لەسەر یەک لەگەڵ هاوکارانی رابیتەیەکی دۆستانەو رەفیقانەی بەرقەرار دەکرد. خەسڵەتی باشی زۆر تێدا بوو. دیارە دوکتور سەعید بەداخەوە زۆر تازە بوو لە کاری رێبەریدا. یانی زۆرلە کاری حیزبی دا نەمایەوە. وەکوو دەزانین مەرحومی دوکتور سەعید لە ساڵی 1358دا بۆتە ئەندامی رێبەریی حیزب، ساڵی ١٣٧١یش شەهید بووە. هەموو عومرەکەی لە رێبەریی حیزبدا 13 ساڵە، بەڵام رێبەری بە مەعنای سکرتێری ماوەیەکی کەمتریش بوو. هەتا جارێک دوکتور مەحمود قسەیەکی خۆشی گێڕایەوە، گوتی ئێرانی یەکان لێیان پرسیوم ئەرێ ئەوە پیاوێکی چۆنەو چۆن نیە، گوتوومە بابە، خۆ هێشتا جێی خۆی خۆش نەکردوە، کوێڕا خەریکن بی کوژن؟ هەر لە ئێستاوە بەرنامەی کوشتنی هەیە؟ گوتی، گوتیان جا بۆ پێت وایە، دوکتور قاسملوو ئێمە کوشتوومانە، گوتوومە خۆ ئەمنیش نەزانم، ئێوە دەزانن کە بۆخۆتان کوشتووتانە.

پرسیار : بەڕێز مامۆستا، وەک هاورێ و هاوسەنگەرێکی دوکتور سەعید شێوەی مودیرییەت و رێبەریی کاک سەعید چۆن هەڵ دەسەنگێنی؟

وەڵام : یەکێک لە نوقتە قووەتەکانی دوکتور سەعید لە ئەمری رێبەری دا، بەڕاستی مودیرییەت و بەرنامە بوو. دوکتور قاسملوو مەعلوومە لە هەمووومان و یەک لەوان لە دوکتور سەعیدیش بە چەندین پلە گەورەترو شارەزاتر بوو. بەڵام لەباری بەرنامەی کارەوە دوکتور سەعید لە دوکتور قاسملوو بەبەرنامەتر بوو. هەموو ئەو شتانە کە دەبوو بیان کا بەرنامەی بۆیان هەبوو، دەینووسی، دەفتەری یادداشتی هەبوو، وەرەقەی یادداشتی هەبوو، موراجەعەی پێ دەکرد، لە وەختی پێویستدا دەگەڕایەوە سەریان، بێجگە لەوەی گوتم، حافیزەیەکی وای هەبوو، کە باوەڕم پێبکە زۆر ئیحتیاجی بەو دەفتەروشتە نەبوو. بەڵام لە عەینی حاڵ دا بۆخۆی ئەو خەسڵەتەی تێ دا بوو کە شتەکانی لە دەفتەردا یادداشت دەکرد، دەگەڕایەوە سەریان، لێی دەپرسینەوە. کە ئەوە لە مودیریەت دا زۆر موهیمە، کارێک کە بەکەسێک دەسپێردرێ هەروا بەرەڵڵا نەکرێ، وێڵی نەکا بە ئومێدی خودا، جارێکی دیکە لێی بپرسێتەوە، ئاخۆ گەیشتۆتە کوێ، کارەکە لە قۆناغی جێبەجێکردن دا گەیوەتە کوێ؟ چی دیکەی دەبێ بۆ بکرێ؟ دوکتور سەعید هەم بۆ کاری خۆی ئەوەی هەبوو، هەم بۆ رەفیقانی، بۆ هاوکارەکانی. لە باری رێبەرییەوە رێبەرێکی قاتیع بوو. لە موقابیل کەمکاری و ئەوانەدا لە سەر هەست بوو، زۆر حەساس بوو. قبووڵی نەدەکرد، دووبارە ئەوەی دەڵێمەوە، رەنگە جاروبار بەرخوردی توندی لەگەڵ رەفیقان کردبێ بەڵام پێم وایە دەتوانم شاهیدی بۆ بدەم کە رەنگە وەک هەموو کەسێک یەکێکی خۆش ویستبێ و یەکێکی خۆش نەویستبێ، بەڵام ئەو بەرخوردانەی نە لەبەر ئەوە بوو کە کابرای خۆش دەوێ یا خۆشی ناوێ، لەبەر ئەوە بوو کە ئەو کارەی ئەو پێی وایە دەبێ بیکا، کابرا ئەنجامی داوە بە شێوەیەکی باش یان نا، بۆیە بەرخوردی پێ کردوە. بەهەرحاڵ دووبارە ئەوەی تکرار دەکەمەوە یەکێک لە نوقتە قووەتەکانی دوکتور سەعید لە کاری حیزبی و بە تایبەتی لە کاری رێبەری دا مودیرییەت و بەرنامە بوو.

پرسیار : بەڕێز مامۆستا! ئەوکات دروشمی ستراتیژیی حیزبەکەمان دیمۆکراسی بۆ ئێران و خودموختاری بۆ کوردستان بوو، دوکتور سەعید چۆن دەی ڕوانییە مافی دیاریکردنی چارەنووسی گەلەکەمان؟

وەڵام : جارێ لەپێش دا با بڵێم مافی دیاریکردنی چارەنووس، هەر چەند هێندێ جار گوتراوە کە مافی چارەنووس بۆ گەلان مەعنای واقیعیی هەر ئەوەیە کە وڵاتی سەربەخۆ، دەوڵەتی سەربەخۆی هەبێ، بەڵام مافی دیاریکردنی چارەنووس تەنیا ئیستقلال نیە، مافی دیاریکردنی چارەنووس ئەوەیە کە میللەتێک ئازادیی پێبدرێ بۆخۆی بەو شێوەیە کە بۆخۆی پێی باشە چارەنووسی خۆی دیاری بکا. پێی خۆش بێ لەگەڵ یەکێکی دیکە بژی بە شێوەی خودموختاری، فیدرالیزم، کونفدرالیزم، هەر تەعیینی سەرنوێشتە، پێی خۆش بێ موستەقیل بێ و دەوڵەتی سەربەخۆ پێک بێنێ هەر بڕیاردانی چارەنووسە. هەر جۆرێکی بۆخۆی بیهەوێ سیستمێکی سوسیالیستی بێ، بیهەوێ سیستمێکی ئیسلامی بێ، بیهەوێ سەرمایەداری بێ، بی هەوێ هەرچی بێ، مادام ئازادانە بۆخۆی تەعیینی بکا، ئەوە مافی دیاریکردنی چارەنووسە. بەڵام ئەگەر بڵێین لە نێوان خودموختاری و وەرگرتنی حەقی یەکگرتنەوەو دەوڵەتی سەربەخۆی کورد تەشکیل دان دا نەزەری چۆن بوو، ئەو وەخت دەکرێ ئاوا جواب بدەینەوە کە داخوا نەزەری دوکتور سەعید چۆن بوو.

دوکتور سەعید ئینسانێکی حیزبی بوو، لە ماوەی حیزبایەتیی خۆشی دا چەند مانگی ئەوەڵ نەبێ، کە هەر ئەندامی سادەی حیزب بوو، دەنا ئەندامی کومیتەی ناوەندی و پاش چەند مانگان ئەندامی دەفتەری سیاسی بوو، پاشانیش بۆ ماوەیەک جێگری سکرتێر بووە، دوایی بۆتە سکرتێر، یانی چەند ساڵێک لە سەدری رەهبەری دا بووە. کەسێکی ئاوا دیارە تابیعی سیاسەت و شوعاری ئیستراتیژیکیی حیزبەکەی دەبێ و تەبلیغی بۆ دەکا. کەوابێ ئەو موبەللیغی خودموختاری بوو، وەک شێوەیەکی حەقی تەعیین سەرنوێشت، کە حیزبی دێمۆکراتی کوردستان بۆخۆی دیاری کردبووو ئەو دیاریکردنەش بەبێ شک هەڵقوڵاوی لێکدانەوەیەکی قووڵی سیاسی و واقیعگەرایانە بووە.

ئەمما ئەوە کە داخوا بیری بۆ یەکگرتنەوەی کورد چۆن بووە؟ دەتوانم بڵێم بە هەموو عومقی ئیمانەوە باوەڕی بەوە هەبوو کە میللەتی کورد یەک میللەتە، خاکەکەی یەک خاکە، دەبێ ڕۆژێک لە ڕۆژان ئەو خاکەو ئەو میللەتە یەک بگرنەوە، دەوڵەتی موستەقیلیان هەبێ، هەر بۆیە لە پێناوی هاوکاری لەگەڵ بەشەکانی دیکەی بزووتنەوەی کورددا ئامادەی زۆر فیداکاری بوو، ئامادەی زۆر هاوکاری بوو، ئامادەی گوزەران و چاوپۆشی لە مەنافیعی کاتیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان بوو بە قازانجی بەشێکی دیکە لە بزووتنەوەی کورد. قەت لەبیرم ناچێ، عەکسێکی یادگاریشم هەیە لەگەڵی، لە ئێوارەیەک دا کە خەبەر بڵاوبۆوە کەرکووک ئازاد بووە، دەتوانم بڵێم ئەو پیاوە دەست و پێی خۆی لێون ببوو، لەخۆشحاڵییان، چونکە کوردستان هەمووی، شاری کەرکووک بە شارێکی هەرە گرنگی کوردستان دەزانێ، لەعەینی حاڵ دا خەتەر لەسەر ئەوەی کە کەرکووک لەگەڵ کوردستانی ئەورۆ یان کوردستانێکی یەکگرتوو نەخرێتەوە هەمیشە لە هەموو شارێکی دیکە پترە. لەبەر ئەوەی سەرچاوەی ژێرزەمینی زۆرو بەنرخی تێدایە. ئەو کابرایە ئەگەر عەکسەکەی ببینی وەکوو دەڵێن لەبنان گوێیان پێدەکەنێ، ئەوەندە خۆشحاڵە، هەمیشە چاوی لەوە بوو کە کورد بگاتە ڕۆژێکی ئاوا کە بتوانێ خاکەکەی وەسەر یەک خاتەوە و وڵاتێکی موستەقیللی خۆی هەبێ، ئەوەی بە حەقی موسەللەمی خۆی دەزانی، لەعەینی حاڵیش دا وەک گوتم ئەندامی حیزبێک بوو، ڕێبەری حیزبێک بوو کە شوعارەکەی خودموختاری بوو، تەبلیغی بۆ ئەوە دەکرد.

پرسیار : بەڕێز مامۆستا! قوناغەکانی جۆراوجۆری خەباتی گەلەکەمان لەسەر شانی لاوان بووە، دوکتور سەعید چۆن دەیڕوانیە لاوان بە گشتی؟

وەڵام : پێم وایە خەباتی میللەتی کورد یان هەر میللەتێکی دیکە وا بەش ناکرێ. زۆربەی لەسەر شانی ئەوەیە، ڕەنگە زۆربەی زۆری لەسەر شانی زەحمەتکێشان بێ، چونکە زەحمەتکێشان زۆربەی جامیعەی ئێمە پێک دێنن. دەنا تەقریبەن لەسەر شانی هەمووانە، یەعنی لاوان ڕەنگە نەقشی ئیجرائیییان پتر بێ لە موبارزەدا، بەڵام سیاسەت گوزاری مەعموولەن کاری گەورەترەکانە، ئی بە تەجروبەترەکانە. با موبالیغە نەکەین لە نەخشی هیچ توێژێکی کۆمەڵایەتی دا، دیارە لاوان هەم ئێنرژییان زۆرە، هەمیش بە تایبەتی لە قۆناخی ئەخیری ژیانی میللەتی کورد دا، لاوان بەشی زیاتریان بەردەکەوێ، بەتایبەتی لە هەلومەرجی ئێستامان دا. ئەوەی پێی دەڵێن "جمعیت جوان" جەمعییەتی جەوان پترە لە جەمعییەتی پیران. دوکتور سەعید وەکوو هەموو کەس، وەکوو ڕێبەرێک باوەڕی بەوە هەبوو کە دەبێ تەوجۆ بە لاوان بکرێ، لاوان ئامادە بکرێ، پەروەردە بکرێن بۆ بەعۆدە گرتنو وەئەستۆگرتنی ئەو مەسئوولییەتانە کە دەبێ لە دوارۆژدا ئەوان بیگرنە دەست. لاوان وەسیلەی جێبەجێکردنن لە کاتی لاوی دا، وەسیلەی بەرنامەریزی و ڕێبەری کردنن لە کاتی بەساڵ دا چووندا. بەڵام ئەوەی کە ڕەنگە دوکتور سەعیدی لە یەکی دیکە جودا کردبێتەوە، ئەوەیە دەگەڵ ئەوەی فاسیلەی زەمانیی عومری لە لاوەکان زۆر بوو . بەهەر حاڵ دوکتور سەعید کە شەهید بوو ٥٦ ساڵی تەمەن بوو . بەڵام لە لاوەکان نیزیک بوو، زۆر تێکەڵاو بوو لەگەڵ لاوان دەتوانم بڵێم جاروبار موبالیغەشی دەکرد، ئەساسەن لە باری تەوازوعەوە دوکتور سەعید زۆرجار زیادەڕۆیی دەکرد. بۆ وێنە لەبیرمە دوکتور قاسملووی ڕەحمەتی بە سەفەر چووبوو، ئەویش جێگری سکرتێر بوو، ڕۆژێکی چووم تەماشام کرد نیگابانی نیە، ئەمنیش گوتم بۆ نیگابانت نیە؟ گوتی وەڵڵا گوتم با بۆخۆیان ئیسراحەت بکەن. گوتم کارێکی زۆر خراپت کردوە، یانی چی؟ بۆ هەر دوکتور قاسملوو خەتەری لەسەرە؟ یانی چی ئەتۆ بەوەی دەڵێی توازوع، ئەوە توازوع نیە، ئەوە بێموبالاتییە. دوایە بانگی برادەری بەرپرسی پێشمەرگەکانی نیگابانم کرد کە ئێستا لێرەیە، گوتم ئەوە بۆ کاک دوکتور سەعید نیگابانی نیە؟ گوتی بۆخۆی گوتوویەتی نامهەوێ، گوتم نەخێر ئێوە بۆخۆتان لەبەهانە بەندن بۆ تەمبەڵی، ئەتۆ بڕۆ بۆی دابنێیەوە، جا ئەگەر گوتی نابێ، بڵێ فلان کەس گوتوویەتی، ئەمن دەچم جوابی دەدەمەوە. ئیدی ئەوە بوو بەقسەی کردمو نیگابانی دانایەوە.

دوکتور سەعید وەسەر خۆی نەهێنا، نەی گوت بۆ ناردووتەتەوە. ئەو بەڕادەیەک موبالەغەی لە توازوع و فرووتەنی دا دەکرد. دەتـدی وەڕێ دەکەوت هەر چەند لە باری ئەمنییەتەوە جاروبار ئەوە بە قازانجیشە، بەڵام بەخۆی و دوو پێشمەرگەوە دەچووە سەفەر، لەو هەلومەرجەدا. بە کورتی هەم نیزیک بوو لە لاوان هەم متوازێعانە لەگەڵ لاوەکان و خەڵکی دیکە ڕەفتاری دەکرد. لەگەڵ ئەوەی وەکوو گوتم ئەو وەختە کە نۆرەی قاتیعییەت دەهات پیاوێکی قاتیع بوو، پیاوێکی بە بڕشت بوو، پیاوێکی وانەبوو بڵێی دەست و پێ سپییەو کاری لەدەست نایە.

سەرچاوە: ماڵپەری کوردستان مێدیا. ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ٤٢١

بە بۆنەی ١٦ هەمین ساڵی تێرۆری میکۆنۆس

نووسینی: لوقمان زەهرایی

١٦ ساڵ لە مەوبەر لە ڕۆژی ١٧ سیپتامبری ١٩٩٢ د.سادق شەرەفکەندی سەرۆکی پێشووی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە گەڵ چەند هاوڕێی دیکەی بە دەستی تێرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی لە رستۆرانی میکۆنۆسی برلینی ئالمان تێرۆرکران.

کۆماری ئیسلامی ئێران زۆری هەوڵ دا کە لە ڕێگای دیپلۆماسی وئابوریەوە زەخت بخاتە سەر دەولەتی ئالمان تاکوو پێشی بەرێوە چوونی دادگای ئەو جەنایەتە بگرێ وسەرەرای نارازی بوونی دەولەتی ئالمانیش، دادگای سەربەخۆی ئەو وڵاتە بڕیاری خۆی دا وپاش ٣ ساڵ و چەند مانگ لێکۆلینەوە وهێنانی ژمارەیەکی زۆر خەلک وەکوو شاهید بۆ دادگا وخەرج کردنی پارەیەکی زۆر، سەرەنجام لە بڕیارێکی مێژوویی وئازایانە دا سەرانی پلە یەکی ڕێژیمی ئاخوندەکانی بە دەست تێدا بوون لەو جەنایەتە وەکوو تاوانباربە جیهان ناساندو چەند کەس لە بەرێوەبەرانی ئەو تێرۆرە ش بە زیندانی دوورودرێژ حوکم دران. بڕیاری دادگای فیدرالی ئالمان رووخساری دڕندانە وتێرۆریستی کۆماری ئیسلامی ومەزلومیەتی گەلی کوردی بە دونیا ناساند وئەو راستیەی بۆ مرۆڤایەتی وجیهانی ئازاد خستە روو کە ئەو دەولەتە پێشێل کەری هەموو قانونە نێو نەتەوەیەکان وماف و ئازادیەکانی گەلانی ئێرانە.

تێرۆرکردنی د.شەرفکەندی وهاورێیانی یەکەمین تێرۆری ئەنجام دراو لە لایەن داگیرکەرانی کوردستان نەبووە و بە درێژایی دوو سەدە ی رابردوو بۆ بەربەرەکانی لە گەڵ خەباتی ڕزگاری خوازانەی نەتەوەی کورد ئەو شێوە دڕندانەو بێ ئەخلاقیەیان کردووتە پیشە ولە هەل ومەرجی جیاواز ولە دەرفەتی گونجاو دا ڕێبەرانی کوردیان تێرۆر کردووە.

تێرۆر کردن تەنیا بە لە بەین بردنی کەسێک و بە دەرکردنی لە مەیدان دا نیە وشێوازی جیاوازی دیکەشی هەیە بەڵام تێرۆری جەستەیی کەسایەتیە کوردەکان مێژوویەکی دوورودرێژ وتاڵی هەیە کە کاریگەری کردووتە سەر خەباتی ڕزگاری خوازی نەتەوەی کورد لە هەموو کوردستانی گەورە بە گشتی و ڕۆژهەلاتی کوردستان بە تایبەتی. تیرۆریزم وەکوو شێوازێک لە ترس ودڵ راوکێ وتۆقاندن پێناسە دەکرێ کە گروپێک یان دەولەتێکی دیکتاتۆر و سەرەرۆ بۆ بەرەو پێش بردنی ئامانجەکانی وداسەپاندنی سیاسەتەکانی بە کاری دەهێنێ و لەتێرۆر وەکوو کەرەسەیەک بۆ حەزف کردنی دژ بەرانی کەڵک وردەگرێ. هەرچەند جگە لە تیرۆری دەولەتی چەندین شێوازی دیکەی تێرۆرهەن کە هەرکامیان بە نۆرەی خۆیان ئامانجیان لە نێو بردنی نەیاران ودژ بەرانی خۆیانە، بە ڵام دەکرێ جیاوازی تێرۆری دەولەتی لە گەڵ گروپێکی مافیایی لە وەدا ببینین کە ئامانجی تێرۆری دەولەتی لە نێوبردنی گەلێکی جیاواز لە خۆیەتی لە ڕێگای جۆراوجۆرەوە، بە ڵام تێرۆری گروپێکی مافیایی زۆرتر کەسێک یان

تاقمیکی بچوکتر دەکاتە ئامانج وشەڕی ئەسلی لە سەر مادده سرکەرەکان و پارە یە و لە هەمان کاتیش دا داسەپاندنی دەسەلاتی گروپی وتایفەیی گروپێکە بە سەر گروپێکی دیکەدایە وئامانجی سڕینەوەی ناسنامەی گەلێکی جیاواز لە خۆی نیە

سیاسەتی دەولەتانی یەک لە دوای یەکی ئێران بە تایبەت لە دوای هاتنە سەرکاری رەزاخان هەوڵ دان بۆ سڕینەوەی ناسنامەی سیاسی گەلی کورد بووە وبۆ ئەو مەبەستەش بۆ بەرەنگار بوونەوە ودامرکاندنەوەی خەباتی ڕزگاری خوازانەی گەلەکەمان ولە کاتی شکست وسەر شۆریان لە بەرامبەرشۆرشگێرانی کورد پەنایان بۆ تێرۆر کردنی سەرۆکانی جولانەوەکان بردووە وبە شێوەیەکی زۆر دڕندانەو نامرۆڤانە کەسایەتیە ناسراوەکانی کوردیان بە فروت وفێڵ خستۆتە نێو داوی خۆیان وبێ بەزەیانە تێرۆریان کردوون.

دوو مەسەلەی گرینگ لە بەرێوە بردنی ئەو سیاسەتە چەپەڵانەیە دا دەوروکاریگەری سەرەکیان بووە کە یەکیان پان فارسیسیزمە کە بە پان ئیرانیستیش پێناسە دەکرێ کە بوونی گەلی کورد ئینکاردەکا وبۆ ئەو کورد وکوردستان بوونی نیە و یەک نەتەوە ویەک ئاڵا ویەک دەولەت کە پێناسەی فارسەکان بکا سیاسەتی نەگۆریانە وبۆ ئەو مەبەستەش ئامادەن هەموو رۆژهەلاتی کوردستان خاپوربکەن.

دووهەمیان، فونداامێنتالیزمی مەزهەبی شیعەیە کە بۆ لە ناو بردنی نەیارانی پەنا دەباتە بە شەرع ولەو رێگایەوە شەرعیەت ورەوایی دەدا بە کوشت وکوشتار وبە ئێعدام وتێرۆری دژبەرانی کورد لە ناو خۆ و لە دەرەوەی کوردستان. دەرکردنی فەرمانی جیهاد لە لایەن خومەینی لە دژی گەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان لە ٢٨ ی گەلاوێژی ١٣٥٨ ی هەتاوی وبە کافر ناسینی کوردان بەڵگەی حاشا هەڵنەگرن بۆ ئەو سیاسەتە کە لە ماوەیەکی کورت دا ولە دوای دەرکردنی حوکمی جیهادەکە کوشتاری جەنایەتکارانەی سەدان کەس لە کوردەکانی شاری نەغەدەی لێکەوتەوە ولە دوای ویش کوشتاری گوندەکانی قارنێ ، قەلاتان ، سەوزی، سەرچنار، قەرەگۆل، ئیندرقاش، چەقەڵ مستەفا بەڵگەی حاشا هەلنەگری تیرۆریست بوونی نیزامی ئاخوندەکان وپان ئێرانیستەکان نیشان دەدا.

جێ بە جێ کردن وبەرێوە بردنی سیاسەتی تێرۆرلە رۆژهەلاتی کوردستان کاریگەری جۆراوجۆری لە سەر کۆمەڵگای کوردستان بە گشتی ولە سەرجولانەوە بە تایبەتی داناوە.

لێدانی سەری جولانەوەکە بۆ لە ناو بردن یان لاوازکردنی کە بۆ ئەو مەبەستەش لە پلەی یەکەم دا رێبەریان رێبەرانی جولانەوەکەیان کردۆتە ئامانج وبۆ ئەو مەبەستە بە فێل وتەلەکە وبە زمان لوسی و وادە و بەلێنی وتەنانەت بە سوێند بە قورعان خواردنیش رێبەرانی کوردیان هەڵخەلەتاندووە وناجوانمێرانە شەهیدیان کردوون.

جەعفەرئاغای برای سمکۆیان بە فرت وفێل کێشاندە تەورێز ولە سەرسەفرەی نان خواردن تێرۆریان کرد. سمایل ئاغای شکاک ناسراو بە سمکۆیان بە وادەو بەلێنی لە عێراقەوە هێنایەوە رۆژهەلاتی کوردستان ولە نزیک شاری شنۆ بە بیانوی چاو پێکەوتن لە گەڵ کاربەدەستانی حکومەت لە کەمینی ژاندرمان کەوت و شەهید کرا.

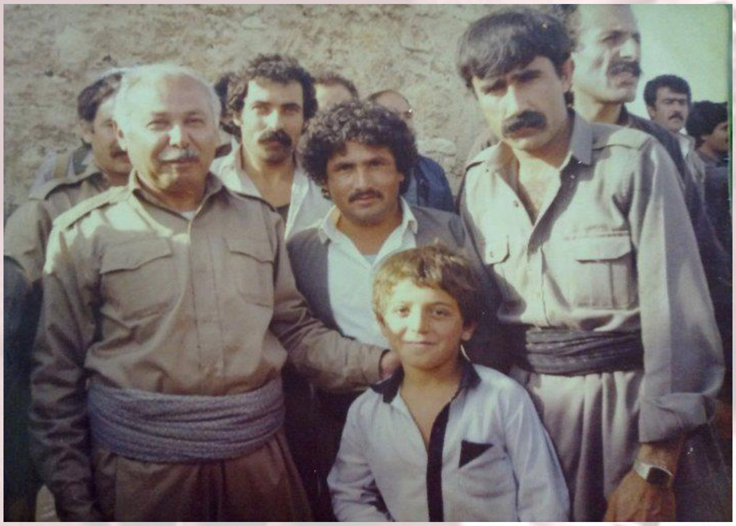

پێش رووخانی کۆماری کوردستان مەحەمەد نانەوازادە کە وەزیری بەرگری کۆمار بوو لە پیلانێکی پێشتر دارێژراودا ولە دەرفەتێکی لەباردا ئەو فرۆکەی کە ئەویان سوارکردبوو بە شێوەیەکی گومان ئاوی خستە خوارەوە وکوتیان کە ئیشکالی تیکنیکی بووە.

پێشەوا قازی مەحەمەدیان بە وادە وبەلێنی درۆ کە ئەگەر خۆی تەسلیم بکا کاریان بە خۆی و سەرانی حکومەتی کوردی وبە خەلکی کوردستان نیە هەڵخەلەتاندو لە ئاکامیش دا جگە لە پێشەوا قازی مەحەمەد و براوئامۆزاکەی ١١ کەسیان لە ئاغاکانی فەیزوڵا بەگی لە سەقز لە سێدارە دا وبە دەیان کەسی دیکەیان لە شارەکانی مەهاباد وبۆکان وشنۆ ونەغەدە کوشت.

پێشەوا قازی مەحەمەد لە وەسیەتنامەکەی دا دەفرموێ " بڕوا بە عەجەمان مەکەن و پێش بینی ئەوەش دەکا کە لە داهاتوودا زۆرکەسی دیکە لە سەرانی کورد وەکوو ئەو دەکەونە داوی عەجەمان وبە دەردی ئەو دەچن " .

بە داخێکی زۆرگرانەوە پێش بینی پێشەوا قازی مەحەمەد وەڕاست گەڕا.

لە سەردەمی ڕاپەرینی سالەکانی ١٣٤٦ - ١٣٤٧ چەندین ڕۆلەی ئازای کوردیان بە دەستی تێرۆریستەکانیان لە باشوری کوردستان تێرۆر کرد کە نموونەی شەهید خەلیل خۆشەوی وسەدیقی ئەنجیری ئازەربوون.

کاروانی تێرۆری چالاکان ورێبەرانی خەباتی ڕزگاری خوازانەی گەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان بە هاتنە سەرکاری دەسەلاتی شومی ئاخوندەکان نەک هەر کەم ڕەنگ نەبووە بەڵکوو کۆماری ئیسلامی زۆر زیاترلە رێژیمی پەهلەوی ئەو سیاسەتە نامرۆڤانە وچەپەلانەی درێژە پێدا وهەرلە سەرەتای دەسەلاتی نیگریسیان لە شاری مەهاباد لە ساڵی ١٣٥٩ی هەتاوی سەرگورد عەباسی وسەروان ئەحمەدی چەلەبیان لە یەکێک لە بنکەکانی حیزبی دێموکرات لە شاری مەهاباد دا تێرۆر کرد.

تێرۆری د.قاسملوو وعەبدولای قادری ئازەرسەرەتای دەست درێژی تیرۆریزمی نێو دەولەتی کۆماری ئیسلامی لە دژی گەلی کورد لە دەرەوەی سنورەکانی کوردستانە . کۆماری ئیسلامی بە بیانوی چارەسەری کێشەی کورد زۆرلە مێژ بوو کە پیلانی لە داو خستنی رێبەری بلیمەت ولێوەشاوی گەلی کورد د.قاسملووی داڕشت بوو، تەنیا لە دەرفەت دەگەڕا تاکوو جێ بە جێ بکا وبە داخەوە ئەو جارەش رێبەری کورد کەوتە داوی عەجەمان وزۆر دڕندانە وجەنایەتکارانە لە سەر مێزی بە ناو وتوویژ شەهیدیان کرد.

نەسرین قاسملوو دواین جار وپێش رۆیشتنی د. قاسملوو بۆ ئۆتریش بە دوکتوری شەهید دەلێ " باوکت پێ کوتبوی کە ئەگەرعەجەمت بینی یان ڕابکە یان بیکوژە " .

دوای ڕاپەرینی گەلی کورد لە باشوری کوردستان وبە هۆی شەڕی نێوخۆیی یەکێتی وپارتی لە سەر دەسەلات بۆشایەکی گەورە بۆ کۆماری ئیسلامی وتێرۆریستەکانی دروست بوو وبە کەلک وەرگرتن لە لاوازی نێوان پارتە سیاسیەکانی باشوری کوردستان توانیان زۆر بە سانایی چەند سەد کەس لە کادر وپێشمەرگەی حیزبی دێموکرات وکۆمەڵە ویەکێتی شۆرشگێران وسازمانی خەبات بە شێوەی جۆراوجۆرلە نێو شارو گوندەکانی باشوری کوردستان تێرۆربکەن کە لە نێویان دا دەکرێ ئیشارە بە کاک غەفورهەمزەیی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی ونوێنەری حیزب لە بەغدا، کاک سەدیق کەمانگەر ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی کۆمەڵە، کاک سەعید یەزدانپەنا سکرتێری یەکێتی شۆرشگێران،مەنسوری ڕەشە هەورامی وشاپوری فیروزی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران رێبەرایەتی شۆرشگێر وحیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران ودەیان کادروپێشمەرگەی دیکەی حیزبەکانی رۆژهەلاتی کوردستان نیشتەجێ لە باشوری کوردستان.

تەقاندنەوەی پاسی هەڵگری تێکۆشەرانی دێموکرات لە سەر رێگای ئێنزێ . بۆلێ وشەهید کردنی چەندین کەس وبریندار بوونی دەیان کەسی دیکە.

دەستی چەپەلی تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی گەیشتە کوردە پەنابەرەکانی رۆژهەلاتی کوردستان لە شارە جۆراوجۆرەکانی باکوری کوردستان وتورکیە کە وەکوو پەنابەر گیرسا بونەوە وچاوەڕوانی رۆیشتن بۆ ولاتێکی ئوروپایی وئامریکای بوون وهەن ولەو نێوە دا بە چەندین کەسیان لێ شەهید کراوە کە دەکرێ باس لە مەحەمەد قادری فەرماندە هێزی پێشووی ئەفشینی حیزبی دێموکراتی کوردستان بکەین.

3 ساڵ وچەند مانگ دوای تێرۆرکردنی د.قاسملوو وهاورێیانی لە وییەن ، ئەو جارتێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی لە برلین گیانی د.سادق شەرەفکەندی سەرۆکی هەڵکەوتووی حیزبی دێموکرات وکاک فەتاع عەبدولی وکاک هومایونی ئەردەلان وکاک نوری دەهکردی ئەستاند .

بە چاو لێکردن لەو سیاستەی داگیرکەرانی کوردستان پێویستە کاریگەری ئەو تێرۆرانە لە سەرخەباتی نەتەوایەتی ولە سەر کۆمەڵگای کوردستانیش تاووتوێ بکەین ودەکرێ لە وپەیوەندیە دا ئاماژە بە چەندین خاڵ بکرێ .

یەکەم : بواری سیاسی

بۆتێک شکاندنی خەباتی ڕزگاری خوازانە ویان لانیکەم لاوازکردنی جولانەوەکە هەموو کات سەرۆکی جولانەوەکە وکەسانی نزیک بەویان کردۆتە ئامانجی تێرۆرکە لە سەرەوە ئاماژەم بە ناوی سەرۆکەکان

کرد.

دەکرێ بلێین کە لە سێدارەدانی پێشەوا قازی مەحەمەد وهاورێیانی گورزێکی ئەوەندە کوشندە لە پێکەری کۆمەڵگای رۆژهەلاتی کوردستان بە گشتی و حیزبی دێموکرات بە تایبەتی بووە کە تاکوو ساڵانێکی دوور و درێژ وئێستاشی لە گەڵ بێ کاریگەری نیگاتیڤی خۆی هەربە جێ هێشتووە وئاسەوارەکانی هەست پێ دەکرێ. داگیرکەران بەو سیاسەتە چەپەلەیان بە کوردیان کوت کە بۆی نیە باس لە ماف وئازادی وسەربە خۆیی بکا و دەبێ دیلی وکۆیلەتی داگیرکەری کوردستان قەبوڵ بکا.

شەهید کردنی د.قاسملوو زەبرێکی دیکەی وەها سامناک بوو لە حیزبی دێموکرات ولە کۆمەڵگای کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان کە لە ڕاستیدا کوردی ئەو پارچەی کوردستانی هەتیو کرد و ئێستاشی لە گەڵ بێ حیزبی دێموکرات جێ خۆی نەگرتۆتەوە وزامی ئەو برینە گەورەی کە لە جەستەی خەباتی ڕزگاری خوازانەی گەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان بووە سالانێکی دوورو درێژی دەوێ تاکوو سارێژ بێتەوە.

بە هەمان شێوە شەهید کردنی د.شەرەفکەندی بۆ جارێ سێهەم ئەژنۆی حیزبی دێموکراتی شکاند و حیزبەکەی لاواز کرد وبووبە هۆی ئەوەی کە کەسانێکی پاوانخواز وناسیاسی لە ئاکامی باند بازی وپاوان خوازی جلەوی حیزب بە دەستەوە بگرن ولە ئاکامیشدا حیزب تووشی لەت بوون بکەن.

سیاسەتێکی دیکە داگیرکەری کوردستان هەوڵ دان بووە بۆ بە کارهێنانی کەسانی لاوازوخۆ فرۆش لە نێوریزی شۆرش وحیزبەکاندا بۆ ئەوەی پەروەردەیان بکەن بۆ کاری تێرۆر. چەندین جارنموونەی وا لە حیزبی دێموکرات دا روویداوە.

ـ هەوڵ دان بۆ پەرە پێدانی سیستمی سیخوری وجاشێتی لە کوردستان دا سیاسەتی بەردەوامی داگیرکەری کوردستان بووە.

. سیاسەتێکی دیکە داگیرکەران وەرێ خستنی پروپاگەندەی پڕلە چەواشەکاران وتۆهمەت لێدان لە حیزبەکان وخەباتی ڕزگارخوازانە ی گەلی کورد بووە کە گۆیا دەست کردی سەددام و ئامریکا وئیسرائیل وسەهیۆنیزمە.

دووهەم : بواری کۆمەلایەتی

کرداره تێرۆریەکان لە بواری جەستەوە زەرەربە مرۆڤ دەگەینن وئەگەرکەسی پەلاماردراو نەکوژرێ لانیکەم زۆرجار وا هەبووە کە بە سەختی بریندار بووە ویان بەشێک یان هەموو ئەندامی جەستەی لە کار کەوتووە ولە ڕاستیدا مرۆڤەکەی بە تەواوی لە ژیان کردووە وکاری بۆتە دوکتورودەرمان ونەخۆشخانە.

ئەوە جگە لەوەی کە لە بواری دەروونیەوە ئەومرۆڤە هەتا کۆتایی ژیان لە ترس و وەحشەت ودڵە ڕاوکێ دا دەژی.

دیارە ئەو بوارە دەروونیە هەرکارێگەری بۆ سەرئەو شەخسە بە تەنیا نیە بەڵکوو کارێگەری گەورەتری بۆ سەر کۆمەڵگا بە گشتی وبنەماڵە ودۆستان وهاوخەباتیانی ئەو کەسەوە هەیە بە تایبەتی ودەبێتە هۆی ئەوەی کە لە هیچ هەڵ ومەرجێکدا مرۆڤی شۆرشگێر وخەباتکار هەست بە ئارامی وئاسودەیی نەکا ولە سێبەری خۆشی بسلەمێتەوە ولە دەوروبەری بە دایم بە گومان بێ وبە زەحمەت بڕوا بە هەموو کەسێک بکات.

بواری دەروونی بە هۆی کرداری تێرۆری دەولەتی داگیرکەر وا لە مرۆڤی شۆرشگێر دەکا کە لە شۆرش و خەبات سارد بێتەوە و ترس لە گیانی کە نەکا لە ناکاو بە دەستی تێرۆریستێک یان بە هۆی بۆمبێکەوە لە ناو بچێ وای لێدەکا کە لە فکری چارە کەوێ، بە تایبەتی ئەگەرهیچ دەرەتانی ئەوەی نەبێ کە بتوانێ وێرای هاوسەنگەرانی چالاکی سیاسی وسەبازی لە نێو خۆی رۆژهەلاتی کوردستان ئەنجام بدا. بە شێکی زۆرلەو تێکۆشەرانەی کە ماوەی ٥ تا ٦ ساڵە لە تورکیە بێ چارەنووس ماونەتەوە ، سەرچاوە لە سیاسەتی تێرۆری کۆماری ئیسلامی ئێران وەردەگرێ کە لە باشورلە دژی خەباتکارانی نێوپارتە سیاسیەکانی رۆژهەلات وژن ومندالەکانیان بە رێوەیان بردووە.

پیویستە ئیشارە بەو مەسەلەش بکرێ کە کۆماری ئیسلامی سیاسەتی تێرۆروتۆقاندنی لە ولاتانی دیکەی جیهانیش بەرێوە بردووە وتەنانەت دەستی لە جولەکەکانی نیشتە جێ لە ئوروپا وئامریکاش نە پاراستوە.

ئەمرۆ دەبینین کە تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی چۆن هەموو عێراق وئەفغانستان ولوبنان وئیسرائیل و ناوچەکانی ژێر دەستی فەلەستینیەکانیشی داگرتوە وبە شێوەی جۆراوجۆر یارمەتی پارە وچەک وتەقەمەنی لە رێگای سپای پاسداران وسپای قودسەوە دەگەێنێتە تێرۆریستان.

ئەمرۆ ئیدی تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی سەرچاوە لە فوندامێنتالیزمی مەزهەبی شێعە وەردەگرێ وهەرکەس ولایەن وگروپێک بێتە سە رێگای لە ناوی دەبا. ئەگەر بێتوو ئەو رێژمە تێرۆریست وتێرۆریست پەروەرە دەستی بە چەکی ناوەکی ڕابگا ،لە پلەی یەکەم دا کارەساتێکی گەورە یە بۆ کوردستان وپاشانیش بۆ ناوچە وبۆ جیهان.

رێژیمی تێرۆریستی کۆماری ئیسلامی بە بوونی چەکی ناوەکی وناسرانی وەکوو ولاتێکی خاوەن ئەو چەکە زۆر بە سانایی دەتوانێ سیاسەتەکانی بە سەرخەلکی ناوچە وجیهان دا دیکتە بکا وتەمەنی مانەوەی خۆی زۆر باشتر مسۆگەر بکا ولە هەمان کاتیشدا دەستی ئاوەلەتر دەبێ بۆ کوشتن وتێرۆری نەیاران ودژبەرانی نیزامەکەی بە گشتی وگەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان بە تایبەتی.

ماڵپەری گیارەنگ

تیرۆری د.شەرەفکەندی پەڵەیەکی دیکەی تاوان بە تەوێلی ریژیمی ئیسلامیی ئیرانەوە

بە دوای تیرۆر کردنی ریبەری هەلکەوتەی گەلی کورد د.عەبدولرەحمان قاسملوو کە هەم زەربەیەکی کاریگەر بوو لە جەستەی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان و هەمیش زەبرێکی گران لە سەنگەری ئازادیخوازان و ئاشتیخوازان لە سەرتاسەری ئیران دا، بۆ ماوەیەکی کورت هەم خەلکی کوردستان نیگەران بوون و هەم سەرجەم ئازادیخوازان تاسان.

بەلام بوونی رێبەرو مودیریکی شارەزای وەک د.سادق شەرەفکەندی هەر زۆر زوو ئەو تەمەی رەواندەوە کە، داخوا دوای نەمانی سەرکردەیەکی وەک د.قاسملوو حیزبی دیمۆکراتی کوردستان چی بەسەر بێت!؟ چی پێ نەچوو ئەو کەلێنە و بۆشاییە پڕ بۆوە و حیزب وەک جاران لەمەیدانی خەبات دا چالاک بۆوەو لە هەندەرانیش و لە نێو کۆر و کۆمەلی نێو دەولەتی دا وەک جاری جاران جیگەی دیار و دەنگی دلێر بوو. ئەو هەلسو کەوتە لە راستی دا پەیامێکی بۆ بکوژانی د.قاسملوو هەبوو بەو مانایە کە ئەوان بە کوشتنی د.قاسملوو دەراستی دا نە تەنیا هیچ دەسکەوتێکیان نەبوو بەلکوو ئەو تۆسقالە ئابرووەی بەدرو و لەژێر پەردەی دیپلۆماسی فریو دەرانەی دنیای دەرەوە دا هەیان بوو ئەویشیان لەدەست دا، چوونکە ئەگەر چی بە ئاشکراش نا بەلام هەموو هیز و لایەنێک ئەنگوستی تاوانی بەرەوە بەرپرسانی هەرە سەرووی ئیرانی درێژ کرد.

د.شەرەفکەندی چۆن بوو بەو کەسایەتییە کە هەموو نیشتمانپەروەرێکی کورد شانازی پێوە بکات،دەبێ چ هەرورازو لێژێکی بریبێ تا گەیشتبێ بەم پلەو پایە سیاسییە و کۆمەلایەتییە؟ لە پاش لە دەست دانی باوکی و راست ئەو کاتەی کە بەرپرسایەتییەکەی دەکەوێتە سەر شانی براگەورەکەی خۆی واتە شاعیر و ئەدیبی ناوداری کورد مامۆستا هەژاری نەمر سەرەتای بیری کوردایەتی لەمێشکی دا چەکەرە و چرو دەردەکات، ئەو بە بیرەوەری و یادگارەکانی کۆمارەوە خۆشەویشتی کوردو کوردستانی پەیدا کرد و لە ناو کۆرو کۆمەلی روناکبیری ئەو سەردەم دا بیری کوردانەی فراوانتر کرد و بە تایبەتی کاتێ بۆ دیتنی دەورەی دۆکتورا چوو بۆ فەرانسە و لەوێ چاوی بە مامۆستاو بیرمەندی بە توانای گەلی کورد و حیزبی دیمۆکراتی کوردسان د.قاسملوو کەوت راستەو خۆ دەستی بە کار کردن دەگەل حیزبی دیمۆکراتی کوردستان کرد.

د. سادق وەک سەرکردە و رێبەرێک بە دوو قۆناخی پێویست وجێگەی سەرنج دا تێ پەری، هەم لە نێو کۆرو کۆمەلی رۆناکبیریدا پەروەردە بوو و خۆی پەروەردە کردو هەم لە ناو کۆری یاران داو لە خەباتی سەختی شاخ دا بوو بە پۆلای ئاودراو، ئەم دوو ئەزموونە وای کرد کە ئەم سەرکردەیە هەم لە بواری تئۆرییەوە مرۆڤێکی بەتوانا بێت و هەم لە باری کردار و مودیریەت دا کەسێکی شۆرشگێر و بە برِشت.

د.سادق هەرگیز نەدەبووبە پاشکۆی بیرو ئەندێشەی کەس و خۆی بیری دەکردەوە و پاشان بریاری دەدا لەناو بۆچوونە جیاجیاکان دا کام بۆچوون هەلبژیرێ. لەگەرمەی چەپ خۆشەویستی دا هەرگیز تەبلیغاتی ئەو کاتەی بەناو چەپەکانی قەبوول نەکرد ولە حالێک دا زۆر رووناکبیری ئەو کات دروشمی پر زەرق و بەرقی دنیای چەپ هەڵی فریواندبوون ئەو بیری کوردانەو ناسیۆنالیستی هەلبژارد و لە ناو ریزەکانی تیکۆشەرانی دێمۆکرات دا خۆی دیتەوە.لەگەرمەی خەباتی سەختی شاخ دا خۆی پێگەیاند و هەرلەوێش بوو بە مودیرێکی لایق و بەتوانا، ریبەرێکی بە برشت لە باری ت د.شەرەفکەندی چۆن بوو بەو کەسایەتییە کە هەموو نیشتمانپەروەرێکی کورد شانازی پێوە بکات،دەبێ چ هەرورازو لێژێکی بریبێ تا گەیشتبێ بەم پلو پایە سیاسییە و کۆمەلایەتییە؟ یۆرییەوە.

د.سادق شەرەفکەندی لە ماوەی بوون بە ئەندامی ریبەری واتە لە کۆنگرەی ٤ بەم لاوە زیاتر وەک بەشی راگەیاندن و بەرپرسی بەشی رادیۆ لە حیزب دا کاری دەکرد، لەم بارەشەوە وەک مرۆڤێکی ژۆرنالیست و ئاگا لە هەموو مەسەلەکان زۆر بە وردی سەرنجی دەدا روداو و پێشهاتەکانی ئێران و جیهان ولە زۆر بوار دا بابەتی بە پیز و جێگەی سەرنجی دەنووسی. لە هەموو هەلسو کەوتەکانی کاربەدەستانی ئیرانی بەوردی ئاگا بوو و لەسەر زۆربەی رووداوەکانی ئەو کات بابەتی سیاسی و لیکدانەوەی زانستی و مەنتیقی هەیە. د.سادق لەبواری بیرو هزرەوە زۆر شتی جیگای سەرنجی هەیە و نیشان دەدا کە بەرامبەر بە مەسەلی کورد و رزگاری لە ژێر دەستەیی دا چەند بە ئیمانە و چەندە بە باوەرە بۆ سەرکەوتنی خەباتی گەلی بن دەستی کوردستان.لە پەیامی سوپاس و پێزانینی د.سادق کە بە بۆنەی هاودەردی خەلکی کوردستان بەدوای تیروری د. قاسملوو دا بلاو کرایەوە هاتووە"با لاوانی کورد کور و کچ باش بزانن کە ژیان لە ئەسیری و ژێر دەستەیی دا و، بەسەرشۆری و شەرمەزاریەوە چەندە بێ قەدرو قیمەتە و لە بەرامبەر دا هەلمژینی هەوای پاک و بیگەردی سەربەرزی و ئازادی چەندە خۆش ودلرفێن."١

د.سادق لە هەمان کات مرۆڤێکی واقع بین بوو و باوەری بە ئالو گۆر و بەرەو پێش چوونی هەموو کۆمەلگا هەبوو، هەر گیز بە شیوەیەکی دۆگم چاوی لە پێشهاتەکان نەدەکرد،ئەو بە پێچەوانەی هیندی مرۆڤی ویشکە رۆ کە لایان وا بوو کورد و حیزبی دێمۆکرات بێ قاسملوو وەجاخ کوێر دەمێنیتەوە هەر دەس بەجێ داوا لە لاوان دەکات کە بێنە ریزی تێکۆشەرانی دیمۆکرات و بەتایبەتی کەلینی د.قاسملوو پر کەنەوە، ئەو زۆر بەراشکاوی دەلی "ئاشکرایە کە گەلی کورد وەجاخ کوێر نییە و خاوەنی دەیان و سەدان قاسملووبووە و هەیە.تایبەتمەندی قاسملوو ئەوە بوو کە لێوەشاوەیی و زانایی خۆی لە خزمەت رزگاری و ئازادی گەلەکەی دانابوو."٢

دوای شەهید کردنی د.قاسملوو شەهید د.فکەندی بەحەق جیگرێکی شایستە بوو بۆ ئەو ریبەرە و بۆ پۆستی حەساسی سکرتێری حیزبی دیمۆکراتی کوردستان،ئەو بە هینانە ئارای گەلالەی بەرەی یەکگرتوو لەراستی دا زەبرێکی کوشندەی لە پەیکەری ریژیمی ئیسلامیی ئێران دا و هیواو هومیدی خستە دل و دەرونی ئازادیخوازانی ئیران بە گشتی و کوردستانیش بە تایبەتی، هەر بۆیە سەردەم دارانی ترۆر و ریبەرانی جەهل و خورافات پیلانی تیرۆری هاوری د.سادق شەرەفکەندی یان دارشت و بە داخەوە لە ٢٦ی خەرمانانی سالی ١٣٧١ بەرامبەر بە ١٧ سیپتامبری ١٩٩٢ لە ریستورانی میکۆنوس لە ولاتی ئالمان لە حالێکدا بۆ تاو توێ کردن و لێک نزیک بوونەوەی ئۆپۆزیسیۆنی ئیرانی قەراری چاوپیکەوتنییان هەبوو هاورێ دەگەل هومایون ئەردەلان و فەتاح عەبدولی نوری دیهکوردی کەوتنە بەر دەستریژێ چەند بەکرێ گیراوێکی رێژیمی ئیسلامیی و شەهید کران.

هاورێیان، ئیمە لە حالێکدا کە خۆمان بۆ یاد کردنەوە و بیرەوەری شەهیدانی میکۆنوس ئامادە دەکرد بەداخەوە هەوالی کۆچی ناوادەی هاوریی تیکۆشەر عوسمان رەحیمی مان پێ گەیشت. هاورێ عوسمان رەحیمی روناکبیریکی بەتوانا و کادرێکی هەلسووری حیزبی بوو، مرۆڤێکی رووخۆش و بە ئەخلاق، لەسەرە خۆ و ماندوویی نەناس و زۆر سیفەتی چاکی دیکە لەو هاورێیە دا هەبوون کە وای کردبوو عوسمان رەحیمی ببیتە خۆشەویستی زۆربەی هەرەزۆری ئەندام و لایەنگر و کادر و پێشمەرگەکانی حیزب.

لەدەست دانی کاک عوسمان لەم کات و ساتە دا خەسارێکی گەورەیە بۆ حیزبی دیمۆکراتی کوردستان و سەرجەم بزووتنەوەی شۆرشگیری لە کوردستان دا. یەکێک لە تایبەتمەندیەکانی هاوریی عوسمان رەحیمی_ش ئەوە بوو کە راست بە شیوەی د.سادق شەرەفکەندی هەم لە ناو کۆرو کۆمەلی روناکبیری دا سەری هەلدا هەم لە ناو گەرمەی خەباتی سەختی شاخ دا پێگەیشت. کومیتەی تۆرۆنتۆی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان لەم یادەوەرییە دا وێرای دانەواندنی سەری رێز و نەوازش بۆ شەهیدانی مێکۆنوس یادی هاورێ عوسمان رەحیمی ئەندامی پێشووی سەرکردایەتی و کادری بەوەجی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان بەرز و پیرۆز رادەگری.

هەزاران سلاو لە گیانی شەهیدانی میکۆنوس، د.سادق شەرەفکەندی و هاورێیانی

بەرزو پیرۆز بێ یادی هاورێ عوسمان رەحیمی

حیزبی دیمۆکراتی کوردستان _کومیتەی تۆرۆنتۆ

١ . هەلبژاردەیەک لە وتارەکانی د.سادق شەرەفکەندی ل ٧٥

٢ . هەمان سەرچاوە وهەمان لاپەرە

هێرشی تیرۆریستی ١٥ ساڵ لە مەوەبەری بێرلین جوغزێکە کە ئێستاشی گرتۆتە خۆ.

خالید بەهمەن. لە ئاڵمانیەوە بۆ کوردی محەممەدی فەقێ عەلی

ئەمرۆ بەر لە پازدەساڵ لە شاری بێرلین لە رێستۆرانی میکۆنۆس سێ کورد و ئێرانیەک درانە بەر دەستریژ و ترۆر کران، بەڵام تاوانبارانی ئەسڵی هێشتا نەکەوتوونە بەر حەق و حیساب. لە ١٧ سپتامبری ١٩٩٢ کاتژمێر ١١ ی شەو لە لایەن ٣ چەکداری سەروچاودا پۆشراو هێرش دەکرێتە سەر رێستۆرانی میکۆنۆس لە ناوچەی ویلنرسدۆرف لە شاری بێرلین پێتەختی وڵاتی ئاڵمان، لەم شوێنە دا سکرتێری گشتی دوکتۆر سادقی شەرەفکەندی ، نوێنەرایەتی دەرەوەی وڵات فەتاح عەبدولی نوێنەرایەتی ئاڵمان هومایون ئەردەڵان لە حیزبی دیمۆکراتی کوردستان – ئێران و نوری دێهکوردی موتەرجم چاوەروانی هاتنی بەشێک لە نوێنەرایەتی ئۆپۆزیسیۆنی ئێران دەکەن بۆ باس و ئاخاڤتن، کە لە پڕ دەکەونە بەر دەستریژ و هە چوار کەس لەوێ ترۆر دەکرێن.

دوکتۆر سادقی شەرەفکەندی و هاورێیانی میوانی دەعوەتکراوی کۆنگرەی ئینتەرناسیۆنالی سۆسیالیست بوون کە لە بەرلین گیرابوو.

ئێستاشی لە گەل بێت لە ئێران هیچ کەسێک نیسبەت بەم جنایەتە پێی نەگوتراوە پشتی چاوت برۆیە کەسیش هەست بە تاوان لەم کردەوە ترۆریستیەدا ناکات.

لە نوامبری ساڵی ڕابردو سەفیری ئەوکاتی ئێران لە ئاڵمان سەیید حوسێنی موسەوی کتێبێکی بڵاو کردەوە کە لە سەر پەیوەندی نێوان ئاڵمان و ئێران نوسرابوو، پێشەکی ئەم کتێبە لە لایەن هاشمی

ڕەفسەنجانیەوە نوسراوە.موسەویان لەم کتێبەدا ئیشارەیەک بە ترۆری میکۆنۆس دەکات و دەنوسێ وڵاتەکانی ئیسرائیل و ئینگلستان و ئەمریکا دەستیان هەبوە لە شێواندنی بەڵگەو مەدارکاتی کە ئەو کات بۆ دادگاو بەردەم یاسا لە ئاڵمان ئامادەکراون، یەکلایەنە ئەم کارە بۆ ئەوە بوو کە پەیوەندیەکانی ئێران و ئاڵمان تێکبدەن و سەرانی کۆماری ئیسلامی بخەنە ژێرفشار.موسەویان زیاتر دەنوسێ: دەزگای ئەمنیەتی ئینگلستان ٦ M I ماوەی ٢٠ ساڵ کازمی دارابی کە وەک بەڕێوەبەری یەکەمی ئەو هێرشەیە و ئەندامی سوپای پاسدارانی ئێرانە لە ژێر چاوەدێری دابوە.

نوسەر مەدح و سەنا دەنێرێ بۆ بێ لایەنی دادگای ئاڵمان و هەر لەو کاتەشدا دەست تێوەردانی بێگانەی لە جەریانی میکۆنۆس دا دەستنیشان دەکات، و نایشارێتەوە کە دەزگای ئیتلاعاتی ئێران لەو نێوەدا بێتاوان بێت، ئەوەش دەگەڕێنێتەوە بۆ: "هەماهەنگ نەبونی ریزەکانی دەزگای ئیتلاعاتی ئێران".

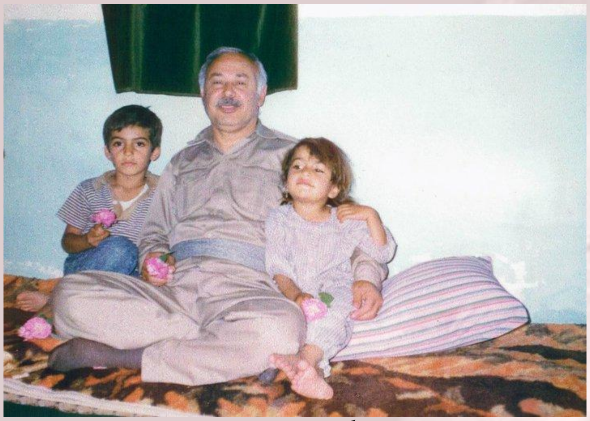

هەر دوای بلاو بونەوەی کتێبی نابراو لە تاران موسەویان دەگیرێتو و بە تاوانی جاسوسی دەخرێتە بەندیخانە، لەو بەینەدا لە بەرابەر پوڵێکی زۆر دا ئازاد کراوەو و چاوەڕوانی دادگای کردن دەکات.

دادگای بێرلین لە ١٠ مانگی ئاوریلی ١٩٩٧ لە بریارێک دا سەرانی کۆماری ئیسلامی ئێرانی بە پلاندانەرانی ئەم ترۆرە مەحکوم کردن.

دارابی و هاوکارە لوبنانیەکانی بە تاوانی کوشتن بە زیندانی ئەبەد و دوو کەسی تری لوبنانی بە هاوکاری و دەست بونیان لە کوشتن دا بە زیندانی چەند ساڵە مەحکوم بوون. دادگا ئەوەشی ئاشکرا کرد کە:بڕیاری ئەم ترۆرە لە لایەن کۆمیتەیەکی تایبەتی ئیتلاعاتی ئێرانەوە بە ناوی " کۆمیتەی کاروباری تایبەتی" کە وەزیری ئەوکاتی ئیتلاعاتی ئێران عەلی فەللاحیان ئەندامی بوود راوە، هەروەها ڕێبەری مەزهەبی ئێران خامەنەی و سەرکۆماری پێشووی ئێران ڕەفسەنجانی ئاگاداری ئەم پلانە بوون و موافقەتی ئەوانی لە سەر بووە.

نوسەری ئەم کتێبە بە ئاشکرا ویستویەتی دەست هەبوونی ڕەفسەنجانی و سەرانی دیکەی ئێران و خۆی وەک سەفیری ئەوکاتی ئێران لە وڵاتی ئاڵمان کەمرەنگ بکاتەوە.

15 ساڵ دوای ئەم جنایەتە ئازاد کردنی زوتری دارابی لە زیندانی ئەبەد ئاشکراکراوە، و دوای ئازاد کردنی دەنێردرێتەوە بۆ ئێران. چاوەدێرانی ئەم دادگایە بە سەرنجدانێک کە کردویانە لە سەر ئەو باوەڕەن کە ئەوە تەنیا تەونوبەستە کە لە بەینی ئێران و ئاڵمان دا بەستراوە، بۆ راستی ئەم تەونوبەستەش ئیشارە بە گرتنی ماسیگری ئاڵمانی دۆنالد کلاین دەکەن کە دوای یەک ساڵ زیندان بە تاوانی هاتنە ناو خاکی ئێران بە شێوە نایاسای لە مانگی مارسی ئەم ساڵ دا ئازاد کرا.

بەلام کاربەدەستانی بەشی قەزای ئاڵمان ئازادکردنی دارابی لە زیندان دەگێڕنەوە بۆ ئەوەی کە لە سەرەتای ساڵی ٢٠٠٨ دا دوو لە سێی زیندانیەکەی چێشتووە و پاشان بە پێی یاسای ئاڵمان دتوانێ ئەو بەشەکەی دیکەی زیندانیەکەی لە ژێر کۆنترۆڵ و تاقیکردنەوەدا بێت.

کە لە ساڵی 2004 لە بێرلین لە شوێنی ئەم ترۆرە بریاردرا مێنۆمێنتێک دابنرێ، ئەحمەدی نژاد شارەداری ئەوکاتی تاران و سەرکۆماری ئێستای ئێران لە نامەیەکدا بۆ شارەداری بێرلین کلاوس ڤۆڤەرایت دەنوسێ کە ئەم کارە ئیهانەتە بە ئێران.

پێویستە بگوترێ لە سەر ئەم لەوحە دوای ناوی قوربانیەکانی ئەم ترۆرە نوسراوە کە: "بە هۆی دەسەڵاتدارانی ئەوکاتی ئێران کوژراون"

کلاوس ڤۆڤەرایت ئەم داوایەی ئەحمەدی نژاد رەد دەکاتەوە، و ئەحمەدی نژاد لە بەرابەر دا لە تاران مێنۆمێنتێک لە روبەروی سەفارەتی ئاڵمان لە خیابانی فردەوسی دا درست دەکات و ناوی هەمووی ئەو وڵاتانە یەک لە وان ئاڵمان بە پلەی یەکەم لە سەر دەنوسێ کە وەختی خۆی سەدام حوسێنیان هاوکاری کردوە بۆ ئەوەی دەستی بە چەکی شیمیای ڕابگات .

ماڵپەری گیارەنگ

لە یادی پانزدەهەمین ساڵرۆژی تیرۆرکردنی دوکتور سادق شەرەفکەندی

نووسینی: سمایل زارەعی

ئەگەر بمانهەوێ ئاورێک لە ژیان و شێوەی تێهەڵچوونی دوکتور سادق لە دنیای سیاسەت و پێوەندی گرتنی بە بزووتنەوەی نەتەوەیی کورد و حیزبی دێمۆکراتی کوردستان بدەینەوە دەبێ هەر لە سەرەتای منداڵی‌یەوە لێکۆڵینەوە و وردبوونەوەمان هەبێ، بۆیەش هەوڵ دەدەین ئاورێکی کورت لە ژیاننامەی ئەو کەسایەتییە بدەینەوە و پاشان باسی کەسایەتیی و قورسایی ئەو کەسایەتی‌یە لە ناو ریزەکانی شۆڕش دا دەکەین.

بە پێی سەرچاوەکان سەردەمی منداڵی دوکتور سادق شەرەفکەندی هاوکات بووە لەگەڵ دامەزرانی کۆماری کوردستان هەر بۆیەش لە منداڵی‌یەوە بە هەمان رۆحی شۆڕشگێڕی پەروەردە کراوە و کەسێکی نیشتمان پەروەر بووە. ئەو کات دوکتور سادق لە ژێر باڵی برا گەورەکەی واتە مامۆستا هەژار موکریانی‌دا پەروەردە بووە کە مامۆستا هەژار ئەو کات شاعیرێکی لاو بووە و جیا لەوەی ئەندامی کۆمەڵەی ژ.ک و دواتریش حیزبی دێمۆکرات بووە، تێکۆشەرێکی بە توانا بووە لە بزووتنەوەی نەتەوەیی کورددا، بۆیەش کاریگەری ئەو فکر و بیرۆکەیەی کە مامۆستا هەژار هەیبوو کاری کردبووە سەر د. سادقیش و زیاتر وەک رچەشکێن دەتوانین ئاماژە بە مامۆستا هەژار بکەین.

لە سەفەری بێ گەڕانەوەی خواڵێخۆشبوو کاک سەید سەلام عەزیزی‌دا بەمشێوەیە بە کورتی باسی ژیاننامەی دوکتور سادق کراوە: "شەهیدی نەمر دوکتور "سەعید" ساڵی ١٣١٦ی هەتاوی لە گوندی تەرەغەی ناوچەی بۆکان لە دایک بوو. خوێندنی سەرەتایی و ناوەندیی پێشان لە بۆکان و دوایە لە مەهاباد بووە و بۆ ساڵی ئاخری دەبیرستان چۆتە تەورێز. ساڵی ١٣٣٨ لە "دانشسرای عالی"ی تاران لسیانسی شیمی وەرگرتووە و لەو ساڵەوە هەتا ساڵی ١٣٤٧ لە شارەکانی ورمێ و مەهاباد دەبیری شیمی بووە. ساڵی ١٣٥١ بە بوورسی وەزارەتی علووم چۆتە فەرانسە و لە ماوەی٤ ساڵ دا دوکتورای شیمی تەجزیەی لە زانستگەی ژمارە شەشی پاریسی وەرگرتووە. ساڵی ١٣٥٥ گەڕاوەتەوە ئێران و وەک ئۆستادیاری شیمی تەجزیە لە زانستگەی "تربیت معلم"ی تاران دا دەستی بە کاری پیرۆزی مامۆستایی کردوە ١".

کریس کۆچێرا لە یەکێک لە کتێبەکانی خۆیدا بەمشێوەیە دوکتور سادق شەرەفکەندیمان پێ دەناسێنێ: "محەممەد سادق شەرەفکەندی، ناسراو بە دوکتور سەعید کە رۆژی ١١ی ژانویەی ١٩٣٨ لە مەهاباد لە دایک ببوو، خوێندنی لە شیمی(تجزیە) و لە بەشی ناوکی(اتمی)دا لە پاریس تەواو کردبوو. ئەو برا بچووکی هەژارە کە یەکێک لە شاعیرە هەرە گەورەکانی ئەمرۆی کورد بوو٢".

هەر وەک لە سەرەوەش باسمان کرد دوکتور سادق شەرەفکەندیش وەکوو زۆربەی رۆڵە شۆڕشگێڕەکانی کورد لە تەمەنی منداڵییەوە تێکەڵ بە کەشی سیاسەت بووە و رەنگە هەر لەو تەمەنەوە خولیای تێکۆشان لەو بوارەدا بوو بێ. وەک بە پێی سەرچاوەکان دەرکەوتووە ئەو لە بنەماڵەیەکی هەژار و دەستکورت دا پەروەردە ببوو. مامۆستا هەژار، برا گەورەی کە شاعیرێکی لێوەشاوە و ناسراوی سەردەمی کۆمار بوو و یەکێک لەو کەسانە بوو کە پەروەردەکردن و بەخێوکردنی کاک سادقی کەوتبووە ئەستۆ لە بەر زوڵم و زۆری و لە بەر تێکۆشانی سیاسی و شۆڕشگێڕبوونی دەربەدەر بوو و ئەوەش بێگومان کاریگەرییەکی زۆری لە سەر کەسایەتی و هۆگربوونی کاک دوکتور سادق بە تێکۆشانی سیاسی و بەتایبەت بە شۆڕشگێڕبوونی هەبووە. دوکتور سادق هەر لە تەمەنی منداڵییەوە لەگەڵ هێندێک کەسی تەواو شۆڕشگێڕ و شۆڕش پەروەردا ئاشنا و تێکەڵ ببوو. کریس کۆچێرا سەرەتای تێکۆشان و هۆگربوونی دوکتور سادق شەرەفکەندی بە گشتی و بەتایبەتی لە حیزبی دیموکراتی کوردستان دەگێڕێتەوە بۆ: " لەگەڵ هێمن لە حەماسەی کۆماری مەهاباددا بەشداریی کردبوو. سعید شەرەفکەندی لە نێو حیزبی دیموکراتدا تازەکارێک نیە. ئەو هەر لە ساڵی ١٩٧٣ەوە ئەندامی حیزبی دیموکرات بوو،...٣"

بەڵام کاک سەید سەلام عەزیزی سەرەتای تێکۆشانی کاری سیاسی و ئەندامبوونی شەهید دوکتور سادق شەرەفکەندی بۆ ناو ریزەکانی حیزبی دێمۆکرات دەگێڕێتەوە بۆ ساڵی ١٣٥٢، ئەو کات کاک دوکتور سەعید لە ئەورووپا دەبێ و لەگەڵ قاسملوو ئاشنا دەبێ و پاشانیش و هەر لە ڕێگای شەهید دوکتور قاسملوو لەگەڵ حیزبی دیموکرات پێوەندی راستەوخۆ دەگرێ و دەبێ بە ئەندام و دواتریش هەر لەگەڵ دوکتور قاسملووی نەمردا پێوەندی تەشکیلاتی و نهێنی دەبێ و لە نێوخۆی ئێران تێکۆشانی دەبێ. کاک سەید سەلام لەو بارەوە دەنووسێ: " تێکۆشانی دوکتور "صادق شەرەفکەندی" لە حیزبی دیموکراتدا دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ١٣٥٢ ئەو کاتە کە لە پاریس خەریکی وەرگرتنی دوکتورا بوو. لەو ساڵەدا لەگەڵ ڕێبەری شەهیدی حیزبەکەمان دوکتور "قاسملوو"ی مەزن لە پاریس ئاشنا دەبێ و بە ناسینی خەت و ڕێبازی سیاسی حیزبی دیموکرات، داوای ئەندامەتی دەکا. پاش گەڕانەوە بۆ ئێران دەبێتە رابیتی دوکتور "قاسملوو"ی شەهید لە دەرەوەی وڵات و هێندێک تێکۆشەری لە مێژینەی حیزب لە نێوخۆی وڵاتدا٤ ". هەڵسەنگاندنێکی دیکە، لە راستیدا روانگەی بەڕێز سمایل بازیارە، سەبارەت بە سەرەتای کار و تێکۆشانی د. سادق شەرەفکەندی ئەوەیە کە دوکتور سادق لە سەردەمێک دا تێکۆشانی سیاسی هەبووە کە لە لایەک چەپی کلاسیک لە هەموو بوارەکان دا خۆی بە سەر کەشی ئەو کاتی وڵاتی سەپاندبوو و لە لایەکی دیکەوە کۆمەڵێکی زۆر گوتاری زاڵی دیکە ئەو کات کەشی ئێران و رۆژهەڵاتی کوردستانی داگیر کردبوو. بۆ نموونە کۆمەڵێک باس و گوتاری وەکو پرسی نەتەوەیی، سۆسیالیزم، یەکسانی کۆمەڵایەتیی و ئازادی و... بەڵام دوکتور سادق لە کاناڵ و روانگەی شۆڕشگێڕی خۆی لە لایەک و لە ڕەهەندی

کوردایەتیی و نەتەوەیی و لەگەڵ ئەوانەش دا لە ڕەوتی و ڕێبازی حیزبی دێمۆکراتی کوردستانەوە هەڵوێستی روون و روانگە و بۆچوونی تایبەت بە خۆی هەبوو. "تێکۆشانی سیاسیی ئاشکرای کاک سەعید لە نێو حیزبی دێمۆکراتی کوردستان دا هاوکاتە لەگەڵ ئەو دەورانەی کە چەپی کلاسیک لە باری نەزەری و تیۆرییەوە باڵی بە سەر فەزای فیکریی ئێران بە گشتی و کوردستان دا بە تایبەتی کێشابوو٥".

بە گشتی ژیان و تێکۆشانی سیاسی و بەرپرسایەتییە گرینگەکانی ماوەی تێکۆشانی کاک دوکتور سەعید لە حیزب دا لە لایەن کاک سەید سەلام عەزیزییەوە بەمشێوەیە باسکراوە: " لە بەر لێوەشاوەیی و زانایی و کارلێهاتوویی خۆی، کاک دوکتور "سەعید" زۆر زوو پلە تەشکیلاتییەکانی حیزبی بڕی. ساڵی ١٣٥٨ بوو بە موشاویری کومیتەی ناوەندی و هەر ئەو ساڵە لە کۆنگرەی چوارەمی حیزبدا بە ئەندامی کومیتەی ناوەندی هەڵبژێرا و بەرپرسایەتیی کۆمیتەی حیزب لە تارانی پێ ئەسپێرا. هاوینی ساڵی ١٣٥٩ کاری تەواو وەخت هاتەوە کوردستان و لە پلینۆمی کۆمیتەی ناوەندیدا بە ئەندامی دەفتەری سیاسی حیزب هەڵبژێرا. لەو ساڵەوە لە هەموو کۆنگرەکانی حیزب دا بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و پاشان دەفتەری سیاسی هەڵبژێرایەوە. لە ساڵی ١٣٦٥دا بوو بە جێگری سکرتێر و هەتا شەهید بوونی دوکتور "قاسملوو"ی نەمر لەو مەسئولییەتەدا خزمەتی بە حیزب و گەلەکەی کرد. لە پلینۆمی پاییزی ساڵی ١٣٦٨دا بە تێکڕای دەنگ لە لایەن کۆمیتەی ناوەندییەوە کرا بە سکرتێری گشتیی حیزب و پاش کۆنگرەی نۆهەمی حیزبیش دووبارە ئەو مەسئولییەتەی پێ ئەسپێردرایەوە ٦

شتێکی هاوبەش کە بە گشتی هەموو ئەو کەسانەی کە سەبارەت دوکتور سادق لێکۆڵینەوە یان وتاریان نووسیوە ئەوەیە کە دوکتور سادق کەسایەتییەکی بەتوانا بوو و لە راستیدا جێی خۆی بوو کە بوو بە سکرتێری حیزبی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران کە لە راستیدا لانکەی پێگەیشتن و تێکۆشانی گەلێک تێکۆشەر و کەسایەتیی دیکە بوو. دوکتور سادق لە ناو حیزبی دێمۆکراتیش دا وەک کەسایەتییەکی بەرز سەیری دەکرا و لە راستیدا هەمیشە وەک یەکێک لە بەوەجترین و مەزنترین کەسایەتیی و ڕێبەرەکانی ئەم حیزبە باسی کراوە. روانگە و بۆچوونەکانی دوکتور سادق بۆ هەموو کەس جێگای سەرنج و لێوەردبوونەوەن.

بە گشتی دوکتور سادق ماوەی سێ ساڵ سکرتێری گشتی حیزبی دیموکرات دەبێ و لەو ماوەدا زۆر باش کارو باری حیزبی رادەپەڕێنێ و لەو پۆستەدا زۆر سەرکەوتوو دەبێ. خراپمان نەوتووە ئەگەر بڵێین لە مێژووی حیزبی دێمۆکرات دا ماوەی سکرتێربوونی د. سادق وەک ماوە و سەردەمێکی سەرکەوتوو و پڕ لە شانازی هەڵسەنگێندراوە و تۆمار کراوە، تەنانە ئەو شتە تا رادەیەک چۆتە پێش کە لە روانگەی زۆر کەسەوە دوکتور سادق شەرەفکەندی وەکوو باشترین جێگری شەهید دوکتور قاسملووی هەڵسەنگێندراوە. سەلاحەددین مەجیدپوور بەو شێوەیە باس لە تێکۆشانی حیزب لە ماوەی سێ ساڵی سکرتێربوونی دوکتور سادق شەرەفکەندی دەکا "١٤ی ژووئیەی ١٩٨٩ زایینی دوکتور عەبدوڕەحمان قاسملوو لە ئاکامی کردەوەیەکی تیرۆریستی کۆماری ئیسلامی شەهید بوو و دوکتور شەرەفکەندی بوو بە سکرتێری حیزب. لە ماوەی سێ ساڵ ڕێبەرایەتی حیزب لە لایەن دوکتور شەرەفکەندیەوە حیزبی دیموکرات بە یەکدەستی و یەکگرتوو و هەڵسووڕانی خۆی درێژە پێ دەدا ٧

مەسەلەی نەتەوەیی‌بوونی د. سادق شتێکی حاشا هەڵنەگر بووە، بۆیەش لەو پێوەندی یە دا زۆر کەسایەتیی ئەو لایەنە لە روانگە و بیر و باوەڕی د. سادق بەرز دەنرخێنن. بۆ نموونە مامۆستا عەبدوڵلا حەسەن زادە لەو پێوەندییەدا دەڵێ: "... دەتوانم بڵێم بە هەموو عومقی ئیمانەوە باوەڕی بەوە هەبوو کە میللەتی کورد یەک میللەتە، خاکەکەی یەک خاکە، دەبێ رۆژێک لە رۆژان ئەو خاکە و ئەو میللەتە یەک بگرنەوە، دەوڵەتی موستەقلیان هەبێ، هەر بۆیەش لە پێناوی هاوکاری لەگەڵ بەشەکانی دیکەی بزووتنەوەی کورددا ئامادەی زۆر فیداکاری بوو، ئامادەی زۆر هاوکاری بوو، ئامادەی گوزەران و چاوپۆشی لە مەنافیعی کاتیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان بوو بە قازانجی بەشێکی دیکە لە بزوتنەوەی کورد ٨

دوکتور سادق یەکێک لەو کەسانە بوو کە هەمیشە هەوڵی دەدا ڕژیمی کۆنەپەرستی ئاخوندی بە ڕژیمێکی تیرۆریست و تیرۆرپەروەر بناسرێ، حەقیقەتی مەسەلەکەش هەر ئەوە بوو، چونکە هەر وەک خودی د. سادق زۆر جار باسی ئەوەی دەکرد کە ڕژیمی کۆماری ئیسلامی ئاڵاهەڵگری تیرۆریزمی نێونەتەوەییە و هەموو جارێک کۆمەڵێک بەڵگە و دیکۆمێنتی لەو بارەوە دەهێنایە گۆڕێ. بۆ وێنە لە یەکێک لە وتارەکانیدا بە وردی و زۆر بە روونی نموونەی چەند کارێکی تیرۆریستی ڕژیم وەبیر دێنێتەوە. لەو وتارەدا باس لە داگیرکردنی باڵوێزخانەی ئەمریکا لە لایەن پەیڕەوانی ڕێبازی خومەینی و تیرۆری بەختیار و رفاندنی فڕۆکەی فەرانسەیی بۆ ئێران بە پشت ئەستووری کۆماری ئیسلامی و چەند بەڵگەیەکی دیکەش هەر بە نموونە دێنێتەوە. نموونەی هەرە حاشاهەڵنەگر تیرۆری د. قاسملووی نەمر بوو لەو بارەوە کە هەمیشە د. سادق ئاماژەی پێ دەکرد و گرینگی خۆی پێ دەدا ٩ .

باسێکی دیکە بە پێویستە ئاماژەی پێ بکەین روانگەی د.سادق سەبارەت بە لاوانە. بە گشتی دەتوانین روانگەی د. سادق لەو پێوەندییەدا بەو شێوەیە لە زمان مامۆستا عەبدوڵلا حەسەن زادەوە ببیستین :

" د. سەعید وەکو هەموو کەس، وەکو ڕێبەرێک باوەڕی بەوە هەبوو کە دەبێ تەوجۆ بە لاوان بکرێ، لاوان ئامادە بکرێ، پەروەردە بکرێن بۆ بەعۆدەگرتن و وەئەستۆگرتنی ئەو مەسئولییەتانە کە دەبێ لە دوا رۆژدا ئەوان بیگرنە دەست... بەڵام لە لاوەکان نیزیک بوو، زۆر تێکەڵاو بوو لەگەڵ لاوان، دەتوانم بڵێیم موبالیغەشی دەکرد، ئەساسەن لە باری تەوازوعەوە دوکتور سادق زۆ جار زیادەڕۆیی دەکرد... بە کورتی هەم نیزیک بوو لە لاوان و هەم متوازیعانە لەگەڵ لاوەکان و خەڵکی دیکە ڕەفتاری دەکرد. لەگەڵ ئەوەی وەکو گوتم ئەو وەختە کە نۆرەی قاتعییەت دەهات پیاوێکی قاتع بوو...١٠ ".

روانگەیەکی جێگای سەرنج و لە هەمان کات دا دروستی د. سادق بەرامبەر بە نەتەوەکانی دیکەی ئێران و وڵاتانی ئێران و مەسەلەی جیاییخوازی کە ئەو کات حیزبی دێمۆکراتیان پێ تاوانبار دەکرد نیشان دەدا کە د. سادق تا چ رادەیەک بەرامبەر بە بۆچوون و واقعەکان وردبین و لە هەمان کات دا بەرامبەر بە ویستە نەتەوەییەکان تا چ رادەیەک دەروەست بووە. لە وتووێژ لەگەڵ کێشتگەردا لە شوێنێک دا دەڵێ: "ئێران بە تەنیا وڵاتی فارسەکان نییە، وڵاتی ئازەرییەکان، کوردەکان، بەلووچەکان، تورکمەنەکان و عەرەبەکانیشە. کەوابوو لە ئێرانێکی دێمۆکراتیک دا ئەو مافانەی کە کوردەکان لێی بەشدار دەبن – لە روانگەی ئێمەوە بۆ هەر کام لەم نەتەوانەش بوونی هەیە، لە ئاکام دا لەوانەیە ڕێچارەی گشتی بۆ ئێران سیستمی فێدراتیو بێت.١١ " لە شوێنێکی دیکەدا د. سادق هەر لەو وتووێژەدا بە ئاماژەدان بە مەسەلەی جیاییخوازی کە هەمیشە وەک چەکێک لە دژی درووشم و ستراتیژی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان لە لایەن دوژمنان و نەیارانی بزووتنەوەی حەقخوازانەی نەتەوەکەمانەوە بە کار بردراوە دەڵێ: "واقعییەت ئەوەیە کە کوردەکانی ئێران ئەگەر شتێکیان زیاتر لە نەتەوەکانی دیکەی ئێران نەوێ کەمتریان ناوێ. بەڵام ئەگەر لە روانگە و لایەنی مێژوویی و تیئۆریکییەوە چاو لە

مەسەلەکە بکەین دەبێ بڵێین ئەوە راستە کە ئێران بە درێژایی مێژوو لە یەکگرتوویی نەتەوە جیاجیاکان پێک هاتووە، بەڵام هیچ شتێک هەتا هەتایی نیە، چ هۆیەک هەیە بۆ ئەوەی کە ئەگەر چەند نەتەوە ١٥٠٠ ساڵ پێکەوە ژیاون، ئێستا ناتوانن لێک جیا بنەوە و جیا بژین. مەسەلەکە هەلومەرجی ئەمڕۆیە. ئەگەر دونیا لە حاڵی ئاڵوگۆڕدایە، شتێکی سروشتییە کە دۆستایەتییەکان و رێکەوتنەکان و پێکەوەژیانەکان و روانینەکان، هەر هەموویان دەگۆڕێن، جیا لە هەموو ئەمانە، هیچ واقعییەتێکی مێژوویی ناتوانێ ئەوە بسەلمێنێ کە هەمیشە نەتەوەکانی ئێران پێکەوە ژیاون ١٢ ". لە ئاکامی ئەو روانگە و چەشنە سیاسەتەیە کە د. سادق بە هیچ شێوەیەک و هیچکات ناچێتە ناو بەرە یان لایەنێکەوە کە حیزب و لایەنەکانی پێکهێنەری ئەو بەرەیە زۆربەیان باوەڕیان بە مەسەلەی نەتەوایەتیی و مافی نەتەوەکانی دیکەی ئێران نیە. یەکێک لە سەرکەوتنە هەرە گرینگ و جێگای شانازی یەکانی حیزبی دێمۆکرات لە سەردەمی سکرتێربوونی دوکتور سادقیش دا هەر ئەو شتەیە کە پێوەندییەکی زۆری بە بیر و بۆچوون و تێڕوانین و لێکدانەوەی تاکەکەسی دوکتور سادقەوە هەیە.

دوکتور سادق لە کاتێکی حەستەمدا بووە سکرتێری گشتی حیزب و هەروەها شەهید بوونی دوکتور قاسملووی مەزن تاڕادەیەکی زۆر دوکتور سادقیشی هێنابووە سەر ئەو گومانە کە ئەگەری تیرۆرکردن و شەهیدبوونی لە لایەن رژیمی پەست و کۆنەپەرەستی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە هەیە. کۆچێرا لەوبارەوە و سەبارەت بە هۆکاری هەڵبژاردنی جێگری سکرتێر لە لایەن شەهید دوکتور سادقەوە بەو شێوەیە دەدوێ: "سکرتێری تازەی حیزبی دیموکراتی کوردستان دەزانێ کە لە نێوچوونی هەر ساتێک نیزکە، هەربۆیەشە کە پۆستی جێگر سکرتێری درووست دەکا ١٣.

دوکتور سەعید بە مەبەستی بەشداری کردن لە نۆزدەهەمین کۆبوونەوەی ئێنتێرناسیۆنالیست سوسیالیست لە ساڵی ١٩٩٢ (١٣٧١) دەچێتە ئەورووپا و لەوێوە دەچێتە بێرلینی ئاڵمان. هەیئەتێکی حیزبی کە بۆ ئەو بەشدارایکردنە بانگهێشت کرابوو پێکهاتبوو لە دوکتور سادق شەرەفکەندی و کاک فەتاح عەبدولی و هۆمایۆن ئەردەڵان و هەروەها نووری دێهکۆردی. ئەو کۆبوونەوەیە کە لە راستیدا نۆزدەهەمین کۆنگرەی ئەنتەر ناسیۆنالیست سووسیالیست بوو، لە رۆژەکانی ١٥ تا ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢دا گیرا. واتە هاوینی ساڵی ١٣٧١. ئێوارەی رۆژی پێنج شەممە پاش تەواو بوونی کاری کۆنگرە دوکتور سەعید بۆ کۆبوونەوەیەک بانگهێشت دەکرێ و بەداخەوە هەر لەو کۆبوونەوەیەدا شەهید دەکرێ. مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە بەمشێوەیە باسی رووداوی ئەو رووداوە دەکا: "رۆژێک پێش تەواو بوونی کۆنگرەی ئەنتەرناسیۆلی سۆسیالیستەوە قەرار و مەدار دادەنرێ کە ئێوارەی رۆژی پێنج شەممە ١٧ی سێپتامبر لە ریستۆرانێکی بێرلین بە ناوی مێکۆنووس کە گۆیا پێشتر ریستۆرانێکی یۆنانی بووە و دوایە بۆتە هی عەزیز غەفاری یەکێک لە ئەندامانی کۆنی سازمانی چریکە فیداییەکانی گەلی ئێران و لە راستی دا بۆتە مەکۆی ئێرانییەکان، کۆبوونەوەیەک بە بەشداریی دوکتور شرفکندی و هاوڕێیانی و نوێنەرانێک لە سازمانی فیدایییانی گەلی ئێران و جمهووریخوازانی ناسراوی ئۆپۆزیسیۆن پێک بێ. ئەو کۆبوونەوەیە بەو مەبەستە رێک دەخرێ کە لە سەر هاوکاری و لێک نزیک بوونەوەی دەستە و تاقمەکانی ئۆپۆزیسیۆن و رێگاکانی خەبات بۆ لابردنی ریژیمی کۆماری ئیسلامی باس و وتوویژ بکا و بەردی بناخەی هاوکارییەکی نیزیکتر و خەباتێکی هاوبەش لە نێو حیزب و رێکخراوە ئازادیخوازەکانی ئێرن دا دابنێ١٤.

کریس کۆچێرا بانگهێشتەکەی کاک دوکتور سادق شەرەفکەندی بە بانگهێشتن بۆ داوێک ناوزەد دەکا و بەمشێوەیە باس لەو داوە دەکا: "سەعید شەرەفکەندی دوای ئەوە کە هاوینی ١٩٩٢ چەند حەوتوویەک لە پاریس دەمێنێتەوە، لە کۆنگرەی ئەنتەرناسیۆنالیست سۆسیالیست دا لە بێرلین بەشدار دەبێ. دوکتور سەعید کە بۆ داوێک راکێشرابوو کە بریتی بوو لە دیداری نوێنەرانی لایەنە بچووکەکانی ئۆپۆزیسیۆن، رۆژی ١٧ی سپتامبر لە ریستۆرانێکی بێرلین تیرۆر دەکرێ و لەگەل ئەودا هەروەها فەتاخ عەبدولی نوێنەری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە فەڕانسە، هۆمایۆن ئەردەڵان نوێنەری حیزب لە ئاڵمان و

نووری دێهکۆردی (موتەرجیم) دەکوژرێن ١٥". دیارە جێی خۆیەتی کە بڵێین کاک نووری دێهکۆردی لەگەڵ ئەوەدا کە کاری وەرگێڕیشی دەکرد، یەکێک بوو لە کۆنترین دۆستانی حیزبی دیموکراتی کوردستان و هەروەها ئەندامی رێکخراوی بەرینی چەپی دێمۆکرات بوو.

شەهید بوونی دوکتور سادق لەگەڵ ئەوەدا کە خەسارێکی گەورە بوو لە بزووتنەوەی نەتەوەیی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان کەوت، دەنگدانەوەیەکی یەکجار گەورەی هەبوو، ئەو رووداوە دنیای هەژاند و ناڕەزایەتییەکی بەزری لێ کەوتەوە. رۆژی پاش ئەوەی کە تیرۆرەکە کرا، زۆرێک لە رێکخراوە ئێرانییەکان و کۆمەڵێکی زۆر ئەندام و لایەنگری حیزب و دۆست و کەسایەتی دیکەش چوونە بەر دەم پەرلەمانی ئاڵمان لە بێرلین و لەوێ خۆپێشاندانیان وەرێ خست. لەو خۆپێشاندان و قسەکردنەدا کە لەگەڵ دەزگا راگەیەنە گشتییەکان هەیانبوو، راشکاوانە رایانگەیاند کە ئەو تیرۆرە کاری کۆماری ئیسلامی یە.

دەزگای قەزایی و پۆلیسی ئاڵمان پەیسەری رووداوەکە بوو و کۆمیسیۆنێکی گەورەیان بۆ لێکۆڵینەوەیە لە سەر ئەو مەسەلەیە دامەزراند و دواجار ئاکامی ئەو کۆبوونەوەیە دادگای میکونووسی لێکەوتەوە. دادگا بە فەرمی رایگەیاند کە دەستی کاربەدەستە بەرزەکانی ئێرانی لە تیرۆری دوکتور سەعید شەرەفکەندیدا تێدابووە و لە ژێر چاوەدێری کۆمەڵێکی بەرز لە رێبەرانی کۆماری ئیسلامی دا ئەو تیرۆرە ئەنجام دراوە. دادگای میکونووس دەنگدانەوەیەکی جیهانی هەبوو و ئەوەش بە قیمەتێکی یەکجار گران بە زەرەری کۆماری ئیسلامی ئێران تەواو بوو. رۆژی ٩ی سەر لە بەیانی رۆژی ١٩٩٧ /٤/١٠ دادگای میکونووس پاش ئەوەی دوایین دانیشتنی خۆی ئەنجام دا هەر لەوێدا دوایین بڕیاری خۆشی دەرکرد کە سەرنجی هەموو جیهانی بەرەو لای خۆی راکێشا. دادگایەک کە ٢٤٧ جار دانیشتن و کۆبوونەوەی هەبووە و ١٦٧ کەس شاهیدی هەبووە دواجار بڕیارێک کە کۆماری ئیسلامی ئێران زۆری لێ دەترسانی راگەیاند. لەو بڕیارەدا کازم دارابی و عەباسی راحیل بە زیندانی هەتا هەتایی مەحکووم کران، یۆسف ئەمین بە یازدە ساڵ زیندانی و محەممەد عەتریس بە پێنج ساڵ و سێ مانگ زیندانی و هەروەها عەتاوڵڵا ئەیاد ئازاد دەبێ.

١ . سەفەری بێ گەڕانەوە، داستانی کارەساتی میکونووس، شەهید سەید سەلامی عەزیزی، لاپەڕە ٣٠.

٢ . کریس کۆچێرا، خەباتخوازیی کورد، ئاسۆ حەسەن زادە، ١٩٩٩، لاپەڕە ١١٣ .

٣ . کریس کۆچێرا، خەباتخوازیی کورد، ئاسۆ حەسەن زادە، ١٩٩٩، لاپەڕە ١١٣ .

٤ . سەفەری بێ گەڕانەوە، داستانی کارەساتی میکونووس، شەهید سەید سەلامی عەزیزی، لاپەڕە ٣٠و ٣١.

٥ . تیشک، ژمارە ١١، گۆڤارێکی سیاسی، رۆشنبیری گشتییە کە کۆمیسیۆنی فێرکردن و پەروەردە کردن دەریدەکات، ساڵی پێنجەم، رەزبەری ١٣٨١، وتەی ژمارە، کاک سەعید سیمای تێکۆشەرێکی نەتەوەیی و چەپێکی دێمۆکرات.

٦ . سەفەری بێ گەڕانەوە، داستانی کارەساتی میکونووس، شەهید سەید سەلامی عەزیزی، لاپەڕە ٣١.

٧ . سەلاحەددین مەجیدپوور، حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران (هۆکارەکانی سازبوون، درێژەپێدانی قەیرانی ئێستا و سیناریۆکانی چارەسەری هۆڵەند، ئۆکتۆبری ٢٠٠٦.

٨ . کوردستان، ژمارە، ٤٢١، ٣١ی خەرمانانی١٣٨٤، تایبەتمەندی کەسایەتیی د. سادق شەرەفکەندی لە روانگەی رێبەرانی حیزبەوە، ل ٥ و ١٠، وتوویژ لەگەڵ مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە.

٩ . هەڵبژاردەیەک لە وتارەکانی دوکتور سادق شەرەفکەندی، کۆمیسیۆنی چاپەمەنی، خەرمانانی ١٣٨١ی هەتاوی، ل ٨٣ تا ٨٦.

١٠ . کوردستان، ژمارە، ٤٢١، ٣١ی خەرمانانی١٣٨٤، تایبەتمەندی کەسایەتیی د. سادق شەرەفکەندی لە روانگەی رێبەرانی حیزبەوە، ل ٥ و ١٠، وتوویژ لەگەڵ مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە.

١١ . شەرەفکەندی سیمای شۆڕگشێڕێکی نەتەوەیی، وەرگێڕان و ئامادەکردنی ئیسماعیل شەڕەفی، ل ٦٩.

١٢ . شەرەفکەندی سیمای شۆڕگشێڕێکی نەتەوەیی، وەرگێڕان و ئامادەکردنی ئیسماعیل شەڕەفی، ل٧٦.

١٣ . کریس کۆچێرا، خەباتخوازیی کورد، ئاسۆ حەسەن زادە، ١٩٩٩، لاپەڕە١١٤.

١٤ . کورتە مێژووی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، نیوسەدە تێکۆشان، بەرگی دووهەم، عەبدوڵڵا حەسەن زادە، لاپەڕە ٥٩٢ و ٥٩٣.
١٥ . کریس کۆچێرا، خەباتخوازیی کورد، ئاسۆ حەسەن زادە، ١٩٩٩، لاپەڕە ١١٥.

ماڵپەری گیارەنگ

دوکتور شەرەفکەندی بەرەو بەرزایی

نووسینی: حەسەن حاتەمی

١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢ زایینی کاک د. محەممەد سادق شەرەفکەندی ناسراو بە د.سەعید- سکرتێری گشتی حیزبی دێموکرات- کاک فەتاح عەبدولی – ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و بەرپرسی دەرەوەی وڵاتی حیزب.- کاک هومایون ئەردەلان – بەرپرسی کۆمیتەی حیزب لە ئاڵمان- و نووری دێهکوردی- تێکۆشەرِ ڕێی ئازادی و دۆستی نەتەوەی کورد و حیزبی دێموکرات . لە چێشتخانەیەک بە ناوی میکۆنووس؛-لەشاری برلین ئالمان.- بەدەستی تیرۆریستە نێردراوەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران تیرۆر کران و بەداخەوە شەهید بوون.

دەزگای قەزایی ئاڵمان بە هۆی سەربەخۆیی خۆی و پێداگری قازی کوبش- یەکەم قازی بوێری پەروەندی جینایەتی میکۆنووس.- زیاترلە ٣ ساڵ کاری لە سەر ئەو کارەساتە کرد و دادگای برلین، کازمی دارابی- بکوژی ئەسڵی- بەزیندانی هەتا هەتایە- و عەبباس راحل- چەند ساڵ زیندان- و... مەحکووم کرد. هەروەها لە ماوەی لێکولینەوەکە و کردەوەکان و ئاسانکاریەکانی ئەو جینایەتە، دەرکەوت کە رێبەرانی بەرزی کۆماری ئیسلامی ئێران، وەک خامنەیی، رەفسەنجانی، ولایەتی، فەلاحیان و... راستەو خۆ لەو تێرۆرە دا دەستیان هەبووە و بۆ یەکەمین جار لە مێژووی هاتنە سەرکاری کۆماری ئیسلامی دا، تیرۆریسمی دەوڵەتی بە دژی نەیارانی خۆی دانی پێدا هێنرا. بەڵام قازانج و بەرژەوەندیە بازرگانیەکان و سات و سەودای نێو دەوڵەتان، تەنیا بەدەر کردنی حوکمی نێونەتەوەیی بۆ گیرانی فەلاحیان- وەزیری ئەو کاتی ئیتلاعات.- پەرەوەندەکە" دیزە بەدرخۆنە کرا."

بەداخەوە وەزیری ئیتلاعات تا ئێستاش هەر نەگیراوە هیچ؛ مخابن وڵاتی ئاڵمان خەریکە بەهۆی پشت بستن بەیاسای ئاڵمان، قاتل و جینایەتکارە حیرفەییەکانیش ئازاد دەکا؛ هەتا رێگا بۆ تیرۆر و کوشتاری زیاتری ئاواڵە بکا. هیوا ئەوەیە دەوڵەتی ئاڵمان؛ وەک تاوانبارانی دادگای نۆرمبورگ کە زیندانیان بۆ برِایەوە بە تایبەتی "هیس"- جێگری هیتلێر- هەتا دواساتەکانی ژیان- ماوەی ٤٠ ساڵ لە زیندان دا، راگیران؛ هەڵس و کەوت لە گەڵ جینایەتکارانی میکۆنووس دا بکەن.

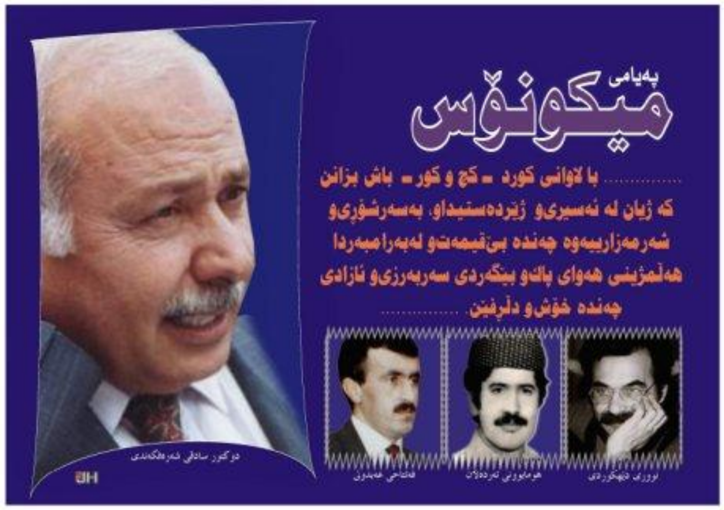

د.سادق شەرفکەندی لە ماوەی خەباتی پڕ لە شانازی خۆی لە نێو حیزبی دێموکرات دا، نیشانی دا کە یەکێک لە هەڵکەوتە(نوخبە)کانی سەردەمە. ئەو بە هەوڵ و تێکۆشانی بێ وچان و بەردەوام، کەسایەتی خۆی بەرەو بەرزایی دەبرد و لەو مرۆڤە هەڵکەوتانە نزیک دەبۆوە کە لە سەردەمی سەدەی نێوەڕاستی ئورووپا، بۆ رزگاری بە میلیونان خەڵک تێدەکۆشان.

کاک سەعید لە بنەماڵەیەکی نیشتمانپەروەر و ئازادیخوازی کورد لە دایک بوو. ئەو هەر لە تفڵی منداڵی یەوە ئۆگری براگەورەکەی مامۆستا هەژاری-نەمر- بوو. ئەو باشی دەزانی کە براکەی چۆن بە هەموو کەند و کۆسپەی ژیانی- کە بەداخەوە یەکجار زۆر بوون.- بەرەو لووتکەی زانیاری و تێگەیشتوویی هەڵدەکشێ.

لە وانەیە بۆ کاک سادق وێنەی نەمران پێشەوا قازی، مامۆستا هێمن و مامۆستا هەژاری برای، هاندەر بووبێ؛ کە پێویستە بەشێوەیەک رێچکەی ئەو سێ مرۆڤە مەزنە- کە هەر یەکەی بۆ خۆی نوێنگەی قوتابخانەیەکی تایبەتین بۆ خەبات و بەرخۆدان.- بگرێتەبەر.

لە هەر هەل و مەرجێکی ژیانی ئینسانی دا، تاکی هەر کۆمەڵێک، خوڵقێنەری تارادەیەکی زۆری کەسایەتی خۆیەتی. بە ئاوڕدانەویەکی خێرا، بەسەر ژیان و بەسەرهاتی بنەماڵەی دوکتور سەعید دا بۆمان دەردەکەوێ کە زۆرجار بۆ ژیانی رۆژانە و زگ تێر بوون، بەنانی ئێشکیش تووشی سەخڵەتی و نارەحەتی بوون؛ کە مامۆستا هەژار لە کتێبی "چێشتی مجێور" دا باسی دەکا.

ئەو کەسانەی لە دەورانی رێژیمی حەمەرەزاشا دا ژیاون؛ باش دەزانن کە بنەماڵەیەکی شۆڕشگێڕ و تێکۆشەر، چەندە ژیانێکی پڕ مەینەت و تەژی(پڕ) لە دەردەسەریان هەبووە. مەئمورانی تەپەسەر (سەرکوتکەر)ی رێژیم و فێر کردەکانیان، هەمیشە وەک "شمشیری دامۆکلێس" و " بایەقوش" لەسەر سەریان هاتووچۆیان کردوە. بنەماڵەی خەباتگێڕان بەتەواوی لە ژێر چاوەدێری دا بوون، کە "زەرەر بە پەز" نەگەیەنن. بەڵام سادقی شەرەفکەندی ئەو بیرو هزرە مەزنەی رێبەر و سەرکۆماری خۆی و هاوبیرە بەوەفاو فیداکارەکانی باش دەرک کرد بوو کە خوێندن و زانیاری و تێگەیشتوویی، چرای رێگای ژیانی پڕ لە تاریکی و کەندوکوسپی نەتەوەی ئێمەیە. بۆیە زۆر ژیرانە و ئازایانە، بێ گوێدان بە هەڵومەرجی نالەباری ژیان، خوێندنی درێژە دا و بە زانایی و توانایی خۆی، بوورسی خوێندنی بەرزی بە سەر رێژیمی دژە کوردی حەمەرەزاشا دا، داسەپاند.

لە فەرانسە-ی مەکۆی ئازادیخوازی- ئەوەی بۆ کاک سادق گرینگ بوو، خوێندن و خۆپێگەیاندن بۆ خزمەت بە مرۆڤ لە رێگای عیلم و زانستەوە بوو. لەو سەردەم دا کە دەورانی سەرکوت و تەپەسەری لە ئێرانێ بوو.-تاقانە حیزبی خەباتگێر(دێموکرات) زۆربەی تێکۆشەرانی لە زیندان دا بوون یا لە باشووری کوردستان و تاراوگە دەژیان.- دوکتور سادق شەرەفکەندی- کە بەرەو بەرزایی دەچوو.- لە گەڵ دوکتور قاسملوو ئاشنا بوو. د.قاسملوو ئەو کات یەکێک لە درێژە دەرانی حیزبی پڕ هیوای "گوڵێکی لە بیابان رواو" یانی پێشەوا قازی محەممەد بوو.- ئەو ئاشنایەتی یە بوو بە ئەو راستەیەی شێعرە جوانەکەی مامۆستا هێمن، کە دەڵێ :

بەرەو بەرزایی دەچم، گەرچی وردم خاکی بەر پێی تێکۆشەرێکی کوردم

لەوکاتی را کە د.شەرەفکەندی زانا، هاتە نێو ریزی حیزبی قازی و قاسملوو و رێبوارانی دیکەی رێی ئازادی و دێمۆکراسی و مافی نەتەوایەتی؛ ساتێک لە خۆپێگەیاندنی سیاسی و پێویستی نەتەوەیی نەوەستا. دوکتور شەرەفکەندی کە نازناوی "سەعید بەدڵ-ێ" بۆخۆی هەڵبژارد بوو- یا بۆیان هەڵبژارد.- بە قەولی خوشکە خەجیج- ی مەعزوور: کاک سەعیدەکەی خۆمان،ژیانی لە شاخ، لە ریزی پێشەوەی خەبات، لە رادیوو، رۆژنامە و کۆمیتەی ناوەندی و دەفتەری سیاسی جێگری سکرتێر و سکرتێری، درێژە دا و لێوەشاوەیی خۆی ئیسپات کرد.

کاک سەعید وەک هاوبیرە مەزنەکەی دوکتور قاسملوو و زۆر کەس لە رێبەران و کادر و پێشمەرگەکانی دێموکرات و نەتەوە پارێزانی جێی شانازی، لە هەر چوار پارچەی کوردستان؛ نێو ئەشکەوت و گا بەردەکان، نێو خرِو دۆڵ و خێوت و کەپرەکان؛ نێو خانووە قوڕ و بەرد و بلووکەکانیان کردە مەکۆی ژیان. هەتا لە گەڵ هاوبیرو هاوخەباتیەکانیان بڵێن بیری پێشەوای نەمرد، کوردیش نامرێ، داری ئازادی بە تێکۆشانی بەردەوام، بەر دەگری. مافی رەوای نەتەوایەتی بۆ هەتا هەتایە لە ژێر پێ نانرێ.

لە نێو مێژوو خوڵقێنەران و ڕێبەرانی نەتەوەکەمان دا د.سەعید مرۆڤێک بوو کە، بە ئازایی و زانایی و لێوەشاوەیی خۆی لە ماوەیەکی کورتی سیاسی دا، زووتر لەوەی چاوەڕوان دەکرا، بەرەو بەرزایی و لووتکە هەڵکشا.

بەڕێز بێ یادو بیرەوەری د. سادق شەرەفکەندی (سەعید)، کاک فەتاح عەبدولی، کاک هومایون ئەردەلان و کاک نووری دێهکوردی و هەموو شەهیدانی ڕێی ئازادی.

ڕێگایان پڕ ڕێبوار بێ .

سێپتامبری ٢٧٠٧ کوردی – کانادا

ماڵپەری گیارەنگ

ساڵوەگەڕی شەهید بوونی دوکتور شەڕەفکەندی و هاوڕێیانی

ئاسۆی حەسەن زادە

ڕۆژی ٢٦ی خەرمانانی ١٣٧١ (١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢) دوکتور سادق شەڕەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکڕاتی کوردستانی ئێران کە بۆ بەشداری لە کۆنگرەی ئەنتەرناسیۆناڵی سۆسیالیستدا چووبووە بێرلین، لە جەنگەی کۆڕێکی دۆستانەی نێوان نوێنەرانی هێندێک لایەنی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانیدا لە ریستۆرانی "میکۆنووس" کەوتە بەر دەسڕێژی تیرۆریستەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی و شەهید کرا. لەگەڵ کاک سەعیدا هەروەها هاوڕێیانی نەمر کاک فەتتاح عەبدولی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و نوێنەری حیزب لە ئورووپا، کاک هومایون ئەردەلان بەرپرسی حیزب لە ئەڵمان و نووری دێهکوردی تێکۆشەری ئێرانی و دۆستی لەمێژینەی حیزب، بوونە قوربانیی تیرۆریزمی دەوڵەتیی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران.

بە شەهید بوونی کاک سەعید زەبرێکی مەزن وە پەیکەری حیزبی دێموکڕاتی کوردستانی ئێران کەوت و جووڵانەوەی حەقخوازانەی گەلی کورد و ئۆپۆزیسیۆنی دێموکڕات و پێشکەوتووی ئێران ڕێبەر و تێکۆشەرێکی شۆڕشگێڕ و لێهاتوویان لەدەست دا. ئەو کۆستە بەتایبەتی لەو بارەوە زۆر جەرگبڕ و خەمهێنەر بوو کە حیزبەکەمان لە کاتێکدا ڕێبەرێکی شیاو و ماندوویی نەناس و کارامە و تێگەیشتووی شەهید بوو کە هێشتا زامی لەدەستدانی مامۆستای زانا دوکتور قاسملووی مەزن سارێژ نەببۆوە و حیزبەکەمان خەریک بوو لە ژێر زەبری ئەو تاوانە ناجوامێرانەیەدا هەڵدەستایەوە کە دوژمنانی ماف و ئازادییەکانی گەلی کورد و گەلانی ئێران جینایەتیان خوڵقاندەوە و دڵی کۆمەڵانی بەشەڕەفی گەلەکەمان و هەموو تێکۆشەران و ئەویندارانی ئازادی و دێموکڕاسیيان ماتەمبار کردەوە .

تیرۆری دووهەمین سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان لەلایەن پیاوکوژانی کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە باشتر ئەو ڕاستی یەی سەلماند کە حیزبی ئێمە وەک مەیدانداری ڕاستەقینە و بەکردەوەی خەبات و خۆڕاگری، هەروا چقڵی چاوی ئەو ڕێژیمەیە و کاربەدەستانی داخ لە دڵی تاران دەیانەوێ بە هەر نرخێک بووە داری بەرزی ئەو خەباتەی حیزبەکەمان پێشڕەویەتی ڕانیشێنن. ئەوان کە هەرگیز نەیانتوانی لە نێوخۆی وڵاتدا ژێلەمۆی گەشاوەی بزوتنەوەی خەڵکی کوردستان و ڕۆڵەکانی حیزب دامرکێنن و بە تەنیا پەلامار و سەرکوت و زیندان و قەتڵوعام ڕازی نەبوون، ئامادە بوون بۆ ڕاونان و لەنێوبردنی تێکۆشەرانی موخالیفیان سنوورە زۆر دوورەکانیش ببڕن و سەرەتاییترین یاساو پرەنسیپە نێودەوڵەتی و ئینسانی یەکان پێشێل بکەن. پیلان و تاوانەکانی دواتری ڕێژیمی ئاخوندییش لە دژی تێکۆشەرانی حیزبەکەمان نیشانیان دا کە ئەو ڕێژیمە دژمنی سوێندخواردووی خەڵکی کورد و حیزبە خۆشەویستەکەیەتی و بۆ گەیشتن بە مەبەستە چەپەڵەکانی لە هیچ نەخشەیەک ناگەڕێتەوە. ڕووداوی بێرلین هەروەها کاکڵی دژی مرۆڤایەتی و ڕووی دزێوی ڕێژیمی تارانی باشتر بە خەڵکی جیهان ناساند و بەرهەقی و ڕەوا بوونی ئەو خەباتەشی کە حیزبی ئێمە ئاڵاکەی هەڵگرتوە جوانتر سەلماند .

بە پێچەوانەی تەما و چاوەڕوانیی دوژمن، شەهید بوونی دوکتور سەعید لەگەڵ هەموو خەسارەت و تاڵییەکەیدا نەک تەنیا تێکۆشەرانی حیزبەکەمانی لە خەبات و تێکۆشان دڵسارد نەکردەوە، بەڵکوو ئەوانی لەسەر درێژەدانی ڕێگای شەهیدان سوورتر و شێلگیرتر کرد و پشت نەچەمان و لە مەیداندا مانەوەی سەربەرزانەی حیزبەکەمان خەباتگێڕانی ڕێی ڕزگاریی دڵگەرمتر و هیوای خەڵکی کوردستان بە پارتە پێشەنگەکەی هەرچی زیاتر کرد. شەش ساڵ پاش کارەساتی بێرلین حیزبی دێموکراتی کوردستان ئاڵای خەبات و خۆڕاگریی هەروا شەکاوە ڕاگرتوە و سەرەڕای زۆر ساردی و سەختیی دیکە لە بڕینی پلە و قۆناغەکانی خەبات و لە وەسەرکەوتن بۆ سەر دوندی سەرکەوتن هەرگیز وچانی نەداوە.

مەسەلەیەک کە لە شەشەمین ساڵڕۆژی دوکتور شەرەفکەندیی نەمر و هاوڕێیانیدا پێویستە سەرلەنوێ ئاماژەی بۆ بکرێ و زەق بکرێتەوە، دادگای میکۆنووس و ئەو ئاکامانەن کە ئەو دادگایە بە دووی خۆیدا هێنان. بە پێچەوانەی ڕووداوی تیرۆری دوکتور قاسملوو و زۆر تیرۆری دیکەی لەو بابەتە، کارەساتی بێرلین ڕەنگدانەوەیەکی یەکجار بەربڵاوی لەنێو کۆڕ و کۆمەڵە سیاسی و بەشەردۆستە نێونەتەوەیی‌یەکاندا هەبوو و جیا لەوە کە بە شێوەیەکی کەم وێنە خرایە بەردەم بیروڕای گشتیی نێونەتەوەیی، وەشوێن کەوتنێکی قەزاییشی بە هێندێک ئاکامی دیپلۆماسیيەوە هەبوو کە بەبێشک لە درێژخایەنیشدا بایەخدارن.

هەروەک خوێنەرانی بەڕێز ئاگادارن دەزگای قەزایی ئاڵمان نەیهێشت تاوانی میکۆنووس دیزە بە دەرخۆنە بێ و دادگایەکی بۆ تاوانبارانی ئەو جینایەتە ڕێک خست کە سەرەڕای هەوڵ و تەقەلای زۆری کۆماری ئیسلامی بۆ شل کردنەوەی ڕەوتی کارەکانی و بۆ پێشگیری لە بەئاکام گەیشتنی، پاش زیاتر لە سێ ساڵ کار و لێکۆڵینەوە لە ڕۆژی یەکی ئاوریلی ١٩٩٧ (٢١ی خاکەلێوەی ١٣٧٦) حوکمی کۆتایی خۆی بەوپەڕی سەربەخۆیی و شوجاعەتەوە ڕاگەیاند و ڕێژیمی تارانی لە ئاستی پایەبەزترین کاربەدەستانی دا وەک تاوانبار و بەرپرسیاری ئەو قەتڵە سیاسی‌یە ناساند.

دەرچوونی حوکمێکی ئەوتۆ ئەویش لەلایەن دەزگای قەزاییی وڵاتێکی گەورە و بە نفووزی وەک ئەڵمان کە لە زۆر بارەوە بەرژەوەندیی جۆراوجۆری لەگەڵ ئێران هەیە، گرنگی‌یەکی مێژوویی هەبوو. چونکە لەلایەک ڕوخساری ڕاستەقینەی دژیگەلی و کۆنەپەرستانەی ڕێژیمی ئێران و ماهییەتی نامرۆڤانە و دڕندانەی ئەو ڕێژیمە بە خەڵکی دنیا نیشان درا و ئەمە لە ڕاستیدا تەئییدی ڕاشکاوی بەڵگە حاشاهەڵنەگرەکانی تیرۆریست بوونی کۆماری ئیسلامی لەلایەن سەرچاوەیەکی موعتەبەری قەزایی‌یەوە بوو. لەلایەکی دیکەوە، بڕیاری ئازایانەی دادگا لە مێژووی مامەڵەکردنی ئورووپایی‌یەکان لەگەڵ کۆماری ئیسلامیدا هەڵوێستێکی تازە و پێشتر نەبینراو بوو. ئیدی ئەمجارە لەبەر هێندێک سات و سەودا و بەرژەوەندیی ئابووری و بازرگانی، نە وەک تیرۆری دوکتور قاسملوو جینایەتەکە سەرپۆش کرا و تیرۆریستەکان بە حورمەتەوە بەرەو تاران ئیسکۆرت کران، نە وەک قەتڵی دوکتور بەختیاریش دادگا بە حوکمێکی بەرتەسک و چاوترساوانە قەناعەتی هێنا.

دوابەدوای دەرچوونی بڕیاری دادگای بێرلین، وڵاتانی یەکیەتیی ئورووپا لە ژێر تەوژمی بیروڕای گشتی و بە نیشانەی دەربڕینی ناڕەزایەتی لە کۆماری ئیسلامی سەفیرەکانی خۆیان لە تاران بانگ کردەوە و قەیرانێکی توندی دیپلۆماسی کەوتە نێوان ئێران و ئەو وڵاتانەوە. بەڵام قازانجە بازرگانی‌یەکان وایان سەپاند کە تەنیا شەش مانگ دوای ئەمە واتە لە نوامبری ١٩٩٧ (خەزەڵوەری ١٣٧٦)دا ئەو وڵاتانە پەیوەندی‌یەکانیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی بەرە بەرە بگەڕێننەوە سەر دۆخەکەی جاران و کەین و بەینی ڕابردوویان دەست پێ بکەنەوە. ئەوە لە حاڵێکدا کە تاران نە لەمەڕ چۆنیەتیی گەڕانەوەی باڵوێزەکان لە مەرجەکەی خۆی پاشگەز ببۆوە و نە سەبارەت بە ڕێزدانان بۆ مافی مرۆڤ و تەحەممولی موخالیفانیش هیچ بەڵێنێکی دابوو یا هیچ نیازپاکی‌یەکی بە کردەوەی نیشان دابوو.

وڵاتانی رۆژئاوا لە سات و سەودا لەگەڵ حکوومەتە دژی گەلی و زۆردارەکاندا، سەبارەت بە وەدەستهێنان و پاراستنی قازانجەکانیان، کەم وا هەبووە مەسەلەی پێشێل کردنی مافی مرۆڤ لەلایەن ئەوانیانەوە بە شێوەیەکی بڕیاردەر بە هێند گرتبێ. ئێستاش دەبینین کە سەبارەت بە ئێران بە سەرکۆمار هەڵبژاردنی "میانەڕەو"ێک و پێکهاتنی هێندێک ئاڵوگۆڕی رواڵەتی‌یان کردۆتە بیانووی پاساودانی پێوەندی خۆش کردن لەگەڵ کۆماری ئیسلامی و چاویان لەوە بووە کە ئەو رێژیمە هەروا سادە سیاسەتی پێشێل کردنی مافەکانی مرۆڤ و دژایەتی لەگەڵ ئاشتی و ئاژاوە نانەوە و دنەدانی تیرۆریزمی نێونەتەوەیی وەلا بنێ. لە کاتێکدا ئەو رێژیمە هەروەک تا ئێستا بە کردەوە نیشانی داوە هەمیشە مانەوەی خۆی لە درێژەدانی ئەو سیاسەتانەدا دیتوە و فەلسەفەی زاتیی رێژیم هەمیشە بەو سیاسەتانەوە بەند بووە.
هەرچۆنێک بێ مێژوو نیشانی داوە گەلانی ژێردەست و بەشخوراو پێش هەموو شتێک بە پشت بەستن بە خەبات و خۆڕاگریی خۆیان دەتوانن بە ئامانجە پیرۆز و رەواکانیان بگەن. لەو رێگایەشدا، با زۆر کارەساتی تاڵیان بەسەر بێ و قوربانیی گەورە بدەن، سەرەنجام هەر ئەوان سەردەکەون و دوژمنان و زەوتکەرانی ماف و ئازادی‌یەکانیان ناکام و رووڕەش دەمێننەوە.
ئێمە لە شەشەمین ساڵرۆژی شەهید بوونی دوکتور شەرەفکەندیی هەمیشە زیندوودا وێڕای ناردنی هەزاران سڵاو بۆ گیانی پاکی، پەیمان لەگەڵ خۆی و هەموو شەهیدانی رێی رزگاریی کوردستان نوێ دەکەینەوە کە هەتا وەدیهێنانی ئاواتەکانیان رێبواری زۆر بە ئیمان و وەفاداری رێگاکەیان بین.
(سەرچاوە: رۆژنامەی کوردستان، خەرمانانی ١٣٧٧)

یادی د.شەرەفکەندی، بۆنەیەک بۆهاوپێوەندی لە گەڵ گەلی کوردو حیزبی دیموکرات

قادر وریا

بەرایی:

لە ئۆکتۆبری ٢٠٠٢، پارلمانی فەرانسە بۆ جارێکی دیکە بۆوە بە نوێنگەی هاوپێوەندیی راشکاوانەو گەرم و گوڕی حیزب و کەسایەتی‌یە دیموکرات و مرۆڤدۆستەکان لە گەڵ حیزبی دیموکرات و گەلی کورددا.
رۆژی ٢٣ی ئۆکتۆبری ساڵی ٢٠٠٢، بۆ رێزگرتن لە کەسایەتیی دوکتۆر شەرەفکەندی و هەڤاڵانی لە ١٠ ساڵەی شەهید بوونی دا، رێورەسمێکی تایبەتی بە بەشداریی نوێنەرانی چەندین حیزب و رێکخراو و کۆمەڵەی گرنگی فەرانسەیی، ژمارەیەکی بەرچاو لە پارلمانتێران و کەسایەتی‌یە مرۆڤدۆستەکانی ئەو وڵاتەو زۆر شەخسییەتی کوردو ئێرانی لە ساڵۆنی "مارس"ی مەجلیسی میللیی فەرانسەدا بەڕێوە چوو.
١٠ ساڵەی تیرۆری دوکتۆر شەرەفکەندی، لە زۆر وڵات و شوێنی دیکەی دنیاش بوو بە بۆنەیەک بۆ لێک کۆبوونەوەی نوێنەرانی حیزبو رێکخراوو کۆمەڵە کوردستانی و ئێرانی‌یەکان و دۆستانی گەلی کوردو بزووتنەوەی ئازادیخوازی لە ئێران دا. ئەوان لەو بۆنەیەدا وێڕای یادکردنەوە لە کەسایەتی و خەبات و تێکۆشانی دوکتۆر شەرەفکەندی و هاوڕێیانی شەهیدی، وەفاداریی خۆیان بە ئامانجەکانی ئەوان و هاوپێوەندیی خۆیان لەگەڵ ئەو خەباتە رەوایە کە رێڕەوانی دوکتور شەرەفکەندی بۆ گەیشتن بە ئازادی و دیموکراسی درێژەی دەدەن، دووپات کردەوە. ئەو رێورەسم و کۆبوونەوانە، هەر لەو کاتەدا وەک دەرفەتێک بۆ دووپاتکردنەوەی پشتیوانیی هەموو بەشداران لەو خەبات و بەربەرەکانی‌یە کە لە نێوخۆی ئێران و لە لایەن خەڵکی ئەو وڵاتەوە بە دژی دیکتاتوری و پاوانخوازی لە گۆڕێ دایە، کەڵکی لێ وەرگیرا. یادی ١٠ ساڵەی تیرۆری دوکتۆر شەرەفکەندی لە بێرلین، ستۆکهۆڵم، پاریس، واشینگتۆن، ئوسترالیا و لە کوردستان، هەموویان بە نۆبەی خۆیان پڕ بوون لە نیشاندانی ئەو جۆرە وەفاداری و هاوپێوەندی و پشتیوانیییانە. بەڵام راستی‌یەکەی ئەوەیە ئەو کۆبوونەوەیەی لە یەکێک لە ساڵۆنەکانی مەجلیسی میللیی فەرانسەدا بەو بۆنەیەوە بەڕێوە چوو، بە زۆر هۆ کە لەو وتارە دا ئیشارەیان پێ دەکەم، گرنگی و بایەخێکی تایبەتی هەبوو لە ١٤ ساڵەی شەهید بوونی د.شەرەفکەندی و هاوڕێیانی دا بە دەرفەتی دەزانم لە گەڵ بەجێهێنانی رێورەسمی وەفاداری بە رێگا و ئامانجە پیرۆزەکانی ئەو رێبەرە و هاوڕێیانی شەهیدی دا، یادێک لە مەراسیمی ١٠ ساڵەی شەهیدبوونیان لە مەجلیسی میللیی فەرانسە دا بکەمەوە.

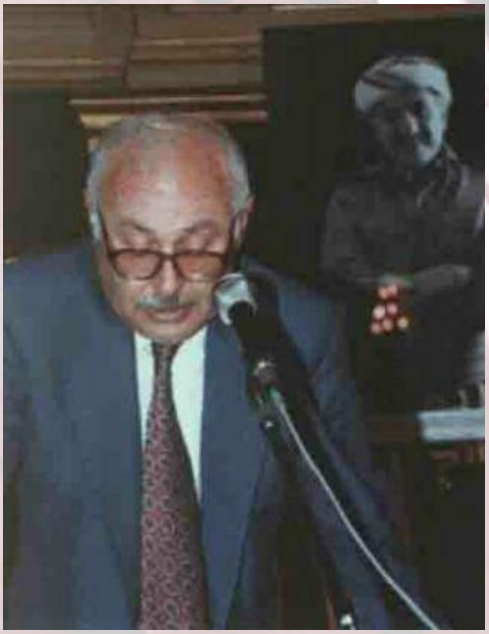

شوێنی بەڕێوەچوونی کۆبوونەوەکەو تەرکیبی بەشداران:
کۆبوونەوەی رۆژی ٢٣ی ئۆکتۆبری ٢٠٠٢ بۆ یادکردنەوە لە کارەساتی تیرۆری دوکتۆر شەرەفکەندی، لە یەکێک لە ساڵۆنەکانی مەجلیسی میللیی فەرانسە بەڕێوە چوو. ئەوەش یەکەم جار نەبوو کە پارلمانی فەرانسە ساڵۆن و تالارەکانی خۆی بۆ هاودەنگی لەگەڵ گەلی کوردو بەڕێوەچوونی بۆنەو رێورەسمی تایبەت بە کوردەکان دەنایە ئیختیار دۆستانی فەرانسەیی گەلی کورد. ٣ ساڵ پێشتریش، رۆژی ١٨ی ژوئەنی ١٩٩٩ لە یەکێکی دیکە لە ساڵۆنەکانی ئەنجومەنی میللیی ئەو وڵاتەدا، رێورەسمێکی گەورە لە دەساڵەی تیرۆری رێبەری مەزنی گەلی کورد دوکتۆر قاسملوودا، پێک هاتبوو. لە ٣١ی مای ساڵی ٢٠٠٠ یش دا لە تالاری ویکتۆر هۆگۆ - یەکێک لە تالارەکانی ئەو مەجلیسە، سمینارێک بە بەشداریی چەندین کەسایەتیی کوردو فەرانسەیی، کە لە لایەن نوێنەرانی حیزبی سەوزەکانی ئەو وڵاتەوە پێک هاتبوو، بەڕێوە چووبوو.
ئەوە کە پارلمانی فەرانسە ئیمکاناتی جۆراوجۆری خۆی دەنێتە ئیختیار دۆستانی فەرانسەیی خەباتی گەلی کوردو نوێنەرانی خەبات و تێکۆشانی ئەو گەلەو، رێگا دەدا لە ژێر چەتری ئەودا، کۆڕوکۆبوونەوەی سیاسیی گرنگی تایبەت بۆ یادکردنەوەی تیرۆری رێبەرانی حیزبی دیمۆکرات، بەڕێوە بچێ، هەر لە خۆی دا خاوەنی ماناو پەیامێکی تایبەتی‌یە. ئەو ماناو پەیامەش زۆر روونە. مەجلیسی میللیی فەرانسە کە نوێنەرایەتیی ئیرادە و بڕیاری گەلی فەرانسەو لانکەو مەکۆی دیموکراسی لە دنیادا دەکا، لەگەڵ خەباتی ئوسوولی و دیموکراتیکی گەلی زۆرلێکراوی کوردو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران دایە.
بۆ دروستیی ئەو ئیددیعایە دەتوانین پشت بە چەند راستیی دیکەش ببەستین. ئەگەر نەڵێین هەموو، لانی کەم ئەو سێ کۆبوونەوەیەی لەم وتارەدا ئیشارەیان پێ کرا، بە هەوڵی حیزبی سەوزەکان و نوێنەرانی ئەوان لە پارلماندا، پێک هاتوونو هەموو جاریش کۆمەڵێک کەسایەتیی گرنگی فەرانسەو لە پێشەوەی هەمووان مادام میترانو، رێبەرانو نوێنەرانی چەند حیزب و رێکخراو لە حیزبو رێکخراوە لەمێژینەو بە نفووزەکانی ئەو وڵاتە، تێیان دا بەشدار بوون. بەشدارانی فەرانسەیی ئەم چەند کۆڕو کۆبوونەوانە، بەکردەوە نیشانیان داوە کە لە نێو وڵاتەکەی خۆیان دا رێزو ئیعتیبارو نفووزی تایبەت بە خۆیان هەیەو هێندێک لەوان وەک مادام میتران، بێرنارد کۆشنێرو پی‌یەرمۆروا لە ئاستی نێونەتەوەیی دا جێگای رێزو ئیعتبارن. لەگەڵ ئەوانیش دا، هەموو جارێ چەندین کەسایەتیی سیاسی، فەرهەنگی و مرۆڤدۆست لە وڵاتانی دیکەی رۆژئاواوە، دەنگی خۆیان خستۆتە پاڵ دەنگی رێبەران و نوێنەرانی حیزبی دیموکرات و گەلی کورد.

هاوپێوەندیی گەرمو گوڕ، پشتیوانیی راشکاوانە بە جوانترین وشەکانەوە:

زۆر لەو وتارانەی دۆستانی فەرانسەیی و رۆژئاوایی لە رێورەسمەکانی پێوەندیدار بە گەلی کوردو حیزبی دیموکراتدا، پێشکێشیان کردن، کاتی خۆی لە رێگای‌راگەیەنەکانی حیزبی دێموکراتەوە بە ئاگاداریی ئۆگرانی ئەم حیزبە گەیشتوون. ورد بوونەوە لە نێوەرۆکی قسەکانی ئەو دۆستانەی گەلی کوردو حیزبی دیموکرات، هەر لەو کاتەدا کە دەبنە هۆی پێکهاتنی هەستی ئەمەگناسی و پێزانین لە هەر کوردێک و ئێرانی‌یەکی خەباتگێڕدا ،رێزو نفووز وخۆشەویستیی حیزبی دێمۆکرات لە لای دۆستانی لەو کات وەبیر دێننەوە. با لە چەند بواردا هەڵوێستەیەک لەو پەیام و وتارانەبکەین کە لە چەند کۆبوونەوەی پێک هاتوو لە پارلمانی فەرانسەدا پێشکێش کراون:

له پێوەندی لەگەڵ حیزبی دیموکرات و ڕێبەرانی شەهیدی دا

له ڕوانگەی حیزب و کەسایەتی یە دیموکرات و مرۆڤدۆستەکانی فەرانسەو ڕۆژئاواوە، حیزبی دیموکرات سیمبۆلی خەباتێکی سەخت، ڕەوا، ئوسوولی و ئینسانی یە کە سەرەڕای بڕوا هەبوونی بە چارەسەری ئاشتیخوازانەی کێشەی کوردو فیداکردنی گەورەترینو بەوەجترین ڕێبەرانو تێکۆشەرانی لەو ڕێگایەدا، لەنێوخۆی وڵاتەکەی دا هەروا لەگەڵ پەلامارو سەرکوتی خوێناویی دەسەڵاتداران بەرەوڕوویە. له دەرەوەی وڵاتیش، له ئورووپا، ڕێبەرانی له تیرۆریزمی دەوڵەتیی کۆماری ئیسلامی له ئەمان دا نین. دەوڵەتانی ئورووپاییش، ئەگەرچی چەند جار شاهیدی هێرش و جینایەتەکانی تیرۆریزمی دەوڵەتیی کۆماری ئیسلامی له دژی ئەو حیزبه بوون، لەبەر قازانجپەرستی، بەرپرسایەتی‌یە سیاسی‌یەکانی خۆیان لەو پێوەندی‌یەدا لەبیر بردۆتەوە. بەو حاڵەش حیزبی دیموکرات هەروا لە مەیدان دایەو هیوادار بە داهاتووی خەباتی خەڵکی سەرانسەری ئێران و دڵگەرم بە هاوپێوەندیی حیزب و ڕێکخراوو کەسایەتی دیموکرات و مرۆڤدۆستەکان و بیروڕای گشتی و ویژدانی ئاگای دنیای پێشکەوتوو، درێژە بە تێکۆشانی خۆی دەدا. بڕواننە ئەم ڕستانە:

"حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران هەمیشە بۆ دیموکراسی له ئێران و ئازادیی گەلی کورد خەباتی کردوە. شەهیدان قازی محەممەد، عەبدولرەحمان قاسملوو، سادق شەرەفکەندی بە خۆڕایی تێدا نەچوون. ئەوان وەک خەباتگێڕانی ڕێی مافەکانی مرۆڤ لە زەینی عالەمدا دەمێننەوە، سەوزەکان سڵاو بۆ یادی وان دەنێرن و پەیامی هیواداری و پشتیوانیی خۆیان ئاراستەی جێنشینەکەی وان، سکرتێری گشتیی حیزبەکەتان عەبدوڵڵا حەسەنزادە کە لێرەیە، دەکەن. عەبدوڵرەحمانی قاسملوو! محەممەد سادق شەرەفکەندی! ئێمە قەت ئێوەمان لەبیر ناچێتەوە".

پاتریک فاربیاز بەرپرسی کۆمیسیۆنی نێونەتەوەیی حیزبی سەوزەکانی فەرانسە، ڕێوڕەسمی دەساڵەی تیرۆری دوکتۆر شەرفکەندی . پاریس

"لەو هەلومەرجەدا بۆ ئێمە هیچ سەیر نیە کە دەبینین ئەوە حیزبی دیموکراتی کوردستانە کە هەر وا بوێرانە نوێنگەی هیواو ئامانجی داهاتوویەکی سیاسی‌یە کە لەودا مافەکانی مرۆڤ، دیموکراسی، پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی وەدی دێن. ئێمە دەزانین کە ئەو خەباتەتان چەندە سەختە... لەو خەباتەدا ئێمەتان لە گەڵینو زۆر وشیارانەش لە گەڵتانین... خەڵکی ئێران و گەلی کورد بۆ وەدیهێنانی ئامانجەکانیان و بۆ گۆڕانکاریی ڕاستەقینەو بەردەوام پێویستی‌یەکی زۆر گەورەیان بە حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، بەبیرو باوەڕو بایەخەکانی ئەو حیزبەو بە تێکۆشانی بێوچانی ئەو حیزبە هەیە".

له وتاری ئاغای ژاک فات سکرتێری کومیسیۆنی پێوەندی‌یە نێونەتەوەیی‌یەکانی حیزبی کومونیستی فەرانسە، ڕێورەسمی ١٠ ساڵەی تیرۆری دوکتۆر شەرەفکەندی له پاریس

پشتگیریی داواکانی گەلی کورد بە گشتی و خەباتی ئازادیخوازیی خەڵکی ئێران

جارێک سکرتێری گشتیی پێشووی حیزب هاوڕێی تێکۆشەر عەبدوڵڵا حەسەنزداە له وتووێژێک دا، نوکتەیەکی زۆر وردو ماناداری له زمانی کەسایەتی‌یەکی گەورەی دۆستی حیزب کە فەرانسەییشە، گێڕایەوە. ئەو دۆستە بەڕێزە گوتبووی "حیزبی دێموکرات ئەو پەنجەرەیەیە کە گەلی کوردو خەباتەکەی لێوەوە دەبینم". مانای ئەو قسەیە زۆر ڕوونە، ئەو دۆستە هەمیشە بە چاوی ڕێزەوەو بە ڕەزامەندی یەوە ڕوانیویەتە سیاسەت و هەڵوێست و کردەوەکانی حیزبی دێموکرات. وەختێک بۆ خۆی دەڵێ لەو پەنجەرەیەوە، سەیری کوردستان و خەباتی گەلی کورد دەکەم، یانی لەو گوشە نیگایەوە، لایەنە باش و جوانەکانی دەبینم.

ئەگەر سەرنج بدەینە ئەو باس و وتارو پەیامانەی دۆستانی حیزبی دێموکرات له کۆڕو کۆبوونەوەکانی تایبەت بەو حیزبە یا پێوەندیدار بە گەلی کورددا پێشکێشیان کردوون، دەبینین کە ئەوان لە ڕێگای پشتگیریی حیزبی دێموکرات و هاودەردی لەگەڵ کورد له کوردستانی ئێراندا، هەم هاوپێوەندیی خۆیان لەگەڵ ئەو خەبات و تێکۆشانە کە لە سەرانسەری ئێران بە دژی دیکتاتۆری و پاوانخوازی لە گۆڕێ دایە، ڕادەگەیەنن. هەم پابەندیی خۆیان بەو بەڵێنەی زۆر جاری دیکەش بە گەلی کورد بە گشتی داویانە، دووپات دەکەنەوەو ڕادەگەیەنن کە هەروا یارو یاوەری ئەو نەتەوە بندەستە چەندین میلیۆنی‌یەن. ئەوە کە حیزبی دێموکرات هەموو کات داواکار بووە کێشەی کورد له ئێران له چوارچێوەی ئەو وڵاتەو بە شێوەیەکی سیاسی و ئاشتیخوازانە چارەسەر بکرێ و لە تێکۆشانی خۆشی دا پابەندی بە دێموکراسی و ڕێوشوێنە ئینسانی یەکانی ڕەچاو کردوە، له چاوی کەسایەتی و حیزب و ڕێکخراوە مرۆڤدۆست و دێموکراتەکان شاراوە نەماوەتەوە. ئەوان لە پێوەندی لەگەڵ بەشەکانی دیکەی کوردستانیش دا، هەر لەگەڵ چارەسەری کێشەی نەتەوایەتی لە چوارچێوەی هەر کام لەو وڵاتانەدان کە کوردیان بە سەر خۆیان دا دابەش کردوە. لە شێوەی خەباتێکیش پشتیوانی دەکەن کە لە تیرۆرو ڕەشەکوژی و پێشێل کردنی مافە ئینسانی‌یەکان بە دوور بێ. هەر لەو کاتەشدا، هەروا کە سەرکوتی گەلی کوردو زەوتکردنی مافەکانی لە لایەن دەسەڵاتدارانی ئێرانەوە مەحکووم دەکەن، خۆ بواردنی وڵاتانی حاکم بە سەر بەشەکانی دیکەی کوردستانیش لە بەرەسمی ناسینی مافە نەتەوەیی‌یەکانی ئەو گەلە ڕیسوا دەکەن. ڕامانێک لە نێوەرۆکی ئەو قسانەی خوارەوە ڕاستیی ئەم ئیددیعایەمان بۆ دەر دەخا:

"بۆ من جێگای شانازی و سەربەرزی‌یە کە دەبینم ئێوە لێرە، له خانووبەری نوێنەرانی گەلی فەرانسە واتە پارلمان کۆبوونەوە. چونکە پێم وایە ئێمە لەو خەباتەدا کە ئێوە بۆ جێگیر کردنی دێموکراسی و بەرەسمی ناسینی مافەکانی گەلەکەتان بەرێوەی دەبەن، هاودەنگو پشتیوانتانین. ئەمن ئەوە بە ئێوە کوردەکانی ئێران دەڵێم، بەڵام ئێمە لەگەڵ کوردی پارچەکانی دیکەش کە لە وڵاتانی دیکە لەگەڵ سەرکوت و چەوسانەوە بەرەوروون، هاودەنگین".

نوئێل مامێر، ئەندامی پارلمانی فەرانسەو سەرۆکی سەوزەکان و بەرپرسی دەستەی سەوزەکان له پارلماندا له ڕێورەسمی ١٠ ساڵەی تیرۆری دوکتور شەرەفکەندی (٢٣ی ئوکتۆبری ٢٠٠٢)دا.

"ئێمە خۆشحاڵین کە ئەمڕۆ حیزبی دێموکرات بۆتە ئەندامی چالاک لە ئەنتێرناسیۆنالی سوسیالیست دا. ئێمە لەوێ زۆرمان پشتیوانی لە ئەندامەتیی ئەو حیزبە کردو هەر لە ئاکامی ئەو ئەندامەتی‌یەشەوەیە کە ئەمڕۆ ڕێگا بۆ کوردی پارچەکانی دیکەی کوردستان وەک یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان و هادەپ خۆش بووە کە بەشداری کارو بەرنامەکانی ئەنێرناسیۆنالی سوسیالیست بن. ئەندامەتیی حیزبی دێموکرات لە ئەنتێرناسیۆنالی سوسیالیستدا بۆتە هۆی ئەوەی ئەو ڕێکخراوە بنەماڵەیەکی‌تر لە بنەماڵەکانی خۆی زیاد بکاو بە گشتی بوونی کوردەکان لەو ڕێکخراوەیە دا بۆ هەلومەرجی ئەمڕۆ زۆر باش و بەکەڵکە".

ئالێن شناڵ، ئەندامی کومیتەی ناوەندیی حیزبی سوسیالیستی فەرانسەو لێپرسراوی بەشی مێدیترانە

"سەوزەکان لە خەباتی گەلی کورد لە ئێران و عێراق و تورکیە پشتیوانی دەکەن. ئێمە لە فەرانسە تا ئێستا زۆر جار لەگەڵ حیزبی دێموکرات بۆ پێکهێنانی خۆپێشاندان و کۆنفرانس و سمینارو مەراسیم هاوکاریمان کردوە. ئێمە حەز دەکەین هاودەنگی و پشتیوانیی خۆمان لەگەڵ گەلی کورد کە بۆ مافەکانی، بۆ کەرامەتی و بۆ ئازادیی خۆی خەبات دەکا، زیاتر بکەین. ئێمە بەتایبەتی هەوڵەکانی خۆمان بۆ سازکردنی گرووپی کاری کوردان لە ئەنجومەنی نیشتمانیی فەرانسەدا درێژە پێ دەدەین".

پاتریک فاربیاز، سەرۆکی کۆمیسیۆنی نێونەتەوەیی حیزبی سەوزەکانی فەرانسە

له ڕێورەسمی ١٠ ساڵەی تیرۆری دوکتور شەرەفکەندی دا

وەک گوتم دۆستانی حیزبی دێموکرات لە دەلاقەی حیزبی دێموکراتەوە تەنیا سەیری کوردستان و خەباتی گەلی کوردیان نەکردوە، بەڵکوو لە ئاوێنەی حیزبی دێموکراتدا، زۆر ڕاستیی پێوەندیدار بە وڵاتی ئێرانیشیان بینیوە. ئەوان دەزانن کە حیزبی دێموکرات و گەلی کورد لە کوردستانی ئێران لە یەکەم ئامانجەکانی سەرکوت و پەلاماری کۆماری ئیسلامی بوون. تاوانیشیان تەنیا داوا کردنی ماف و ئازادیی میللی‌یەکانی خەڵکی کوردستان بووە. هەروەها دەزانن حیزبی دێموکرات داواکاری دێموکراسی بۆ ئێران بووەو هەر لە ڕۆژی هەوەڵی هاتنە سەر کاری کۆماری ئیسلامی‌یەوە، دیکتاتۆری و زۆرداریی ئەو ڕێژیمەی

رەت کردۆتەوەو نیوەرۆکی کۆنەپەرستانەو دژی ئینسانیی ئەوی لەقاو داوە. لەمێژە بۆ دۆستانو ئۆگرانی خەڵکی ئێران دەرکەوتوە کە زۆر لەو ویست و داخوازانەی حیزبی دێموکرات هێناونیە گۆڕێ، لە هەناوی خەڵکی سەرکوتکراوی ئێرانەوە هەڵقوڵاون. ئەو سەرکوتو بێ حوقووقی و بێ قانوونی یەی ئەمرۆ خەڵکی ئێران دەنگیان بە دژی بەرز کردۆتەوە، لە مێژ ساڵە حیزبی دێموکرات لە بەرامبەری دا راوەستاوە و زۆرترین قوربانیی لەو پێناوە دا داوە. لە روانگەی ئەو دۆستانەوە، پشتیوانی لە خەباتی حیزبی دێموکرات و ویست و داخوازەکانی، پشتیوانی لە بەشێکی زۆر چالاک و کاریگەری خەبات بە دژی دیکتاتۆری و کۆنەپەرستی لە ئێران دایە. لەم قسانەی خوارەوە دا ئەو مەبەستانە بەراشکاوی بەدی دەکرێن:

"ئەو دوو جینایەتە ناجوامێرانەیە (تیرۆری دوکتور قاسملووو تیرۆری دوکتور شەرەفکەندی) بۆ خۆیان بۆ ناسینی سروشتی خەباتی گەلی کورد بەتایبەتی لە ئێران دا، بەسن. کێ هەیە نەزانێ کە قەتڵی سیاسی بەڵگەی کۆنەپەرستی و سەرەرۆیی رێژیمێکە کە ئایین دەکاتە ئامرازی چەوسانەوەی میللەتی خۆی. بەخۆشی یەوە ئەمرۆ ئێمە دەبینین کە چینی لاوو کۆمەڵی مەدەنیی ئێران کە تینووی ئازادی و پلۆرالیزم و مودێرنیتەن، ئازایانەترو شێلگیرانەتر هاتوونەتە مەیدان. لەو هەل و مەرجەدا بۆ ئێمە هیچ سەیر نیە کە دەبینین ئەوە حیزبی دێموکراتی کوردستانە کە هەروا بوێرانە نوێنگەی هیواو ئامانجی داهاتوویەکی سیاسی یە کە لەودا مافەکانی مرۆڤ، دێموکراسی و پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی وەدی دێن.... خەڵکی ئێران و گەلی کورد بۆ وەدیهێنانی ئامانجەکانیان و بۆ گۆڕانکاریی راستەقینە و بەردەوام پێویستی یەکی زۆر گەورەیان بە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بە بیرو باوەڕو بایەخەکانی ئەو حیزبە و تێکۆشانی بێ وچانی ئەو حیزبە هەیە."

ژاک فات، سکرتێری کۆمیسیۆنی پێوەندی یە نێونەتەوەیی‌یەکانی حیزبی کومونیستی فەرانسە

(لە رێورەسمی ١٠ ساڵەی دوکتور شەرەفکەندی دا)

"لە ماوەی ئەو دە ساڵە دا من بۆ خۆم ئەو باوەڕو متمانەیەی بەشێکی زۆری نەیاران و موخالیفانی کۆماری ئیسلامی بە هەموو لایەنە جۆراوجۆرەکانەوە، بە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانیان هەیە، بە چاوی خۆم دیتوومە. جا بۆیە بۆ ئێوە و حیزبەکەتان سەرەڕای ئەو زەبرە قورس و گرانەی کە وەحیزبەکەتان کەوت و زیانێکی زۆرتان بەم بۆنەیەوە وێ کەوت، ئاواتە خوازی ئازایەتی و بوێریی ئێوەم، لە درێژەدانی خەبات بۆ وەدیهێنانی ئامانجەکانتان کە بریتی یە لە سەقامگیر کردنی دێموکراسی لە ئێران داو وەدەستهێنانی خودموختاری بۆ کوردستان."

هانس یواهیم ئێریک (وەکیلی بنەماڵەی شەهیدانی کارەساتی میکونووس)

لە رێورەسمی ١٠ ساڵەی تیرۆری دوکتور شەرەفکەندی، لە پارلمانی فەرانسەدا

ماڵپەری گیارەنگ

چاردەهەمین ساڵیادی شەهیدانی میکۆنۆس

نووسینی: مامۆستا ئاشق

ئەمرۆ شەممە،حەڤدەی سێپتامبری ساڵی دووهەزار و شەش، چاردە ساڵ بە سەر کارەساتی رێستۆرانی "میکۆنۆس"دا تێ‌پەرِی. لەو کارەساتە دا سکرتێری گشتیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستانیی ئێران، دوکتۆر سادقی شەرەفکەندی ناسراو بە "دوکتۆر سەعید"، کاک فەتاحی عەبدولی بەرپرسی دەفتەری ئورووپای حیزب و کاک همایونی ئەردەڵان بەرپرسی کۆمیتەی ئاڵمانی حیزب، بە پێی پیلانێکی بە وردی دارِێژراو و بە دەستووری ڕاستەوخۆی رێبەرانی کۆماری ئیسلامیی ئێران، لە لایەن چەند تێرۆریستی دەستپەروەردە و نێردراوی ئەو رێژیمەوە، لە رێستۆرانی میکۆنۆسی بێرلین ، کەوتنە بەر دەسرِێژی گولله و شەهید کران.

لە سەر چۆنیەتیی ئەو رووداوە و رەوتی گیرانی تێرۆریستەکان و دادگایی کردنیان کە قۆناخێکی دوورودرێژ بوو و رەنگدانەوەیەکی بەرینیشی لە نێو ڕاگەیەنەگشتییەکان و بیرورِای گشتی دا هەبوو، زۆر وتار و تەنانەت کتێبیش نووسراون و بەو پێیە دەتوانم بڵێم چ پرسیارێکی جێگای شیکردنەوە لەو بوارە دا نەماوەتەوە، بەو حاڵەش بە بروای من هەموو ساڵێ لەم کاتە دا و لە پێوەندی لەگەڵ بیرەوەریی ئەو شەهیدانە و وەبیرهێنانەوەی ئەو ڕووداوە تاڵە دا، پێویستە ئەو چەند خاڵە بدەینەوە بەر سەرنج و وەردیان بدەینەوە.

یەکەم: شەهیدان دوکتۆر سەعید، کاک فەتاح و کاک هومایون هەر سێکیان میوانی ئەنتەرناسیونالی سۆسیالیست بوون و وەک نوێنەرانی حیزبی دێمۆکڕاتی کوردستانی ئێران بە رەسمیی بۆ بەشداربوون لە کۆنگرەی ئەو رێکخراوە دا، کە حیزبی دێمۆکرات بۆخۆشی یەکێک لە ئەندامانیەتی، چووبوونە بێرلین و هێشتاش کۆنگرەکە تەواو نەبوو، کە دەستووری تێرۆرەکەیان لە سەر جێبەجی کرا و شەهید کران. رێبەرانی کۆماری ئیسلامیش دەیانزانی کە وڵاتی ئاڵمان بەرپرسی گیانی هەموو میوانانی ئەو کۆنگرەیەیە کە کۆنگرەی رێکخراوێکی گەورەی نێونەتەوەییە و زۆر حیزب و رێکخراو لە سەرانسەری جیهان ئەندامنی، بەڵام رێزیان بۆ سەروەری و سەربەخۆیی دەوڵەتی ئاڵمان دانەنا و بە خولقاندنی ئەو کارەساتە پێیان لە سەر پێبەند نەبوونی خۆیان بە پرِینسیپەدیپلۆماتییەکان و نەریت و یاسانێونەتەوەییەکان داگرتەوە.

دووهەم: دەمرِاستەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران، پێیانوابوو کە دەتوانن تێرۆری میکۆنۆسیش هەروەک تێرۆری سکرتێری پێشووی حیزب، سیاسەتوانی گەورەی کورد، دوکتۆر قاسملوو، لە وییەن، لێ‌بکەن و بە کەلکوەرگرتن لە ساتوسەودای ئابووری ـ سیاسی پێش بە شوێنهەڵگرتنی تێرۆریستەکان و لێکۆڵینەوە لە پەروەندەی ئەو جینایەتەش بگرن. بە ڕاستیش لەو پێوەندییە دا پەنایان بۆ هەر چەشنە فێل و تەڵەکەیەکیش برد و هەوڵیان دا دەوڵەتی ئاڵمان ڕازی بکەن کە بە بیانووی پاراستنی بەرژەوەندییە سیاسی و ئابوورییەکانی وڵاتی ئاڵمان پێش بە درێژەدانی لێکۆڵینەوەکە بگرێ، بەڵام سەربەخۆیی پۆلیس و دەزگای قەزایی ئەو وڵاتە، هەموو ئەو هەوڵ و تەقەلا و تەنانەت هەرِەشە و گورِەشەیەی رێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێرانی پووچەڵ کردەوە، لێکۆڵینەوە رەوتی ئاسایی خۆی پێوا و سەرەنجام نەک هەر تێرۆریستەکان ئاشکرا بوون و بە پێی قانوونی دادگای ئاڵمان سزایان بۆ دیاری کرا، بەڵکوو

رێبەرانی پلە سەرووی کۆماری ئیسلامیش بە تاوانی دانی دەستووری ئەو تێرۆرە مەحکووم کران و دەستووری دەستبەسەرکردنی "عەلی فەللاحیان" وەزیری ئیتتلاعاتی ئەو رێژیمەش دەرکرا . هەرچەند ئەو حوکمە بە کردەوە جێبەجێ نەکرا، یان با بڵێین بەرێوەبردنی نەلوا، مۆری ریسوایی هەتاهەتایەی لە نێوچاوانی ئەو رێژیمە و رێبەرەکانی دا و لە پێشوو زیاتر لە بەرچاوی بیرورِای گشتی بێزراوی کردن.

سێهەم: سووربوونی پۆلیس و دەزگای قەزایی ئاڵمان لە سەر لێکۆڵینەوە و بە ئاکام گەیاندنی ئەو پەروەندەیە، نیشانی دا کە بە پێچەوانەی ئەوەی لە وییەن و لە پێوەندی لە گەڵ تێرۆرکردنی دۆکتۆر قاسملووی نەمر دا هاتە پێش و سیستیمی قەزایی و پۆلیسی ئوتریش کەوتنە ژێر تەئسیری ساتوسەودای دەوڵەتی دەسەڵاتداری ئەو کاتە و سەربەخۆیی یاسایی خۆیان نەپاراست، لە دادگای بێرِلین دا یاسا، دیفاع لە مافی ئینسانەکان و سەربەخۆیی بریاردانی قەزایی بە سەر فێڵوتەڵەکەی دیپلۆماسی دا زاڵ بوو و ئەوەش شانازییەکە کە بە تێکۆشان و لەخۆبووردوویی قازیی ئەو پەروەندەیە، وەکیلەکانی شەهیدەکان و هەموو ئەو پۆلیس و کارمەندانەی کاریان لە سەر پەروەندەکە کردوە، پێکهاتوە و هەر بۆ ئەوانیش دەمێنێتەوە. بێگومان گەلی کوردیش ئەو هەڵوێستە بەجێ و رەوایەی ئەوانی لە بیر ناچێ و تاهەتایە ستایشی دڵسۆزی و بوێرییان دەکا و بە ئەمەگناسییەوە یادیان دەکاتەوە.

چوارەم: ڕاستە لە دادگای بێرلین دا چەند تێرۆریست بە تاوانی بەڕێوە بردنی جینایەتێکی سامناک دادگایی دەکران و دادگە بە شێوەیەکی ئاسایی، هەوڵی دەدا چۆنیەتیی ئەو کارەساتە بە کاناڵی یاسا و ڕێوشوینەقەزاییەکان دا بخاتە ڕوو و سزای پێویست بۆ تاوانباران دیاری بکا، بەڵام چوارچێوە و نێوەرۆکی ئەو موحاکەمەیە گەلێک بەرینتر و ئاستی مەسەلەکە بەرزتر لەوە بوو کە بەرچاو دەکەوت. لە ڕاستی دا، ئەوە سکاڵای گەلی ژێردەست و چەوساوەی کورد بوو، کە لە بەرامبەر سیستیمی سەرکوتکەری کۆماری ئیسلامیی ئێران لە دادگەی بێرلین دا دەگۆڕێ دابوو و ڕێبەرانی ئەو ڕێژیمە بوون موحاکەمە دەکران. هەروەتر بڕیاری دادگەش بەڵگەیەکی مێژووییە لە سەر ئەو ستەمە گەورەیەی لە گەلی کورد دەکرێ. گەلێک کە تەنیا بە تاوانی داواکردنی سەرەتاییترین مافەکانی خۆی سەرکوت دەکرێ و ڕێبەرانی ئاوا بە ئاشکرا و لە پێش چاوی بیروڕای گشتیی جیهان تێرۆر دەکرێن.

پێنجەم: دوابەدوای بڕیاری دادگا لە سەر جینایەتی میکۆنۆس، وڵاتی ئاڵمان پێوەندییەکانی خۆی لە گەڵ کۆماری ئیسلامیی ئێران ڕاگرت و باڵوێزی خۆشی لە ئێران بانگ کردەوە. چەند وڵاتی ئورووپایی دیکەش باڵوێزی خۆیان لە تاران بانگ کردەوە و یەکیەتیی ئورووپا کۆتایی بە"دیالۆگی ڕەخنەگرانە" لە گەڵ ئێران هێنا، بەڵام ئەو هەنگاوانە بە داخەوە زۆر شێلگیرانە نەبوون، چەند مانگێک زیاتر درێژەیان نەکێشا و پاشان ئەو وڵاتانە لە پێناوی بەرژەوەندیی ئابووری دا پێوەندیی خۆیان لە گەڵ کۆماری ئیسلامیی ئێران ئاسایی کردەوە. لە ڕاستی دا هیچ کاتێکیش ئەو وڵاتانە هەڵوێستێکی ڕوون و لێبڕاوانەیان لە بەرامبەر سیاسەتی، سەرەڕۆیی و یاساشکێنیی کۆماری ئیسلامی نەبوە و هەربۆیەش تا ئێستا ڕێژیمی ئێران حیسابێکی جیددی بۆ فشاری کاتیی وڵاتانی ئورووپایی لەو قۆناخانە دا نەکردوە.

شەشەم: ڕاستە کە بە تێرۆرکرانی سکرتێری گشتیی حیزب، دوکتور سەعید و هاوڕێیانی حیزبی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران و بزووتنەوەی کورد بە گشتی زەبرێکی قورسی وێکەوت، بەڵام خەمیان بوو بە هەوێنی پتەوتر بوونی ئیرادەی هەموو خەباتکارانی کورد و هاوسەنگەرانیان، خوێنیان بۆ بە مەشخەڵێک بۆ ڕوونکردنەوەی زیاتری ڕێگای خەباتی پڕکەندولەندی ئەوەی نوێ و کارەساتی شەهیدبوونیان بوو بە بەڵگەیەکی زیندووی دیکە لە سەر دڕندەیی ڕێبەرانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران و هەر لەو حاڵەش دا ڕەوابوونی خەباتی ڕەوای گەلەکەمان و جارێکی دیکەش ئەو ڕاستییەی خستەوە بەرچاو کە نەتەوەیەیەک بە سەرکوت و زەبروزەنگ لە نێو ناچی و سەرەنجام ئەوە نیزامە خوێنخۆر و سەرکوتکەرەکانن کە مەحکووم بە ڕیسوابوون و لە نێوچوونن.

بەرێز بی یادی شەهیدانی نەمر دوکتۆر سادقی شەرەفکەندی، فەتاحی عەبدولی و هومایونی ئەردەڵان!

ماڵپەری گیارەنگ

باسێک لە سەر دوکتور سادق شەرەفکەندی

نووسینی: کەریم ئەڵلاوەیسی

ئەم نووسراوەیە لە ١٤ هەمین ساڵوەگەڕی تیرۆری دوکتور سادق شەرەفکەندی و هاوڕێیانی لە کۆبونەوی شاری ئوسلۆ کە بەهۆی کۆمیتەی حیزب بەمەستی ڕێزلێنان لەو شەهیدانە پێکهاتبوو خویندرایەوە کە بەهێندێک دەستکاریەوە پێشکەش دەکرێ.

زۆرتایبەتمەندی گرینگ وەک زانایی، مودیریەت، ئازایی، سەداقەت و ماندوونەناسی ببوو بە هۆی ئەوە کە دوکتور شەرەفکەندی ببێتە ڕێبەرێکی لێوەشاوە و لێهاتوو.

لە کاربەدەستێکی کۆماری ئیسلامیان پرسیبوو بۆ چی دوکتور قاسملووتان کوشت ؟ وەڵامی داوە چۆنکە دوکتور قاسملوو و شاپوری بەختیار مەترسێکی گەورە بوون بۆ سەر کۆماری ئێسلامی ئێران ئەو جار پرسیاریان لێ کردبوو بۆ دوکتور شەرفکەندیتان کوشت ؟ وەڵامی داوە پێمان وانەبوو کەس جێگەی دوکتور قاسملوو بگرێتەوە، بەڵام دوکتور شەرەفکەندی جێگای دوکتور قاسملووی گرتبۆوە.

دوکتور سادق شەرەفکەندی ناسراو بە دوکتور سەعید کە یەکێک لە داڕێژەرانی سیاسەت و هەڵوێستەکانی حیزب بوو بە لێوەشاوەیی و کارزانێکی زۆرەوە کە هەیبوو نەیهێشت کەلێن و جێگەی لەدەست چوونی ڕێبەری زانا و بەتوانامان دوکتور قاسملوو بە حیزبەوە دیار بێ. شەهید کردنی دوکتور سەعید خەسارێکی یەکجار گەورە و زەربەیەکی گورج و بڕ بوو کە وە حیزبی دێموکڕات و جولانەوەی شۆڕشگێڕانەی گەلەکەمان کەوت چونکە حیزبەکەمان ئێستا زامێکی قورسی سەرکردەیەکی گەورەی سارێژ نەببۆوە کە تووشی زامێکی گەورەی دیکە بۆوە، بەو زام و برینە تازەیە کۆمەڵانی بەشەرەفی گەلەکەمان و ئەویندارانی ئازادی ماتەمبار و لەسەرڕاوە دڵ بریندار بوونەوە. بەڵام حیزبی دیموکڕاتی کوردستانی ئێران، حیزبی قاڵ بوو لە کورەی خەبات و نەبەردەسەختەکان دژی ڕێژیمی شایەتی و کۆنەپەرستی کۆماری ئیسلامی زۆر ئازایانە بەرامبەر بەو زەربە قورسەش خۆی ڕاگرت و توانی کاروانی خەبات بەرەو پێش ببا.

بە پێچەوانەی ڕوداوی تیرۆری دکتور قاسملووی مەزن لە وییەن کە دەوڵەتی ئوتریش ئامادە بوو ڕاستیەکان و خوێنی قوربانیەکان بخاتە ژێرپێ و بەم جۆرە تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی لە دادپەروەری ڕزگار بکا، دادگای میکۆنۆس جگە لە لەقاودانی تیرۆری ڕستۆرانی میکۆنۆسی ئاڵمان، هەموو دونیای لەو ڕاستیە تێگەیاند کە نەک هەر تیرۆری ڕستورانی میکۆنۆس ،بەڵکوو دەیان تیروری دیکەی موخالیفانی کۆماری ئیسلامی ئێران لە سەرانسەری جیهان هەربە هۆی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران ئەنجام دراون.

کارەساتی میکۆنۆس لە نێو کۆڕ و کومەلە سیاسی و بەشەر دوستەکان دا ڕەنگدانەوەیەکی یەکجار بەربڵاوی هەبوو و بە شێوەیەکی کەموێنە خرایە بەردەم بیروڕای گشتی نێونەتەوەیی.

دەرچوونی حوکمی دەزگای قەزایی ئاڵمان لەبەر کارەساتی میکۆنۆس لە چەند بارەوە گرینگی هەبوو:

ڕوخساری ڕاستەقینەی دژی گەلی و کونەپەرستانەی ڕێژیمی ئێران و ماهییەتی نامرۆڤانە و دڕندانەی ئەو ڕێژیمەی بە خەڵکی جیهان نیشان دا.

تاوانبارکردنی پایەبەرزترین کاربەدەستانی ڕێژیم واتە خامەنەیی(ڕێبەر)و ڕەفسنجانی(سەرۆککۆمار)و ولایەتی(وەزیری دەرەوە) و فەلاحیان (وەزیری ئیتلاعات وئەمنیەت) و محکوم کردنی ڕێژیم لە تەواوییەتی خۆی دا.

وڵاتانی ئوروپایی زۆر کردەوەی تیروریستی لە وڵاتەکەیان کرابوو کە لەبەر بەرژەوەندی ئابووری و بازرگانی خۆیان هەڵوێستی ئازایانە و دلیرانەیان نەگرتبوو بەڵام ئەم جار ئاڵمان بەم شێوەیەی نەکرد و نە تەنیا بەڕێکردن و ئیسکۆرت کردنی تیروریستان و قاتڵانی بەرەو تارانی تێدا نەبوو. بەلکوو ئەو بەکرێگیراوە تیروریستانەی محاکەمە و زیندانیش کرد.وەهەروەها زۆربەی وڵاتانی ئوروپا سفیرەکانی خۆیان بۆ ماوەی ٦ مانگ لە تاران کێشایەوە.

دیارە جێگەی خۆی بوو کە پاش دادگای ئاڵمان، دادگایەکی نێونەتەوەیی بۆ سەرانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی پێک هاتبا. زۆر وێدەچێ ئەگەرکۆماری ئێسلامی ئەو کات لە دادگایەکی نێونەتەوەیی محاکەمە کرابا ڕەنگە تیروریستان ئاوا بەهێز نەبان و کارەساتی ١١ی سپتامبر ڕوی نەدابا، بەڵام ئەمریکا هەتا زەبری گورچ و بڕی وێنەکەوت ئامادە نەبوو هەنگاوی بەرچاو بەدژی تیروریستان هەڵێنێتەوە و یەکیەتێکی بەکردەوە بە دژی تیروریزم و تیروریستان پێکبێنێ .بەداخەوە ئێستاش ئوروپایەکان لەو بارەوە زۆر شێلگیرنین.

ڕێبەری شەهید دوکتور سەعید مرۆڤێکی بوو کە لە حەق و دادپەری دیفاعی دەکرد ولە هەموو تایبەتمەندییەکانی شۆڕشگێڕانە و ئێنسانانە لە سیاسەت دا کەڵکی وەردەگرت و پڕ کارو ماندوونەناس و شۆڕشگێڕ و دێموکڕاتێکی بە تەواو مانا بوو. لە ڕوانگەی ئەو سیاسەت کردەوەیەکی خەباتگێڕانە بوو. گرینگێکی دیکەی دوکتور سەعید توانای ئاڵوگۆڕ لە خۆدابوونە کە ئەوە کارێکی زۆر ئاستەمە بە کەم کەس دەکرێ مەبەست ئەوەیە ئەو کە هەتا ئەندازەیەک بە مرۆڤێکی توند لە هەڵس و کەوتەکانی دا ناسرابوو ، بەڵام کاتێک کە ببوو بەسکرتێرتوانی بە تەوای خۆی بگۆڕێ و ببێتەباب و هەموو کەسی کادر وپێشمەرگەکان.

دوکتور سەعید بۆ زیاتر بەهێزکردنی حیزبی دێموکڕات زۆری هەوڵ دا، ناوبراو هەوڵیشی دا بنەماڵەی گەورەی دێموکڕات ڕێکبخاتەوە و هەتا ئەندازەیەکیش کاری بۆ کرد، بەڵام سەد داخ ومخابن تیروری ناجوامێرانەی ئەو بەدەستی تیروریستانی کۆماری کۆنەپەرستی، مەجالی بۆ درێژەدانی ئەو هەوڵانە و خزمەتەکانی بە گەل ونیشتیمان نەهێشتەوە.

ڕێبەری لێوەشاوە کاک سەعید زۆری باوەڕ بە هاوکاری گەلان و ئازادیخوزانی ئێران هەبوو.،ئەو وەک حیزبەکەی پێی وابوو کە بە بوونی بەرەیەکی دێموکڕاتیکی حیزب و ڕێکخراوەکانی ئێرانی روخانی ڕێژیم مسۆگەر دەبێ کە بە داخەوە گیانی شیرینی لەسەر ئەو هەوڵە شۆڕشگێڕانەیە دانا. بەو ئاواتەی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی روخانەکەی زۆر نەخایەنی و گەلی کورد و گەلانی دیکەی ئێران بتوانن ڕێژیمێکی دێموکڕاتیک بێننە سەر کار و بە ئاواتە لە مێژینەکانیان بگەن، ئەوکات لەهەموو شارەکانی کوردستان پەیکەری شەهیدان پێشەوا قازی محەممەد و قاسملوو و شەرەفکەندی دابنرێ.

هەزاران سڵاو لە گیانی دوکتور شەرەفکەندی و هاورێیانی و هەموو شەهیدانی حیزب و گەل.

ماڵپەری گیارەنگ

دوکتور سادق سیاسەتمەدارێکی بەتواناو گەورەو مرۆڤێکی زۆر سادەو دڵفراوان بوو

دوکتور کەنداڵ نەزان:

دوکتور کەنداڵ نەزان، لەدایکبووی کوردستانی تورکیەیە و خوێندنی لە بواری فیزیکدا لە وڵاتی فەڕانسە تەواو کردووە. ئێستاش سەرۆکی ئەنستیتۆی کوردە لە پاریس. بە پێی دۆستایەتییەکی نزیک کە لەگەڵ دوو شەهیدی سەرکردەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، د.قاسملووی نەمرو د.سادقی شەرەفکەندی هەیبووە، لەو پەیوەندییەداو لە سەروبەری هەژدەهەمینساڵیادی تیرۆرکرانی کاک دوکتور سادق شەرەفکەندیدا، کوردستان دیمانەیەکی لەگەڵ بەرێزی سازدا کە سەرنجی خوێنەرانی رۆژنامەکەمانی بۆ رادەکێشین.

پرسیار: بەرێز دوکتور کەنداڵ نەزان ئەگەر بکرێت وەکوو درگایەک بۆ کردنەوەی باسەکەمان، چۆنیەتی ئاشنایەتیتان لەگەڵ شەهیدی نەمر کاک دوکتور سادقمان بۆ باس بکەن؟

وەڵام : لە ساڵەکانی ١٩٧٠دا، ژمارەی کوردەکان، بەتایبەتی خوێندکارانی کورد لە وڵاتی فەرانسە زۆر کەم بوو. لە نەورۆزی ساڵی ١٩٧٠دا، ئێمە کۆمەڵێک خوێندکار لە ١١ی ئادار لە فەرانسە لە دەوری یەکتر کۆ بووینەوە. ئێمە بەگشتی ١٢ خوێندکاری کورد لە کوردەکانی باکوور، باشوور و رۆژئاوا بووین. ئێمە دەمانزانی کە هەندێک خویندکاری کوردی ئێرانیش لە پاریس خەریکی خوێندنن، بەڵام ئەوکات ترس لە ساواک بە ئاستێک زۆر بوو کە ئەوان کەمێک خۆیان دوور دەخستەوە، تەنانەت ئەوان زۆر باوەڕیان بە کوردەکانی باشوور نەبوو، ئەویش بەهۆی هەبوونی پێوەندی نێوان شای ئێران و بزووتنەوەی کوردەکانی باشوور.

من لە پرۆفسور. ژۆیس بلاوم"Joyce Blau" بیستبوو کە یەکێک لە براکانی شاعیری گەورەی کورد بە ناوی هەژار لە پاریس خەریکی ئامادەکردنی بڕوانامەی دوکتورای خۆیەتی لە بواری کیمیادا، کە کوردێکی زۆر لێهاتوو، زاناو وڵاتپارێزە. ژۆیس بۆ خۆی لە رێگای ماموستا هەژارەوە ئەوی ناسیبوو. ماوەیەکی زۆر تێپەر بوو، بەڵام بەهۆی ئەوەی کە هەردووکمان بەگەرمی خەریکی خوێندن بووین، دەرفەتی یەکتربینین بۆمان پێک نەهات.

دواتر لە یەکێک لە رۆژەکانی سەرەتای هاوینی ساڵی ١٩٧٦دا من لە شەهید دوکتور قاسملوو، پرسیاری دوکتور سادقم کردو داوام لێکرد کە ئێمە بەیەکتر بناسێنێت. دوکتور قاسملووش تازە هاتبووە پاریس. پاش تێپەڕبوونی چەند رۆژ پێکەوە رۆیشتین بۆ ماڵی خوالێخۆشبوو نازێ شافعی. دکتور سادق لە پێش ئێمەدا چۆبووە ئەوێو ئێمە لەوێ بۆ یەکەمین جار یەکترمان ناسی.

ئێمە پێکەوە شەوێکی زۆر خۆشمان تێپەڕ کرد. پێش ئەوەی بگەڕێتەوە بۆ ئێران، ئێمە چەند جارێکی دیکەش یەکترمان بینی و پێکەوە قسەمان کرد. ئەو مرۆڤێکی زۆر دڵسوز، دڵ گەورە و خوێن شیرین بووو رۆشنبیرێکی تێگەیشتووو وڵاتپارێز بوو. ئێمە زۆر زوو بووین بە دوستی یەکتر.

پرسیار : وەک هاورێیەکی سێهەم، پەیوەندیی دوکتور قاسملوو د. سادقتان چۆن دەبینی و تا چەند ئاگاداری تێکۆشان و خەباتی سیاسیی ئەوان بوون؟

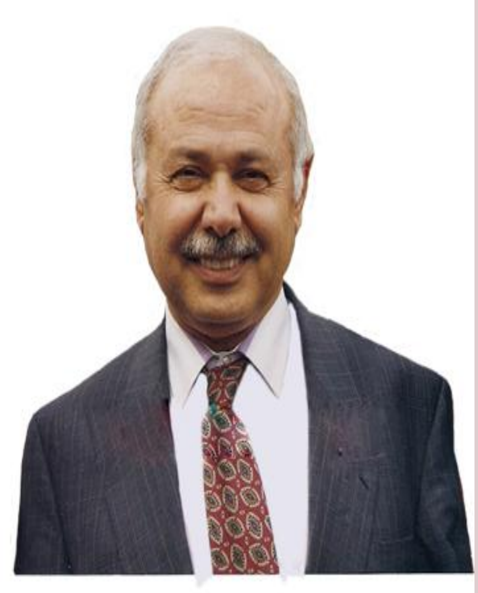

وەڵام : دوکتور قاسملوو دۆستێکی زۆر خۆشەویست و نزیکی من بوو، ئێمە لە سەر زۆر مەسەلە پێکەوە قسەمان دەکرد. بەڵام لە کاتی خەباتی نهێنیی سیاسیدا من هیچ کاتێک لە دوکتورم نەپرسی: بەرپرسەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران کێن، خەریکی چین، ئەو زۆرجار باسی لەو بەرپرسانەی کە لە زیندانەکانی ئێراندا بوون وەکوو خوالێخۆشبوو عەزیز یوسفی و غەنی بلوریانی بۆ من دەکرد. من لەسەر ئەوان و بۆ ئازادییان لە رۆژنامەکانی فەرانسی زمان وەکوو "Liberation"چەند وتارو ئاگاداریم بڵاو کردەوە. من دەمدی کە دوکتور قاسملووو دوکتور سادق شەرەفکەندی زۆر بە باشی یەکتر دەناسن، بەڵام من نە لە قاسملووو نە لە شەرەفکەندیم نەپرسی کە پێکەوە هاوکاریی سیاسی دەکەن یان نا. بەڵام من بۆی دەچووم کە پێوەندییان پێکەوە هەبوو و کاتێک کە دوکتور سادق دەگەڕایەوە بۆ ئێران لە تەنیشت ئەنجامدانی کاروباری زانکۆو وانەوتنەوە، خەباتی سیاسیش دەکات.

کاتێک من لە کوتایی مانگی ئاداری ساڵی ١٩٧٩دا بۆ یەکەمین جار رۆیشتم بۆ ئێران، دیتم کە بۆچوونەکەم راست بوو. چوونکە دوکتور قاسملووو دوکتور شەرەفکەندی هەردووکیان پێکەوە بۆ پێشوازیکردن لە من بۆ فرۆکەخانەی تاران هاتبوون. من بە مەبەستی ناساندنی بارودۆخی نوێی کوردستانی ئێران لەگەڵ خۆم پەیامنێرێکی تەلەفزیۆنی فەرانسی بە ناوی "TF"بردبوو. ئێمە پێکەوە چەند رۆژێکی خۆشمان لە تاران تێپەڕ کرد. ئەو رێبەرو میواندارێکی بەرێز بوو. دواتر من و پەیامنێری تەلەفزیۆن چووین بۆ کوردستانی ئێران و بۆ ماوەی دوو حەوتو و لەوێ بووین.

لە کاتی گەڕانەوە بۆ فەڕانسە ئێمە چەند ریپۆرتاژمان لەسەر بارودۆخی کوردستان لەکاتی هەڵبژاردن و لەکاتی شەڕی نەغەدە ئامادە کردبوو کە بڵاومان کردەوە. ئێمە بە شێوەیەکی نهێنی رۆیشتین بۆ کوردستانی باشوورو لەوێش ریپۆرتاژێکمان لەسەر وێرانکردن و و کاوڵکردنی گوندەکان ئامادەمان کردو بۆ یەکەمین جار لە تەلەفزیۆنێکی ئورووپاییدا بڵاومان کردەوە.

پرسیار : پەیوەندیی و هاورێیەتی ئێوە وەک سێ چالاکوانی سیاسیی کورد لە دەرەوەی وڵات تا چەند توانیی یارمەتیدەر بێت بۆ بەرجەستە کردنی پرسی کورد لە کۆڕو کۆبوونەوە بیانییەکاندا و ئەگەر بکرێت نموونەیەکمان بۆ باس بکەن؟

وەڵام : دوای ساڵی ١٩٧٩، من بەشێوەیەکی بەردەوام لەگەڵ دوکتور سادق لەپێوەندیدا بووم. بەتایبەتی بۆ ناردنی رۆژنامەوان و دوکتورەکانی فەرانسی و ئورووپایی بۆ لای ئەوان. بیرەوەری ئەو ساڵانەمان زۆرن. یەکێک لەو بیرەوەرییانە کە لە رووی سیاسیەوە زۆر گرینگە، کۆنگرەی پارتی سۆسیالیستی فەرانسە لە ساڵی ١٩٨٠دا بوو، کە کۆنگرەیەکی زۆر گرینگ بوو. چوونکە ئەمە یەکەمین جار بوو کە پارتێکی چەپ لە فەرانسە لە هەڵبژاردنەکاندا سەرکەوتنی بەدەست هێنابوو. "Francois Mitterrand" ببووە سەرۆک کۆمار. ئەمەش بە رووداوێکی زۆر گرینگ بۆ ئورووپا و جیهان دەهاتە ئەژمار. بۆیە لە سەرانسەری جیهاندا شاندە پایەبەرزەکان لەکۆنگرەدا بەشدار ببوون.

پێوەندی من لەگەڵ پارتی سۆسیالیست و بەتایبەتی لەگەڵ سەرۆکی یەکەمی، لیۆنێل جۆسفین "Lionel Jospin" و بەرپرسی پێوەندییە نێونەتەوییەکان، خاتوون وێرۆنیکا نییێرتز " Veronique Neiertz" زۆر باش بوو. بۆیە پێیانم وت کە لەم قۆناغە مێژووییە دا، شاندێکی کوردیش بۆ کۆنگرە بانگ بکەن. ئەم کارەتان پشتیوانییەکی گەورەیە لە رووی مەعنەویەوە بۆ دۆزی کورد. لەبەر ئەوەی پارتە کوردییەکان زۆر ناسراو نەبوون و پێوەندیی نێوانیان زۆر جاران ئاسایی نەبوو، ئێمە لەسەر پرەنسیپی "شاندێکی گەلی کورد" لە ژێر بەرپرسایەتی مندا، رێککەوتین. من دوکتور قاسملووم ئاگادار

کردەوە و ئەویش بەم کارەی من زۆر خۆشحاڵ بوو. دکتور وتی ئەمە سەرکەوتنێکی گەورەی سیاسییەو دکتور شەرەفکەندیی وەکوو نوێنەری PDKÎ بۆ ئامادە بوون لە کۆنگرە دەستنیشان کرد. ئێمە "عومەر شێخ موس"مان وەکوو نوێنەری کوردەکانی رۆژئاوا و "ئەحمەد بامەرنی"یشمان، وەکوو نوێنەری کوردەکانی باشوور دیاریی کرد.

لە کۆنگرەدا، کارەکانمان لە نێوان خۆماندا دابەش کردبوو، هەرکەس تووشی لایەنێکی سیاسی یان ئەندامێکی پارتێکی بیانی بووبا، پێویست بوو پێوەندی لەگەڵێدا دروست بکاو زانیاری لەسەر بارودۆخی کورد بخاتە بەردەستیان. لە کۆتایی رۆژی یەکەمدا دیتمان کە کەم کەس سەرنج و بایەخمان پێ دەدات.

رۆژی دووهەم رووداوێک پێش هات. لەو هۆڵەی کە بۆ شاندە نێونەتەوەیییەکان دەستنیشان کرابوو، دووکەڵێک بەرز بووە، خەڵک هەموو لە دەوری یەکتر کۆ بوونەوە، وتیان بۆمبێکیان فرێ داوە، لەناکاودا

هەرکەس خۆی خستە سەر ئەرزو خۆیان لە ژێر مێزەکاندا شاردەوە. بەپەلە دەستیان کرد بە پاراستنی کەسایەتییە ناسراو و پلەبەرزەکانی وڵاتی سۆڤیەتی پێشووو هەندێک وڵاتانی دیکە. لەناکاو دا دەنگی یەکێک لە بەرپرسە پلەبەرزەکانو ناودارانی پارتی کۆمونیستی ئیتالیام بە ناوی "Giancarlo Pajetta" بیست کە یەکێک لە قارەمانانی بەرخودان لە دژی فاشیست بوو. هاواری دەکردو دەیگوت: "وەرن چاو لەم ترسونوکانە بکەن کە بانگەشەی دروستکردنی شۆڕشی جیهانیی دەکەن، بەڵام بە دیتنی کەمێک دووکەڵ خۆیان دەخەنە سەر ئەرزو لە ژێر مێزدا خۆیان دەشارنەوە."

من و کاک سادق لەسەر پێ خەریکی قسەکردن بووین، ئێمە ئاگامان لە رووداوەکە نەبوو، بەڵام بە دەنگی "Pajetta" ئاگادار بووینەوە، چاومان لێ کرد کە تەنیا ئێمە سێ کەس لەسەر پێی راوەستاوین. (هەردوو هاوڕێی ئێمە لە دەرەوە و لە کافتریا مابوونەوە).

ئەو شەوە تەلەفزیۆنەکان و رۆژی دواتریش رۆژنامەکان وێنەی هەرسێکمان (سێ قارەمانی نەترسی کۆنگرەیان) چاپو بڵاو کردەوەو ناوبانگمان دەرکرد. ئەوانەی کە هیچ بایەخێکیان بە ئێمە نەدەدا، ئیتر بۆ خۆیان دەهاتن بۆ لای ئێمە و پیرۆزباییان بە ئیمە دەوت. پێوەندییان لەگەڵ ئێمە دروست دەکردو خوازیاری زانیاری بوون لەسەر بارودۆخی کوردەکان. ئێمە چەندە دەمانوت کە بۆیە ئێمە لەسەر پێ ماوبووینەوە، چوونکە ئاگامان لە رووداوەکە نەبوو، کەس قبووڵی نەدەکرد، دەیانگووت: "کورد نەوەی سەلاحەدینی ئەیووبین، هەم نەترسن و هەمیش سینگ فراوان."

بەکورتی بەشداری ئێمە لەم کۆنگرەیە دا زۆر بەسوود بووو رێگای بۆ پێکهێنانی پێوەندی لەگەڵ پارتە سۆسیالیستەکانی ئورووپایی و هەندێک وڵاتی تریش خۆش کرد.

پرسیار : پەیوەندیی کاک د.سادق لەگەڵ هێزە سیاسییەکان، رۆشنبیران، رۆژنامەوانانی دەرەوە چۆن بووو بەگشتی ئەگەر ئاوا باسی بکەین، رای جەنابتان سەبارەت بە فەلسەفەی ژیان و خەباتی سیاسیی کاک د.سادق چییە؟

وەڵام : دوکتور شەرەفکەندی وەکوو سکرتێری گشتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران توانیبووی پێوەندییەکانی حیزب لە دەرەوە بەرەو پێش ببات و پتەوتریان بکات. کاک سادق لە فەرانسە لە نێو هێزە سیاسییەکان، لە نێو رۆشنبیرانی کورد، دوکتورو رۆژنامەوانانی فەرانسیی دۆستی کورد، زۆر خۆشەویست بوو و رێزو حورمەتێکی تایبەتیی هەبوو. لە نێو ئینترناسیۆناڵی سۆسیالیستیشدا ناسراو بووو توانیبووی تا ئاستێکی زۆر ئەو جێگا بەتاڵەی کە لە ئەنجامی شەهیدکردنی دوکتور قاسملوودا پێکهاتبوو، پڕی بکاتەوە. بۆیە شەرەفکەندی ببوو بە هیوایەکی گەورە بۆ کوردەکانی ئێران و دۆزی هەموو کوردێک.

پێوەندی ئێمە دۆستانەو برایانە بوو، هەرکات کە دەهاتە پاریس، بە دوورودرێژی باسمان لەسەر مەسەلەکان دەکرد. لەسەر بارودۆخی ئێران، لەسەر بەرنامەکەی، لە مانگی پووشپەری ساڵی ١٩٩٠دا ئەنیستیتۆی کورد لەگەڵ ئەنیستیتۆی مارکسیزم ـ لێنینیزمی یەکێتی سۆڤیەتی پێشوو لە مۆسکۆ، کۆنفرانسێکی گەورەی رێک خستبوو. نزێک بە ١٥٠٠ کەس لەم کۆنفرانسەدا بەشدار بوون. ئێمە بەشێوەیەکی رەسمی دوکتور شەرەفکەندیمان بۆ کۆنفرانس بانگ کردو ناوبراو لەوێ زۆر بە جوانی قسەی کرد. هەروەها لەگەڵ کوردەکانی سۆڤیەت و لەگەڵ بەرپرسانی رووسیی پێوەندیی پێک هێنا.

بەکورتی تا ئەو جێگایەی کە لەدەستمان دەهات و بۆمان دەکرا هەوڵمان دەدا کە زیاتر دوکتور شەرەفکەندی بە جیهانی دەرەوە بناسێنین. هەروەها بتوانین لە سایەی دوکتور سادق، بارودۆخی کوردستانی رۆژهەڵات و دۆزی کورد زیاتر بە دەرەوە بناسێنین.

دیداری کوتایی ئێمە لە مانگی رەزبەری ساڵی ١٩٩٢دا لە پاریس بوو. پێش ئەوەی بۆ کۆنگرەی ئینترناسیۆنالی سۆسیالیست لە بێرلین بەرێ کەوێ، دەیهەویست کەمێک پێکەوە قسە بکەین. ئێمە لە قاوەخانەیەک لە نزیک مەیدانی "Chateelet"ی پاریس دیدارمان کرد، من چەند خۆلەکێک لەپێش کاتی دیاریکراودا لەوێ ئامادە بووم، بینیم کە بەتەنیا لە مێترۆ هاتە دەرێ و بۆ لای من هات. زۆر لێی تووڕە بووم، پێم وت: "کاک سادق بۆچی ئەم هەڵانە دووبارە دەکەنەوە، تۆ رێبەری حیزبێکی گەورەی کوردی، رێبەری نەتەوەیەکی، لە دژی رێژیمێکی خوێنرێژو مرۆڤکوژ شەڕ دەکەی، نابێت وەکوو خوێندکارێکی ئاسایی یان مرۆڤێکی سەربەخۆو سادەی وەکوو من بە مێترۆ هاتوچوو بکەی. مەرگ لە پێش هەموومانە، بەڵام نابێت مرۆڤ هەروا بە هاسانی نەیارو دوژمنانی خۆی دڵخۆش بکات".

پێکەنیو وتی: کاک کەندال خەم مەخۆ، هیچم لێ نابێت، کاتێک کە دوژمن ئاگای لە بەرنامەکانی من نیە، ناتوانێت هیچ کارێک بکات، لە لایەکی ترەوە ئەگەر رێژیم بیهەوێ کەسێک تیرۆر بکات، هیچ رێچارەیەک نیە، ئەو پرۆژەکەی خۆی جێبەجی دەکات. بۆ نموونە شاپوری بەختیار".

فەلسەفەی ژیا ن و خەباتی دوکتور شەرەفکەندی بەکورتی بەم شێوەیە بوو، ئەو رۆشنبیرو سیاسەتمەدارێکی بەتواناو گەورە و مرۆڤێکی زۆر سادە و سینگ فراوان بوو.

سادەیی و دڵ گەورەیی لە وڵاتە دیموکراتیکەکانی وەکوو وڵاتە ئورووپاییەکان، شەرەفێکە، بەڵام لە رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی خوێناوی کە تێیدا کوشتن بووتە ئامانجی رێژیمە دیکتاتۆرەکان، کەم و کوڕی و هەڵەیەکی سیاسییە. نابێت هیچ کات ئەمە لەبیر بکەین کە ئێمە لە سەر سفرەی گورگەکانین.

شەهید بوونی دوکتور شەرەفکەندی بۆ گشت گەلی کورد خەسارێکی زۆر گەورە بوو. گەلی کورد ناوی ئەم رێبەرە گەورەیە لە مێژووی شەڕی ئازادیخوازیی خۆیدا لەگەڵ ناوی پێشەوا قازی محەممەدو شەهید دکتور قاسملوو لە لاپەڕەکانی شەرەفی خۆیدا تۆمار دەکات.

سەرچاوە: کوردستان میدیا

ای رەزبەری ١٣٨٩ / ٢٣ی سپتامبری ٢٠١٠

د. شەرفکەندی) هەموو قسەکانت حەقیقەتو حیکمەت بوون

بێرنارد کۆشنێر

لە رێوڕەسمی بەخاک ئەسپاردنی تەرمی دوکتور سادق شەرەفکەندی، رێبەری بلیمەتی گەلی کوردو سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران و هاوڕێیانی لە رێکەوتی ٦ی رەزبەری ١٣٧١ی هەتاوی لە گۆڕستانی پێرلاشێزی پاریس، دیمەنی ئەهوورایی ناشتنی تەرمی دوکتور سەعید بووە ئاوازێکی ئاسمانی و مارشێکی پێشمەرگانەی بردنەسەرەوەی

بەڵێنییەکی هەرمان و بەخوێن نەخشێندراو.

دوکتور سەعید، سێ ساڵ پێش لە شەهیدبوونی لە ڕێورەسمی تایبەت بە شەهیدبوونی دوکتور قاسملووی نەمردا، لەگەڵ گیانی ئەو ڕێبەرە مەزنە پەیمانی نوێ کردبۆوە کە: "نیگەرانمان مەبە، بەدواتدا دێین، ئێمەش وەک تۆ یا سەردەکەوین یا ئەو ئیفتخارەمان بە نەسیب دەبێ کە بێینە قەراخ تۆ، ئەتۆ لە باوەش بگرین". لە ڕێورەسمی بەخاکسپاردنی تەرمی شەهیدانی میکۆنووسدا، زیاتر لە سەدان ڕێکخراوو کەسایەتیی کوردو ئێرانیو ئورووپایی وێڕای مەحکوومکردنی تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی، پشتیوانیی خۆیان لە بزووتنەوەی نەتەوەیی ـ دێموکراتیکی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران دووپات کردەوە. دوکتور بێرنارد کۆشنێر، وەزیری بێهداشتی ئەوکات و وەزیری دەرەوەی ئێستای دەوڵەتی فەرانسە لە ڕێورەسمەکەدا گوتی: "[د. شەرەفکەندی] ئەو وشانەت بۆ دووپات کردینەوە کە قاسملوو بە زمانیدا دەهاتن، ئەو وشانە بریتی بوون لە خودموختاری، دێموکراسی و ڕێزدانان بۆ ئازادیو مافی مرۆڤ. لەڕاستیدا هەر ئەو وشانە بوون کە دوکتور قاسملووو تۆیان کردبووە دێموکراتێکی ڕاستەقینە... کاک سەعید، تۆ کەم دەدوای و لەسەرەخۆ قسەت دەکرد، بەڵام کاتێک وەقسە دەهاتی، هەموو قسەکانت حەقیقەتو حیکمەت بوون...".

لێرەدا بژاردەگەلێک لە وتە بەنرخەکانی دوکتور سەعید شەرەفکەندی دەهێنینەوە:

* سیستمی دڵخواز لە ئێراندا

دوکتور سەعید لە وتووێژ لەگەڵ بڵاکراوەی "راه ئ‌زادی"، خەرمانان و ڕەزبەری ١٣٧١دا: "ئێران لە میللەتە جۆربەجۆرەکان پێک هاتووەو ناکرێ شتێک بە خەڵکی کوردستان بدرێ، بەڵام بە ئازەرییەکان و تورکمەنەکان نەدرێ. لە ڕوانگەی منەوە نیزامی دڵخواز بۆ بەڕێوەبردنی وڵات بە شێوەیەکی دێموکرات، نیزامێکی فێدراڵییە".

* تیرۆریزمی کۆماری ئیسلامی

دوکتور سەعید لە ڕێورەسمی یەکەمین ساڵرۆژی شەهیدانی ڤییەن لە زانستگای سۆربۆنی پاریسدا: "بێگومان تەنیا شتێک کە دەتوانێ پێش بە سیاسەتی تێرۆر و شانتاژی ڕێژیمی ئێران بگرێ، هەڵوێستی شێلگیرانەی دەوڵەتان و بیروڕای گشتیی جیهان بەرامبەر بەم مەسەلەیە".

* یەکپارچەیی وڵات

دوکتور سەعید لە وتووێژ لەگەڵ ڕادیۆی نێونەتەوەیی فەرانسە: "... لە دنیای ئەمڕۆو بەتایبەتی لە دنیای داهاتوو دا، ڕاگرتنی یەکیەتیو یەکپارچەیی وڵاتێک لە ڕێگای زۆرو سەرکوتەوە بەکردەوە موکین نیە. تەنیا هۆکارێک کە دەتوانێ یەکگرتوویی وڵاتێک ڕابگرێ یان پێکەوەمانەوەی خەڵکێک دەستەبەر بکا، مەیل و ویستی دڵخوازانەی ئەوانە".

* گیروگرفتی ئابووریی وڵاتانی سوسیالیستی پێشوو

دوکتور سەعید لە ڕاپۆرتی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب بۆ کۆنگرەی نۆهەم (کۆنگرەی قاسملوو) لە ٥ی بەفرانباری ١٣٧٠دا: "لەڕاستیدا گیروگرفتی قووڵی ئابووری کە ئەمڕۆ وەک مەسەلەی هەرە دژواری وڵاتانی سوسیالیستی پێشوو باس و خواسی لەسەر دەکرێ، خۆی زۆرتر ئاکامی نەبوونی دێموکراسییە. چوونکە کاتێک خەڵکی وڵاتێک لە ژێر سێبەری دیکتاتۆری و زەبروزەنگدا بژین، بەرە بەرە خۆیان جیا لە حکوومەت دەبینن و سەبارەت بە کاروباری وڵات، خۆیان بە بێگانەو وەلانراو هەست پێ دەکەن".

* حاشاکردن لە نەتەوە

دوکتور سەعید لە ڕاپۆرتی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب بۆ کۆنگرەی نۆهەم: "ئەگەر ئینکاری هووییەت و شەخسییەتی تایبەتیی تاقە فەردێک کارێکی غەیرە واقیعیی بێ، ڕوونە کە ئینکاری هووییەت و شەخسییەتی تایبەتیی کۆمەڵێک لە ئەفرادیش کە گەل و نەتەوە پێک دێنن، تا چ ئەندازەیەک غەیرە واقیعییە".

* شێوەکانی خەبات

دوکتور شەرەفکەندی لە ڕاپۆرتی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب بۆ کۆنگرەی نۆهەمدا: "دیارە پێداگرتنی ئێمە لەسەر درێژەدانی خەباتی چەکدارانە بە هیچ جۆر بەو مانایە نیە کە ئێمە شێوەکانی دیکەی خەبات بە کەم دەگرین و بەڕێوەیان نابەین. بە پێچەوانە، ئێمە هەروەک لە ڕابردووشدا بە دایم گوتوومانە هیچ شێوەک ڕەد ناکەینەوە و نەزەرمان ئەوەیە کە بۆ ڕووخاندنی ڕێژیم پێویستە لە هەموو شێوەکانی خەبات کەڵک وەربگیرێ، چ لە لایەن خۆمانەوەو چ لە لایەن باقیی هێزەکانی دژ بە ڕێژیمی ئاخوندییەوە. مەسەلە تەنیا ئەوەیە کە هەر هێزەی بە پێی قاعیدە ڕێگایەک دەگرێتە بەر کە توانا و ئیمکاناتی بۆ پێوانی ئەو ڕێگایە هەیە. جا لەبەر ئەوە کە ئیمکانات جۆراوجۆرن، ڕێگاش بە ناچار جۆراوجۆر دەبن. تەنانەت لەوانەیە یەک هێزیش لە هەلومەرجێکی تایبەتیدا ئیمکانی بۆ یەک شێوە خەبات هەبێ، بەڵام لە گۆڕانی هەلومەرجدا ئەو ئیمکانەی کەمتر بێتەوە یان هەر نەمێنێ. لە نەتیجەدا شتێکی سروشتییە کە توانا و ئیمکاناتی خۆی بۆ شێوەیەکی دیکە تەرخان بکا کە لەگەڵ هەلومەرجی تازە دەگونجێ".

* مافی مرۆڤ

دوکتور شەرەفکەندی لە وتاری "ساڵرۆژی جیهانیی مافی مرۆڤ" لە ڕۆژنامەی "کوردستان"، سەرماوەزی ١٣٦٧دا: "ئوسوولی ئەساسیی مافی مرۆڤ ئەمڕۆ لە سەرانسەری جیهاندا وەک ئوسوولێکی یەکجار بەنرخ و خۆشەویست جێگای خۆیان گرتووە. بەڵام بەداخەوە ئەمە بە هیچ جۆر بەو مانایە نیە کە لە سەرانسەری جیهاندا بەو جۆرەش کە پێویستە لەبەرچاو دەگیرێنو بەڕێوە دەچن... ئاوڕدانەوە لە ڕەوتی مێژووی ئینسانی نیشان دەدا کە بەشەر ڕۆژ بەڕۆژ پتر بەرەو مەقامی بەرزی ئینسانی و یەکسانی و برایەتی دەچێتە پێش. لە ڕەوتی بێ وچانی ئینسان بەرەو پلەی هەرە بەرزی ئینسانییەتدا دیارە کۆسپ و تەگەرەی وەک هیتلەرییەکان و حیزبوڵڵاهییەکانی ئەمڕۆی ئێران زۆر دێنە پێش. بەڵام خەباتی شێلگیری گەلانی مافخوراو بۆ ئازادی و یەکسانی، کە ڕۆژ بەڕۆژ پتر برایەتی یان هاودەردی و پشتیوانیی گەلانی دیکەی جیهان بۆ لای خۆی ڕادەکێشێ، بێگومان سەرەنجام سەردەکەوێ و ئوسووڵی ئەساسیی مافی مرۆڤ یانی ئازادی و یەکسانی هەر ڕۆژەی زیاتر لە ڕۆژی پێش لە جیهاندا سەقامگیر دەبێ".

* ئاڵاهەڵگری تیرۆریزمی نێونەتەوەیی

دوکتور سەعید لە وتاری "ئێران، ئاڵاهەڵگری تێرۆریزمی نێونەتەوەیی" کە ساڵی ١٣٦٢ بڵاو بووەتەوە: "ئەوە کە لە دنیادا ڕێژیمی خومەینی بە ئاڵاهەڵگرو بەڕێوەبەری تێرۆریزمی نێونەتەوەیی ناسراوە، نە بێسابیقەیە نە بە بێ بەڵگەیە. ئەو کارانەن کە بوونەتە هۆی ئەوە کە ڕێژیمی خومەینی لە دنیادا بە تاقی تەنیا بمێنێتەوەو لە نەزەری بیروڕای گشتیی جیهاندا وەک حکوومەتێکی ئینسانکوژو دژی هەموو یاساو قانوونێکی ئینسانی و نێونەتەوەیی بناسرێ".

* شانۆی هەڵبژاردن لە کۆماری ئیسلامیدا

دوکتور شەرەفکەندی لە وتاری "بزنی مەلا نەسرەدین" کە ساڵی ١٣٦٣ لە ڕادیۆ دەنگی کوردستانی ئێراندا بڵاو بووەتەوە: "لە کۆمەڵگایەکدا کە تەنانەت بۆ نەزەردان لەسەر سپی بوونی بەفرو ڕەشبوونی ڕەشیش فتوای وەلیی فەقیە پێویستە، لە وڵاتێکدا کە بە نەزەری جەنابی خومەینی "اقتصاد" ڕۆژێک بۆ حەیوانات دەبێ و ڕۆژێکی دیکە هەر بە قسەی ئەو جەنابە، دەبێتە یەکێک لە مەسائیلی زۆر گرینگ و هەموو کەس بە پێی چووکترین گومان و ڕاوەستان ناچارە بۆ هەردووی ئەم فەرمایشانە بەڵێ بەڵێ بڵێ، چوونکە نەزەری وەلیی فەقیە "واجب الاگاعە"یە! ئایا لە وڵاتێکی ئاوادا دوان لە هەڵبژاردن و دامەزراندنی مەجلیسی شووراو پەسندکردن و نەکردنی قانوون، چ مانایەکی هەیە؟".

* تیرۆریزمی نێودەوڵەتی

دوکتور سەعید لە وتاری "تیرۆریزم بە چ دەڵێین؟" کە ساڵی ١٣٦٥ لە رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران بڵاو بووەوە: "شتێکی روونە کە تیرۆریزمی نێودەوڵەتی یانی زەبروزەنگ و کوشتاری خەڵک کە لە لایەن حکوومەتەکانەوە سەبارەت بە خەڵک بەرێوە دەچێ، زۆر خراپترو مەحکوومتر لە تیرۆریزمی فەردییە کە هەم لە چوارچێوەیەکی زۆر بچووکتردا بەرێوە دەچێ و هەم زۆر جاریش لەراستیدا تیرۆریزم نیە، بەڵکوو راپەرینێکی عادڵانەی بەناچارە".

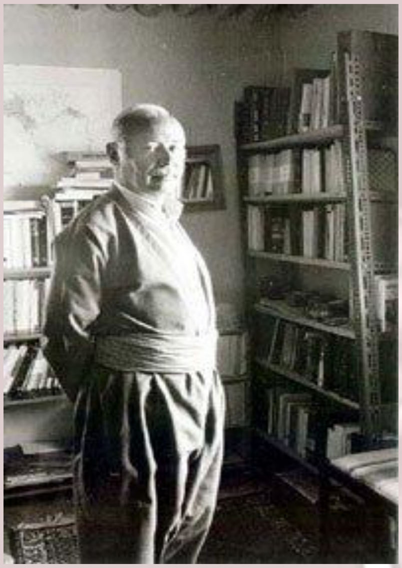

* جووڵانەوەی بەهێزی گەلی

دوکتور شەرەفکەندی لە وتاری "رێکخراوی راستین چیە؟" کە لە ساڵی ١٣٦٥ لە رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران بڵاو کراوەتەوە: "ئەگەر قبووڵمان بێ کە هێزی جووڵانەوە لە خەڵکەوە سەرچاوە دەگرێ، رێکخراو جۆگەیەکە کە ئەو هێزە وەک ئاوێکی روون بۆ لای رێبەرایەتیی جووڵانەوە دێنێ. ئەمە فەرقی ئەساسیی جووڵانەوەیەکی بەهێزی گەلی لەلایەک لەگەڵ رێبەرایەتییەکی تاکەکەسی و خێڵەکی کە هەر بڕوای بە رێکخراو نیەو لە لایەکی دیکەوە لەگەڵ رێبەرایەتییەکی دوور لە گەلی کە بەرواڵەت بڕوای بە رێکخراو هەیە، بەڵام نەک بۆ پێوەندی لەگەڵ کۆمەڵێک خەڵک".

* مامۆستایانی قوتابخانە لە کوردستان

دوکتور سەعید لە وتاری "چەند قسەیەک لەگەڵ موعەللیمەکانی کوردستان" کە ساڵی ١٣٦٥ لە رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێرانەوە بڵاو کرایەوە: "موعەللیمەکانی کوردستان ئەگەر سەر بۆ رێژیم دانەنوێنن و لە بەرامبەر نۆکەرانو دەست وپێوەندییەکانی رێژیمدا هەڵوێستی وا بگرن کە لێوەشاوەی شەخسییەتی موعەللیمی بێ، گومانی تێدا نیە کە شوێنێکی زۆر لەبارو باش لەسەر شاگردە لاوەکانیان دادەنێن. ئەم کارە بە دەیانو سەدان شێوە لە لایەن موعەللیمە بەشەخسییەت و بەشەرەفەکانەوە دەتوانێ ئەنجام بدرێ".

لە کۆتاییدا ئاماژە بە قسەکانی کلۆدیا رۆت لەسەر دوکتور شەرەفکەندی و هاوڕێیانی دەکەین. کلۆدیا رۆت، سەرۆکی ئێستای حیزبی سەوزەکانی ئاڵمان لە رێورەسمی بەخاکسپاردنی شەهیدانی میکۆنووس لە لایەن کۆمیسیۆنی مافی مرۆڤی پارلمانی ئورووپا و بە نوێنەرایەتیی هەموو حیزبە سەوزەکانی پارلمانی ئورووپاوە، وتی: "ئەوان [شەهیدانی میکۆنووس] بۆیە کوژران، چوونکە لەسەر خەباتی رەوای خۆیان کە ئامانجەکانی بریتین لە وەدیهاتنی مافەکانی گەلی کورد، ئاشتی و هێمنایەتی، مافی دیاریکردنی چارەنووس، دێموکراسی و رێزدانان بۆ مافە ئینسانییەکان، سوورو شێلگیر بوون. ئەوان بەهۆی جەللادە نەفس نزمەکان و بە هۆی کۆماندۆ ئینسانکوژەکان کە لە رێژیمە دیکتاتۆرەکان دەستوور وەردەگرن، کوژران. ئەوان کوژران چوونکە خەباتێکی ئازایانەو بێوچانیان بەرەوپێش بردو لە ماوەی دوورکەوتنەوەشیان لە نیشتماندا هۆمێدیان بە داهاتوویەکی باشتر هەبوو".

سەرچاوە: کوردستان میدیا

١ی رەزبەری ١٣٨٩ / ٢٣ی سپتامبری ٢٠١٠

چەند وتەیەکی بە نرخی شەهید کاک دوکتور شەرەفکەندی لە پێوەندی لەگەڵ شێوەکانی بەشداریکردنی خەڵک لە خەباتدا

ئەرکی لاوەکان لە هەمووان پترەو ئەوانن کە دەتوانن لە سەرەوەی هەمووانەوە دەورێکی باش بگێرن، لە کۆکردنەوەی ئیتلاعات،و ئاگاداری لە سەر وەزعی رێژیم، گەیاندنی ئەو ئاگادارییانە بە کومیتەکانی حیزبی و هێزی پێشمەرگە ڕابگرە هەتا زەربەی نیزامی لێدان لە دوژمن.

. لە نێو شارەکاندا پێکهێنانی هەستەی بچووک بۆ هاوکاری و تێکۆشانی رێکوپێکو لە رووی بەرنامە، نووسینی دروشمی هاندەرو دژی رێژیم لە دەرکو دیواران، پیادەکردنی هێندێک وتاری رادیۆیی و بڵاوکردنەوەی لە نێو خەڵک، بڵاوکردنەوەی دەنگ و باس و خەبەر سەبارەت بە خەباتی حیزبی و تێکۆشانی هێزی پێشمەرگە، تێکۆشان بۆ ئەوەی خۆبەدەستەوەدەران و خۆفرۆشان بایکۆت بکرێن و بەتەواوی لە کۆمەڵدا تەریک بکرێنەوە، هاندانی ئەفرادی بێلایەن و دوورەپەرێز بۆ بەشداری لە خەبات.

(لە وتاری، با هەموو بەشی خۆمان لە خەباتدا بەشداری بکەین)

. ئەگەر موعەللیم و مامۆستا ئینسانێکی بە شەخسییەت و شۆڕشگێربێ، ئەمە لە ئاکار و کردەوەکانی رۆژانەیدا دەردەکەوێ و بۆ قوتابییەکانی دەبێتە سەرمەشق و نموونە. موعەللیمەکانی کوردستان ئەگەر سەر بۆ رێژیم دانەنوێنن و لە بەرامبەر نۆکەران و دەست و پێوەندەکانی رێژیمدا هەڵوێستی وابگرن کە لێوەشاوەی شەخسییەتی موعەللیم بێ، گومانی تێدا نییە کە شوێنێکی زۆر لەبارو باش لە سەر شاگردە لاوەکانیان دادەنێن. ئەم کارە بە دەیان و سەدان شێوە لە لایەن موعەللیمە بەشەخسییەت و بەشەرەفەکانەوە دەتوانێ ئەنجام بدرێ.

. مامۆستاکان بە دابیم لەگەڵ قوتابی یەکانیان قسەدەکەنو شتیان فێردەکەن،هەربۆیە کێ باشتر لە مامۆستایەکی بەشەرەفی شۆڕشگێر دەتوانێ شاگردان بە بیروباوڕی شۆڕشگێڕانەوە بار بێنێو بۆکاروکردەوەی شۆڕشگێڕانەو نیشتمانپەروەرانە هانیان بدا؟

(لە وتاری چەند قسەیەک لەگەڵ موعەللیمەکانی کوردستان)

. ئەگەر هەرکەسێک بە هەر هۆیەک ناتوانێ لە ریزەکانی حیزبی دێموکرات و شانبەشانی پێشمەرگەکان ژیانی خۆی تەرخانی خەباتی لێبڕاو و شێلگیردا بکا، خۆ رێگای یارمەتی کردن بە تێکۆشەرانی حیزبی دێموکرات و پێشمەرگە نەبەزەکانی ئەم حیزبە ئاوەڵایە.

. ئەفرادی شۆڕشگێڕو راستەقینە بۆخۆیان زۆر باش دەتوانن لەگەڵ کەسانی وەک خۆیان کەم و زۆر تەشکیلات و پێکەوە کارکردنی لە شێوەی رێکخراوی حیزبی ساز بکەن و بە گوێرەی ئیمکاناتی خۆیان تێبکۆشن و خەبات بکەن هەتا لە کاتی خۆی و لە هەلی موناسیبدا پێوەندی لەگەڵ حیزب دابمەزرێنن و بەرەسمی و بەیکجاری لەگەڵ ریزەکانی حیزب بکەون. با لە شارو گوندەکانی ئەم کوردستانە پان و بەرینەدا سەدان و هەزاران شانەی گەورەو بچووک لە شێوەی شانەکانی حیزبی بەدەست و بە ئیبتیکاری خودی ئەفرادی بەهەست و شۆڕشگێڕ پێک بێ و ئەو تێکۆشانە بکا کە شانەو رێکخراوی حیزبی دەبێ بیکەن.

(لە وتاری بۆ خەبات چ زۆرە؟ رێگا!)

. جووڵانەوە بۆ هاتنەدەر لە ژێر چەپۆکی و ژێردەستی ئەرکی هەموو خەڵکی کوردستان و هەموو کوردێکی بەشەرەفە. بەڵام دیارە ئەمە بە هیچ جۆر بەو مانایە نیە کە شێوەی ئەو بەشدارییە بۆ هەمووکەس وەک یەکە. بە وتەیەکی دیکە هەر کەسێک

که خۆی بەکوردێکی شەرافەتمەندو نیشتمانپەروەر دەزانێ، دەبێ لەم جووڵانەوە پیرۆزەی ئەمرۆماندا بەشداری بکا. بەڵام هەرکەس بە شێوەی خۆی و بە گوێرەی ئیمکانات و توانای خۆی. جووڵانەوەی کوردستان ئەمرۆ لە بەرزترین پلەی خۆیدا کە خەباتی چەکدارانەیە بەرێوە دەچێ. شێوەی خەباتی چەکدارانە هەرلەو کاتەدا کە پرشکۆترین و بەرزترین شێوەی خەباتە، دژوارترین شێوە بە حیساب دێ. بۆیە ئەگەرچی هەموو کەس ئەرکی سەرشانییەتی کە لە جووڵانەوە دا بەشداری بکا، دیارە کە هەمووکەس ناتوانێ بەشێوەی چەکدار ئەرکی خۆی بەئەنجام بگەیەنێ.

(لە وتاری جێگای تایبەتی هەر کەس لە جووڵانەوەدا)

. هێزی ئەساسیی جووڵانەوەی ئەمرۆی کوردستان، برینییە لە هێزی خەڵک.یانی پشتیوانیی بێ دریغی خەڵک لە جووڵانەوە.جووڵانەوەی کوردستان و حیزبی دێموکرات وەک بەرێوەبەری ئەم جووڵانەوەیە هەتا پشتیوانیی خەڵکی کوردستانی بەو جۆرەی کە تا ئێستا بوویەتی هەبێ، نەک هەروا قایم و پتەو لە مەیدانی خەبات و تێکۆشاندا هەرچەندە سەخت و دژواریش بێ رادەوەستێ، بەڵکوو بێگومان سەردەکەوێ. هێزی خەڵک هێزێکی بێ پایان و لەبن نەهاتووە، هەربۆیە دەتوانین دڵنیابین کە سەرکەوتن و بەئامانج یانی بە ئازادی گەیشتن"فگعی" و دەستەبەرە. بە شەرتێک کە ئەو هێزە هەروا لە گۆرێدا بێ، یانی ئەو پشتیوانییەی گشتیی خەڵک لە حیزبو جووڵانەوە هەر درێژەی بێ.

(لە وتاری هێزی ئەساسیی جووڵانەوە)

. دەبێ تێبکۆشین کە لە هەر جێگایەک لە گوندو لە شار، مزگەوتو شەقام، وەرزشگاو مەدرەسە، نەخۆشخانەو ئیدارە، کارگاو کاراژو هەموو شوێنە گشتییەکان هەرکەس بە گوێرەی توانا و ئیمکان لە پێناوی ئازادی و بەختەوەریی گەلەکەیدا ئەرکێک بەرێوەبەرێ و ئەنجامی بدا.

(لە وتاری، با هەموو بەشی خۆمان لە خەباتدا بەشداری بکەین)

. شێوەکانی خەباتی غەیری چەکداری بە ئەندازەی ئینسانەکان و بە ئەندازەی هەلومەرجە جۆراوجۆرەکان رەنگاورەنگن و دیاری کردنیان لە پێشترداو لە لایەن ئێمەوە مومکین نیە. بەڵام هێندێک ئوسوول و قاعیدە هەن کە گەیشتن و لە بەرچاوگرتن و بەرێوەبردنیان بۆ هەموو کەس یان بۆ لانی کەم زۆری خەڵک لە زۆربەی هەلوومەرجەکاندا دەگونجێ.

(لە وتاری چەند قسەیەک لەگەڵ موعەللیمەکانی کوردستان)

رۆژنامەی کوردستان .

چاردە ساڵەی شەهید بوونی دوکتور شەرەفکەندی و هاورێیانی

نووسینی قادر وریا

سەعات ١١ی پاش نیوەرۆی پێنج شەمە ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢ (٢٦ی خەرمانانی ١٣٧١ی هەتاوی) لە دڵی ئورووپای لانکەی ئازادیو مافی مرۆڤدا، جارێکی دیکە سکرتێری گشتیی حیزبی دێمۆکرات، لەگەڵ چەند کەس لە هاورێیانی کەوتنە بەر دەسرێژی کۆمەڵێک ئینسانکوژی بەکرێگیراو و دەست پەروەردەی رێژیمی تیرۆریستی کۆماری ئیسلامیی ئێران و گیانیان لێ ستێنرا.

بۆ جارێکی دیکە دنیا شاهیدی دووپات بوونەوەی کارەساتێکی تاڵ بوو. دیسانەکە تێکۆشەران، ئەندامان و لایەنگرانی حیزبی دێمۆکرات، گەلی کورد بە گشتی و خەڵکی کوردستانی ئێران بە تایبەتی و هەموو دۆستان و دڵسۆزانی حیزبی دێمۆکرات و بزووتنەوەی کوردستان لە ئاستی ئێران و جیهان دا لەگەڵ ماتەمی لەدەستدانی مرۆڤێکی گەورە کە لە ئاستی بزووتنەوەی کوردستان و بزووتنەوەی سەرانسەریی ئێران دا، نفووز و نەخش و شوێنی تایبەت بە خۆی هەبوو، بەرەورووو بوون.

بە شەهید کرانی دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزبی دێمۆکرات و هاورێیانی بە دەستی تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی لە رێستوورانی میکونووسی شاری بێرلین، جارێکی دیکە زەبرێکی بە ژان وەپەیکەری حیزبی دێمۆکرات و بزووتنەوەی میللی . دێمۆکراتیکی کوردستان کەوت. لە حاڵێکدا، تازە سێ ساڵ لە پیلانی تیرۆری رێبەری پایەبەرزی حیزب و گەلەکەمان لە شاری ویەن و لەسەر مێزی وتووێژ بەهۆی دیپلۆمات تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی رابردبوو، حیزبی دێمۆکرات ئەو زەبرو کارەساتەی لێ نوێ کرایەوەو سەرلەنوێ لە گەڵ تاقیکردنەوەیەکی دژوار بەرەورووو بۆوە.

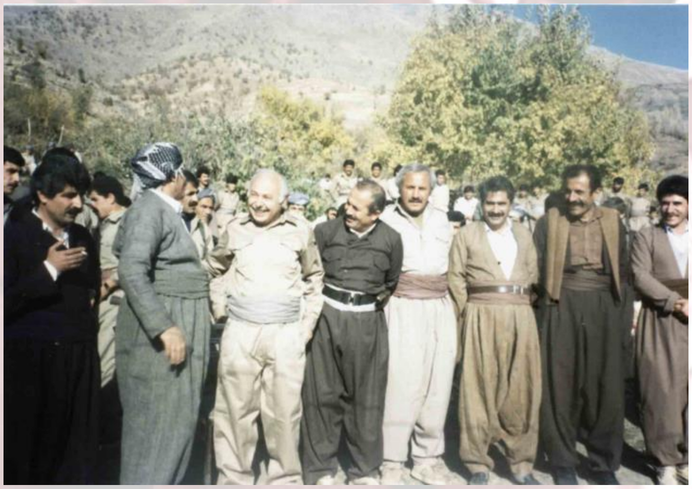

لە ٢٦ی خەرمانانی ئەمساڵدا،١٤ ساڵی تەواو لەو رووداوە تاڵە رادەبرێ. بیرەوەریی تیرۆری ١٧ی سێپتامبری رێستوورانی میکونووس، هەڵدەگرێ کە لەلایەن حیزبی دێمۆکرات و هەموو دۆستان و دڵسۆزانی بزووتنەوەی ئازادیخوازیی گەلی کورد لە کوردستان، ئێرانو جیهانەوە، گرنگی و بایەخی تایبەتی پێ بدرێ. هەروا کە هۆیەکان و مەبەست و ئامانجەکانی پێویستیی هەرچی بەشکۆتر بەرێوەبردنی یادی شەهیدانی بێرلین زۆرو جۆراوجۆرن، شکڵ و شێوەکانی بەرێوەبردنی یادی ئەو رووداوەش دەتوانن جۆراوجۆر بن. وەک نموونە هێندێک لە مەبەستەکانی هەرچی باشتر بەرێوە بردنی بیرەوەریی ئەو رووداوە، دەتوانین بەم جۆرە دەست نیشان بکەین:

١- رێزنان لە خەبات و تێکۆشان و کەسایەتی و بیروبۆچوونەکانی دوکتور شەرەفکەندی و هەڵسەنگاندنی جێگاو شوێنی ئەو رێبەرە لە حیزبی دێمۆکرات و خەباتی گەلەکەی دا.

دوکتور شەرەفکەندی لەو رۆژەوە کە هەموو کات و توانای خۆی نایە خزمەتی حیزبی دێمۆکرات و خەباتی رزگاریخوازانەی میللەتەکەی، زۆر ئەرکی گرینگ و بەرپرسایەتیی قورسی لە ئاستی حیزب و جووڵانەوەدا، لەسەر شان بوو. ئەو نەمرە بە تایبەتی لە قۆناغێکی سەخت لە ژیانی حیزبەکەی دا، ئەوکاتە کە دۆست و دوژمن چاویان برِیبووە حیزبی دێمۆکرات و دەیانەویست بزانن چارەنووسی حیزبی دێمۆکرات و جووڵانەوەی کورد لە کوردستانی ئێران بە دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملوودا، چی لێ دێتەوە، بەرپرسایەتیی بەرێوەبردنی حیزبی دێمۆکراتی کەوتە سەرشان. دوکتور شەرەفکەندی لە ئاکامی زانایی، تایبەتمەندی یە بەرزەکان و لێوەشاوەیی خۆیداو پشت ئەستوور بە ورەی شۆرشگێرانە، هەست بە بەرپرسایەتی کردن و هاوکاری و هاودڵیی رێبەری و بەدەنەی حیزب و دڵگەرم بە پشتیوانیی خەڵکی کوردستان و دۆستانی حیزبی دێمۆکرات، لە ماوەیەکی کەم دا توانی نیگەرانیی دۆستان و دڵسۆزان برەوێنێتەوەو خەیاڵی خاوی دوژمنان پووچەڵ بکاتەوە. هەربۆیە لەنێو بردنی بوو بە یەکێک لە ئامانجە بە پەلەو گرنگەکانی دەسەڵاتبەدەستانی کۆماری ئیسلامی و لەسەرووترین ئاست دا نەخشەیان بۆ کوشتنی دارشت.

دیارە هەرکامە لەو هاورێیانەش کە لەگەل دوکتور شەرەفکەندی دا گیانیان لێ ئەستێنرا، رابردوویەکی چەندین ساڵەیان لە خەبات لە پێناوی ئازادی دا هەبوو و ئەرک و بەرپرسایەتیی گرینگیان لە کوردستان و دەرەوەی وڵات لەسەرشان بوو. رێزنان لە باوەری پتەویان بە ئازادی و دێمۆکراسی و رزگاریی گەلی کورد لە بندەستی و، وەبیرهێنانەوەی زەحمەت و شەونخوونی و فیداکاریی بێدەریغیان لەو

پێوەندی یەدا ئەرکی هەموو لایەکمانە.

٢- وەبیرهێنانەوەی هاودەردی و هاوپێوەندیی بێ وێنەی گەلی کورد لە بەشە جۆراوجۆرەکانی کوردستان و ڕێکخراو و کەسایەتی یە ئازادیخوازو مرۆڤدۆستە ئێرانی و ڕۆژئاوایی یەکان بە بۆنەی تیرۆری دوکتور سادق شەرەفکەندی و هاوڕێیانی یەوە لەگەل حیزبی دێمۆکرات.

ئەو هاوخەمی‌یە ڕاشکاوانەیەی خەڵکی ماتەمباری کوردستانی ئێران لە ژێر بریقەی سەرنێزەی پاسدارانی کۆنەپەرستی و بێ گوێدان بە هەڕەشەی کاربەدەستان، بەرامبەر بە حیزبی دێمۆکرات نواندیان؛ ئەو هاوپێوەندی یە میللی و کوردانەیەی بۆ ماوەی زیاتر لە ٤٠ ڕۆژ خەڵکی یەکە یەکەی شارو شارۆچکەکانی کوردستانی عێراق لە زاخۆو دهۆکەوە بگرە تا کەلارو کفری بە شێوەی جۆراوجۆر لەگەل حیزبی دێمۆکرات و خەڵکی کوردستانی ئێران، دەریان بڕی؛ هەروەها دەیان و سەدان شێوەی دیکە لەدەربڕینی هاودەردی و هاوخەمیی هاونیشتمانانی ئێرانی و دۆستانی ئورووپایی و ڕۆژئاوایی، شتێک نین کە هیچ کات لەبیر حیزبی دێمۆکرات بچنەوە. دە ساڵەی تیرۆری دوکتور شەرەفکەندی بۆنەیەکی زۆر باشە بۆ ئەوەی ئاوڕ لەو هاوپێوەندی و هاودەردی یە بەرینە بدرێتەوە، ڕێزی لێ بنرێ و بۆ پەرەپێدانی گیانی تەبایی و برایەتی و هاوکاری لەهەموو کوردستان دا و هەروەها ڕاکێشانی هەرچی پتری سەرنج و پشتیوانیی ڕێکخراو و کەسایەتی یە ئازادیخوازو مرۆڤدۆستەکانی ئێران و جیهان وەبیر خۆمانیان بێنینەوە.

٣- بەردەوامیی حیزبی دێمۆکرات و تێکۆشەرانی لەسەر ڕێبازی ڕێبەرانی شەهیدیانو مانەوەی قورسو قایمیان لە مەیدانی خەبات بەدژی دیکتاتۆری و کۆنەپەرستی دا، سەرەڕای ئەو زەبرە بە ژانانەی بەهۆی ڕووداوە تیرۆریستی یەکانی ویەن و بێرلین و دواتر، لەو حیزبە دران.

حیزبی دێمۆکرات ١٤ سال دوای تیرۆری دوکتور شەرەفکەندی و ١٧ ساڵ دوای تیرۆری دوکتور قاسملوو، نە هەنگاوێک لە ویستو داخوازەکانی خۆی کشاوەتەوەو نە تۆزقاڵێک لە ورەو عەزم و ئیرادەی خەباتگێڕانەی کەم بۆتەوە و لەسەر خەبات و خۆڕاگری و بەربەرەکانی بەرامبەر بە ڕێژیمی تیرۆریست و ئازادیکوژی کۆماری ئیسلامی، لە هەمووکات شێلگیرترە. ئەوە کە حیزبی دێمۆکرات چۆن توانیویەتی بە نەبوونی ئەو ڕێبەرە بە نرخانەشیەوە، ڕێگای خۆی بە سەربەرزی‌یەوە درێژە بداو لە بەرامبەر سەدان و هەزاران پیلانی دیکەش دا خۆی ڕابگرێ و بەسەر زۆر کەندو کۆسپی ئاستەم دا، سەربکەوێ، ئەگەر بە وردی بکەونە بەر باس و شی بکرێنەوە، هەم بۆ نەسڵی تازەی حیزبی دێمۆکرات و خەڵکی کوردستان، هەم بۆ ڕێکخراوە سیاسی یەکانی دیکەش زۆر خاڵی سەرنج ڕاکێشیان تێدان کە بۆ ئەزموون لێ وەرگرتن دەبن. دیارە ئەو لایەنەی مەسەلەکەش کە تیرۆرو ئینسانکوژی و سەرکوت ناتوانن گەلێکی وشیارو حیزبێکی شۆڕشگێڕ لە خەبات و تێکۆشان سارد بکەنەوە، بۆ ڕێژیمێکی تیرۆریستی وەک کۆماری ئیسلامییش کە ڕێگایەکی دیکە بۆ بەرەو ڕوو بوونەوە لەگەڵ خەباتی ئازادیخوازانەی خەڵک ناناسێ، جێگای دەرس لی وەرگرتنە، هەڵبەت ئەگەر شتێک بە ناوی مێشک لە کەللەی ڕێبەرانی دابێ.

٤- هێنانەوە بەرباسی پەروەندی تیرۆری میکونووس و بڕیارە ئازایانەو مێژوویی یەکەی دادگای بێرلین و ئاکام و شوێنەوارەکانی ئەو حوکمە.

بیرەوەریی ئەمساڵی تیرۆری سکرتێری گشتیی حیزبی دێمۆکرات و هاوڕێیانی لە کاتێکدا بەڕێوە دەچێ کە ساڵێک بەسەر ڕووداوە تیرۆریستی‌یەکەی ١١ی سێپتامبردا ڕادبرێ. کۆماری ئیسلامی سەرەڕای ئەنجامدانی دەیان و سەدان کردەوەی تیرۆریستی لە نێوخۆو دەرەوەی وڵات، کە هێندێکیان لەدژی دانیشتووان و قازانج و بەرژەوەندی یەکانی وڵاتانی ڕۆژئاوایی بوون، لە تیرۆری میکونووس دا بوو کە کلکی بە تەڵەوە بوو. دیارە پێشتریش وا ڕێ کەوتبوو کە تیرۆریستەکانی ئەو ڕێژیمە بکەونە داوی کاربەدەستانی ئەو وڵاتانەو بەڵگەو نیشانەی پێویست بۆ تاوانبار کردنی ئەو ڕێژیمە لە دەست ئەوان دا هەبوون. بەڵام کرابوون بە دەسمایەی هێندێک ساتو سەودای شەرماوی و لە ئاکامدا ئەو ڕێژیمە بەهاسانی لە چنگ ئاکامە سیاسی و قەزایی‌یەکانی کردەوە تیرۆریستی یەکانی خۆی، ڕزگاری ببوو. بەڵام دەزگای قەزایی ئەڵمان لە جەریانی لێکۆڵینەوە لە پەروەندەی میکونووس دا، بە شێلگیری یەوە کاری خۆی هەتا ڕوونبوونەوەی زۆر لە ڕاستی یەکان و دانی حوکمی شیاوی ئافەرینی خۆی لەبارەی تاوانباران و ڕێبەرانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی وەک بەڕێوەبەری ئەسلیی جینایەتەکان، درێژەدا.

حوکمی مێژوویی دادگای بێرلین ئەگەر لە ئاستی نێونەتەوەیی دا پەردەی لەسەر ماشێنی تیرۆری کۆماری ئیسلامی لاداو ئەو ڕێژیمەی ریسوا کردو دنیای ناچار بە چاوخشاندنەوە بە پێوەندی یەکانیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی دا کرد، لەنێو خۆی ئێرانیش دا خەڵک بە گشتی و بەتایبەتی ڕووناکبیران و کەسایەتی یە سیاسی و فەرهەنگی یە خەباتگێڕو ئازادیخوازەکانی بە تێکۆشانی خۆیان دژی ئەو ڕێژیمە جینایەتکارە دڵگەرم و هیوادار کرد. ئەوان لە دوای ئەم بڕیارە بە ڕاشکاوی و نەترسی‌یەکی زیاترەوە کەوتنە بەربەرەکانیی خامەنەیی، ڕەفسەنجانی، فەللاحیان و زۆر لە دەسەڵاتبەدەستانی دیکەی ڕێژیم کە دادگای بێرلین وەک جینایەتکار ناساندبوونی.

ئێستا ئەو جینایەتکار و تیرۆریستانە، سەرەڕای ئەوەی خەڵکی ئێران چەندین جار بە پانەوە، فەرمانڕەوایی و دەسەڵاتدارەتیی ئەوانیان بەسەر خۆیاندا ڕەت کردۆتەوە، هەروا بڕیار بەدەستانی ئەسلیی کۆماری ئیسلامین و لە گەڵ ئەوەش دا وەک هەمیشە خۆیان و ڕێژیمەکەیان بە دژی تیرۆریزم و قوربانیی تیرۆریزم دەناسێنن، لە پشتیوانی و هاندانی بە ئاشکراو نهێنیی تاقمە تیرۆریستی یەکان و شاردنەوەو پەنادانی سەرکردەکانی ئەو جۆرە تاقمانە غافڵ نین و لەگەڵ هەموو هەوڵێکی نێونەتەوەیی بۆ لەنێو بردنی تیرۆریزم بە بیانووی جۆراوجۆر دژایەتی دەکەن.

هەروەک گوترا شکڵو شێوەکانی یادکردنەوەی ئەو ڕووداوە تیرۆریستی یەو ڕێزنان لە شەهیدانی ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢ی ڕێستوورانی میکونووس دەکرێ بە گوێرەی هەلومەرجی ئەو کەسانەی یادی ڕووداوەکە دەکەنەوەو بە سەرنجدان بە جێگاو شوێنی ژیانو تێکۆشانی ئەوان، جۆراوجۆر بن. گرنگ ئەوەیە بە پێکهێنانی کۆڕو کۆبوونەوە بۆ یادی ئەو ڕووداوە، بە نووسینو بڵاوکردنەوە، بە پێوەندی گرتن لەگەڵ ڕێبوارانی ڕێگای شەهیدانی ١٧ی سێپتامبر، بە کاری تەبلیغی و بەهەر شێوەیەک لە دەستمان دێ، نیشان بدەین خوێنی دوکتور شەرەفکەندی، فەتتاح عەبدولی، همایونی ئەردەڵان و نوری دێهکوردی بە فیرۆ ناچێ و ڕێگایان تا وەدیهاتنی ئامانجەکانیان درێژەی دەبێ.

دەبێ جارێکی دیکە بە کۆماری ئیسلامی ڕابگەیەنین ڕێبەرانی شەهیدی حیزبی دێمۆکرات و گەلی کورد، بە ڕێنوێنی و دەرسە بەنرخەکانیان و بەو خزمەتانەی بە حیزبەکەیان و خەباتی گەلەکەی خۆیانیان کردوە، تۆوی کۆڵنەدان و پێداگری لەسەر ڕێبازی ئازادیخوازییان لە دڵی قوتابیان و ئۆگرانی بیروباوەڕو ڕێگاکەیان دا چاندوە. ئەو ڕێبەرە پایەبەرزو بەنرخانە ئەوکاتەش کە شەهید دەبن و لەنێومان دا نامێنن سەرچاوەی ئیلهامن و بۆ پێشەوە تا وەدیهێنانی ئامانجە پیرۆزەکانی گەلی کورد و خەڵکی ئێران هانمان دەدەن.

یادی د.شەرەفکەندی، بۆنەیەک بۆ هاوپێوەندی لە گەڵ گەلی کورد و حیزبی دیموکرات

ماڵپەری گیارەنگ

حوکمی دادگای بەرزی بێرلین دژ بە کۆماری ئیسلامیی ئێران.

وەرگێڕانی سمایل شەرەفی

ئەم زنجیرە وتارە لە بەشی فارسی رادیۆ فەردا وەرگیراوە و دەقەکەی فارسی یە و کراوەتەوە بە کوردی. ئەم وتارە بەشی زۆری وتووێژ لە گەڵ زۆرێک لە چاودێرانی راستەوخۆی کارەساتەکە و هێندێک کەسایەتیی دیکەی سیاسی و دادوەرییە کە لە لایەن عەلی سەجادی یەوە بۆ رادیۆ فەردا ئامادە کراوە.

بەشی یەکەم: "حوکمی دادگای بەرزی بێرلین دژ بە کۆماری ئیسلامیی ئێران"

ئامادەکاری بەرنامەکە عەلی سەجادی: لە سەرەتای شۆڕشی ئیسلامیی یەوە تا ئێستا بە پێی ئەو زانیاری یانەی کە لە لایەن هێزەکانی ئۆپۆزیسیونی کۆماری ئیسلامی یەوە بڵاو کراوەتەوە، زیاتر لە ٢٦٠ کەس لە هاووڵاتیانی ئێرانی و تێکۆشەرانی سیاسی لە دەرەوەی وڵات تێرۆر کراون و کوژراون. لەگەڵ ئەوەیدا کە لە تەواوی ئەم تێرۆرانە دا نیزامی کۆماری ئیسلامی ئێران هەمیشە وەک تاوانباری پلە یەک ناسراوە. بەڵام تەنیا پەروەندەی یەک لەوان، واتە تیرۆری رێبەرارنی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران (دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزب، فەتاح عەبدوولی نوێنەری حیزب لە ئورووپا، هومایون ئەردەلان و نوری دێهکوردی هاوکارو دیلمانجی دوکتور شەرەفکەندی) لە ئاڵمان و لە ریستورارنی میکونوس، لە بێرلین و لە شەوی پێنج شەممە ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢، مەحکوومییەتی نیزامی کۆماری ئیسلامی لێکەوتەوە.

سەرەڕای تەواوی هەوڵ و تێکۆشانی کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی، لقی یەکی دادگای بەرزی بێرلین دوای دادگایی یەک کە نزیک بە ٥ ساڵی خایاندو بە وتەی رۆژنامەکانی ئاڵمان یەکێک لە پڕ خەرجترین دادرەسی یەکانی مێژووی ئەم وڵاتە بووە، دوای گوێدان بە شایەتی دانی ١٨٠ شایەتو تاوتوێ کردنی هەزاران لاپەڕە بەڵگە، رۆژی پێنجشەممە (١٠ی ئاوریلی ١٩٩٧) حوکمێکی ٤٠٠ لاپەڕەیی دەرکرد کە تیایدا کۆماری ئیسلامیی ئێران وەک گەلاڵە دارێژەرو بەڕێوەبەری تیرۆرەکە مەحکووم کرا. ئەمە لە مێژوو دا بۆ یەکەمین جارە کە ژمارەیەک لە رێبەرانی وڵاتێک کە هێشتا لەسەر کورسی دەسەڵات پاڵیان داوەتەوە، بە تیرۆرو کوشتن تاوانبار دەکرێنو دادگا بۆ یەک لەوان ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیان، وەزیری ئیتلاعات و ئاسایشی کۆماری ئیسلامی حوکمی گرتن و قۆڵبەس کردنی دەرکردو هێندێکی دیکەی وەک ئایەتوڵڵا عەلی خامەنەیی، رێبەری نیزامی بە مەبەستی وڵامدانەوە بە هێندێک پرسیار بانگهێشتی دادگا کرا.

لە بەشێک لەم حوکمە مێژوویی یەدا هاتووە: دوای تاوتوێ کردنی هەموو بەڵگەو مەدرەکەکان بەم ئاکامە گەیشتین کە تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، نە کردەوەیەکی بێ بەرنامە بە هۆی ناکۆکی یەکانی نێوخۆی ئوپۆزیسیون بووە، بەڵکو دەقیقا بە سەرنج دان بە بەڵگەکان، رێبەری سیاسیی ئێران لە تەواویەتی سیستمی دەسەڵاتداریتی دا لە پشت ئەم کردەوە جینایەتکارانەیەوە بووە و راوەستاوە.

قازی یەکانی دادگا لە بەشێکی دیکەی حوکمەکەدا هێناویانە: تاوانبار نە قوربانیەکانی خۆیانیان ناسیووەو نە پێوەندی یەکی شەخسیشیان لەگەڵ ئەواندا هەبوە، بەڵکو ئەم کوشتارە بە هۆی بەستراوەیی تاونبار بە نیزامی سیاسیی ئێران و مەئموور بوونیان لە لایەن دەزگاکانی ئیتلاعاتی و ئەمنییەتی یەوە بەڕێوەچووە. کازم دارابی، یوسف ئەمین، عەباس راحل و ئەوانی تر وەک مۆرەی حیزبوڵڵایی و بەستراوەییان بە نیزامی سیاسیی ئێران و بە دەستورو فەرمانی بەرزترین کار بەدەستانی کۆماری ئیسلامی ئێران ئەم کارەیان بەڕێوە بردوە. کە وابوو ئەم تیرۆرە تیرۆرێکی سیاسی یەو چونکی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی ئێران لە پشت ئەم تیرۆرەوە بووە، ئەم تیرۆرە تیرۆریزمی دەوڵەتی یە.

بەم شێوەیە دادگایی بێرلین، ناسراو بە دادگای میکونوس، دەوڵتی کۆماری ئیسلامی ئێرانی وەک نیزامێکی جینایەتکار ناوزەدکرد کە لە تیرۆریزمی دەوڵەتی بە مەبەستی بردنە پێشی ئامانجەکانی خۆی کەڵک وەردەگرێ.

بە بۆنەی پێکهێنانی کۆنگرەی ئەنتێرناسیونالٔ سوسیالیست لە ١٤ تا ١٨ی سێپتامبری ١٩٩٢دا رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە بێرلین بوون. ئەوان لە دوانیوەرۆی رۆژی پێنجشەممە لە ریستورانی میکۆنووس کە خاوەنەکەی ئێرانی یەک بە ناوی تەبیب غەفاری بوو بە مەبەستی چاوپێکەوتن و دانیشتن لەگەڵ تێکۆشەرانی سیاسیی ئێران کۆبوونەوە و لە کاتی خواردنی شێودا هێرشیان کرایە سەرو لە ٩ کەسی ئامادە لەسەر سفرەی شام، ٤ کەسیان کوژران. خاوەنی ریستورانەکە بریندار بووو ٤ کەسی دیکەش بە سڵامەت رزگاریان بوو (پەرویز دەستماڵچی، مێهدی ئیبراهیم زادە، مەسعوود میرراشد، ئەسفەندیار سادق زادە)

مێهدی ئیبراهیم زادە سەبارەت بە شێوەی هەڵکەوتنی رێستورانەکە دەڵێ:

رێستورانی میکۆنووس لە شەقامی پراگی شاری بێرلین هەڵکەوتووە کە شەقامێکی بۆنبەستە، بەو مانایە کە ماشین ناتوانێ تیایدا تێپەرێت بەڵام نەفەر دەتوانێ بە پیادە تیایدا هاتوچۆ بکات."

بەشی دووهەم: لە ریستورانی میکۆنووس چ قەوما؟!

کاتژمێر ٥ و١٧ دەقیقەی شەو بوو، رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لەگەڵ تێکۆشەرانی سیاسیی ئۆپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە ریستورانی میکۆنووس خەریکی وتووێژ کردن بوون، تێرۆریستەکان وەژوور کەوتن:

پەرویز دەستماڵچیلەم پێوەندیەدا دەڵێ:

خەریک بوو لەگەڵ دوکتور شەرەفکەندی قسەم دەکردو رووم لە دوکتور شەرەفکەندی بوو، ئاغای میرراشد هاتە نێو قسەکەمان، من ویستم ئاور بدەمەوەو چاو لە میرراشد بکەم تا بزانم چی دەڵێ: دیتم دوو لاقی بەهێز هاتنە لای من و لە نێون مزو ئاغای میرراشد راوەستان. ویستم چاو لە سەروچاوی بکەم و بزانم کێیە، تیربارێک هاتە نزیک دم و چاوم و لە مەودای چەند سانتیمتری چاوی مندا بەرەورووی دوکتور شەرەفکەندی دەستی کرد بە تەقە کردن و من سی دانە قاپۆرە (پووکە) فیشەکم دیت. ئەو کاتەی کە تیربارەکە رووبەروی دوکتور شەرەفکەندی بۆوە ئێستاش لە زەینم دایەو ئەوەیکە موجتەبا ئیبراهیم زادە هاواری کرد "کورەکان! تیرۆرە"و هەر دوو دەستی هێنا کە نووری دێهکۆردیو ئەوی تر بکێشێتە ژێر مێزەکەو دەنگی ئاغای میرراشد ئێستاش لە گوێمدا دەزرینگێتەوە کە روو بە نوری هاواری کرد: نوری، دوکتور بۆچی واتان لێ هاتووە؟!

مەسعوود میرراشد کە رووی لە دوکتور شەرەفکەندی بوو، بکوژەکەی نەدیبوو، بەڵام دوکتور شەرەفکەندی بکوژەکەی دیبوو: نەفەرێک بە دەوچاوی ودا پۆشراوەوە کە تیربارێکی بەدەستەوە بووە. دوکتور شەرەفکەندی کە ئەم نەفەرەی بەم شێوەیە دیتبوو، رەنگی پەڕیبوو. میرراشد پێی وابوو دوکتور شەرەفکەندی سەکتە لێی داوە، لە کاتێک دا بە وتەی پەرویز دەستماڵچی، کاتێک دوکتور شەرەفکەندی بکوژە کە دەبینێ، مەرگیش بە چاوی خۆی دەبینێ.

مێهدی ئیبراهیم زادە لەم پێوەندی یە دا دەڵێ:

من کە چاوم بە مەسعوود کەوت لە راستیدا هەستم کرد کە تووشی سەرسوڕمان بووە، چون لە راستی دا ئەو هاواری لە دوکتور شەرەفکەندی کردبووو رووی کردە موجتەباو لێی پرسی: دوکتور بۆ وای لێ هاتووە؟

ئەم پرسیارە ئەوە دەگەیەنێ کە ناوبراو شتێکی لە دەوچاوی دوکتوردا دیوە. هەر لەو کاتەدا کە ئەم پرسیارە لە لایەن مەسعوودەوە کرا، دەنگێک لە پشتی مەسعوودەوە بیسترا، جنێو بوو کە بە شێوەیەک ئێمەی دەگرتەوە، جنێوەکە "مادر قحبەها" بوو... .

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

من کەوتمە حاڵەتێکی سەیرەوە. واتە رووبەرووی من خەریک بوو قەتڵێک بەڕێوە دەچوو، تیرۆر دەکرا. بێ ئەوەی کە بە خۆم بزانم لەسەر کورسی یەکەم، بە پشت دا کەوتم. هەر کە من کەوتم، دوای یەک دوو، سێ چرکە فەتاحی عەبدولیش کەوتە لای من، سێ سانتیمترێک لە من دوور بوو، ئەویش مەترسی یەکی هەست پێکردبوو بەڵام لەوانەیە لە من درەنگتری هەست پێکردبێ. چونکی کاتێک کە کەوتمە لای من دیتم زاری پڕ ببو لە خوێن و فیشەکەکە لە دڵی دابوو، من چیدیکە تەکانم نەخوارد. دوو جار دەستڕێژکرا. دوای دوو جار دەستڕێژکردن بە تیربار بۆ ماوەیەک بێ دەنگی دەورووبەری داگرت، من هەر لەوێ کەوتبوومە ژێر مێزەکەوە، چاوەکانم کردەوە، لە ژێر مێزەکەوە کە دەمڕوانیمە ئەو شوێنەی کە تیربار بەدەستەکەی لێ راوەستابوو، واتە ئەو شوێنەی کە پێشتر من لێی دانیشتبووم، لەم کاتەدا من دەستێکم دیت بە کۆڵتەوە تیری خەلاسی بە دوکتور شەرەفکەندییەوە نا.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ: خۆشم نازانم چۆن بوو خۆم خستە ژێر مێزەکە. نوری لە لای منەوە دانیشتبوو، ویستم لەگەڵ خۆم بیکێشمە ژێر مێزەکە، کاتێک کە ویستم ئەو کارە بکەمو خەریک بوو رامدەکێشا فیشەکێکی بەرکەوت. ئەوە هەستی من بوو لەو کاتەدا. چونکی من کە ئەو حەرەکەتەیەم کرد چاوەکانم توند بەستبووو چاوەڕوان بووم و دەمگوت ئێستاش نۆرەی من دەگاتێ و تیرێکم وێ دەکەوێ، یان دەمگوت لێم دراوەو ئەوە خەریکم بیر لە هێندێک شت دەکەمەوە. زۆر سەیر بوو: دەنگی کورسی، دەنگی توندی لاقی تیرۆریستان، دەنگی شکانی شیشەو دوایەش دەنگی دەستڕێژو هاتوو چۆی قاپوورە فیشەک کە وەک تەرزە دادەباریە سەر زەوی. دوا دەنگە دەنگ بڕا.کاتێک کە دەنگە دەنگ بڕا ماوەیەک بوو، چەند چرکە سانیە، دەقەیەک یان دوو دەق نازانم، ناتوانم بە وردی بیڵێم، بەڵام هەر ئەوندە دەزانم: هەرچی بوو یان هەرکەس و ئێستاش ئیدی هیچ نەماوە. یەکەم دژکردەوەی من ئەوە بوو کە دەستم کرد بە بانگ کردنی دۆستەکانم، وتم: پەرویز، مەحموود، دوکتور، نووری. یەکەم جار کە بانگم کردن چاوم بەسرابوو. من وڵام دانەوەی مەحموود و پەرویزم گوێ لێ بو کە وتیان: ها... ها...، دوای ئەوەیکە ئەم وڵامانەم بیست چاوم کردەوە. کە چاوم کردەوە دیتم، نوری کەوتوە بەسەر مندا. هێشتا خەریکی هەناسە لێدانە، بەڵام خوێن لە سینگی دەهات و کراسەکەی منی خوێناوی کردبوو. خوێنو شیشەو قاپوورە فیشەک تێکەڵ ببوون. چەند کورسی یەک کەوتبون. لەو لاتـرەوە فەتاح عەبدولی و ئەردەڵان کەوتبوونە سەر زەوی، هەر دووکیان بە پشتەوە کەوتبون و هەناسەیان نەدەدا.

دوکتوریش هەر لەو شوێنەی کە دانیشتبوو بەرەولای نووری لار بیبوەوە و سەری تۆزێک بە پشت دا کەوتبوو هەناسەی نەدەدا. عەزیزی غەفاریش (خاوەن رێستورانەکە) رووبەرووی شەرەفکەندی کەوتبوو سەر زەوی. ئەویش هاواری دەکردو قسەی دەکردو دەستی بە زگیەوە گرتبوو، دیار بوو کە ئەویش فیشەکی بەر کەوتووە. فیشەکیان لە زگ و لاقی غەفاری دابوو.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

هومایون ئەدەڵان دوو فیشەکی بەر کەوتبوو، بەڵام نەمرد بووو تەنیا بێهۆش ببوو. لەو کاتەدا بە هۆش دێتەوەو سەری هەڵدێنێ. ئەو کەسەی کە تیری خەلاس بە شەرەفکەندی یەوە دەنێ دەبینێ کە هومایون زیندووە دەگاتە سەری و فیشەکێک بە سەری یەوە دەنێ. لەم کاتەدا ئەم بیرە لە کەللەی دام کە ئەمانە تیری خەلاس بە هەموومانەوە نانێن و هەر ئەم کارەش کرا. ئەوان دوای کوشتنی هومایون هەڵاتن. دوای ئەوەیکە ئەوان هەڵاتن من دەنگی ئیبراهیم زادەم بیست کە دانە بە دانە بانگی کردین (بە نێو). دەیەویست بزانێ کێ ماوەو کێ مردووە. پاشان ئێمە هەستاین و لە ژێر مێزەکە هاتینە دەرێ، سێ کەس کوژرابوون: دوکتور شەرەفکەندی، هومیایون و فەتاح عەبدولی. نوری دێهکوردی 7 فیشەکی بەر کەوتبوو، هێشتا هەناسەی دەکێشا، دیمەنێکی دڵتەزێن بوو، زۆر دڵتەزێن. کاتێک کە هەستام ٣ کەس کەوتبوونە سەر زەوی. دوکتور شەرەفکەندی لەسەر کورسییەکەی 2 رەگباری لێدرابووو ٣ تیری خەلاسیش. نوری دێهکوردی دم و چاوی پڕ بوو لە خوێن. هێشتا هەناسەی دەکێشا. لەم حاڵەتەدا کە ناوبراو خەریکی هەناسە کێشان بوو بۆ ساتێک دەستم رۆیشت و ویستم لە باوەشی کەمو پێم وابوو پێویستی بە منە، چەند سانتیمترێک دەستم مابوو بگاتە دم و چاوی، خێرا کشامەوە دواوە و ترسام نەکا دەست لە دم وچاوی بدەم و حاڵەتی بشێوێنم و ئەمە ببێت بە هۆی مردنی.

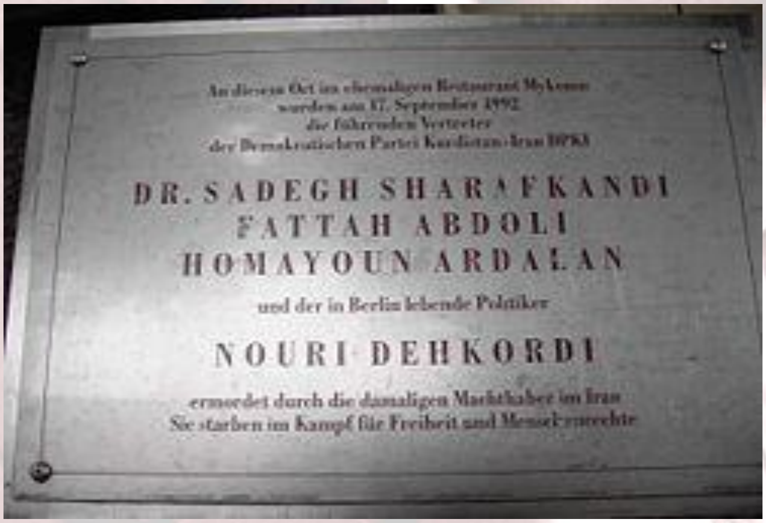

دوای هەڵاتنی بکوژان پیاوێکی ئاڵمانی کە مشتەری هەمیشەیی رێستورانی میکۆنوس بوو دەسبەجێ بە تەلەفوون رووداوەکە بە پۆلیس رادەگەیەنێ و پەرویز دەستماڵچی تەلەفۆن بۆ مێهران بەراتی، دۆستی نزیکی خۆی دەکات و پێی رادەگەیەنێ کە میوانانی میکۆنووس تیرۆر کران

بەشی سێهەم: بێ بنەمایی یەکەمین تۆمەت لێدانەکان

تا ئەو کات (کارەساتی ریستورانی میکۆنووس) دەیان کەس لە نەیارانی کۆماری ئیسلامی ئێران لە دەرەوەی وڵات کوژرابوون و بەردەوام دوای ئەم کوشتارانە دەنگۆی زۆر بە هێز لە لایەن کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە بڵاو دەبۆوە کە کەسانی سەر بە ئۆپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی یەکتریان کوشتووە.سەبارەت بە رووداوی ریستورانی میکۆنووسیش سەرەتا دادستانی ئاڵمانو باڵوێزی کۆماری ئیسلامی لەم وڵاتە دا دژبەرانی کۆمای ئیسلامییان تاوانبار کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە: یەکێک لە رزگاربووانی کارەساتی میکۆنووس دەڵێ: ئێمە لە بەرانبەر ئەم تۆمەت لێدانە نارەوایانە دا دەستمان دایە لە قاودان و روونکردنەوەی بیروڕای گشتی و بە تایبەت پەرویز دەستماڵچی لەم بارەوە رۆڵێکی باشی گێرا. پەرویز دەستماڵچی دەڵێ: بەیانی رۆژی دواتر خۆم گەیاندە شوێنی رووداوەکە و لە کۆڕی سەردان هەواڵنێر، وێڕای باسکردن و گێڕانەوەی رووداوەکە قامکی تاوانبارکردنم بەرە و کۆماری ئیسلامی راداشت.

لە رووداوی ریستورانی میکۆنووس ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢ سێ کەس لە رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران: (سادق شەرەفکەندی، فەتاح عەبدولی و هومایون ئەردەڵان) دەسبەجێ کوژران و نوری دێهکوردی کە بە توندی بریندار ببوو گوێزرایەوە بۆ نەخۆشخانەو دوای دیاری کردنی شوێن پەنجە (انگشتنگاری)و وێنە هەڵگرتنەوە لە شوێنی رووداوەکەو هێندێک کاری دیکە، نزیک بە کاتژمێر یەک ونیوی شەو رزگار بووانی کارەساتەکەیان گواستەوە بۆ بنکەی پۆلیس تا راپۆرتی پۆلیس بە قسە کردنی ئەوان تەکمیل بکرێ. لەبەرە بەیانیی ١٨ی سێپتامبرو هاوکات لەگەڵ تەکمیل بوونی راپۆرتی سەرەتایی پۆلیسی بێرلین، هەواڵ گەیشت کە نوری دێهکوردیش لە نەخۆشخانە گیانی لەدەست داوە.

لەم بارەیەوە پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

تەواوی ئەو دیمەنانەی دۆستایەتی ٢٠ ساڵەو خەباتی هاوبەشمان لە پێش چاومداو لەیەک سات دا تێپەڕین. نزیک بە 6ی بەیانی بوو، لە بنکەی پۆلیس هاوسەری نوری دێهکوردیم دیت. هەر کە منی دیت

دەستی کردە ئەستۆم و دایەو قوڵپەی گریان و پێی وتم: ئەگەر نوری شتێکی لێ بێت من چی بکەم. پێم شتێکی وانیە مەگری. شۆهرە بەدیع، هاوسەری نوری دیکهموردی کە بە تەلەفون برایەکی دوکتور شەرەفکەندی لە رووداوەکە ئاگادار کرابۆوە و لە کوژرانی هاوسەرەکەی هەواڵ نەبوو، خۆی گەیاندبۆوە بنکەی پۆلیس. ناوبراو دەڵێ: کەس پێی نەدەوتم کە لە راستیدا چ قەوماوە.

تا ئەوکات دەیان کەس لە ئوپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی، لە شاپوور بەختیارەوە بگرە تا فەرەیدون فەرۆخزاد و حسێن مەزلومان لە دەرەوەی وڵات کوژرابوون. بەردەوام دوابەدوای ئەم کوشتارانە دەنگۆی زۆر بە هێز لە لایەن کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە بڵاو کرایەوە کە کەسانی سەر بە ئوپۆزیسیۆنی ئێرانی دەستیان لە کوشتنی یەکتریدا هەبووەو لایەنگەلێکی وەک موجاهیدنی خەلق یان کوردە شۆڕشگێڕەکانیان بە بەرێوەبەری ئەم کوشتارانە تاونبار دەکرد. بەڵام بەردەوام توێژینەوەکانی پۆلیسی وڵاتانی جۆراوجۆر ئەم دەنگۆیانەیان رەتدەکردەوە. سەبارەت بە رووداوی ریستورانی میکۆنووسیش سەرەتا دادستانی ئاڵمان و باڵوێزی کۆماری ئیسلامیش لە رێگای باڵوێزی ئەوکاتی خۆیەوە زۆر بێشەرمانە رایگەیاند: ئێمە لەم رووداوە بەداخین!!! و لایەنە رەقیبەکانی تاوانبار کرد.

پەرویز دەستماڵچی: کاتێک کە لە بنکەی پۆلیس گەرامەوەو بۆ ماڵ، دیتم رادیۆ و تەلەویزیونەکان هەموویان باس لە رووداوی شەوی رابردوو دەکەن کە لە ریستورانی میکۆنووس تەقە کراوەو لایەنەکانی ئوپوزیسیونی کۆماری ئیسلامیی ئێران: کوردەکان و ئێرانییەکان یەکتریان کوشتووە. هیچ سەنەدو بەڵگەیەک بۆ ئەم مەسەلەیە لە گۆڕێدا نەبوو.

مێهدی ئیبراهیم زادەش دەڵێ:

ئێمە بە روونی دەمانزانی و جیا لە کۆماری ئیسلامی ئێران هیچ دوژمنێکمان بۆ ئەم قوربانیانەو خۆمان نەدەدیت و تەنیا ئاماژەمان بەرەو کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو. ئێمە خۆمان گەیاندە بیروڕای گشتی و وتووێژ و چاوپێکەوتنی زۆرمان کرد، بە تایبەت پەرویز دەستماڵچی کە زمانی ئاڵمانی باشتر دەزانی. ئێمە هەوڵمانداوە رەهەندەکانی جەنایەکە لە روانگەی خۆمانەوە باس بکەین. ئەم کارەمان هاوکات بوو لەگەڵ هەوڵ و تێکۆشانی هەمەلایەنەو یەکپارچەی ئوپوزیسیون کە تا ئەو کات هێندێک نەرمترو هێندێکیش توند کاریان دەکرد، بەڵام لەو کاتەدا هەموویان بە یەکپارچەیی هاتنە مەیدان و بۆ راگەیاندنی راستییەکان. هاوکات رێکخراوی سیخوڕی ئینگلیس زانیارییەکی دا بە رێکخراوی ئیتلاعاتی ئاڵمان کە بکوژان ئێستا لە فڵان شوێن دا خەریکی ژیانن. سەرەڕای ئەوە هێندێک لە کاربەدەستانی ئەمنییەتیی ئاڵمان لە هەوڵدا بوون کە خێرا کۆتایی بە مەسەلەکە بێنن و نێوی کۆماری ئیسلامی نەیەتە نێو ناوان، بەڵام هەوڵی ئوپوزیسیۆنی ئێرانی ئەوانی ناچار کرد کە کاری لەسەر بکەن و وەدوای ئەم زانیاریانە کەون.

پەرویز دەستماڵچی دوای رووداوەکە کە هەوڵ و تێکۆشانی خۆی دەخاتە گەڕ بۆ روون بوونەوەی شووناسی بەرێوەبەرانی تیرۆرەکە. نە تەنیا لە بەر هۆی ئەوەی کە بە شێوەیەکی ئەخلاقی خۆی لە بەرانبەر دۆستانی تیرۆر کراویدا بەرپرسیار دەزانێ بەڵکوو .... دەستماڵچی لەم بارەیەوە دەڵێ: بیرم کردەوە کە ئەگەر من ملکەچ بم و خۆ بە دەستەوە بدەم و هیچ نەڵێم، پێش ئەوەی کە ئەوان فیزیکی من لە نێو بەرن، من لە باری رۆحییەوە جەستەی خۆم لە نێو بردوەو مردووم و ناتوانم بەو شێوەیە بژیم. لە ئاکامدا هەر ئەو شەوە بڕیارم دا بمێنمەوە و بەرەنگاری بکەم و هەوڵ بدەم روون بێتوە مە ئەم تیرۆرە کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانە.

پەرویز دەستماڵچی بەیانیی رۆژی دوهەمی رووداوەکە پێوەندی بە رۆژنامەی "بێرلینێرسایتۆنگ"و "ورێنرکریف" یەکێک لە بەرپرسانی هەمان رۆژنامەوە دەگرێت. ورێنرکریف وتووێژ لەگەڵ دەستماڵچی سازدەکات. دەستماڵچی رای خۆی لەسەر بەرێوەبەرانی کارەساتەکە باس دەکات و دەگەڕێتەوە بۆ شوێنی رووداوەکە.

دەستماڵچی دەڵێ: کە گەڕامەوە بۆ شوێنی رووداوەکە دیتم نزیک بە ٢٠٠ تا ٣٠٠ رادیۆو تەلەویزیون و هەواڵنێری جیهان لەوێ کۆبوونەتەوە. پۆلیس گەڕەکەکەی داخستبووو کەسیش نیە بڵێ چی قەوماوە. رۆیشتمە پێشەوەو وتم دوێنێ لێرە بووم، لە ریستوران و لە نێو رووداوەکە. کە ئەمەم وت، هەموویان هێرشیان بۆ لای من هێنا، منیش رووداوەکەم لە یەک دوو دەقیقەیەکدا زۆر بە کورتی بۆ گێڕانەوەو وتم: ئەم تیرۆرە بە دەستی کۆماری ئیسلامی و دەزگاکانی ئیتلاعاتی ئێران بەرێوە چووە. لەم کاتەدا چەند کەسێک لەوێ بوون کە لانی کەم بۆ روانینی ئەوکاتی من جێی گومان بوون و پێم وابوو هەر ئێستا سەرم دەبڕن. دوای ئەم قسانەی من و وتووێژم لەگەڵ راگەیەنەکان، بۆچوونەکان تۆزێک گەڕابوونەوە و لەم کاتەدا دادستان هات و پێی وتم: ئێمە ئەگەری ئەوە دەدەین کە کاری خود لایەنەکانی ئوپوزیسیون بێت، یان لەوانەیە حکوومەتێک لە پشت رووداوەکەوە بێ

بەشی چوارەم: روون بوونەوەی رۆڵی کۆماری ئیسلامی لە رووداوی میکۆنووس دا

رۆژێک دوای تیرۆرەکە، کۆبوونەوەیەکی خۆرسکی ئێرانی یەکانی دانیشتووی بێرلین لە بەردەم پارێزگای بێرلین بەرێوە چوو. حەمید نەوزەری بەرپرسی پەنابەران لە بێرلین دەڵێ: لەم کۆبوونەوە دا لەگەڵ نوێنەری پارێزگار چاوپێکەوتن و قسەمان کردو پاشان هەموومان بەرەو ریستورانی میکۆنووس چووین و لەوێ رێورەسمێکمان بەرێوە برد.

پێوەندی نێوان ئێران و ئاڵمان لەو کات دا لە باشترین دۆخی خۆیدا بوو، بەو پێیە کاربەدەستانی ئەمنییەتی ئاڵمان لە هەوڵ دا بوون قامکی تاوان ئاماژە بە کۆماری ئیسلامیی ئێران نەکات.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ: کۆماری ئیسلامی سیاسەتی ئەوە بوو کە بەردەوام زۆر هێرشبەرانە دەستێدا بوونی خۆی رەت دەکردەوە. هەر لەم کاتەدا بڵاوبوونەوەی وتارێک لە رۆژنامەی ئاڵمانی "فوکوس" پەردەی لەسەر دەستێدابوونی کۆماری ئیسلامی هەڵدایەوە و شکایەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە رۆژنامەی "فوکوس" لەگەڵ شکست بەرەوروو بوویەوە.

رۆژی دوای تیرۆرەکە، دوانیوەڕۆی رۆژی هەینی "١٨ی سێپتامبری ١٩٩٢" کۆبوونەوەیەکی خۆرسکی ئێرانی یەکانی دانیشتووی بێرلین لە بەردەم پارێزگای بێرلین بەرێوە چووبو.

حەمید نەوزەری بەرپرسی ناوەندی پەنابەرانی بێرلین دەڵێ: لەو کاتەدا پارێزگار لەوێ نەبوو، ئێمە لەگەڵ نوێنەرەکەی قسەمان کردو نیگەرانی خۆمان دەربڕی. من لە بیرمە ئەو کات رۆژنامەی "کیهان" بە دەستمەوە بوو کە لەسەر بەرگەکەی وتوێژی فەلاحیان کە لە ٣٠ ئووت وتبووی: ئێمە نفوزمان کردۆتە نێو حیزبی دێموکرات، چاپ کرابوو. ئەمە بەدەستی منەوە بوو. لەو خۆپیشاندانەدا بۆ راگەیەنە گشتی یەکانم خوێندەوە. پاشان لەگەڵ حەشیمەتەکە بەرەو ریستورانی میکۆنووس چووین و بۆ یادی ئەوان بێ دەنگیمان راگرت. حەوتوو نەبوو کە لە لایەن ناوەندی پەنابەران و زۆربەی لایەن و رێکخراوە سیاسییەکانەوە، رێورەسمو نارەزایەتی یەک بەرێوە نەچێت و ئەم کارانە تا ساڵی ١٩٩٧ بەشێک لە تێکۆشانی ئێمە بوو.

پێوەندی ئێران و ئاڵمان تا کاتی تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ریستورانی میکۆنووس لە باشترین دۆخی خۆیدا بوو. حەمید نەوزەری لەم بارەوە دەڵێ:

کاتێک کە خەریکی بەرنامەی بەرێوەبردنی تیرۆرەکە بوون، هەیئەتێکی پایەبەرز هاتبوون لەگەڵ هاوئاهەنگکەری رێکخراوە ئەمنییەتی یەکانی ئاڵمان و دەفتەری سەدری ئەعزەمی ئەوکات وتووێژیان کردو مەرجێکی پەرەپێدانی پێوەندی نێوان دوو وڵات لەسەر جێبەجێ نەکردنی کاری تیرۆریستی لە لایەن کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو کە ئێران ئەمەی قبووڵ کردبوو، ئەمەش لە دادگا هاتبۆوە بەر باس.

ئەوەیکە ئاڵمان، ئێران لەدەست خۆی بدات بۆ لابیەکانی ئابووری . سیاسی ئاڵمان بە هیچ شێوەیەک کارێکی ئاسان نەبوو. هەر بەم هۆیانە تا کاتی قۆڵبەسکردنی تاوانبار هەوڵ دەدرا ناکۆکیی نێوان کوردەکان، ناکۆکیە نێوخۆیی یەکان بە تایبەت لە لایەن ئێرانەوە زەق بکرێتەوە.

ئیستراتیژی لایەنگرانی پێوەندی نێوان ئاڵمان و ئێران ئەوە بوو کە: لە ئێران دوو جەناح هەن، جەناحی توندڕە و بەم کارانە دەیانەوێ زەربە لە جەناحی میانەڕە و بدەن. لەم نێوەدا تەنیا تێکۆشەرانی سیاسی و بنەماڵەی قوربانیان و رزگار بووان بوون کە پێداگرییان لەسەر دەستێدابوونی ئێران لە رووداوەکە دا دەکرد، ئەویش تەنیا لەسەر هێندێک هۆکاری لۆژیکی (منگقی) وەک ئەوەیکە جیا لە کۆماری ئیسلامی هیچ کەس و گرووپێک لەم کوشتارانە قازانج وەرناگرێ، ئەڵبەتە لە بواری دادوەرییەوە ئەم شێوە هۆکار هێنانەوانە بایەخێکیان نیە.

دوای بەڕێوە چوونی توێژینەوە سەرەتایەکان لە لایەن پۆلیسی بێرلینەوە بە هۆی بایەخی مەسەلەکەو ئەوەیکە کوژراوەکان میوانی بێرلین‌و حیزبی سوسیال دێموکراتی ئاڵمان بوون‌و هەروەها گومان لەوەیکە لەوانەیە دەوڵەتێک لە پشت ئەم کوشتارانەوە بێت، لێکۆڵینەوەی زیاتر خرایە ئەستۆی پۆلیسی ئاڵمان‌و کۆمیسیونێک بە ناوی میکۆنووس بە ٨٩ ئەندامەوە کرایە بەرپرسی راپۆرتی ئەم رووداوە. لە حاڵێکدا هێشتا کۆماری ئیسلامی بە سوێندخواردن دەستێدا بوونی خۆی رەت دەکردەوە.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

کۆماری ئیسلامی سیاسەتی ئەوە بوو کە بەردەوام بە تەواوەتی دەستێدا بوونی خۆی رەت دەکردەوەو هێرشبەرانە کاری دەکرد. من لە بیرمە حسێن مووسەویان باڵوێزی کۆماری ئیسلامی لە "بۆن" وتـوێژێکی لەگەڵ گۆڤاری "ئیشپیگل" کردبوو. ناوبراو سوێندی خواردبوو کە ئێمە کارێکمان بەم رووداوە نەداوە، ئەمە شەڕی خودی کوردەکانەو ئوپوزیسیۆنە و یەکتری دەکوژن.

پاشان لە دادگای میکۆنووس روون بۆوەو سەلمێندرا کە ئاغای موسەویان نە تەنیا لە تیرۆری میکۆنووس بەڵکوو لە تیرۆرەکانی ئورووپادا رۆڵێکی بنەڕەتی گێڕاوە. ئاغای موسەویان ئامادە نەبوو لەم پێوەندی‌یەدا لەگەڵ رادیۆ فەردا قسە بکات. لەم کاتەدا بڵاو بوونەوەی وتارێک لە رۆژنامەی "فوکوس" پەردەی لەسەر دەستێدا بوونی کۆماری ئیسلامی لە رووداوەکە هەڵدایەوە کە قۆناغێکی نوێی لە لێکۆڵینەوەکان بەدواوە بوو.

"هوفرشولتر" نووسەری ئەم وتارەی فوکوس لە یەکێک لە هاوڕێانی خۆی کە ئەندامی کۆمیسیۆنی ٨٩ نەفەرەی میکۆنووس بووە، دەبیستێ کە لێکۆڵینەوەکان وا نیشان دەدەن کە کۆماری ئیسلامی گەڵاڵە دارێژەرو بەڕێوەبەری کوشتارەکان بووەو بەوانیان وتووە: کەسانێک کە راستەوخۆ دەستیان لە کوشتارەکان دا بووە قۆڵبەس بکەن‌و سزایان بدەن. بەڵام لە پێوەندی لەگەڵ پێوەندی یەکانی پشت پەردەو دەستێدابوونی ئۆرگانەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران نابێ هیچ باسێک بکرێ‌و ئاکامی ئەم لێکۆڵینەوانە لە راپۆرتێکی سێ لاپەڕەییدا دراوە بە ئۆرگانە پێوەندیدارەکان لە ئاڵمان.

ئاغای هۆفرشولتر لە وەها ئاداپەروەرییەک زوێر دەبێ و بە وەدەست هێنانی نوسخەیەک لەم راپۆرتەو ئەنجامدانی لێکۆڵینەوەیەکی زیاتر وتارێک بڵاو دەکاتەوە بۆ یەکەمین جار بێ ئەوەیکە ئاماژ بە سەرچاوەیەک بکات، وەزارەتی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامیی ئێران وەک گەڵاڵە دارێژەرو بەڕێوەبەری تیرۆری میکۆنووس ناوزەد دەکات. لەگەڵ باسکردنی هێندێک وردەکاری وەک چۆنیەتی هاتنی تیمی تیرۆر لە ئێرانەوە و لەم شتانە. بڵاو بوونەوەی ئەم وتارە بوو بە هۆی ئەوەیکە باڵوێزی کۆماری ئیسلامیی ئێران دژ بە رۆژنامەی فوکوس شکایەت بکاتو داوای ٥٠٠ هەزار مارک زەرەروزیان بکات. لە دادگاو لە بەرانبەر قسەکانی پارێزەری کۆماری ئیسلامی دا لەسەر درۆبوونی ناوەرۆکی وتارەکە ئاغای شولتر کۆپی سەنەدە سێ لاپەڕەیەکەی کۆمیسیۆنی میکۆنووسی پێشکەش بە دادوەر کردو سەرۆکی دادگا دوای تەئیدکردنی دروست بوونی بەڵگەکەو هەڵسەنگانی لەگەڵ وتارەکەی هوفر، ئیدیعای کۆماری ئیسلامیی ئێرانی رەت کردەوە. ئەمە یەکەمین شکستی کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو بۆ پێشگیری لە بەرەوپێش بردنی لێکۆڵینەوەکان و بەڕێوەچوونی دادگای میکۆنووس. ئەمە سەرەتای دەسپێکردنی هێرشی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلین و بنەماڵەی قوربانیان بوو لە راگەیەنەکان بۆ کۆمەڵگای ئاڵمان و خەڵکی جیهان.

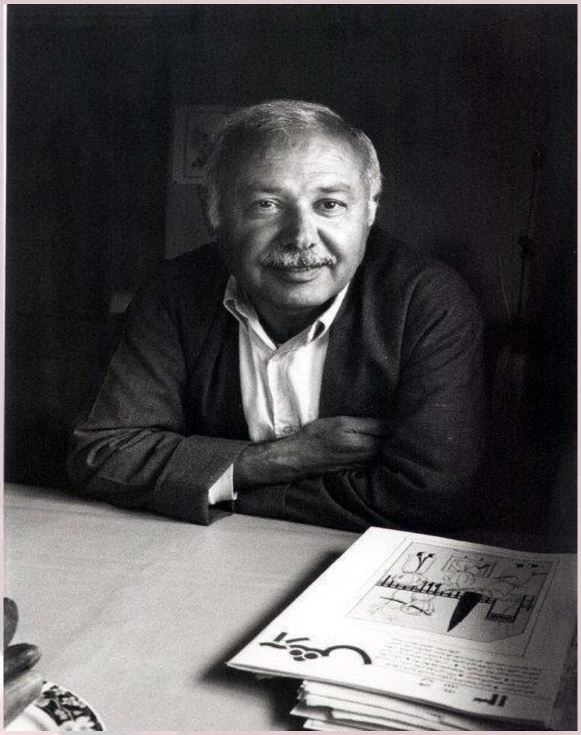

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

دوای دادگایی کردنی بڵاوکراوەی فوکوس ئێمە لەگەڵ کەسانێک ئاشنا بوین کە لە نێو تیمەکەدا هەواڵنێری زۆر باش بوون و ئەمانە لەم توێژینەوانەی کە دواتر کردبوویان چ بۆ پۆلیس و چ بۆ کارەکانی ئێمە یارمەتی‌یەکی باشیان کردین کە هەنگاو بە هەنگاو ئێمە بتوانین بەرەوپێش بچین و نیشان بدەین کە کار کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانە

بەشی پێنجەم: قۆڵبەس کردنی تیرۆریستان

دوای تیرۆری میکۆنووس، کاربەدەستانی پۆلیسی ئاڵمان رایانگەیاند کە ئەگەرێکی زۆر هەیە کە بکوژان لە ئاڵمان وەدەر کەوتبن. دەنگۆیەکی بەهێز لە ئارادابوو کە دەوڵەتی ئاڵمان، بڕیاری بە پۆلیسی ئاڵمان داوە هەوڵ بۆ قۆڵبەس کردنی بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە نەدەن. چونکی بە وەها گرتن و قۆڵبەستکردنێک، ئەگەری شێوانی پێوەندی نێوان دوو دەوڵەتی ئێران و ئاڵمان لە ئارادا بوو.

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

ئاڵمانی یەکان (دەوڵەتی ئاڵمان) پێیان وابوو بە گیران و قۆڵبەسکردنی بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامی، زنجیرە عەمەلیاتێکی تیرۆریستی بەڕێوە دەچێت کە ئەمنییەتی نەتەوەیی‌یان دەخاتە مەترسی یەوەو گیانی هاووڵاتیان دەخاتە مەترسی یەوەو لە ئاکامدا سیاسەتیان ئەوە بوو کە درێژەیان بە کات دەدا تا وەکوو تیرۆریستان لە ئاڵمان نەمێنن.

رابردووی کۆماری ئیسلامیی ئێران وەها نیگەرانی‌یەکی هەڵدەگرت. بەڵام بە پێی راپۆرتەکان هەموو بکوژان ئاڵمانیان بەجێ نەهێشتبوو. دەزگای سیخوڕی بریتانیا پۆلیسی ئاڵمانی ئاگادار کردبۆوە کە بکوژان هێشتا لە ئاڵمان ماونەتەوەو دوو کەسیان لە ماڵی برای یوسف ئەمینن. رۆژی ٤ی ئۆکتۆبری ١٩٩٢ پۆلیسی ئاڵمان هێرشی بردەسەر ماڵی یوسف ئەمین و دوو کەسیان بە ناوەکانی "یوسف ئەمین و عەباس راحل" قۆڵبەس کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

عەباس راحل کەسێک بوو کە ئەرکی لێدانی تیری خەلاسی لەسەرشان بوو. یوسف ئەرکی راوەستان لەبەر درگای لەسەرشان بوو بۆ ئەوە کەس لە ریستورانەکە وەژوور نەکەوێ.

یوسف ئەمین و عەباس راحل لوبنانین و لە دادگا روون بۆوە کە هەردووکیان لە ساڵەکانی ١٩٨٥و١٩٨٦ لە دەورووبەری شاری رەشت و لە ئۆردووگایەکی سوپای پاسداران بۆ ماوەی ٦ مانگ دەورەیان دیبوو. دوای بەشدارییان لە شەڕی ناوخۆیی لوبنان چووبوونە ئاڵمان. بەڵام ئەم دوو کەسە لە بەڕێوەبەرانی گەڵاڵەکە بوون.

عەباس راحل دوای گیرانی بێدەنگ دەبێ بەڵام دوایی چەند رۆژ یوسف ئەمین دانی بە تاوانەکەیدا ناو وردەکاری‌یەکی زۆری لە شێوەی چۆنیەتی تیرۆرەکەو بەڕێوەبەرانی سەرەکی پشت پەردە ئاشکرا کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

شوێن پەنجەی گیراوەکان‌و یەک لەوان عەباس راحل بە چەکەکەوە مابوو. چەکەکە دوای تیرۆرەکە لە نێو کیفێکی وەرزشیدا فڕێ درابووە پارکینگێکی ماشینەکان. چەکەکە لە رێگای ئیتلاعاتەوە گەیشتبووە دەستی کازم دارابی. کازمی دارابی کازرونی ئێرانی‌یەکی ناسراوە کە لە ساڵی ١٩٨٣ لە ئاڵمان بووە لە بەرانبەر حەرەکەتە ئیعتیرازی یەکانی خوێندکاران کە بە دژی کۆماری ئیسلامی رێکیان دەخست بە توندی هەڵوێستی دەگرت و وەک مۆرەیەکی توندڕەوی کۆماری ئیسلامی ناسراوەو دوو، سێ جاریش بڕیار بوو لە ئاڵمان وەدەرنرێ.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ: کازمی دارابی ساڵی ١٩٨٠ هاوکلاسی من بوو، دووراودوور یەکترمان دەناسی و من دەمزانی کە ئەو لایەنگری رێژیمەو لە خۆپیشاندانەکاندا کە لەبەردەم باڵوێزخانەکانی کۆماری ئیسلامی دا بە بۆنەی زەخت خستنە سەر زیندانیانی سیاسی رێکدەخرا، کازمی دارابی سەردەستەی تاقمی حیزبوڵڵاو ئێرانی و لوبنانی بوو کە بەرگری لە باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی دەکرد.

کازمی دارابی جیا لە بەشداری لە خۆپیشاندانەکان بە قازانجی کۆماری ئیسلامی و ئەندامبوون لە رێکخراوی ئیتلاعات و ئەمنییەتی ئێران، پێشینەی دیکەشی لە بنکەی پۆلیسی ئاڵماندا هەبوو.

ناوی کازم دارابی لە کارەساتی شاری ماینس دا هەبوو کە گرووپە حیزبوڵڵایی یەکانی لایەنگری ئێران ئەندامانی خۆیانیان لە سەرانسەری ئاڵمان کۆ کردەوەو لە مانگی مارسی ١٩٨٢ هێرشیان کردە سەر ئەو خەوتنگە (خوابگا)یانەی کە خوێندکارانی ئوپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی تێیدا دەژیان و خوێندکارێکی ئاڵمانی لەم رووداوەدا گیانی لەدەست دا. یەکێک لە گیراوانی ئەم رووداو کازمی دارابی بوو.

دوای رووداوی شاری ماینس کازمی دارابی بە ٨ مانگ زیندانی مەحکووم کرا، بەڵام بە دەستێوەردانی وەزارەتی کاروباری دەرەوەی کۆماری ئیسلامی و باڵوێزخانەی ئێران لە بۆن و هەوڵی وەزارەتی دەرەوەی ئاڵمان بڕیار درا ناوبراوی تا کۆتایی خوێندن لە ئاڵمان بمێنێتەوە.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

جیا لە دارابی ئەوانی تر وەدەرنران. کازمی دارابی تا ئەو رۆژەی کە وەک بەشدار لە تیرۆری دادگای میکۆنووس قۆڵبەس کرا، خوێندکار بوو. دیارە کە ئەم مۆرەیە بۆ دەوڵەتی ئێران چەندە بایەخی هەبووە کە بە تایبەت ویستوویانە لە ئاڵمان بمێنێتەوە.

مێهدی ئیبراهیم زادە:

دارابی لە تیرۆری میکۆنووس دا رۆڵی "تدارکاتچی" واتە رێکخستنی لە ئەستۆوە بووەو کەسێک بووە کە لوبنانییەکانی بۆ ئەم کارە دۆزیوەتەوە. لە راستی دا دارابی رۆڵی رێکخستنی کارەکانی هەبووە بۆجێبەجێ کردنی دانی تیرۆرەکە. ئامادە کردنی خانووی جێی متمانە بۆ تیرۆریستەکانیش لە ئەستۆی دارابی بووە.

کازمی دارابی لە رێگای ئەمانی فەراهانی (باڵوێزی ئێران لە بێرلین) و جەوادی، ئەفسەری ئەمنییەتی باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی لە بۆن پێوەندی بە وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنییەتی وڵات (واواک)ەوە هەبووە. سەرەڕای ئەمەش بۆ باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی کاری دەکردو بە پێی بەڵگەی فەرمی باڵوێزخانەی ئێران لە ئاڵمان ناوبراو لە ساڵی ١٩٩١دا وەک نوێنەری تەواو بڕیاردەری کۆماری ئیسلامی لە غورفە (دیوی) ئێران بە رێکخراوی ئیدارەی پیشانگاکانی بێرلین ناسێندرا. کازمی دارابی جیا لە خاوەندارێتی بەقاڵی و سەوزی فرۆشی، ئەندامی ئەنجوومەنی ئیسلامیی خوێندکارانیش بوو. پاشان دادگا دەریخست کە دارابی لەگەڵ دوو کەس بە ناوەکانی بەهمەن برنجیان و سابت دیانەت گیلانی رێکخستنەکانی ئەنجوومەنی ئیسلامییان بەڕێوە بردوە. ئەم دوو کەسەش بە پێی بەڵگەکانی دادگا بۆ واواک کاریان دەکرد. جیا لە عەباس راحل و کازم دارابی کازرونی دوو کەسی دیکەش بە ناوەکانی محەممەد عەتریس و عەتاوڵڵا ئەیاد گیران و قۆڵبەس کران کە هەر دووکیان لوبنانی بوون.

پێنج کەسی دیکەش توانیان هەڵێن و ئاڵمان بەجێ بهێڵن. ئەم ٥ کەسە بە پێی بەڵگەکانی دادگا بریتی بوون لە: سی ئێرانی و دوو عەرەب. گرینگترین کەسیان عەبدولڕەحمان بەنی هاشمی، هاووڵاتی ئێرانی بوو کە راستەوخۆ وەک ئەندامێکی واواک لەژێر چاوەدێری ئایەتوڵا عەلی فەلاحیان دا کاری دەکرد. عەبدولڕەحمان بەنی هاشمی هەر ئەو کەسەیە کە بە تیربار دەسرێژی لە رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران کرد. دادگا سەلماندی کە ناوبراو هەر ئەو کەسەیە کە لە ساڵی ١٩٨٧دا فرۆکەوانێکی ئێرانی لە ژنێف تیرۆر کرد. جیا لە عەبدولڕەحمانی بەنی هاشمی، کەسێکی دیکە بە ناوی محەممەدو کەسێکی دیکەش کە شۆفێریی مرسدێس بێنزەکەی لە ئەستۆ بوو هەردووکیان ئێرانی بوون و لە ئاڵمان هەڵاتن.

نەفەری چوارەم کە توانی خۆی دەرباز بکا ئەبووجەعفەری ناو بوو. بە پێی بەڵگەکانی دادگای میکۆنووس دوای تیرۆرەکە ئەبووجەعفەر خۆی گەیاندە ئێران و بۆ ماوەیەک لە هۆتێل ئازادی لە تاران مایەوە. پۆلیسی ئاڵمان لە دادگا شایەتی ئەوەی دا کە هاوسەری ئەبوو جەعفەر چەندین جار لەگەڵ هاوسەرەکەی لە هۆتێل بە تەلەفۆنی پێوەندی گرتبوو. نەفەری پێنجەمیش ناوی ئەبوو محەممەد بوو کە بە پێی دواپین زانیارییەکانی دادگا یەکێک لە پارێزەرانی شێخ فەزلوڵڵا (یەکێک لە رێبەرانی شێعەکان لە لوبنان) بووە.

بەشی شەشەم: دۆزینەوەی وێنەکانو سەرچاوەی چەکی تیرۆریستەکان

قۆڵبەسکردنی یوسف ئەمین، عەباس راحل و کازم دارابی دەسکەوتێکی گرینگ بوولە رووداوی میکۆنووس دا. سەرەڕای ئەوەیکە پۆلیس ئەم سێ کەسەی قۆڵبەس کردبوو بەڵام هیچ شێوە زانیارییەکی لەسەریان بڵاو نەدەکردەوە و پاشان روون بۆوە کە یوسف ئەمین و عەباس راحل "دوو بەندکراوی لوبنانی"، نکۆڵیان لە ناسیاویان لەگەڵ کازم دارابی کردوە. دوو پێشکەشکاری بەرنامەیەکی گرینگی تلویزیۆنی ئاڵمان بە ناوی "کۆنتراسکە" خاتوو سۆزان ئۆپاڵکاو ئاغای لۆبێر زیگمون، پێوە بوون سەبارەت بە گیراوەکان "یوسف ئەمین، عەباس راحل و کازم دارابی" بەرنامەیەک پێشکەش بکەن. بەڵام بۆ نیشاندانی شووناسی ئەو سێ کەسە پێویستیان بە وێنەکانیان هەبوو، لە هەموان گرینگتر وێنەی دارابی بوو کە دەیتوانی بەڵگەیەکی باش بێ بۆ پێوەندی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی و تیرۆری میکۆنووس.

ئەوان پێوەندی بە پەرویز دەستماڵچی یەوە دەگرنو داوای لێ دەکن لەم بارەوە یارمەتی یان بکات تا لە ئەگەری تەحویل دانەوەی کازمی دارابی بە دەوڵەتی ئێران پێشگیری بکرێت.

لەو پێوەندیەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای دارابی پێشتر لەگەڵ رێکخراوێک کاری دەکرد بە ناوی "رێکخراوی خوێندکارانی موسوڵمان"، هێندێک لە خوێندکارانی موجاهیدینیش لەم رێکخراوەدا بوون، دواتر ئەوان جیا بوونەوە. یەکەم کارێک کە من کردم پێوەندیم لەگەڵ هێندێک لەو موجاهیدینانە گرت تا بزانم ئەوان وێنەیەکی دارابیان لا پەیدا دەبێ، لەودا سەرکەوتوو نەبووم.

دارابی ماوەیەک لە قوتابخانەیەکی فەننی لە دێهلی دەیخوێند. من پێوەندیم بەوێوە گرتو دەمەویست لە رێگای ناسیاوێکی خۆمانەوە وێنەیەکی دارابی لە پەروەندەکەدا دەرکێشم. لەوێشدا سەرنەکەوتم. گوتیان پۆلیس هاتووەو پەروەندەکەی بردووە.

دەستماڵچی بە زیگمون دەڵێ: لە وەدەستهێنانی وێنەی دارابی دا سەرکەوتوو نەبووە. بەڵام چەند رۆژ دوای گەڕانەوەی لە سەفەری دێهلی لە کاتی گوێدان بە پەیامە زەبتکراوە تەلەفۆنیەکانیدا، سەرنجی بۆ لای پەیامێک رادەکێشرێ کە ئیدارەی ئاگاهی بۆی دانابوو. دەستماڵچی پێوەندی بە ئیبراهیم زادەوە دەگرێ و لێی دەپرسێ کە ئایا ئێوەش وەها پەیامێکتان بۆ هاتووە؟ ئیبراهیم زادە دەڵێ: پۆلیس چەند وێنەیەکی لە ماڵی برای یوسف ئەمین وەدەست هێناوەو داوای لەو کردوە وێنەکان چاو لێبکات و بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە شناسایی بکات. ئیبراهیم زادە دەڵێ: لە ئاڵبۆمی پۆلیس دا چاوی بە وێنەی دارابی، عەباس راحل و یوسف ئەمین کەوتوە.

دەستماڵچی بڕیاردەدا کە ئەم وێنانە وەدەستبهێنێ، پێوەندی بە پۆلیسەوە دەگرێ. پۆلیس داوای لێدەکات بۆ دیتنی وێنەکان بچێتە بنکەی پۆلیس. دەستماڵچی داواکەی پۆلیس قبووڵ ناکات. بە بیانووی ئەوەی کە خاوەن کارەکەی ئیزنی پێ ناداتو ناتوانێ بەردەوام شوێنی کارەکەی بەجێ بێڵێ. بە پۆلیس پێشنیار دەکا وێنەکان ببەنە شوێنی کاری دەستماڵچی.

پەرویز دەستماڵچی لەم بارەوە دەڵێ:

پێش ئەوەیکە ئەوان بێن من مونشی یەکەی خۆم تێگەیاند کە ئەمڕۆ بڕیار وایە چەندکەسێک بێن بۆ ئێرەو کاریان بە منە. ئەگەر دیتت من لەگەڵ میوانەکان چووم بۆ شوێنێکی دیکە، بڕۆ سەرمێزەکەیان چاولێبکە، ئەگەر دیتت ئاڵبۆمێکی کراوە لەوێیە، هەڵیبگرەو بیبە کۆپی لێ هەڵگرە. ئەوان هاتن و دانیشتن و من خەریکی چاو لێکردن لە وێنەکان بووم. ئاغای ئیبراهیم زادە لە پەنامەوە خەریکی باسکردن لە وێنەکان بوو. لە ناکاو بێدەنگ بوومو وام نیشاندا کە ماندووم. پێشنیارم بە میوانەکان کرد کە زۆر ماندوومو چیدیکە ناتوانم چاولێبکەم، ئەگەر حەزتان لێیە چێشتخانە و شوێنی پشوودان رووبەرووی ئێرەیە با بچین قاوەیەک بخۆین، ئەوانەش با لێرە بن. دەستماڵچی پێوەندی بە ئۆپاڵکاو زیگمونەوە دەگرێ و پێیان دەڵێ وێنەکانی وەدەست هێناوە. ئەوان بۆ وەرگرتنی وێنەکان دەچن بۆ دەفتەری ئاغای دەستماڵچی.

دەستماڵچی دەڵێ:

وێنەیەک بوو لە دارابی، عەباس راحل‌و یوسف ئەمین، واتە سێ کەس لە تیمی تیرۆر کە قۆڵبەس کرابوون. دەست لە ئەستۆی یەکتری، لە شوێنی کاری ئاغای دارابی. لەوانەیە ئیچوە باوەڕ نەکەن، خاتوو ئۆپاڵکاو ئاغای زیگمون لە خۆشی وەدەستهێنانی ئەم وێنەیە پێیان سەرعەرز نەدەکەوت.

هیچکات پێیان وا نەبوو ئێمە حەوتوویەکە بەدوای ئەم وێنەوەین و لە ناکاو وێنەی هەرسێ کەسمان بەدەست لە ئەستۆی یەکتری پەیدا کردوە.

بڵاو بوونەوەی وێنەی دارابی، راحل و یوسف ئەمین، لە بەرنامەی تلویزیۆنی "کۆنتراسکە"دا هەڵایەکی زۆری لێ کەوتەوە و بەیانی رۆژی دواتر بنکەی ئاگاهی دەستماڵچی بانگ کردو داوای لێکرد کە قبووڵی ئەوە بکات کە ئەو وێنەکانی داوە بە بەرنامەی "کۆنتراسکە". دەستماڵچی دانی بەوەدا نەنا، چونکی هەڵگرتنی وێنە لە ئاڵبۆمی پۆلیس کارێکی نایاسایی‌یە.

دەستماڵچی لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

پێویس بوو من ئەو کارە بکەم بۆ ئەوەیکە ئێمە بتوانین بە شێوەیەک ئەم کارە بەرە وپێش بەرین. ئەم کارەی من زەرەری لە کەس نەداوە. ئێمە دەمانویست ئەم بەربستانە بشکێنین و ئەم رێگایە بکەینەوە بۆ ئەوەی پێش بە بەرەوپێشچوونی ئەم پەروەندەیە نەگیردرێ.

هەنگاوێکی دیکە کە رێخۆشکەری ئامادە بوونی ئیدیعانامەی دادستان بوو، روون بوونەوەی سەرچاوەی ئەو چەکە بوو کە رێبەرانی کوردی پێ کوژرابوو. هەروەک پێشتر گوێبیستی بوون تیرۆریستەکان ئەو تیربارو کۆڵتەی کە پێی تیری خەلاسیان بە قوربانیانەوە نابوو لە جانتایەکی وەرزشی‌و لە پیشانگایەکی ماشین دا بەجێیان هێشتبوو، پۆلیس ئەو چەکانەی دۆزیەوە. لوبێرزیگمون لە رێگای یەکێک لە هاورێیانیەوە لە ئیدارەی ئاگاهی پێدەزانێ کە ئەو کۆڵتەی کە شناسایی کراوە لە کۆی ئەو چەکانەیە کە ساڵی ١٩٧٢ لەلایەن ئیسپانیاوە تەحویلی ئەرتەشی شاهەنشاهی دراوەو دوای شۆڕشی ١٩٧٩ کەوتۆتە دەستی کۆماری ئیسلامیی ئێران.

باسی شناسایی چەکی تیرۆرەکەی میکۆنووس دەگاتە بڵاوکراوەکان، بەڵام دەوڵەتی ئاڵمان لە بەرژەوەندی خۆیدا نەدەدیت کە سەرچاوەی چەکەکان و بەستراوەییان بە دەوڵەتی ئێران رابگەیەنێت. ئەم گومانە لە نێو ئەندامانی کۆمیتەی ئۆپوزیسیۆنی ئێرانی (لە تاراوگە)و هەروەها بنەماڵەی قوربانیەکانیشدا هەبوو کە دەوڵەتی ئاڵمان دەیەوێ مەسەلەکە پوش بەسەر بکاتو نایەوێ ناوی کۆماری ئیسلامی زەق بێتەوە. پەرویز دەستماڵچی لەگەڵ رۆژنامەوانێکی لاوی ئاڵمانی ناسیاوی پەیدا کردبووو یەک دوو جارێکیش وێنەی بڵاونەکراوە و هێندێک هەواڵی پێدابوو کە بڵاوی بکاتەوە، ئەویش لە رۆژنامەی پرتیراژی "بێسێڤ"دا بڵاوی کردبوونەوە.

لەم پێوەندی یەدا دەستماڵچی دەڵێ:

یەکێک لەم وێنانە، وێنەیەکی عەباس راحل بوو کە لە سەوزی فرۆشی ئاغای دارابی دا خەریکی سەوزی خاڵی کردن بوو، پێم وت ئەمە وێنەی ئەو کەسەیە کە بە دەمانچە تیری خەلاسی بە قوربانیانەوە ناوە و کەس نیەتی. بە راستی خۆشم ئەم وێنانەم نەبوو. ئێمە ئەم وێنەیەمان کۆپی کردبوو. ئەوان ئەم وتارەیان لە لاپەڕەی ٣ دابەزاند.

دەستمالچی لەم کارە زۆر زوێر دەبێ، چونکی بڕیار وابوو لە لاپەڕە یەک دا چاپ بکرێ. هەواڵنێرەکە بەڵێنی پێ دەدا ئەمجارەیان حەتمەن لە لاپەڕە یەکدا هەواڵەکانی بۆ دادەبەزێنێ. دوای ئەوەیکە دەستماڵچی لە شناسایی چەکەکە و پێوەندی راستەوخۆی بە کۆماری ئیسلامی یەوە ئاگدار دەبێ بە دوای هەواڵنێری لاودا دەچێ.

دەستماڵچی دەڵێ:

پێم وت دەمەوێ شتێکتان پێ بدەمو ئەگەر ناتانەوێ لە لاپەڕەی یەکدا دایبەزێنن چاپی مەکەن. من بەڵگەیەکم لەگەڵ خۆم بردبوو کە بە هیچ شێوەیەک پێوەندی بەم چەکەوە نەبوو. ژمارەی پەروەندەی میکۆنووسم لە سەرەوەی ئەو بەڵگە نووسی. بەڵگەکەم لە دوورەوە راگرتو پێم وت: من ناتوانم ئەم بەڵگەیە بدەم بە ئێوە. ئەمە ژمارەی پەروەندەکەیە، من دەیخوێنمەوەو ئێوە بینووسن و پاشان لە پێوەندیی یە گشتی یەکانی پۆلیس پرسیار بکەن بزانن ئەمە پەروەندەی میکۆنووسە یان نا! لە خۆمەوە ژمارەیەکم خوێندەوە، چەکی میکۆنووس، کۆڵتی میکۆنووس لە رێکەوتی ١٩٧٢وەوە فرۆشراوە بە ئەرتەشی شاهەنشاهی، لە کوێ فرۆشراوە ئەمەم پێ نەگوتن. پێی وتم دەبێ تۆ ئەوەمان پێ بڵێی. وتم ئیمکانی نیە، چونکی پێیان وتم نەڵێم. گوتی نەخێر وانابێ، من دەبێ لەگەڵ بەرپرسەکەم قسە بکەم، ئەم بەڵگەیە زۆر گرینگە. وتم ناتوانم بەڵام دەتوانم کارێک بکەم. من لەگەڵ ئەو کەسانەی کە ئەو بەڵگەیان پێ داوم قسە دەکەم، ئەگەر ئەوان رازی بوون من بە فاکس بۆتان دەنێرم. بەڵام مەرجێکم هەیە، ئەویش ئەوەیە کە دەبێ لە لاپەڕە یەک دایبەزێنن. لە خۆڕا ئەو شتەم دەگوت، چونکی کەس ئەو بەڵگەیەی پێ نەدابووم.

وتی باشە بزانم بەرپرسەکەم چی دەڵێ: پاش چەند دەقیقەیەک هاتەوەو وتی بەرپرسەکەم قبووڵی کردوو رازییە.

منیش رۆیشتمەوە ماڵێ و دوای کاتژمێرێک تەلەفوونم بۆ کردەوە و پێم وت ناهێڵن من ئەو بەڵگە بدەم بە ئێوە. بەڵام مۆڵەتیان داوم نوسخەیەکی دەسخەتی ئەو بەڵگەیەتان بۆ بنێرم، دەتانەوێ؟! وتی بینێرە. منیش بە دەسخەت نووسیم: چەکی ژمارە ئەوەندە، کۆڵتی فلان لە ئێرانەوە هاتوە و خاوەنی ژمارە سریاڵی فلانەو لە ساڵی ١٩٧٢وەوە بە جێی ئیسپانیا نووسیم ئاڵمان. زانیاری‌یەکان راست بوون، تەنیا وڵاتەکە هەڵە بوو. رۆژی دووشەممە بوو کاتژمێر 6ی بەیانی زەنگیان بۆ لێدام. دیتم لوبێرزیگمون، ئەو دۆستەم بوو کە لە تلویزیۆن کاری دەکرد، پێی وتم دەستماڵچی هیچت بیستووە؟ وتم نا چی بووە؟ وتی رۆژنامەی "بێسێڤ" لە لاپەڕە یەک دا هەواڵێکی بڵاو کردۆتەوە کە دەوڵەتی ئاڵمان چەکەکەی داوە بە ئێران!! و ئەم راپۆرتە لە ئاسۆشیتێدپرێس و زۆر لە رۆژنامەکانی دونیا بڵاو کراوەتەوە. بڵاوبوونەوەی ئەم هەواڵە لە هەواڵدەرە نێونەتەوەیی یەکاندا بە شێوەیەکی نادروست بوو بە هۆی دژکردەوەی دەوڵەتی ئاڵمان. کاتژمێرێک دواتر دادستانی گشتیی ئاڵمان لە کۆنفرانسیکی چاپەمەنی دا دەڵێ: راستە کە ئەو کۆڵتەی کە لە تیرۆری میکۆنووس دا کەڵکی لێ وەرگیراوە لە کۆماری ئیسلامی یەوە هاتووەو لە ساڵی ١٩٧٢دا تەحویلی ئێران دراوە بەڵام دەوڵەتێک کە ئەم کۆڵتەی بە دەوڵەتی ئاڵمان داوە ئیسپانیایە نەک ئاڵمان.

دەستماڵچی دەڵێ:

دادستانی گشتیی ئاڵمان لە هەڵوێستێکی راشکاوانەدا رایگەیاند کە چەکی تیرۆری میکۆنووس لە ئێرانەوە هاتووە.

دانپێدانانی دادستانی گشتیی ئاڵمان بەوەیکە چەکی تیرۆری میکۆنووس لە ئێرانەوە هاتووە خاڵێکی گرینگ و بەرچاو بوو لە پەروەندەی ئەم رووداوەدا.

بەشی حەوتەم: ئیدیعانامەی دادستانی ئاڵمان

نزیک بە حەوت مانگ دوای بەڕێوەچوونی تیرۆری میکۆنووس لە مانگی مەی‌دا دادستان ئیدیعانامەی خۆی ئامادە کردو پێشکەش بە دادگای بەرزی بێرلینی کرد. دادستان لە ئیدیعانامەی ساڵی ١٩٩٣ی خۆی دا ئاماژە و پێداگری لەسەر گەڵاڵەداڕێژی تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ریستورانی میکۆنووس لە لایەن کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامیی ئێران کرد. دوای دووهەمین شەڕی جیهانی بۆ یەکەمین جار دادستانی ئاڵمان باسی تیرۆریزمی دەوڵەتی هێنایە گۆڕێ.

حەمید نەوزەری "بەرپرسی کانونی پەنابەران لە بێرلین" دەڵێ:

دەوڵەتی ئێران وەک بەڕێوەبەری ئەم تیرۆرە ناسراو دادستان وتی دەیسەلمێنێ کە وەزارەتی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامی و وەزیرەکەی "عەلی فەلاحیان" بەڕێوەبەری ئەم کارەساتە بوون.

دوای نزیک بە سێ حەوتوو لێکۆڵینەوە دادگای بەرزی بێرلین ئیدیعانامەی دادستانی قبووڵ کردو کارە سەرەتایی یەکانی دادگا رێکخرا. ٢٨ی ئۆکتۆبری ١٩٩٣ وەک رۆژی دەسپێکردنی دادگا دیاری کرا. دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی لە هەوڵ دا بوو پێش بە بەڕێوەچوونی دادگا بگرێ. رێبەرانی کۆماری ئیسلامی لە بەرانبەر بەڕێوەنەچوونی دادگادا ئامادە بوون گەلێک ئیمتیاز بە دەوڵەتی ئیسرائیل بدەن. بەڵام کار لە دەستی ئاڵمان چووبووە دەرێ.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

سێ حەوتوو پێش لە دەستپێکردنی دادگا عەلی فەلاحیان لەگەڵ تاقمێکی دیکە راستەوخۆ هاتنە ئاڵمان بۆ ئەوەی ئیمتیاز بدەن. ئیشمیت باوئێر وەزیری راوێژکار لە دەوڵەتی ئاڵمان گوتی: فەلاحیان چوارجار داوای لێکردبوو بۆ هێندێک شت یارمەتیی ئاڵمان بدات: بارمتەکان ئازاد بکات، ئیمتیاز بە ئیسرائیل بدات، بارمتەکانی ئیسرائیلی ئازاد بکات و هێندێک کاری دیکە بکەن کە ئەوان لە وڵامدا وتبوویان: کار لە دەستیان چۆتە دەرێ و کەوتۆتە دەستی دەزگای دادوەری و ئێمە ناتوانین هیچ گوشارێکیان بخەینە سەر.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

ئیشمیت باوئیر کە لە کاتی دەوڵەتی "هیلمۆت کۆڵ"دا وەزیری رێکخستنی رێکخراوە ئەمنییەتی‌یەکان بوو، دانی بەوەدا نا کە عەلی فەلاحیان لە سەفەری ئۆکتۆبری ١٩٩٣ی خۆیدا بۆ ئاڵمان داوای لێ کردوە کە پێش بە بەرێوەچوونی دادگا بگرێ:

ئەوەیکە لە پێشنیارەکەی ئێران بۆ مەعامەلە لەگەڵ ئاڵمان زۆرجێی سەرنج و تێرامان بووو لە شایەتی دانی ئیشمیت باوئێر لە دادگاش دا دەرکەوت ئەوە بوو کە کۆماری ئیسلامی ئامادە بوو ژمارەیەک لە بارمتەکانی ئیسرائیلی کە لە دەستی حیزبوڵلا دیل بوون ئازاد بکات. ئەوە لە دۆخێکدا بوو کە زۆرجار کۆماری ئیسلامی وتوویژی لەگەڵ ئیسرائیلی بە خەتی سووری نیزامیی ئیسلامی ناوبردبوو.

داواکاری کۆماری ئیسلامی و وەزیری ئەمنیەتی ئەم وڵاتە لە دەوڵەتی ئاڵمان بۆ پێشگیری لە بەرێوەچوونی دادگا ئەم پرسیارەی درووست کرد کە ئەگەر دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران دەستی لە تیرۆری رێبەرانی کورددا نەبووە بۆچی خوازیاری بەرێوەنەچوونی ئەم دادگایەیە و ئامادەیە ئیمتیازگەلێک بدا.

تۆمەتبارانی قۆڵبەسکراو خۆیان ئامادەی بەرگری دەکرد. بۆ هەرکام لە تۆمەتبارەکان دوو پارێزەری دیاری کراو (تسخیری) لە باشترین پارێزەرەکانی ئاڵمان هەڵبژێردرا.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

پارێزەرەکانی دادگای میکۆنووس لە بەناوبانگترین پارێزەرەکانی جەنایی بوون و زۆربەیان لە دادگاگەلێکی وەک دادگای میکۆنووس پارێزەری تۆمەتبارەکانیان دەکرد.

کازمی دارابی جیا لە دوو پارێزەری دیاریکراو (تسخیری)، پارێزەرێکی دیکەشی هەبوو.

پرسیار ئەمەیە کە خەرجی ئەم پارێزەرە گرانقیمەتانە کێ دەیدا؟

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ: پارێزەری سێهەمی دارابی، یەکێک لە گرانقیمەتترین پارێزەرەکانی ئاڵمان بوو. شارەزایان دەیانگوت: بۆ ئەم سێ ـ چوار ساڵە بۆ نموونە دەبێ یەک میلیۆن مارکی وەرگرتبێ. ئەمە بوو کە کەسێ جیا لە دەوڵەتی ئێران نەیدەتوانی ئەم خەرجانە دابین بکا.

بەشی هەشتەم: دەسپێکردنی دادگایی

سەرەڕای سەرجەم ئەو گوشارانە دادگا دەستی بە کارەکانی خۆی کردو دادستان ئیدیعانامەی خۆی خوێندەوە. لەم پێوەندی‌یەدا **حەمید نەوزەری دەڵێ:**

دوای شەڕی دووهەمی جیهانی بە گوێرەی ئیدعانامەیەک تیرۆریزمی دەوڵەتی هاتە گۆڕێو دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی ئێران وەک بەرێوەبەری ئەم تیرۆرە ناسراو دادستان وتی کە دەیسەلمێنێ کە وەزارەتی کۆماری ئیسلامیی‌و وەزیرەکە "عەلی فەلاحیان" کە ئەندامی هەیئەتی دەوڵەتەو ئۆرگانێکی رەسمی کۆماری ئیسلامی‌یە، بەرێوەبەری ئەم رووداوەن.

هاوسەری نووری دێهکوردی "شۆهرە بەدیع" وەک شایەتی یەکەم بانگ کرایە دادگا:

شوهرە بەدیع دەڵێ:

من وەک شکایەتکەری تایبەتی (شاکی خصوصی) هەر لە رۆژی یەکەمی دادگاوە تا کۆتایی دادگا، بە جلی رەشەوە لەوێ بووم. لە رۆژەکانی یەکەمی دادگا، دادوەرەکان بڕیاریاندا یەکەم شایەت بانگهێشتی شوێنی شایەتی دان بکەن و ئەو کەسەش من بووم کە زۆریش ئامادە نەبووم. بەڵام چونکی دەمزانی شتێک جیا لە راستی یەکان نائێم، دەسبەجێ رۆیشتم و دەستم کرد بە وڵامدانەوە. هەر لەو کاتەوە کە تەلەفونم بۆ کرابوو، دەمزانی کار کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانەو لە هەموو شوێنێک ئەوەم گوتو هەمووی ئەو دەنگۆیانەم رەتکردەوە و لە دادگا کۆماری ئیسلامیم وەک تاوانباری سەرەکی ناوزەد کرد. بە سەرنجەوە لە رەوتی دادگا ورد بوومەوە.

بە دوای خاتوو شۆهرە بەدیع دا ئەوانەی وا لە تیرۆرەکەدا رزگاریان ببوو، شایەتی‌یان داو بە وردی رووداوەکەیان گێڕایەوە. وردبینی و دادپەروەری دادوەرەکانو دادستان شوێنی لەسەر هەموو لایەک دانابوو.

شوهرە بەدیع دەڵێ:

دادوەرەکان مرۆڤگەلێکی شەریف و مرۆڤدۆست، دادپەروەرو وردبین بوون. بە تایبەت سەرۆکی دادگا ناوبانگی بە گەورەترین و دادپەروەرترین دادوەری دادگاکانی ئاڵمان دەرکردبوو.

لە نێو زیاتر لە ١٨٠شایەت دا، شایەتی دانی دووکەس لە لایەنە جۆراوجۆرەکانی دادگای میکۆنووس رۆڵی سەرەکی و روونکەرەوەی هەبوو. یەکیان ئەبولحەسەن بەنی‌سەدر، یەکەم سەرۆک کۆماری کۆماری ئیسلامی و ئەویتریان "ئەبولقاسم مسباحی" ناسراو بە فەرهاد یان شایەتی ئیتلاعات و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی بوو کە دوای پێزانین بەوەیکە دیکوژن و بەرنامەیان بۆی هەیە لە ئێران هەڵات و لە رێگای بەنی‌سەدرەوە بە دادگا ناسراو شایەتی دا.

شۆهرە بەدیع دەڵێ:

بەراستی ئاغای بەنی‌سەدر رۆڵێکی سەرنجراکێشی گێڕاو زۆری یارمەتی بە بەرەوپێش چوونی دادگا دا کە منو کچەکەم وەک خۆمان زۆری سپاس دەکەین کە بێ هیچ هەڵوێستێک کێشەکانی بە جوانی روون دەکردەوە.

بەنی‌سەدر لە رۆژنامەیەکەیدا "انقلاب اسلامی در هجرت" لە زمان یەکێک لە سەرچاوەکانی خۆیەوە هێندێک زانیاری سەبارەت بە تیرۆری میکۆنووس و بەرێوەبەرانی بڵاوکردەوە کە سەرنجی دادستانی بۆلای خۆی راکێشاو داوای لێکرا بۆ شایەتی دان بچێتە دادگا.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی یەدا دەڵێ:

بەنی‌سەدر بەشێک لەو زانیارییانەی کە مسباحی پێی بووو هەروەها ئەو زانیاری‌یانەی خۆی کە لە رێگای هێندێک سەرچاوەی دیکەوە بە دەستی هێنابوو، پێشکەش بە دادگای کرد. بەنی‌سەدر لە سێ سەرچاوە قسەی کردو بۆ ئەوەی ناویان نەهێنێ بە "A.B.C" ناوی سەرچاوەکانی دەهێنا. سەرچاوەی C کە لەگەڵ رێکخراوی ئەمنییەت کاری دەکردو توانی‌بوو لە ئێران هەڵبێ، ئەبولقاسم مسباحی بوو. بەنی سەدر پێوەندی‌یەکی لە نێوان دادستان و مسباحی دا ساز کرد.

بەڵام شایەتی C یان ئەبولقاسم مسباحی کێیە؟! لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی لە سەرەوەی رێکخستنی تۆری تیرۆریزمی رێژیم لە دەرەوەی وڵات بووو یەکێک لە دامەزرێنەرانی دەزگای ئیتلاعات و ئەمنییەتی ئێرانو هاورێی گیانی بە گیانی سەعیدی ئیمامی بووو هەروەها لەگەڵ چەند کەسێک لەو کەسانەی کە لە دەرەوەی وڵات تیرۆریان بەرێوە بردووە قسەی کردبوو.

ئەبولقاسم مسباحی لە کاتی سەرکەوتنی شۆڕشی ٧٩ دا ٢٢ ساڵی تەمەن بووو یەکێک لە پارێزەرانی ئایەتوڵڵا خومەینی بوو. پاشان بە فەرماندەی پادگانێکی تاران و دوو ساڵ دواتر ئایەتوڵڵا خومەینی ناردی بۆ پاریس. لە نێوەڕاستی ١٩٨٠ی زایینی دا دەوڵەتی فەڕانسە بە گومانی بەشداری کردن لە بۆمب دانانەووەکانی فەڕانسە، مسباحی لەو وڵاتە دەرکرد. ئەبولقاسم چووە ئاڵمان و پێوەندی بە باڵوێزخانەی ئێرانەوە لە هامبۆرگ گرت. ئاغای مسباحی لە ساڵەکانی ١٩٨٥ و ٨٦ دا تۆرێکی تیرۆریستی لە ئورووپای رۆژئاوا پێکهێنا. ناوبراو لە دادگادا وتی: ئەندامەکانی ئەم تۆرە تیرۆریستی یە لە رێگای مزگەوتەکانەوە کۆ دەکرانەوەو کۆمەڵەی خوێندکارانی موسوڵمان لە ئورووپای رۆژئاوا هەر ئەو رێکخراوەی کە کازمی دارابی لە سەرۆکایەتی هەیئەتەکەی دا بوو بەرێوەبەریی کارەکانی دەکرد. ئاغای مسباحی لە دادگادا شایەتی ئەوەیدا کە دوای پێکهێنانی تۆڕی تیرۆر لە ئورووپا، بە بڕیاری خومەینی گەڕایەوە ئێران تا سەبارەت بە ئامانجەکانی وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنیەت هاوکاری کەسانی دیکە بکا.

مسباحی دەڵی:

لە باسەکانمان دا سەبارەت بە ئامانجەکانی وەزارەتی ئیتلاعات دوو بۆچوون هەبو: یەکیان ئەوەیکە ئەم ئۆرگانە وەک چاووگوێی کۆماری ئیسلامی کار بکاو ئەوتریان ىئەوەیکە دەبێ ئەم ئورگانە وەک کوتکێک وابێ بەسەر نەیارانی ڕێژیمەوەو مێشکیان بپرژێنێ.

بە پێی شایەتی دانەکەی ئاغای مسباحی ئایەتوڵڵا خومەینی لەسەر ڕای دووهەم بوو "سەرکوتی ئوپوزیسیۆن". ئەم بەشە لە قسەکانی ئەبولقاسم مسباحی لەگەڵ ئەوەیکە سەعید حەجاریان یەکێک لە دامەزرێنەرانی وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنیەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە وتووێژێکدا لەگەڵ هەواڵنێری خوێندکارانی ئێران "ایسنا"دا لە خەرمانانی۱۳۸۴ کردبوو، ڕاست وەک یەک دەچوون. بەهەر حاڵ ئەبولقاسم مسباحی بەم ڕابردووەوە لە ئورووپا لانی کەم بۆ ڕێکخراوە سیاسی و ئەمنیەتی یەکانی ئورووپا کەسێکی ناسیاو بوو.

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

زۆربەی سیاسەتڤانانی پلە یەکی ئورووپا لە حیزب و لایەنە جیاوازەکاندا مسباحی‌یان دەناسی، بەو هۆیەی کە لە ساڵی ۱۹۸۸ تا ۱۹۸۹ ناوبراو پێی ئەسپێردرابوو کە سەبارەت بە ئازادی بارمتەکانی ڕۆژئاوایی کە لە دەستی حیزبوڵڵای لوبنان دا بوون بۆ وتووێژ بێتە ئورووپاو ئامریکا.

بەشی نۆهەم: چالاکیی "فریاد بزرگ علوی"

خاڵێکی گرینگ و سەرنجراکێشی توێژینەوەکانی دادگای لێکۆڵینەوە لە جەنایەتی میکۆنووس، بوونی ئەبولقاسم مسباحی بوو. مسباحی یەکێک لە دامەزرێنەرانی ئیتلاعات و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی کە بە پێی قسەکانی خۆی لە دادگادا: لە ساڵی ۱۹۸۸داو لە چاوپێکەوتنێکی دا لەگەڵ "میتران" سەرۆک کۆماری فەرانسە، "دووما" وەزیری کاروباری دەرەوەی ئەو وڵاتە و "ڕۆناڵد ڕەیگان"، سەرۆک کۆماری ئامریکا، پێیان دەڵێ کە بە مەبەستی ئازادکردنی بارمتەکانی لوبنان دەبێ لەگەڵ ئێران بکەونە وتووێژەوە و پاشان چاوی بە "جیمی کارتێر" دەکەوێ و لە لایەن ناوبراوەوە پەیامێکی نووسراوە دەباتە تاران بۆ ئایەتوڵڵا خومەینی و حوجەتولئیسلام ڕەفسەنجانی. مسباحی لە کاتی گەڕانەوەی بۆ تاران، لە فرۆکەخانەی مێهرئاباد پەیامەکە دەداتە کەسێک بەناوی موسەوی کە بەرپرسی پرۆتۆکۆلی فرۆکەخانەی مێهرئاباد بوو. لەم کاتەدا لە لایەن وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنیەتی وڵاتەوە بە تۆمەتی خیانەت لە ماڵەکەیدا قۆڵبەس دەکرێ.

لەم پێوەندییەدا دەستماڵچی دەڵێ:

مسباحی خۆی دەڵێ لە خەویشدا بیرم لەوە نەدەکردەوە کە کەسێک غیرەتی قۆڵبەسکردنی منی هەبێت. بۆ ماوەی سێ مانگ بەند کراوە، لێیان داوەو ئەشکەنجەیان داوە. لە ڕاستی دا گومانی ئەوەیان لێ کردبوو کە بۆ دەزگایەکی بیانی کار دەکات و ئەم گومانە نەڕەوییبۆوە. چونکە دوای ئازاد بوونیشی نەیانهێشتبوو بگەڕێتەوە سەر پۆست و پلەی پێشووی خۆی. بەڵکو لە لایەن وەزارەتی ئیتلاعاتەوە پێی دەسپێردرێ کە چەند کۆمپانیایەک بۆ داپۆشینی کارە ئەمنییەتی دامەزرێنێ.

جیا لەو تێکۆشانە بەناو ئابورییەکانی ئاغای مسباحی پێوەندی خۆی لەگەڵ ڕێبەرانی کۆماری ئیسلامی وەک:

عادڵی و نوربەخش و حسێن ڕۆحانی دەپارێزێ و چەندین جار بانگهێشتی کۆبوونەوەکانی شورای ئەمنیەتی میللی دەکرێ و تێیاندا بەشدار دەبێو لە زانکۆی تاران دا خەریکی دەرس وتنەوە دەبێت. مسباحی لە دادگای میکۆنووس دا وتی ناچار بوو بەشێک لە دەفتەرە ئابووری‌یەکانی و هەروەها چەند بەشێک لە کۆمپانیاکانی خۆی بدات بە وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنییەت. پاسپۆرتەکەی زەبت دەکرێ و کاتێک دەیەوێ بە مەبەستی وەرگرتنی پاسپۆرت بچێتە ئیدارەی "گزرنامە"، لە لایەن هاورێیەکی‌یەوە دەبیستێ کە بڕیاری گرتنی دەرکراوە. مسباحی هەست بەوەش دەکات کە لە لایەن هاوسەرەکەیەوە ڕاپۆرتی لێدراوەو بۆی دەردکەوێ کە هاوسەرەکەی بێئاگاداری ئەو کار بۆ دەزگای ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی دەکات. سەعیدی ئیمامی و یەکێک لە جێگرەکانی فەلاحیان ئاگاداری دەکاتەوە کە "کۆمیتەی تایبەت" دەستووری کوشتنی دەرکردووەو وا بڕیارە بە ماشین لێی دەن و ببێت بە "کامیونی".

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

کامیونی" بوون ئەوەیە کە شانۆسازی‌یەکی پێکدادانی ماشین دروست دەکەن و دەیانەوێ مسباحی بکوژن. ئەبولقاسم کە دەزانێ خێزانی بۆ دەزگای ئیتلاعات و ئەمنییەت کار دەکا، بێ ئەوەی کە بە کەسێک بڵێ هەڵدێت بۆ پاکستان و لەگەڵ باڵوێزخانەی ئاڵمان و فەڕانسە پێوەندی دەگرێت و داوای ویزایان لێ دەکات. باڵوێزخانەکان ویزای پێ نادەن. چونکی دەیانزانی کە ئەگەر پەنابەری پێ بدەن لەگەڵ کۆماری ئیسلامی تووشی کێشە دەبن.

دوای دوو مانگ هەڵات هەڵاتێن پێوەندی بە ئەبولحەسەنی بەنی‌سەدر، یەکەم سەرۆک کۆماری ئێرانەوە دەگرێت. پێوەندی ناوبراو لەگەڵ بەنی‌سەدر دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کاتەی کە لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینی یەوە چاوپێکەوتنی لەگەڵدا دەکات.

دەستماڵچی دەڵێ:

مسباحی لە دادگادا وتی کە دوو جار لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینی‌یەوە مەئموور کراوە کە بڕواتە لای بەنی‌سەدرو پێی بڵێت کە ئیمام وتویەتی ئێمە بە هەڵەدا چووین، با بگەڕێتەوە بۆ تاران.

ئاغای بەنی‌سەدر وڵامی پەیامەکەی خومەینی دەداتەوەو بۆی دەنێرێ. هێنان‌و بردنی پەیامەکان لە ڕێگای مسباحی‌یەوە بوو بە هۆی ئەوەی کە مسباحی بتوانێ دوای هەڵاتنی پێوەندی بە بەنی‌سەدرەوە بگرێ.

بەنی‌سەدر دەیزانی کە مسباحی زانیاری‌یەکی وردو دەقیقی لەسەر کوشتارەکانی دەرەوەی وڵات بە تایبەت میکۆنووس هەیە، لە ئاکامدا بە هەوڵ و تێکۆشانی بەنی‌سەدر پێوەندی نێوان دادستانی دادگای میکۆنووس و ئەبولقاسم مسباحی وەک شایەتی C ساز دەبی.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

مسباحی هێندێک زانیاری دەدات بە بەنی‌سەدرو هەموو پێوەندی بە مسباحی یەوە دەگرن‌و دادستانی ئاڵمانیش پێوەندی پێوە دەگرێ. سەرەتا مسباحی داواکاری یەکان ڕەتدەکاتەوە، بەڵام پاشان بە هۆی ئەو پێوەندی یانەی کە پێوەی دەکرێ قبووڵی ئەوە دەکات کە بێتە دادگاو شایەتی بدات.

شایەتی دانی مسباحی کە ئەویان بە شایەتی C ناو دەبرد، بێ ئەوەیکە بینەران و شکایەتکەرانی تایبەتی لێ بێت لە پشت دادگا داخراوەکان دا بەڕێوە چوو. مۆڵەتی ئەوەش نەدرا وێنەو فیلمی لێ هەڵگرنەوە، پشتی لە دادگا کردبوو، بۆ ئەوەی کەس ڕوخساری نەبینێ. بەڵام دوای دوو ڕۆژ گۆڤاری "ئیشپیگل" ڕاپۆرتێکی تێرو تەسلی سەبارەت بە قسەکانی مسباحی بڵاو کردەوە. بە بڵاو بوونەوەی قسەکانی شایەتی C کۆماری ئیسلامی شووناسی ئەو دەناسێتەوەو ڕادەگەیەنێ کە شایەتی C کەسێک نیە جیا لە مسباحی و پەروەندەیەک سەبارەت بە مسباحی دەداتە دادستان و ناوبراو بە گەلێک کاری خراپ تاوانبار دەکات تا لەم ڕێگایەوە بایەخی ڕاپۆرت و شایەتی‌یەکانی دابەزێنێ.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

دادستان وتی کۆڵێک کاغەزی بێ مۆریان ناردووە وەک بەڵگە! ئەم کارەیان داوێنی خۆیانی گرتەوەو لێکۆڵینەوەکان دەریانخستووە کە مسباحی لە ساڵی ۱۹۸۱ەوە لە کاری ئەمنییەتی دا بووەو لە کام تیرۆر دا دەستی هەبووە. دادگا بۆی دەرکەوت کە تەواوی ئیدیعاکانی مسباحی لە پەروەندە ئەمنییەتی‌یەکانی ئورووپادا سەبت بووەو شک و گومانێک نەماوەتەوە.

دوای سەڵمێندرانی شووناسی مسباحی و ڕوون بوونەوەی دروست و ڕاست بوونی قسەکانی ناوبراو، یەکێک لەو خاڵانەی کە لە لایەن ئەوەوە ڕوون بۆوە "ڕەمزی چالاکی یەکە" بوو. پۆلیس لە لێکۆڵینەوەکانی خۆیدا زانیبووی کە پێش لە بەڕێوەچوونی تیرۆرەکە لە میکۆنووس، باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی لە ئاڵمان ڕەمزێکی سەبارەت بەم چالاکی یە لەگەڵ دەوڵەتی ئێران گۆڕیوەتەوەو تیرۆری ڕێبەرانی کورد لە ریستورانی میکۆنووس بە ناوی "فرشاد بزرگ علوی" ناوزەد کراوە. لە نێو ئێرانی یەکان دا ئەم پرسیارە هاتە گۆڕێ کە بۆچی ناوی چالاکی یەکە "فرشاد بزرگ علوی"یە؟! ئایا کۆماری ئیسلامی دەیەوێ کەسایەتی ئاغای "بزرگ علوی" نووسەری ناوداری ئێرانی، دانیشتووی ئاڵمانی بروخێنێ؟ ئەگەر وایە بۆچی فرشاد؟ چونکی ناوی ئەم نووسەرە ئاغای "بزرگ علوی"یە نەک "فرشاد"؟!

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

پاشان کە ئاغای مسباحی هەڵات، لە دادگا باسی ئەوەی کرد کە ئەمە "فرشاد بزرگ علوی" نیە. ناوبراو ڕەمزەکە دەزانێ. لە تاران نەفەرێک پێی وتبوو، "فریاد" هەمان هاوارە و "بزرگ علوی"یش واتە گەورەی شێعەکان ئایەتوڵڵا خامەنەیی!

بەشی دەهەم: کۆمیتەی کۆشکی فیروزە

وێکچوونی زانیاری و وردەکاری یەکانی چالاکیی وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی لە ئورووپا و کوشتاری ٨٩ کەس لە نەیارانی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی لە ئورووپای ڕۆژئاوا ـ لە کاتی پێکهاتنی ئەم دەوڵەتەوە تا کاتی شایەتی دانەکەی ئەبولقاسم مسباحی لە دادگای میکۆنووس بایەخی قسەکانی مسباحی بە توندی بردە سەرێ و یەکێک لەو زانیارییانە کە لە لایەن ئەبولقاسم مسباحی "شایەتی C یەوە" پێشکەش بە دادگا کرا، مەسەلەی تیرۆری هادی خورسەندی "گنز پردازّ"ی گەورەی ئێرانی بوو لە لەندەن.

لەم پێوەندی یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی وتی: یەکێک لەو تیرۆرانەی کە خۆم بەرپرسی بەڕێوەبردنی بووم، کوشتنی تەنزنووسی ئێرانی، هادی خورسەندی بوو کە لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینییەوە بڕیاری کوشتنی هادی خورسەندیم پێ درا.بەم بۆنەوە لەگەڵ باڵوێزی ئێران لە هامبورگ چووینە فەڕانسە تاکوو چاومان بە بە دوو تیرۆریستی ئەلجەزایری بکەوێ. من دەستخەتی بڕیاری ئیمام خومەینیم بۆ خوێندنەوە و بۆم وەرگێڕان و نیشانەکانی هادی خورسەندیم پێدان و بڕیار درا ئەوان بچنە لەندن و هادی خورسەندی بکوژن.

بەڵام بۆچی ئەبولقاسم مسباحی دوای تەکمیل بوونی گەڵاڵەی تیرۆری هادی خورسەندی پۆلیسی بریتانیا لەم تیرۆرە ئاگادار دەکاتەوە؟

حەمید نەوزەری دەڵێ:

ئەبولقاسم مسباحی وتی: بۆیە ئەو کارەم کرد چونکی ئەو شێوە کاری من نەبوو. ناوبراو پۆلیسی بریتانیا لەم تیرۆرە ئاگادار دەکاتەوە و کەسانێک بڕیار بوو ئەم تیرۆرە بەڕێوە بەرن قۆڵبەس کران.

خودی هادی خورسەندی دەڵێ:

شایەتی C " ئەبولقاسم مسباحی" وردەکاری یەکانی وت. ئەو شەقامەی کە منی تێیدا دەژیام و ئەو کاتژمێرەی کە بڕیار وابو ئەم ڕووداوە بقەومێ. کاتێک کە شایەتی C ئەمانەی وت، دەسبەجێ زانیم کە خودی
خۆی ئەم مەسەلەی داوە بە دەستەوە، بۆ من زۆر سەرسووڕهێنەر بوو. خودی ئایەتوڵڵا خومەینی ئەم حوکمەی مۆر کردبوو.

دادگا ئیمکانی ئەوەی هەبوو کە شایەتی دانەکان و بەڵگەکانی پێوەندیداربە تیرۆرەکانەوە پێکەوە هەڵسەنگێنێ و ڕێکیان بخات. وێکچوونی ڕاپۆرتەکانی مسباحی لەگەڵ ڕاپۆرتی ڕێکخراوەکانی ئورووپا ڕۆژ بە ڕۆژ بایەخی شایەتی دانەکانی دەبردە سەرێ. لە پێوەندی گرتنێکدا لەگەڵ دەزگای ئەمنییەتی بریتانیا دەرکەوت کە ئەو وردەکاری یانەی کە لە لایەن مسباحی یەوە وتراوە بە تەواوەتی لەگەڵ زانیاری یەکانی پۆلیسی بریتانیا سەبارەت بە تیرۆری خورسەندی وەک یەک دەچن و ئەمەش بوو بە هۆی باوەڕ پێکردن بە زانیاری یەکانی ئەبولقاسم مسباحی.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

گرینگی مەسەلەکە لەوەدابوو کە ئەو زانیاری یانەی کە مسباحی دابووی، لە زۆربارەوە لەگەڵ زۆرێک لەو زانیاری یانەی کە پێشتر لە لایەن هێندێک سەرچاوەی دیکەوە درابوو، وەک یەک دەچوون.

ئاغای مسباحی لە شایەتی دانەکانی خۆیدا باسی لەوە کرد کە لە کۆمیتەی تایبەتەوە بڕیاری کوشتنی جیابیران لە ناوخۆو دەرەوەی وڵات دەدرێ و چونکی ئەم کۆمیتەیە لە کۆشکی فیرووزە کۆبوونەوەکانی خۆی دەگرێ، بە کۆمیتەی کۆشکی فیرووزە بەناوبانگەو ناو نراوە.

لەم پێوەندی یەدا مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

لە سەرچاوەی جۆراوجۆرەوە ئەم زانیاری یە درابوو کە لە کۆشکی فیرووزە "لە قەراغ شاری تاران" لە کاتی دەوڵەتی ڕەفسەنجانی "دەوری دووهەم" کۆمیتەیەک دادەمەزرێ کە پێک هاتووە لە: سەرۆک کۆمار، وەزیری ئیتلاعات، وەزیری کاروباری دەرەوە، سەرۆکی سوپاو چەند فەرماندەیەکی نیزامی. لەم کۆبوونەوانەی کۆمیتەی تایبەت دا، بۆ وێنە عەلی فەلاحیان "وەزیری ئیتلاعات" ناوی کەسێکی دەهێناو دەیگوت "ئەمە نەیاری ئێمەیەو دەبێ لەنێو بچێ."، ئەو کۆمیتەیە بڕیاری دەدا کە ببێت یان نەبێت. پاشان ئەو کۆمیتەیە گەڵاڵەی بەڕێوەچوونی تیرۆرەکەی دەدا بە وەزارەتی ئیتلاعات و وەزارەتی ئیتلاعاتیش بۆ خۆی چەندین تیمی جیاوازی هەبوو کە یەکێک لەو تیمانە، تیمێک بوو کە "شەریف" کاری تێدا دەکرد. ناوبراو کارەکەی بەسترابۆوە بەوەیکە بە بۆنەی جیاوازەوە هەوڵی دەدا هاوڕێکانی خۆی لە ئۆرگانەکانی جیاوازەوە هەڵبژێرێ و کۆیان کاتەوە.

ئەبولقاسم مسباحی لە دادگادا سەبارەت بە عەبدولرەحمان بەنیهاشمی، کەسێک کە بە تیربار لە ریستورانی میکۆنووس ڕێبەرانی کوردی تیرۆر کرد، دەڵێ: بنەماڵەکەی لە شاری نەجەفی عێراق لەگەڵ ئایەتوڵڵا خومەینی دەژیان. برایەکی لەشەڕدا کوژراو برایەکی دیکەشی بەناوی "عەبدولنەجیب" ئەندامی سوپای پاسدارانی شۆرشی ئیسلامی یە و لە لوبنان خەریکی تێکۆشانە. ئاغای مسباحی لە دادگادا وتی: تیمەکانی تیرۆر کۆماری ئیسلامی لە بواری ڕێکخراوەییەوە سەربەخۆن و ئەندامی هیچ ڕێکخراوێک نین. ئیمکاناتەکەیان لە کۆمیتەی تایبەتەوە دابین دەکرێ کە لەژێر چاوەدێری ئایەتوڵڵا خامەنەیی دایە. بە وتەی ناوبراو بەرپرسی تیمەکانی تیرۆر لە دەرەوەی وڵات بنکەی زانیاری کۆماری ئیسلامی یە لە هەر وڵاتێک. بنکەی زانیاریی لە ئاڵمان سەرکۆنسولگەری ئێرانەو لە کاتی تیرۆری میکۆنووس دا بەرپرسی ئەم بنکە زانیاری یەی کۆماری ئیسلامی، کۆنسولی ئێران بوو لە فرانکفۆرت. خاڵێکی گرینگی دیکەی شایەتی یەکانی مسباحی، باسکردن لە پێکهاتەیەکە کە نیشان دەدات، لە سەرەتای شۆرشەوە زۆربەی بڕیاری کوژران و لەنێوبردنی جیابیران لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینی یەوە بە پەسند گەیشتووەو دوای ئەویش ئایەتوڵڵا خامەنەیی بڕیاری کوشتنی جیابیرانی داوە و سەرپەرشتی کردووە.

لەم پێوەندی یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی دەیگوت: تا ئەو کاتەی ئایەتوڵڵا خومەینی زیندوو بوو، تەواوی کوشتارەکان بێئەملاو ئەولا چ لە ناوخۆو چ لە دەرەوەی وڵات، بە بڕیاری ناوبراو بەڕێوە دەچوو. دوای مردنی خومەینی کۆمیتەیەک پێکهات بەناوی کۆمیتەی چالاکیی تایبەت، کە لە ڕاستی دا بڕیاری کوشتاری جیابیرانی دەردەکرد و پاشان بڕیارەکە دەدرا بە کۆمیتەیەک لە کۆشکی فیرووزە کە گەڵاڵەی بەڕێوەبردنی تیرۆرەکەی دادەڕشت و لە دوو نوسخەدا پێشکەشیان دەکرد، یەکیان لە دەستی سەرۆک کۆمار و ئەویتریان لە دەستی ڕێبەر. دوای ئەوەیکە سەرۆک کۆمارو ڕێبەر گەڵاڵەکەیان پەسند دەکرد، گەڵاڵەکە دەدرایە یەکێک لە یەکەکان، یان وەزارەتی ئیتلاعات یان سوپا، سوپای قودس و هتد... بۆ بەڕێوە بردنی.

هەروەها ئاغای مسباحی شایەتی دا کە بۆ ئامادە کردنی کارە سەرەتایی یەکانی تیرۆری میکۆنووس، ئایەتوڵڵا فەلاحیان لە هاوینی ٩١ دا مەئمووریەتی بە کەسێک بەناوی "هادوی" دا بچێتە ئاڵمان. "هاودودی" کەسێک بوو کە لەژێر ناوی بەڕێوەبردنی کۆمپانیای "سمسام کالا" کاری بۆ واواک دەکرد. وەزارەتی ئیتلاعاتی ئێران پێوەندی نێوان هادوی‌و کەسێک دا ساز کرد بە نازناوی "دوکتور واو". هاودی لە ماوەی دوو، سێ مانگی مانەوەی خۆیدا لە ئاڵمان، لە ماڵی واودا دەژیا. هاودودی لە گەڕانەوەیدا ڕاپۆرتێکی دا بە فەلاحیان کە چالاکیی "فریاد بزرگ علوی" وەک وترابوو، بەڕێوە چوو. پێویستە وەبیر بێنینەوە کە هێندێک لەو زانیاری یانەی کە ئاغای مسباحی دابووی بە پۆلیسی ئاڵمان و کاربەدەستانی ئەم وڵاتە، لە دادگا ئاشکرا نەکران، چونکی مەترسی ئەوە لە ئارادا بوو کە بێتە هۆی گرفت بۆ هێندێک کەس لە ئێران.

دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی وتی: ئێمە لە کاتی دامەزرانی کۆماری ئیسلامی یەوە تا ئێستا "١٩٩٦" تەنیا لە ئوروپای ڕۆژئاوا دا ٨٩ کەسمان لە ئەندامانی ئوپوزیسیۆنی ئێران کوشتووە کە لە ڕاستی دا ئێوە هیچ ئاگاداری یەکتان لە هێندێکیان نیە.

شوهرە بەدیع دەڵێ:

کاتێک کە شایەتی C " ئەبولقاسم مسباحی" هێندێک مەسەلەی باس کرد، ئێمە لە تەواوی روخسارەکاندا سەرسووڕهێنەری یەکمان دەدیت، ئەوەیکە چۆن دەبێ رێژیم ئەوەندە جینایەتکار بێ کە تەنانەت لەگەڵ ئەوانەی خودی ئەو رێژیمە ئەوەندە نزیک بوون، ئاوها هەڵسووکەوتی کردبێ؟

بەرەوپێشچوونی کارەکانی دادگا بە تایبەت قسەکانی "ئەبولقاسم مسباحی"و بڵاوبوونەوەی زانیاری یەکانی ناوبراو، رۆژ لەگەڵ رۆژ لە نیگەرانی‌یەکانی کۆماری ئیسلامی زیاد دەکردو لە ئاکامدا بوو بە هۆی ئەوەیکە مەلاکانی دەوڵەتی لە قوم فتوای کوشتنی دادستان و دادوەرەکانی دادگایان دەرکرد.

بەشی یازدەهەم: حوکمی گرتنی فەلاحیان

جیا لە شایەتی دانی ئەبولقاسم مسباحی (شایەتی C)و ئەو زانیاری و بەڵگانەی کە لە دەزگا ئەمنییەتی یەکانی ئورووپا و ئامریکادا هەبوون، شایەتی دانی دوو کەس لە کاربەدەستانی پایەبەرزی دەوڵەتی ئاڵمانیش رۆڵێکی دیار و بەرچاوی لە رەوتی دادگای پێراگەیشتن بە جەنایەتی میکۆنووس دا گێڕا. سەرەتا شایەتی دانی ئاغای "گرونیروال"، بەرپرسی بەشی پێوەندیدار بە ئێران لە دەزگای دژی ئیتلاعاتی ئاڵمان.

لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای "گرونیروال" کاتێک کە رۆیشت، هەرچی پرسیاریان لێ کرد وتی: زۆر بە داخم ناتوانم وڵام بدەمەوە، بە هۆی ئەوەیکە وەزارەتی نێوخۆ مۆڵەتی وڵامدانەوەی بە من نەداوە و ئەمانە نهێنی حکومەتن.

لەو کات دا سیاسەتیی ئاڵمان ئەوە بوو تۆمەتبارەکان بگرن و کردەوەکە مەحکووم بکەن، بەڵام ناوێک لە کۆماری ئیسلامی نەهێنن.

بێدەنگی ئاغای وال کە لە باری یاسایی یەوە نەیدەتوانی زانیاریە نهێنی‌یەکانی وڵاتەکەی (دەوڵەتی ئاڵمان) بدات بە دادگا زۆری نەخایاندو ماوەیەک دواتر لە نامەیەکدا بۆ دادگایی نووسی: یەکێک لە وڵاتانی دۆستی ئاڵمان منی بانگهێشتی ناوەندی زانیاری یەکانی خۆی کردەوە و پەروەندەیەکی تایبەت بە کوشتارەکانی میکۆنووس کۆ کردۆتەوە بۆ خوێندنەوە داویە بە من. کاتێک کە ئاغای گرونیروال دوای خوێندنەوەی ئەم بەڵگانەی وڵاتەکەی دۆستی ئاڵمان بۆی دەردەکەوێ کە ئەو زانیاریانە بە تەواوەتی لەگەڵ ئەو بەڵگانەی کە لە دەستی دەوڵەتی ئاڵمان دا بوون وێکدەچن. ئەمجارەیان چونکی زانیاری یەکانی وڵاتی خۆی وەدەست نەهێنابوو، بەربەستێکی یاسایی نەبوو بۆ ئەوەی مۆڵەتی پێ نەدا ئەو زانیارییانە بدات بە دادوەرەکانی دادگا.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای گرونیروال لەو بەڵگەیەدا نووسی: بە پێی ئەو ئاگاداریانەی کە ئێمە هەمانە، تیرۆری میکۆنووس کاری دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیو وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنییەتی ئێرانەو سی حەوتوو پێش لە تیرۆرەکە تیمێک لە ئێرانەوە هاتووە شوێن و رێگای تیرۆرەکەی تاوتوێ کردوەو بۆ جێ بەجێ کردنی تیرۆرەکە تیمێکی زەربەتی لە ئێرانەوە هاتووەو ئەم کارەی کردوەو لە شەوی رووداوەکەدا سیخوڕی فەلاحیانیش لە رێستوران بووە. واتە ئەم راپۆرتە ئەوەندە وردو دەقیقە کە رەتناکرێتەوە.

شایەتی دانێکی دیکە کە خاڵێکی وەرچەرخان بوو لە دادگای میکۆنووس دا، شایەتی دانی "بیرت ئیشمیت باور" وەزیری رێکخستنی رێکخراوە ئەمنییەتی یەکانی دەوڵەتی ئاڵمان بوو.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

بیرت ئیشمیت باور" دانی بەوەدا نا کە لە سەفەرەکەی عەلی فەلاحیان لە ئۆکتۆبری ساڵی ١٩٩٢ بۆ ئاڵمان، فەلاحیان داوای لێکردوە پێش بە دەسپێکردنی دادگای میکۆنووس بگیرێ.

لە بەشێک لە یادداشتەکانی دەفتەری سەدر ئەعزەمی ئاڵمان سەبارەت بە چاوپێکەوتنی ئایەتوڵڵا فەلاحیان و وتووێژی لەگەڵ ئیشمیت باوردا هاتووە:

فەلاحیان بە ئیشمیت باور دەڵێ: ئێران زۆری یارمەتی ئاڵمان داوە، بۆ وێنە شوێنەواری لەسەر "حمادی"یەکان دانا بۆ ئەوەی بارمتەکانی ئاڵمان رزگار بن. لە بەرانبەردا ئێران چاوەڕوانی لە ئاڵمان ئەوەیە پێش بە بەڕێوەچوونی دادگای جینایی لە بێرلین بگرێت کە بە ئارەوا ئێرانی تێدا تاوانبار کراوە.

لە راپۆرتێکی سەدرئەعزەمی ئاڵمان دا هاتووە: ئیشمیت باور داواکەی فەلاحیانی رەتکردەوە. فەلاحیان دوای ئاماژە کردنی دووبارە بە یارمەتی یەکانی ئێران بە ئاڵمان و دانی هێندێک پێشنیار بە ئاڵمان، پێی لەسەر ئەوە داگرت کە: ئاڵمان دەبێ شوێن لەسەر دادگای میکۆنووس دابنێ. لەم کاتەدا پارێزەرەکانی کازمی دارابی کازرونی لە رێکەوتی ١٨ مەی ١٩٩٥دا خوازیاری شایەتی دانی ئایەتوڵڵا فەلاحیان، وەزیری ئیتلاعات و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران "واواک" بوو لە دادگا. فەلاحیان لە شایەتی دانەکەیدا کە بۆ دادگای ناردبوو هەر شێوە پێوەندی‌یەکی کازمی دارابی کازرونی لەگەڵ دەزگای ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی رەتکردەوەو تەنانەت پێوەندی جەوادی و مورتەزا غوڵامی کە لە باڵوێزخانەی ئێران لە بۆن کاریان دەکردو هەروەها پێوەندی ئیمامی فەراهانی "سەرکونسولگەری بێرلین"ی لەگەڵ کازم دارابی رەتکردەوە. بەردەوام لە دادگا ناوی ئایەتوڵڵا فەلاحیان دووپات دەبۆوە و لە شایەتی دانە سەرەکی یەکاندا ناوی فەلاحیان لەسەرووی هەموو ناوانەوە بوو، هەمووی لێکۆڵینەوەکان سەبارەت بە چۆنیەتی بەڕێوەچوونی تیرۆرەکە بەناوی کەسێک کۆتایی پێدەهات، ئەویش ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیان بوو. لە ئاکامدا لێکۆڵەری دیوانی بەرزی فدراڵ لە ئاڵمان لە رێکەوتی١٤ی مارسی ١٩٩٦دا حوکمی گرتن و قۆڵبەسکردنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیانی دەرکرد.

وەزیری رێکخراوە ئیتلاعاتی و کاروبارە ئەمنییەتی‌یەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران، عەلی فەلاحیان لە دایکبووی ساڵی ١٩٤٩ لە نەجەف ئاباد، شوێنی خزمەتو ژیان لە تاران. زانیاری یەکی زیاتر سەبارەت بە فەلاحیان و شوێنی ژیانی لەدەست دا نیە، دەبێ بنێردرێتە زیندانی کاتی. ناوبراو بە توندی گومانی لەسەرە کە لە رۆژی ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢ لە بێرلین و بە هاوکاری هێندێک کەسی دیکەو بە نیازی پەست و خراپو بە کەڵک وەرگرتن لە کەرەسەی مەترسی دار، چوار کەسیان تیرۆر کردوە و هەوڵی کوشتنی کەسێکی دیکەی داوە. ئەم تاوانە بە پێی مادەکانی ٢١١ و ٢٥ی بەندی ٢، ٢٣ و ٢٥ی یاسای کەیفەری فدراڵ بە جینایەت ناوزەد دەکرێ.

دوکتور ولف دادوەری دیوانی بەرزی وڵات ئەم حوکمەی تەئید کردوو لە دەربڕینی راوبۆچوونی خۆی وێڕای ئاماژە بە رەوتی لێکۆڵینەوەکانو خستنە ژێرفشاری شایەتەکان لە لایەن کۆماری ئیسلامی و بۆچوونی کارناسان و هەروەها هێندێک ئاماژە بە قسەکانی ئایەتوڵڵا فەلاحیان لە تلوێزیۆنی دەوڵەتی ئێران لە رێکەوتی ٣٠ ئووتی ١٩٩٢، نووسی:

بە پێی ئەو زانیاری‌یانەی لە دەست دایە، ئیمکانی جیدی هەیە کە تاوانبار فەلاحیان، دەست بداتە جەنایەتێکی زیاتر. تیرۆری دیپلۆماتی پێشووی ئێران کازم رەجەوی لە ٢٤ی ئاوریلی ساڵی ١٩٩٠ لە دەورووبەری ژنێف، تیرۆری سەرۆک وەزیری پێشووی ئێران بەختیار لە ٦ی ئووتی ساڵی ١٩٩١ لە دەورووبەری پاریس، تیرۆری نەقدی بەرێوەبەری شورای میللی مقاومەتی ئێران لە ١٦ی مارسی ١٩٩٣ لە رۆم، هەر هەموویان لە کاتی کارکردنی فەلاحیان و بە پێی بەڵگەکان لە کاتی بەرپرسایەتی ئەو لە وەزارەتخانەکەیدا کە ناوبرا سەرۆکایەتی یەکەی لەسەرشان بوو بەڕێوە چوون. بە هۆی قورسی تۆمەتەکان، بڕیاری گرتنی بە باش دەزانرێ.

دوای دەرکردنی حوکمی گرتنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیان و روون بوونەوەی ئەو مەسەلانەی کە لە دادگادا هاتنە گۆڕێ و سەرکەوتنی دادستان لە سەلماندنی تاوانبار بوونی فەلاحیان لە ئیدیعانامەکەیدا لەسەر ئەوەیکە تیرۆری میکۆنووس لە لایەن کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە بەڕێوە چووە، لە ئێران خۆپیشاندانێک دژ بە ئاڵمان رێکخراو هێندێک لە مەلاکان فتوای کوشتنی دادستان و دادوەرەکانیان دەرکرد.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

دوای ئەوەیکە دادستان باسی لە کۆمیتەی تایبەت کرد وتی: وەلی فەقیە، عەلی خامەنەیی، سەرۆک کۆمار، رەفسەنجانی و ناوەکانی دیکە کە لە بڕیاری تیرۆری میکۆنووس دا رۆڵیان هەبووەو بە پەسندی ئەوان بووە کە لە بواری حوکمی دەوڵەتی و یاسایی لە ئێران خۆپیشاندانی جۆراوجۆربە دژی ئەم "کیفرخواست"ەیان رێکخستوە و لە قوم فتوا بۆ کوشتنی دادستان دراوە. بە دوای ئەوانەدا لە هەموو لایەک رەخنەیان لە دژکردەوە و هەڵوێستی سەدر ئەعزەمی ئاڵمانی گرت، بەڵام ئەم مەسەلەیە کاری نەکردە سەر ساغبوونەوەی دادستانی.

بەشی دوازدەهەم: حوکمی دادگا

لە پەنای شایەتی‌دانەکانی ئیشمیت باورو گێرنونێروال، کاربەدەستانی پایەبەرزی دەوڵەتی ئاڵمانو ئەبولحەسەنی بەنی‌سەدر، سەرکۆماری پێشووی ئێران و ئەبولقاسم مسباحی،

کاربەدەستی ئەمنییەتی پێشووی کۆماری ئیسلامی و رۆڵی زۆرگرینگی راگەیەنە گشتی یەکانی ئاڵمان، کە رۆڵێکی بەرچاویان لە بەروپێشچوونی دادگای بەرزی بێرلین دا هەبوو، نابێ رۆڵی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلینمان لەبەرچاو ون بێ.

شۆهرە بەدیع لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

هەواڵنێری زۆر تێکۆشەرو هەڵسووری ئێرانیمان هەبوو کە بە وردی بەیانیان و ئێواران، لە کۆبوونەوەکانی دادگا ورددەبوونەوە و بەردەوام لە رۆژنامە ئێرانی یەکانی سەرانسەری دونیا دا راپۆرتیان لێ بڵاودەکردنەوە. جێی سەرسوڕمان بوو. ئەم هەموو هاوڕێیەهاوبەشە لە ماوەی چوار ساڵ دا. هەروەها تیمێکی بچووک پێک هاتبوو کە ٢٤ کاتژمێرە کاریان دەکردو لەگەڵ من لە پێوەندی دا بوون. ئەم تیمە سەربەخۆ کاریان دەکردو خەریکی کۆکردنەوەی بەڵگەو هەواڵ بوون بۆ دادگا. ئەم کارە کاربەدەستانی دادگای هێنایە سەر ئەو باوەڕە کە ئەم مەسەلەیە تیمێکی زۆر هەڵسووڕی هەیە کە بە هیچ شێوەیەک دەستبەردار نین.

یەکێک لەو یارمەتی یانەی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلین بە دادگای میکۆنووسیان کرد، ئاگادار کردنەوەی دادستان بووە لەو هەواڵانەی کە لە رۆژنامەی "انقلاب اسلامی در هجرت"دا سەبارەت بە بەڕێوەبەرانی تیرۆری میکۆنووس چاپو بڵاو ببۆوە. وەرگێڕانی ئەم هەواڵەو پێشکەش کردنی بە دادگا بوو بە هۆی ئەوەیکە دادستان داوا لە بەنی‌سەدر بکات بۆ شایەتی دان، کە ئەم شایەتی دانەی بەنی‌سەدر بوونی شایەتی C "ئەبولقاسم مسباحی" لە دادگای لێکەوتەوە. لە نێو ئەم مرۆڤە هەڵسوورانەدا پێویستە ئاماژە بە ناوەکانی مێهران پایەندە،عەباس خوداقولی و حەمید نەوزەری بکەین. لە ئاکامدا دادگا دوای نزیک بە پێنج ساڵ و بەڕێوەچوونی دووکۆبوونەوە لە حەوتوودا و بیستنی شایەتی دانی ١٨٠ کەس کە دوو لە سێی شایەتی یەکان بە قازانجی تاوانباران بوون و هەروەها تاوتوێ کردنی دەیان هەزار لاپەڕە بەڵگەو شایەتی دان و بیستنی بەرگریی ١٢ کەس لە پارێزەران، حوکمی خۆی دەرکرد.

هەروەک باسکرا پێش لە دەرکردنی دواین حوکمی دادگا لە ئاوریلی ١٩٩٧دا دادستانی دادگا حوکمی گرتنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیانی دەرکردبوو، حوکمێک کە تەئیدیەی دیوانی بەرزی وڵاتی ئاڵمانیشی لەسەر بووو تا ئێستاش لە جێی خۆیدایە. حوکمی دادگا ٤٠٠ لاپەڕەیە. لە بەشیچکی ئەم حوکمە درێژەدا هاتووە:

بەشێک لە دادگای حوکمی بێرلین:

دوای تاوتوێ‌کردنی هەموو بەڵگەکان بەو ئاکامە گەیشتین کە تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران نە کردەوەیەکی بێ بەرنامە بووەو نە بە هۆی ناکۆکی نێوخۆی لایەنە ئوپوزیسیۆنەکان بەڕێوە چووە، بەڵکو راست بە سەرنجدان بە بەڵگەکان، رێبەرایەتیی سیاسیی ئێران لە تەواویەتی سیستەمی دەسەڵاتدارەتی دا لە پشت ئەم کردەوە جینایەتکارانەوەیە بوون. تاوانباران نە قوربانیانی خۆیان دەناسی و نە پێوەندی‌یەکی شەخسی و تایبەتیشیان لە گەڵیاندا هەبوو. بەڵکو ئەم تیرۆرە بە هۆی بەستراوەیی تاوانباران بە سیستەمی سیاسیی ئێران و مەئموور بوون لە لایەن دەزگاکانی ئیتلاعاتی و ئەمنییەتی ئێرانەوە بەڕێوەچووە. کازمی دارابی، یوسف ئەمین، عەباس راحل و ئەوانی دیکە وەک مۆرەکانی حیزبوڵلایی بەستراوە بە نیزامی سیاسیی ئێران و بە بڕیاری کاربەدەستانی سەرترەوە ئەم کارەیان بەڕێوە بردوە. کەوابوو ئەم تیرۆرە تیرۆرێکی سیاسی یە، چونکی دەوڵەتی کۆوماری ئیسلامی لە پشت ئەم تیرۆرەوەیە و ئەم تیرۆرە، تیرۆریزمی دەوڵەتی یە.

حوکمی دادگای بێرلین نەتەنیا دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێرانی وەک نیزامێکی جینایەتکار ناوزەد کردوە کە کاربەدەستانی پایەبەرزی ئەو . بە پێی وتەی دادگا ـ لە نزمترین رادەی ئەخلاقی دا کار دەکەن‌و لە تیرۆریزمی دەوڵەتی بە مەبەستی بەروپێش بردنی ئامانجەکانیان کەڵک وەردەگرن. بەڵکوو راشکاوانە ناوی رێبەرانی کۆماری ئیسلامیشی هێناوە.

لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئەوەیکە لە کۆی ئەم ٤٠٠ لاپەڕەدا دیارو بەرچاوە، بەشێکە کە پێیوەندی بە رۆڵی کۆماری ئیسلامی یەوە هەیەو لەوێدا زۆر روون و راشکاوانە هاتوە کە: کۆماری ئیسلامیی ئێران بەرپرسی ئەم تیرۆرەیە و رێبەرانی ئەم رێژیمە لە کۆمیتەی تایبەت دا بوون و بەشداری بڕیارەکە بوون وەک: رێبەری ئایینی نیزام و سەرۆک کۆمار و رێبەرانی دیکەو ئەوەیکە ئەمانە بۆ مەبەستی ئەم تیرۆرە هۆکاری ئایینی پێشکەش دەکەن، هۆکارێکی بێ بنەمایە، هۆکاری ئەوان بۆ بەڕێوەبردنی ئەم تیرۆرە تەنیاو تەنیا مەبەستی سیاسی لە پشتە بۆ پاراستنی دەسەڵاتی سیاسیی خۆیان.

بەڵام دادوەرانی دادگای بەرزی بێرلین جیا لە جینایەتی ریستورانی میکۆنووس، تیشکیان خستە سەر هێندێکی دیکە لەو تێرۆرانەی کە لە لایەن کۆماری ئیسلامی‌یەوە . لە دەرەوەی وڵات . بەڕێوە چوون. ئەو تیرۆرانەی کە لە باری تەداروکاتی یان عەمەلیاتی یەوە پێوەندی‌یان بە بڕیاردان و بەڕێوەبەرانی تیرۆری میکۆنووسەوە هەبوو.

هەڵسەنگاندنی چاودێران و شکایەتکەرانی تایبەتی، لە حوکمی دادگاو چۆنیەتی بەڕێوەچوونی چۆنە؟

شۆهرە بەدیع لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

بە سەرنجدان بەوەیکە دەوڵەتەکان ناچارن لەسەر هێندێک مەسەلە راوەستن حوکمی دادگا لەوە روون‌و لێبڕاوانەتر نابێ. بەڵام لە هیچ کوێی ئەم حوکمەدا مرۆڤ هەستی بەوە نەدەکرد کە راوەستان و پەردەپۆشی یەک هەبێ. دادستان زۆر بەهێزوبە ورەوو زیرەکی یەوە کاری دەکردو من دوای یەک ساڵ بەوەم زانی کە لەم دادگایەدا تەنیانیم و هیوای ئەوەیکە دادگا بە ئاکامێک بگا زۆر لەسەرێ یە.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

دەزگای دادوەری ئاڵمان نیشانی دا کە لە بەرانبەر سیاسەت دا سەر نوی ناکات. دادستانێک هەبوو کە تەنانەت لە بەرانبەر زەختە دەروونی یەکان دا خۆی رادەگرت. نە دادگاو نە دادستان لە بەرانبەر گوشارەکانی ئێران و ئاڵمان دا کۆڵیان نەدا. تەنانەت ئەو کاتەش کە فتوای کوشتنی دادستانیان لە قوم دەرکرد.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

بە بۆچوونی من حوکمی دادگای میکۆنووس یەکێک لە بەڵگەدارترین و بەئیعتیبارترین بەڵگەکانە لە پێوەندی لەگەڵ تیرۆریزمی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران دا. چونکی لەسەر بنەمای راپۆرتەکانی پێوەندیدار بە رێکخراوە ئیتلاعاتی و دژە ئیتلاعاتی یەکانی ئاڵمان و هەروەها لەسەر بنەمای لێکۆڵینەوەکانی دادستانی ئاڵمان و دەیان و دەیان راپۆرتی دیکە دراوە و پشت بە هەمووی ئەمانە دەبەستێ.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

بەڕاستی دادگا دەیەویست بەرەوپێش بڕوات و هەم دادستان‌و هەم دادوەر مرۆڤگەلێکی ئازاو خۆشەویست بوون کە دەیانویست بە دوای مەسەلەکەدا بچن و ئێستا هەر وەک من ئاگادارم دادستانی میکۆنووس بەدوای مەسەلەکەوەیە.

ئەوەیکە لە حوکمی دادگادا بەناوی تیرۆریزمی دەوڵەتی هاتە گۆڕێ، بۆ دادگا سەلمێنراو دادگا حوکمی مێژوویی خۆی راگەیاند.

بەشی سێزدەهەمو کۆتایی: پچڕانی پێوەندی وڵاتانی ئورووپایی‌و خۆرێکخستنی نوێی کۆماری ئیسلامی

دوای دەرچوونی حوکمی دادگای بەرزی بێرلین لە رۆژی ١٠ ئاوریلی ١٩٩٧ بۆ مەحکوومکردنی نیزامی کۆماری ئیسلامی بە هۆی دەستێدا بوونی کۆماری ئیسلامی و رێبەرانی پایەبەرزی ئەم دەسەڵاتە لە تیرۆری میکۆنووس دا، دەوڵەتی ئاڵمان ١٤ کەسی لە مەئموورانی ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی . کە لەژێر ناوی کاری دیپلۆماتیک . لەم وڵاتەدا خەریکی تێکۆشان بوون، وەدەرنا. لەنێو دەرکراواندا دەتوانین ئاماژە بە ناوەکانی: حسێن موسەویان، باڵوێزی کۆماری ئیسلامیی لە ئاڵمان و ئەمانی فەراهانی، کۆنسولی یەکەمی کۆماری ئیسلامی لە بێرلین بکەین. وڵاتانی ئورووپای رۆژئاواش دەسبەجێ پێوەندی دیپلۆماتیکی خۆیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامیدا بچڕاند. باڵوێزەکانی خۆیان لە لە تاران بانگ کردەوە و باڵوێزەکانی کۆماری ئیسلامیشیان ناردەوە بۆ تاران. بەڵام دوای ماوەیەک کۆماری ئیسلامی پێوەندی بە وڵاتانی ئورووپایی یەوە گرتو بەڵێنی پێدان کە چیدیکە نەیارانی خۆی و جیابیران لە دەرەوەی ئێران و لە وڵاتانی ئورووپایی تیرۆر نەکات و تا ئێستاش بەم بەڵێنی یەوە وەفادار ماوەتەوە.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

لە ١٠ی ئاوریلی ١٩٩١وە تا بە ئەمڕۆ لە ئورووپای رۆژئاوادا کەسانی سەربە ئوپوزیسیۆنی ئێران و جیابیرانی ئێرانی تیرۆر نەکراون. ئەگەر کاری ئەوان نەبووە بۆ بەڵێن دەدەن کە ئەمجارەیان نەیکەن و بۆچی دوای بەڵێنی یەکەی ئەوان هیچ شتێک روو نادا، یان ئەو ئیدیعایەیان کە ئەوە کاری هێندێک تیمی سەرەڕۆ بووە. باشە ئەگەر ئەمە کاری هێندێک تیمی سەرەڕۆیە، کۆماری ئیسلامی هەر بەڵێنی بۆ

دەداو پاشان ئەم تیمە سەرەڕۆیانە دەرۆن و کاری خۆیان دەکەن. تەواوی ئەمانە سەلمێنەری ئەوەن کە نە سەرەڕۆیی یەک لە ئارادا بووە، نە شتێکی دیکە، بەڵکوو کارو بڕیاردانەکان زۆر کۆکراوەو بە دیسیپیلین لە لایەن بەرزترین کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی یەوە بەڕێوە چووە.
بە وتەی هێندێک لە راڤەکاران و چاودێرانی سیاسیی ئێرانی و غەیرە ئێرانی، دەرچوونی حوکمی مێژوویی و بێوێنەی دادگای بەرزی بێرلین بوو بە هۆی خۆڕێکخستنی نوێی سیاسیی کۆماری ئیسلامی. بە واتایەکی دیکە لە سیاسەتی کۆماری ئیسلامیدا گۆڕانێک پێکهات. ئەم گۆڕانە سیاسی یەو دانی پۆستی سەرۆک کۆماری بە حوجەتولئیسلام محەممەد خاتەمی‌ش، بە پێی قسەکانی سەعید حەجاریان کە وەک تیئۆریسیەنی ریفۆرمخوازی ناسراوە، لە ناوەوەی وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنییەتی وڵات دا گەڵاڵە رێژیی بۆکرا. خودی ئاغای حەجاریان کە دوای ماوەیەک لە لایەن مۆرەیەکی حیزبوڵلایی یەوە تیرۆر کرا، بەڵام لە کوشتن رزگاری بوو، لەگەڵ ئەبولقاسم مسباحی "شایەتی C" یەکێک بوو لە دامەزرێنەرانی وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران.
کاتێک کە حوکمی دادگای میکۆنووس لە ١٠ی ئاوریلی ١٩٩٧ لە لایەن دیوانی بەرزی وڵاتی ئاڵمانەوە لە رۆژی ٩ی دیسامبری ١٩٩٨ پەسند کرا، محەممەد خاتەمی پۆستی سەرۆک کۆماری وەرگرتبووو گۆڕانی خۆڕێکخستنی کۆماری ئیسلامی لە شێوەکاری ئەم رێژیمە هیوایەکی لەنێو ئورووپایی یەکاندا پێکهێنا. دادگای بەرزی بێرلین تا رادەیەک هەموو رەهەندەکانی تیرۆری میکۆنووسی روون کردەوە، هەر لە چۆنیەتی گەڵاڵە رێژی تیرۆرەکەوە تا تەداروکات و عەمەلیاتو ناسینی بڕیاردەران و بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە. بەڵام نەیتوانی سەبارەت بە مەسەلەیەک بە ئاکامێکی روون و ئاشکرا بگات. ئەویش دیاری کردنی شووناسی کەسێک بوو کە وەک سیخوڕو "خبرچین"ی وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی کاری کردو کۆبوونەوەی رێبەرانی کوردی بە ئاگاداری ئەوان گەیاند.
شۆهرە بەدیع دەڵێ:
تەنیا مەسەلەیەکی تایبەت بوو کە ئێستاش ئاواتی منە روون بێتەوە، ئەویش مەسەلەی سیخوڕ یان ئەو کەسەیە کە ئەم کۆبوونەوەیە بە ئاگاداری تیرۆریستان گەیاندو ئەم خۆشەویستانەمان تیرۆر کران.
مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:
من پێم وایە ئەم رووداوە بێ بوونی سیخوڕێک راستەوخۆ یان ناراستەوخۆ لە نێوماندا رووی نەدەدا، واتە تەنانەت کۆبوونەوەی ئەم ٩ کەسە نەیدەتوانی ئاوەها پێک بێت. ئامانجی تیرۆر لەو کاتەدا هەیئەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو، ئێمە نەبووین. من لەسەر ئەو باوەڕەم کە دەبێ سیخوڕەکە لەنێو ئێمەدا بووبێ.
لە نێو ئامادەبووانی ریستورانی میکۆنووس دا یەکێک لەو کەسانەی رزگاری بوو، عەزیز غەفاری، خاوەنی ریستورانەکە بوو. غەفاری دوای روودانی میکۆنووس بێرلینی بەجێ هێشت و چوو بۆ "دۆسیلدێرف"و لە ساڵی ١٩٩٧ەوە لە نێوان ئێران و ئاڵماندا هاتوچۆی بازرگانی دەکا. مەسعوود میرراشد و ئەسفەندیار سادق زادە تا ئێستاش لە ئاڵمان دەژین، بەڵام ئێمە نەمانتوانی لەگەڵ هیچ کام لەم سێ کەسە پێوەندی بگرین. موجتەبا ئیبراهیم زادەو پەرویز دەستماڵچیش کە گێڕانەوەی رووداوەکەتان لێ بیستن، لە ئاڵمان دەژین و لەوێ کار دەکەن. بەڵام لە نێو تاوانبارانی دادگا: یوسف ئەمین کە هاوکاری پۆلیسی ئاڵمانی کردبووو زانیاری یەکی گرینگی سەبارەت بە رەوتی تەداروکاتی تیرۆری میکۆنووس داوە بە پۆلیس، ساڵی ١٩٩٩ لە زیندان ئازاد دەکرێ و دەنێردرێتەوە بۆ لوبنان و دەڵێن هەر لەوێ کوژرا. کازمی دارابی کازرونی کە بە زیندانی هەتاهەتایی مەحکووم کراوە ئێستاش لە زیندان دایەو هەر چەند دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی چەند جارێک خوازیاری گۆڕینەوەی لەگەڵ هێندێک لە زیندانیانی لوبنان بووە، بەڵام نەیتوانیوە رەزامەندی دەوڵەتی ئاڵمان وەدەست بێنێ. بنەماڵەی کازمی دارابی بەردەوام بۆ دیتنی ئەو لە ئێرانەوە سەفەری ئاڵمان دەکەن‌و ماوەیەک لەمەوپێش روون بۆوە کە دارابی لە زیندان دا بە شێوەی نایاسایی لە تەلەفۆنی موبایل کەڵک وەردەگرێ. بەرپرسانی زیندان باسی ئەوە ناکەن کە ئەو تەلەفۆنە چۆن گەیشتۆتە دارابی و پێوەندی گرتنەکانی دارابی بەم مۆبایلە لەگەڵ کێیە لە ناوەوەو دەرەوەی ئاڵمان. عەباس راحل کە تیری خەلاسی بە قوربانیانەوە ناوە بە حەبس مەحکووم کراوەو چاوەڕوانی ئەوە ناکرێ کە قەت رزگار بکرێ. عەبدولڕەحمان بەنی‌هاشمی کە بە دەستڕێژی تیربار رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی تیرۆر کردو دەستی لە کوشتنی کەسانێکی دیکەش دا هەبووە، ئێستا لە ئێرانەو یەکێکە لە ئەندامە بەرچاوەکانی حیزبی مۆئتەلەفەی ئیسلامی یە.
حسێن موسەویان باڵوێزی کۆماری ئیسلامی لە ئاڵمان سوێندی خوارد بوو هیچ ئاگاداری‌یەکی لە رەوتی تیرۆرەکە نیەو پاشان لە دادگا روون بۆوە کە لە تەداروکات و رێکخستنی هێندێک لە عەمەلیاتی تیرۆرەکانی کۆماری ئیسلامی لە ئورووپادا دەستی هەبووە، تا ماوەیەک لەمەوپێش ئەندامی هەیئەتی وتووێژی کۆماری ئیسلامی بووە لە رێکخراوی نێونەتەوەیی وزەی ئەتۆم.
نزیک بە دە ساڵ دوای تیرۆری میکۆنووس، دەوڵەتی ناوچەیی بێرلین بە پێشنیاری ئێرانی یەکانی دانیشتووی بێرلین و بە هەوڵی ئەوان بڕیاری دا تابلۆیەکی بیرەوەری لەو رووداوە لەبەردەم ریستورانی میکۆنووس دا دابنێ. باڵوێزی ئێران نامەیەکی زۆری بۆ وەزارەتی کاروباری ئاڵمان نووسی و پێوەندی‌یەکی زۆری لەگەڵ کاربەدەستانی ناوچەیی و شارەوانی بێرلین گرت و لە ئاکامدا توانی لە هێنانی ناوی رێکخراوی ئەمنییەتی ئێران لەسەر تابلۆکە پێشگیری بکات. لە تابلۆی بیرەوەری قوربانیانی میکۆنووس دا بە جێی رێکخراوی ئەمنیەتی ئێران وەک بەڕێوەبەری جینایەتەکە ناوی کاربەدەستانی پێشووی کۆمار ئیسلامی هاتووە.
پێویستە بوترێ کە ناوی ئەم زنجیرە راپۆرتە واتە " لە بێرلین هێشتا دادوەر هەیە" (در برلین هنوز قاضی هست)مان لە چیرۆکێکی ئوستورەیی وەرگرتووە کە لە ئاڵمان دا بەناوبانگە و حەمید نەوزەری بۆ ناوی کتێبێکی کەڵکی لێ وەرگرتووە.
تێبینی: کاتی خۆی ئەم بابەتە لە یادی ١١ ساڵەی تێرۆری میکۆنووس دا بڵاو کراوەتەوە
ماڵپەری گیارەنگ

گوڵبژێرێک لە وتە بەنرخەکانی شەهیدی نەمر دوکتور سادق شەرەفکەندی

ئامادەکردنی: دلشاد جەمشیدی

* "بە هەموو هەستمەوە داوا لە لاوانی خوێنگەرم و رووناکبیری کوردستان دەکەم کە بێننە مەیدانی خەبات و جێگای بەتاڵی دوکتور قاسملوو پڕ بکەنەوە."
* "لە نێو ئازادی‌یە دیموکراتی یەکان واتە ئەو ماڤانەی لە رژیمێکی دێموکراتیدا بۆ خەلک ناسراون گرینگ‌تر لە هەموویان ئازادی بەیانە."
* ئێمە سیاسەتی خۆمان بۆ خۆمان دیاری دەکەین، چۆنکە حیزبێکی سەربەخۆین. چ چووک بین و چ گەورە، چ بێ هێز بین و چ بەهێز، سیاسەتی سەربەخۆی خۆمان ناگۆڕین.
* رژیمی ئاخوندی، رژیمی درۆو ریا، ئەم رۆژانە هەر لەو کاتەدا فرمێسکی حەرام بۆ کوردەکانی عێراقی هەڵدەرێژێ، بۆ خۆی لە کوردستانی ئێراندا فشار و زەبرو زەنگی فاشیستی بەو پەڕی خۆی گەیاندووە.
* ئایا هەموو ئەو هەوڵدانە فاشیستی یەو ئەو هەموو زەبرو زەنگە رژیم بۆ کوێ و بە چ دەگەیەنێ؟ وەلامی ئەم پرسیارە بۆ هەر کەسێک کە کەمێک روون‌بینیی سیاسی هەبێ و ئاگاداری یەکی رەوتی مێژووو قانوونە بێ ئەم لاو ئەولاکانی گەشەکردنی کۆمەڵی ئینسانی پەیدا کردبێ، زۆر روونە. فشارو زەبرزەنگ و کوشتارو سەرکوت و جنایەت، هەر چەند بۆ ماوەیەکی کاتی مومکینە وەک هەورێکی رەش پێشی رۆژی رووناک بگرێ و سەردەمێک کورت بەرگری لە بەرە وپێش چوونی چەرخی زەمان بکات، بەلام هیچ هێزێک نەک هەر ناتوانێ رەورەوەی مێژوو بۆ پاشەوە بکشێنێتەوە، بەلکوو ناتوانێ تەنانەت بۆ ماوەیەکی درێژیش پێشی گەران و بەرەوپێش چوونی بگرێ.
* گەلی قارەمان و شۆڕشگێری کورد سەلماندوویەتی کە لە ژێر هیچ فشارێکدا سەر بۆ داگیرکەر نەوی ناکاو لە هەر ئاگرێکدا بسووتێ لە خۆلەمێشەکەی سەر لە نوێ ئاگری شۆڕش و راپەڕین بە گڕترو گەرمتر لە پێشوو بەرز دەکاتەوە.

* لە وڵاتێکی وەک ئێراندا "شا" نەک هەر ناتوانێ بە شایەتی کردنی بێ حکوومەت قەناعەت بکات، بەلکوو قەت ناتوانێت دێموکرات بێ و لە سەرەڕۆیی‌و دیکتاتۆری دوور بکەوێتەوە. لە ولاتێکی وەک ئێراندا ئەوە سەرۆک کۆمار یانی هەلبژاردەی خەلک هەموو دەبنە دیکتاتۆر، چ بگا بە شا کە خۆی بە سێبەری خودا دەزانێ!

* لە دنیای پر پێچ و خەمی ئەورۆ دا ئەو شتە سەرەکی یە کە دەتوانێ دەستەبەری سەربەخۆیی راستەقینەی سیاسی لە ولاتی ئێراندا بێ "دێموکراسی"یەو، "بەستراوەیی" ئاکامی بێ ئەم‌لاو ئەولای دیکتاتۆری و سەرەڕۆیە.

* ئەزموونی گەلانی جیهان ئەمرۆ بە روونی نیشان دەدا کە ئەو دەرمانە سیحراویەی ئەمرۆ دەتوانێ چارەسەری هەموو نەخۆشی یەکانی ژیانی سیاسی و کۆمەلایەتی بکا، "دێموکراسی" یە.

* بەشەر رۆژ بە رۆژ پتر بەرە و مەقامی ئینسانی و یەکسانی و برایەتی دەچێتە پێش.

* کردەوەی رەسەنی شۆرشگێرانە رەنگە لە وەختی خۆیاندا بەو جۆرەی پێویستە و دەبێ، خۆیان نەنوێنن و تێکۆشەرانی راستەقینەی ریگای دادپەروەریی کۆمەلایەتی و حەقیقەتی ئینسانی لە جەنگەی تێکۆشانی خۆیاندا رەنگە سەرینج نەدەنە ئەوە کە چ رێگایەکی سەخت و دووریان بڕیوە، هەنگاوی چەند گرینگ و کارسازیان هەلێناوەتەوە و چ رێگایەکی پڕ لەندو کلۆیان بۆ پێداڕۆیشتنی بەرەکانی دوای خۆیان تەخت کردووە.

* سەپاندنی دلخوازترین شتی دنیا بە کردەوە دەبێتە هۆی دروست بوونی دژکردەوە بەرانبەر بە خۆی.

* پێویستیی رۆژگار دەڵێ دوارۆژێکی کەم‌و زۆر سەقامگیر لە ئەفغانستان دا تەنیا وەختێک ئیمکانی دەبێ کە حکوومەتێکی دێموکراتی و نامەزهەبی، بەلام گەلی بە پشتیوانیی فەرهەنگ و رێوشوێنەکانی"ئەفغان"و و بە پاراستنی ماڤە نەتەوایەتی یەکانی گەلانی ئەو وڵاتە لەوێ دابمەزرێ.

بەلام هەموو شتێک نیشان دەدا کە تا گەیشتن بەو قۆناخە، جارێ رێگایەکی درێژ و پر کەندو لەند لە پێش دایە!

* ئێمە تێکۆشەرانی حیزبی دێموکرات حیزبی شەهیدان، ئەم ئەرکە گرانە کە کەوتۆتە سەر شانمان زۆر باش هەست پێ دەکەین و زۆر بە ئاگاهی‌یەوە بریاری یەکجاریمان داوە کە هەموو هێز و توانای خۆمان تەرخانی پێوانی رێگای دوکتور قاسملوو، یانی رێگای خەباتی کۆلنەدەرانە لە پێناوی ئازادی و دێموکراسی و ماڤە ئینسانیەکاندا بکەین تا لەم رێگایەدا- کە رێگای سووری شەهیدانە- یان سەر بکەوین، یان بە شانازیەوە وەک شەهیدە ئازیزەکانمان سەر دابنێین.

* دوکتور قاسملوو دەیهەویست خەلکی کوردستانی ئێران بە وەرگرتنی خودموختاری لە پێش هەموو شتێکدا هەست بە شەخسییەتی ئینسانیی خۆیان بکەن.

* ئێمە گەلێکی مەزلوومین و زۆرمان زوڵم لێ دەکرێ. زۆرداران بە کوشتنی دوکتور قاسملوو دەیانەوێ بە ئێمە بلێن کە تەنیا کاتێک ماڤی نەفەس‌کێشانمان هەیە کە ژێردەست و ژێرچەپۆکیان بین.

* لە مێژە گوتوویانە کە قەبووڵی زوڵم لە خودی زوڵم خرابترە.ئەگەر بمانەوێ هەموو دەرسەکانی دوکتور قاسملووی نەمر لە یەک دەرسدا کورت بکەینەوە ئەم دەرسە ئەوەیە کە سەرنجی ئێمەی بۆ لای هێزی خۆمان راکێشاو تێی گەیاندینکە ئەگەر دلنیاییمان بە خۆمان بێ و، پشتی یەکتر بگرین خاوەنی چ توانایەکی گەورەین کە پەیکەری زۆرداران وەلەرزین دەخا و تووشی پەلەقاژەی مەرگیان دەکا!

* با دایکانی کوردستان رۆڵەکانیان لە باوەشی گەرم‌و پڕ لە خۆشەویستی خۆیاندا بە هەستی گەرمی نیشتمانپەروەری و ئازادیخوازی پەروەردە بکەن و چیرۆکی ژیانی دوکتور قاسملووو شەهیدانی رێگای رزگاری یان بە گوێ‌دا بخوێنن.

با باوکانی کوردستان دەرسی ئازایەتی و خەباتگێری فێری منداڵەکانیان بکەن و تێیان بگەیەنن کە چەندە خۆشە جێگای هیواو هۆمیدی کۆمەلەکەیان و گەلەکەیان بن.

با لاوانی کورد – کوڕ و کچ - باش بزانن کە ژیان لە ئەسیری و ژێردەستی دا و، بە سەر شۆری و شەرمەزاری یەوە چەندە بێ قەدر و قیمەتە و لە بەرامبەر دا هەلمژینی هەوای پاک و بێگەردی سەربەرزی و ئازادی چەندە خۆش و دلرفێن.

دەبا رۆلە نەبەزەکانی کوردستان ریزەکانی حیزبی دیموکرات بە هاتنی خۆیان جوانتر لە پێشوو بهرازێننەوەو بە هەلگرتنی چەکی شەرەف و سەربەرزی، هێزی پێشمەرگە زۆر لە ئێستا بەهێزترو لە شکان نەهاتووتر بکەن.

* ئاشکرایە کە گەلی کورد وەجاخ کوێر نیە و خاوەنی دەیان‌و سەدان قاسملوو بووە و هەیە. تایبەتمەندی قاسملوو ئەوە بوو لێوەشاوەیی و زانایی خۆی لە خزمەت رزگاری و ئازادیی گەلەکەی دانابوو.

* بە هەموو هەستمەوە داوا لە لاوانی خوێنگەرم و رووناکبیری کوردستان دەکەم کە بێننە مەیدانی خەبات و جێگای بەتاڵی قاسملوو پڕ بکەنەوە.

* هەتا سایەی دیکتاتۆری و کۆنەپەرستی بمێنێ ژیانێکی ئاسایی بێدەنگ و بێ دەردیسەر بۆ کەس مومکین نیە.

* دوکتور قاسملوو لە سەرانسەری ژیانی دا وەک مەلێکی لە هێلانە دەرکراو دڵی بۆ نیشتیمانە خۆشەویستەکەی و تێیدا حەسانەوە لێی دەدا.

* حیزبی دێموکرات حیزبی شەهیدانە، نەک بە قسە، بەلکوو بە کردەوە نیشانی داوە کە قوربانیدان نەک هەر لە درێژەدانی خەبات ساردی ناکاتەوە، بەلکوو لێبڕاوترو شێلگیرتریشی دەکا.

* حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ئێستا ئیدی دارێکی قەد ئەستوورە کە رەگ و ریشەی لە قوولایی خاک دا داکوتاوە و لک وپۆیی بۆ هەموو لایەک هاویشتووە، بۆیە بە هەلکردنی رەشەبا تێک ناشکێ و بڕینی هەر لکێکی هەر چەندیش گەورە و پڕ بێ، لە هەڵدان و بەر گرتنی ناخا.

* لە کۆمەلێک دا کە وەلی فەقیە دەسەلاتی بەسەر هەموو شتێک و بە سەر چارە نووسی خەلکدا هەیە، نا هیچ کەس لە خەلک و نە هیچ نوێنەرێک لە لایەن خەلکەوە چووکترین ئەسەریان لە قەبوول یان رەتکردنەوەی قانوون دا نی یە.

* لە کۆمەلێکدا کە تەنانەت بۆ نەزەردان لە سەر سپی بوونی بەفر و رەش بوونی رەژییش فتوای وەلیی فەقی پێویستە، لە ولاتێک دا کە بە نەزەری جەنابی خۆمەینی "اقتصاد" رۆژێک بۆ حەیوانات دەبێ و رۆژێکی دیکە هەر بە قسەی ئەو جەنابە، دەبێتە یەکێک لە مەسائیلی زۆر گرینگ‌و هەموو کەس بە بێ چووکترین گومان و راوستان ناچارە بۆ هەردووی ئەو فەرمایشانە بەلێ، بلێ، چۆنکە نەزەری وەلیی فەقییە "واجب الاطاعه" یە! ئایا لە ولاتێکی ئاوادا دوان لە هەلبژاردن و دامەزراندنی مەجلیسی شووراو پەسەند کردن و نەکردنی قانوون چ مانایکی هەیە؟

* گەلی کورد وەک گەلێکی گەورەی ستەم لێکراوی دنیاو هەروەها وەک بەشێک لە جیهانی سێهەم، بە هۆی لاواز بوونی فەرهەنگەکەی و ناشارەزایی سیاسی و کۆمەلایەتی بە داییم لە گەل دووبەرەکی و ناکۆکیی نێوخۆ دەستەویەخە بووە و ئەو دوو بەرەکی و ناکۆکی یە یەکێک لە هۆیەکانی شکستی گەلی کورد لە خەباتی دوورو درێژو لە مێژینەی بۆ ئازادی و وەدەستهێنانی ماڤی ئینسانی و نەتەوەیی خۆی بووە.

* لە نێو ئازادی یە دیموکراتی یەکان واتە ئەو ماڤانەی لە رژیمێکی دێموکراتیدا بۆ خەلک ناسراون گرینگتر لە هەموویان ئازادی بەیانە.

* بەرگرتن و لابردنی ئازادیی بەیان یەکێک لە تایبەتمەندیەکانی بەرچاوی رێژیمێکی دیکتاتۆر و سەرەرۆیە.

* ئەگەر رێزگرتن لە رۆژی ژن ئێستا لە ولاتانی پێشکەوتووی جیهاندا وەک جێژنێک‌و رەسمێک چاوی لێ دەکرێ، بۆ ولاتانی پاشکەوتووی وەک ئێران بە تایبەتی ئێرانی ئاخوندی و بۆ کۆمەلی کوردەواریی خۆمان وەک ئەرکێکی گەورە و بەشێکی گرینگ لە خەبات و تێکۆشان دژی پاشکەوتوویی دەبێ بە حیساب بێ.

* لە ڕۆژێکی پیرۆزی وەک ١٧ی ڕەشەمەدا جێگای خۆیەتی ڕوو لە دایکان و خوشکانی خۆشەویستمان بکەین و ئەو ڕاستی یەیان بۆ دووپات بکەینەوە کە بۆ بەدەستهێنانی ئازادی و گەیشتن بە ماڤە ڕەواکانیان تەنیا ڕێگایەک کە لە پێشیانە بریتی یە لە خەبات و تێکۆشانی بێ وچان بۆ ڕووخاندن و لە بەین بردنی یەکجارەیی ڕژیمی ئاخوندی.

*ڕژیمی ئاخوندی بەو نیوەڕۆکەی کە هەیەتی ئەگەر لە هەموو بارێکەوە بتوانێ ئالوگۆڕی بەسەردا بێ، لە باری مافی ڕاستەقینەی ژنانەوە چاوەڕوانیی هیچ هەلویستێکی پێشکەوتووانە و هیچ جۆرە گۆڕانێکی لێ ناکرێ.

* خۆشکان و دایکانی خۆشەویست و زەحمەتکێشی کوردستان جێگای شانازی و ڕێزو ئێحترامێکی تایبەتن. شێرە ژنانی کوردستانن کە ڕۆلە نەبەزەکانی کوردستان لە داوێنی گەرمو پڕ لە ئەوینی خۆیاندا پەروەردە دەکەن، لایلایی نیشتمانپەروەری و کوردایەتی و ئازایەتیان بە گوێدا دەخوێنن و بۆ مەیدانی مەردی و نەبەردی ڕەوانەیان دەکەن. بێجگە لەوانە لە جەرەیانی شۆڕشیش دا باوەشی گەرمیان بۆ وەرگرتنی پێشمەرگە خۆشەویستەکان و میوانداری لێکردن، نانو خواردەمەنی پێ گەیاندن، شیووکوڵ بۆ کردن و ئاگادری پێ گەیاندن لە سەر وەزعی دوژمن هەمیشە ئاوالەیە و بەڕاستی دەتوانین بڵێین کە قورسایی هەرە زۆری شۆڕشە مەزنەکەمان لە سەر شانی ژنانە.

* لە بیرمان بێ کە خەباتی ئێمە بۆ گەیشتن بە ئازادی و بەختەوەری لایەنی جۆربەجۆری هەیە کە خەباتی چەکداری لە دژی دوژمنی داگیرکەر و چەوسێنەر تەنیا یەکێک لەوانەیە و خەبات بۆ ئازادی ژنانیش کە نیوەی کۆمەلن، یەکێکی دیکە لەو لایەنانەیە کە گرینگی یەکەی لە گرینگی خەباتی چەکداری بۆ ئازادیی گەلی کورد کەمتر نیە.

* ئێمە لە گەل ڕژیمی پاشکەوتوویی خۆمەینی، شەڕێکی هەمە لایەنە یانی شەڕی فەرهەنگ و "تمدن" و بۆچوونمان سەبارەت بە مەقامی ئینسان و ئینسانیەت هەیە.

* لە ولاتێکدا کە هیچ قانوونێک لە گۆڕێ دا نیە غەیری مەیل و داخوازیی دەسەلاتدارانی سەرەڕۆ کە بە زۆر خۆیان بە سەر ولاتدا سەپاندووە و هیچ ڕێگایکی قانوونی و ئاشتیخوازانە بۆ دەربڕینی نارەزایەتی و لابردنی زۆلم و زۆر نیە، خەلکی ژێر دەست دەبێ بۆ ڕزگاریی خۆی چ بکا کە ناوی تێرۆریزمی لە سەر دانەنرێ؟

* تا کاتێک لە دنیا دا ماڤ و ئازادیەکانی ئینسانی "تابع"ی هەواو هەوەسی زۆرداران بێ و قانوون لە لایەن زۆردارانەوە بنوسرێ، نەک هەر تێرۆریزم، بەلکوو زۆر کاری دیکەیش مانایەکی ڕوون و دیاریکراویان نابێت.

* ئەگەرچی پێشمەرگە لە خەبات دا نەخشی پێشەنگی لە ئەستۆیە و تا ئێستاش شلگیرانە و سەربەرزانە ئەو ئەرکەی بەڕێوە بردووەو بەڕێوە دەبا، ئەوە بە هیچ جۆر بەو مانایە نیە کە قورسایی باری

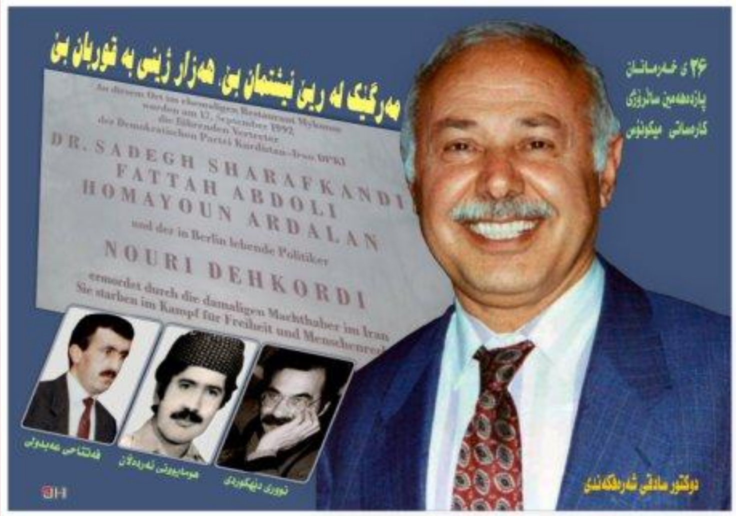

گرانی خەبات هەر لە ئەستۆی ئەوەو هێزی پێشمەرگە دەبێ و دەتوانێ بە تەنیایی پشتی هێزی دوژمن تێک بشکێنێ و تەمی خەم لە دڵان بڕەوێنێ. خەبات بۆ ڕزگاری و ئازادی و تێکۆشان بە دژی دوژمنی سەرەڕۆو کۆن ەپەرەست ئەرکی هەموو کەسێکەو گەلی قارمانی ئێمە پێویستە لەو خەباتە پیرۆزەدا بە گشتی و بە تێکرایی بەشداری بکا.

* خەبات شێوە و ڕێگای جۆراوجۆری هەیە و هەر کەس بە پێی هەلومەرج و لە پێوەندی لە گەل وەزع و کارەکەی دا دەتوانێ بە شێوەیەکی تایبەتی لە خەبات دژی ڕێژیمدا بەشداری بکا.

* گۆمان لەوە دا نیە کە گەلی قارمان و سەرفیرازی کورد تواناى ئەوەی هەیە کە دۆژمنانی خۆی بە چۆک دا بێنێ. با تواناى هەمووومان لێک هالێن، با ڕووبارەکان تێکەل بن و ببنە شەپۆلی بە هێزی دەریا کە لووتکەی شەق و شرو سەرلێشێواى دوژمن لە ژێر تەوژمی خۆیدا نۆقم بکا.

* ئەگەر بمانەوێ لە نێو تایبەتمەندیەکانی جوولانەوەی ئەمرۆی کوردستاندا یەکێکیان وەک گرنکترین و بەرچاوترین تایبەتمەندی هەلبژێرین بێگومان ئەو تایبەتمەندیە "گشتی بوون" یان "گەلی بوون"ی جوولانەوەیە.

* جوولانەوەی کوردستان جوولانەوەی تاقمێک یان چین وتوێژێکی تایبەتی بۆ داخوازێکی تایبەتی نیە. ئەم جوولانەوەیە جوولانەوەیەکە بۆ ئازادی، بۆ ڕزگاری لە ژێردەستی و بۆ گەیشتن بە سەرەتاییترین مافی ئینسانیەکان کە ئاوات و ئارەزووی هەموو ئەندامانی کۆمەلی کوردەوارین.

* کاتێک مەسەلەیک هەموو ئەفرادی کۆمەل دەگرێتەوە، هیچ کەس بە هیچ بەهانەیەک مافی ئەوەی نیە خۆی لێ لابداو ئیدیعا بکا کە لەو مەسەلەیە دا بێلایەنە.

* هێزی ئەساسیی جوولانەوەی ئەمرۆی کوردستان، بریتی یە لە هێزی خەلک.

* ئەرکی ئەساسیی هەر تێکۆشەرێکی حیزبی بریتی یە لە تێکۆشان بۆ پاراستن و پەرەپێدانی پشتیوانیی خەلک لە حیزب و جوولانەوە. ئەمەش بە ئەنجام ناگاو سەرکەوتوو نابێ، مەگەر ئەوە کە خەلک جوولانەوەکە بە هی خۆی بزانێ.

* لە دێموکراسی دا هەر مەسەلەیک هەبێ دەخرێتە بەر باس و نەزەری هەموو ئەندامانی کۆمەل تا ئەو جێگەی مومکینە و پێویستە نەزەری هەرکەس لە بارەی ئەو مەسەلەیە دا وەردەگیردرێ و پاشان بە لەبەرچاوگرتنی هەموو نەزەرە جۆراوجۆرەکان سەرئەنجام بڕیارێک دەدرێ کە زۆربەی دەنگی لە گەڵ بێ. ئینجا ئەگەر چەند کەسێکیش کەوتنە بەر کەمایەتییەوە و نەزەرەکەیان لە لایەن زۆربەوە ڕەد کرابێتەوە، بە پێ ئەسلی ئەساسیی دێموکراسی یانی "تبعیت" کردنی کەمایەتی لە زۆرایەتی "اقلیت" لە "اکثریت"، نەزەری زۆربە قەبووڵ دەکەن و بەرێوەی دەبەن. لە نیوەی کارەکەش دا بەهانە دەرهێنان مانای نابێ و کارەکە تا تەواو بوون بە پێی ڕەسم و قاعیدەی دیاریکراو بەرێوە دەچێ، یانی بە کورتی بڕیارەکە لە ڕێگای دێموکراتیانەوە دەدرێ و پاشان لە ڕووی نەزم و دیسپلینەوە هەر کەس ئەو بڕیارە بە گوێرەی ئەو ئەرکە تایبەتی یەی کە بۆی دیاری کراوە بەرێوە دەبا.

* سوسیالیزمو دێموکراسی دوو شتی لێک جیانەکراون و شتێکی زۆر ئاسایی یە کە ئەگەر بە هەر دەلیلێک لە یەک جیا کرابنەوە، سەرئەنجام یەک بگرنەوە.

* مەیدانێکی پان و بەرین بۆ خەبات لە بەردەست دایە، ئەنواعی ڕێگا بۆ هاتنە نێو ئەو مەیدانە و بەشداری لە خەبات دا لە پێشە، گرینگ ئەوەیە کە هەستی نیشتمانپەروەری و شۆڕشگێڕیمان هەبێ و لە گەل خۆمان و گەلە ژێردەستەکەمان پەیمانی خەبات و تێکۆشان بۆ ئازادی و ڕزگاری ببەستین.ئەگینا چ زۆرە؟ ڕێگا!

* لە دنیای ئەمرۆ دا مەزهەب لە جیاتی ئەوەی دانەر و بەرێوەبەری قانوون و یاسای ئابووری و سیاسی و نیزامی بێ، زۆرتر ڕاگری هێندێک "معیار"و ئەرزشی ئەخلاقی و کۆمەلایەتی یە کە وەک نموونەیەک یان وەک ئاوێنەیەک لە بەرامبەر ئەفرادی بەشەرو کۆمەڵانی ئینسانی دا رادەگیرێ. بەلام مەسائیلی ئەخلاقی و ڕۆحی بەشێک لە ژیانی ئینسانی ئەمرۆیە نەک هەموو ژیانی.

* ئێمە سیاسەتی خۆمان بۆ خۆمان دیاری دەکەین، چۆنکە حیزبێکی سەربەخۆین. چ چووک بین و چ گەورە، چ بێهێز بین و چ بەهێز، سیاسەتی سەربەخۆی خۆمان ناگۆڕین.

سەرچاوە: هەلبژاردەیک لە وتارەکانی دوکتور سادق شەرەفکەندی

باوەڕمەند بەوە بوو کە خەبات و تێکۆشان بۆ گەیشتن بە ئاواتەکان و دەست لە ئەژنۆ ڕانەوەستان مانای سەرکەوتنە، هەرچەند ئەگەر هەلومەرج و هۆکارە جۆراوجۆرەکان نەهێڵن بە ئامانج بگەیت، هەروەک ئێرنێست همینگۆی نووسەری بەناوبانگی ئامریکایی دەڵێت "مرۆڤ بۆ ئەوە نەخولقاوە ببەزێت".

سەرچاوە: کوردستان میدیا

وتووێژی تایبەتیی "کوردستان" لەگەڵ خاتوو کەژاڵ حاجیعەبباسی، هاوسەری شەهید فەتاح عەبدولی

. بەرێز خوشکە کەژاڵ حاجی عەبباسی! سوپاس کە کاتی خۆتان تەرخان کرد تاکو لە بیرەوەریی تیرۆری میکۆنوسدا ئەم وتووێژەت بۆ رۆژنامەی "کوردستان" لەگەڵ پێک بێنین.

. منیش سوپاسی ئێوە دەکەم کە ئەم هەلەتان بۆ رەخساندم باسێک لەو کارەساتەو ئاکامەکانی بکەم.

پرسیار : با بەو پرسیارە دەست پێ بکەین، هەواڵی تێرۆرکرانی دوکتۆر شەرەفکەندیو هاورێکانیت چۆن پێ گەیشت؟

وەڵام : پازدە ساڵ لەمەوبەر رۆژی ٢٦ی خەرمانانی ساڵی ١٣٧١ی هەتاوی، کاتژمێر ١١ی شەو زەنگی تەلەفون رای چڵەکاندم. دڵەخورپە دایگرتم، لە کەمتر لە چرکەیەکدا هەمو ئەو بیرە تاڵ و ناخۆشانە کە ژیانێک دەهەژێنێ، بە بەرچاومدا تێپەڕین. تۆ بڵێی... تۆ بڵێی ئەوە نەقەومابێ کە من هەمیشە لێی دەترسام؟ ئاخر هاوسەری ژیانم لە سەفەر بوو، ئەو سەفەرەی کە زۆرجار لە لای خۆم بێ ئەوەی توانای درکاندنم هەبێ، پێم وابو رۆژێک بێ گەڕانەوە دەبێ. بەداخەوە هەر ئەوە بوو کە زۆر دەمێک بوو لێی دەترسام.

لە هەندەران، لە غەریبایەتی، دوور لە کەس‌وکار، لە دڵی وڵاتێکی بێگانەدا کە تەنانەت زمانەکەشم نەدەزانی، لە نێو کۆمەڵێک کە هیچ شتێکی ئێمەی تێدا نەبوو، بە خۆمو منداڵێکی پێنج ساڵانەوە، لە ناکاودا قەڵای ئاواتەکانم رمیو خۆم بە تاقی تەنێ دیتەوە. ئێمە کە تا دوێنێ لە ژێر سێبەری ئەو خۆشەویستەدا هەستمان بە تاڵایی ژیان نەدەکردو پێم وابو بەختەوەرترین ژنم، لە چرکەیەکدا بێ دەرەتان ماینەوەو تاریکایی باڵی بەسەر ژیانماندا کێشا.

ئەو تەلەفونە شومە هەڵگری ئەو پەیامە بوو "هەرچی زوتر وەرە دەفتەر، کەس نەماوە". دەرفەتی قسەکردن نەبوو، کێ نەماوە؟ چ قەوماوە؟ لە کوێ؟ چۆن؟ کەنگێ؟ کەس نەبوو وەڵامی پرسیارەکانم بداتەوە. تەلەفونەکە پچڕا، بە تەنیا لە ژێر سەری جگەرگۆشەکەم کە لە خەوی قووڵی منداڵانەی خۆیدا بوو هەڵدەلەرزیم و فرمێسکم هەڵ دەوەراند، هەستە رۆڵە شیرینەکەم، هەستە خوشەویستەکەم، دەبێ برۆین، دەڵێن ... دەڵێن باوکت بریندارە!!!

کوڕەکەم هیچ لێی حاڵی نەبوو بۆ دەبێ بەو نیوەشەوە لە خەو هەستێ و بڕواتە جێگایەکی دیکە، نەیدەزانی بۆچی دایکی چاو بە فرمێسک و دڵ بە پەرۆشە؟ ئەو کە تا ئێستا دایکی بەم شێوەیە نەدیبوو، ماتو حەیران مابوو، ئاگای لە دوارۆژی ژیان نەبوو، ئاگای لەو زامە نەبوو کە چەندە بەئێشەو قەت سارێژ نابێتەوە. هەر جۆرێک بوو تێم گەیاند چ قەوماوە، هەر لەم کاتەدا هەوڵم دەدا بەجەرگ بم، قایم بم، دڵخۆشیی بدەمەوە، بیپارێزم، پێی بڵێم کە قەت بە تەنیای ناهێڵمەوە، تێی بگەیەنم کە ئەو یەکەم منداڵی بێ بابی کورد نیە، بە هەزارانی وەک ئەو لە تامی ژین دەگەڵ باوکیان بێبەشن، بەس نیە ئەو شانسی ئەوەی هەیە لە شوێنێکە کە ژیان مانای هەیە، بەڵام بەهەزاران منداڵی بێ بابی دیکە هەن کە لەو شانسە بێ بەرین. چومە دەفتەرو لەوێ لە وردەکارییەکانی ئەم کارەساتە دڵتەزێنە گەیشتم.

پرسیار : راستی کەنگێ لەگەڵ کاک فەتاح عەبدولی ئاشنا بوون و لە کوێ ژیانی هاوبەشیتان پێک هێنا؟

وەڵام : شەهید فەتاحم لە سەردەمی مێرمنداڵییەوە دەناسی، پاشانیش لە کاتی گەنجێتیدا، بەهۆی ئەوەی کە لە قوتابخانە زۆر زیرەک بوو هەروەها لە هاوڕێیەتی لەگەڵ گەنج و لاوانی گەڕەک وەک و کەسێکی وریاو سەربەخۆ ناسرابوو. منیش ئەوکات تەنیا بە ناو و قەیافە دەمناسی، دواتر بەهۆی تێکۆشانم لە شانەیەکی حیزبی کە لە لایەن رێژیمەوە ئاشکرا کراو ناچار بووم شار بەرەو شاخ بەجێ بێڵم، دەگەڵ فەتاح ئاشنا بووم کە ئەویش ریزەکانی حیزبی دێموکراتی هەڵبژارد بوو، لە باری فکرییەوە لە فەتاح زۆر نزیک بوومو باسکردن لەگەڵی وەک و مرۆڤێکی روناکبیر زۆر ئاسان و راحەت بوو. خاڵی هاوبەشمان زۆر بوو، لێک حاڵی دەبووین، ئینسانێکی زۆر ئاواڵە بوو، باوەڕێکی تەواوی بە یەکسانییی مافی ژن و پیاو هەبوو، ئەو لێک حاڵیبونە بەرەبەرە چەکەرەی خۆشەویستیی لە نێوانماندا داکوتا، بەڵێنمان بە یەکتری دا بناخەی ژیانی هاوبەش دامەزرێنین، لە بەهاری ساڵی ١٣٦٤ بووینە دەزگیران و لە ٣ی بەفرانباری هەمان ساڵدا دوای تەواوبوونی کۆنگرەی ٧ی حیزب لە "گەورەدێ"ی کوردستانی باشور زەماوەندمان کرد.

پرسیار : دەکرێ هێندێک لە تایبەتمەندییەکانی کاک فەتاح لە کاتی بەڕێوە بردنی کاروباری حیزبیدا بۆ خوێنەرانی "کوردستان" باس بفەرمون؟

وەڵام : شەهید فەتاح ئەو لاوە کوردە بوو کە بۆ خۆی، خۆی پێ گەیاندبوو، کوڕێک کە لە بنەماڵەیەکی وەرزێڕدا گەورە ببوو، بەڵام بەهۆی وریاییو سەداقەت و کارامەییەک کە بووی توانی لە ماوەیەکی کورتدا بتوانێ بەرزترین پلەی تەشکیلاتی ببڕێ و بەرپرسایەتیی گرینگ بگرێتە ئەستۆ.

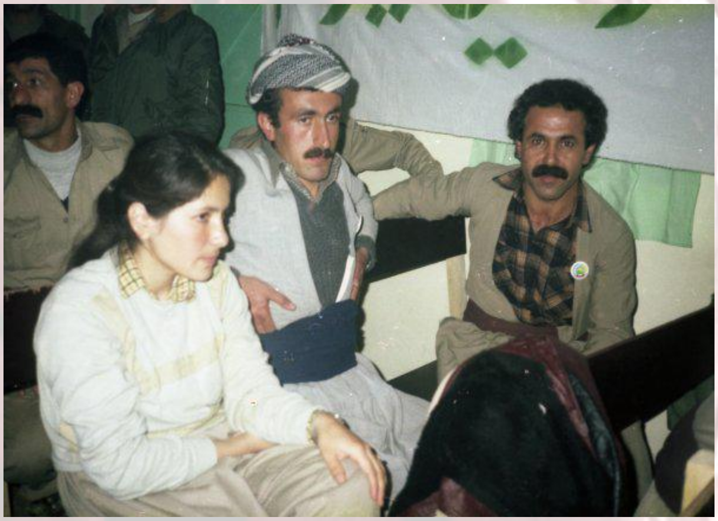

فەتاح کەسێک بوو کە باوەڕێکی قووڵی بە فێربوون و خۆپێگەیاندن هەبوو، باوەڕی بە دیالۆگ هەبوو، ئەهلی مەنتق بوو، کەسێک بوو کە بە بێ بیرلێکردنەوە هیچکات بڕیاری نەدەدا. لەگەڵ هاوڕێیانی راوێژی دەکرد، باوەڕێکی قووڵی بە کاری بەکۆمەڵ و بە بیری جەمعی هەبوو، لە بڕیارداندا پەلەی نەدەکرد، بڕیار، بڕیاری جەمعی بوو، لە کاتی تەنگانەدا پشوی لەسەرەخۆ بوو، هێدیو هێمن بوو، بەڵام پێداگرو بەبڕشت بوو، ترسی لەوە نەبوو بیروڕای خۆی بڵێ، پشتی بڕیارەکانی دەگرت هەرچەند مەترسیداریش با. فەتاح ئەهلی خوێندنەوەو موتاڵا بوو، لە هەمو دەرفەتێک کەڵکی وەردەگرت پلەی زانیاریی خوی بەرێتە سەرێ، لەگەڵ هەمو بێ ئیمکاناتییەکی کە لە شاخ لەگەڵی بەرەوڕو بووین، فەتاح هەوڵی دەدا لە خوێندنەوەو لە هەواڵەکانی ناوچە و جیهان بەجێ نەمێنێ. ئەگەر پێویست با بە دەلیل و بەڵگە قسەی کردبا، هەوڵی دەدا هەمو لایەنێک لێک بداتەوە، بەبێ لێکۆڵینەوە و بەبێ بەڵگەی تەواو بڕیاری یەکجارەکیی نەدەداو کەسی تاوانبار نەدەکرد.

لایەنگری راستەقینەی بیری لاوان و ژنان بوو، ئەگەر هەستی کردبا یەکێک توانای گەشەسەندنی هەیە، دەتوانێ خۆی پێبگەیەنێ و لە داهاتودا دەبێتە ماڵ بۆ حیزب و جوڵانەوە، لە پشتی رادەوەستاو یارمەتیی دەکرد. فەتاح هەرچەند تەمەنی کەم بوو، بەڵام هەر بەم تەمەنە کەمەوە جێگای لە نێو دڵی پیرو لاودا کردبۆوەو خۆشەویستی هەمو لایەک بوو، فەتاح کەم قسە بوو، بەڵام ئەگەر پێویست با هەمو کاتی خۆی بۆ رونکردنەوەی باسەکان و وەڵامدانەوە بە پرسیارەکان تەرخان دەکرد. ئەو لە ماوەیەکی کەمدا بوو بە جێگای متمانەو برواى هەمو ئەو خەڵکانەی کە لە ناوچەکانی ژێر بەرپرسایەتیی ئەودا دەژیانو وێردی زمانی خەڵک بوو.

فەتاح وەخت ناس بوو، کات بۆ ئەو بایەخی هەبوو، کاتی بەفیڕۆ نەدەدا، بۆ فێربوون زۆری لە خۆی مایە دادەنا، دەگەڵ ئەوەی کە تەواوی ڕۆژ خەریکی ڕاپەڕاندنی کاری حیزبی و چاوپێکەوتن و سەفەرکردن بۆ جێبەجێکردنی ئەرکە حیزبییەکان بوو، کە دەهاتەوە ماڵێ، ٢ تا ٣ کاتژمێر خەریکی فێربونی (زمانی فەرانسەو بەدوا داچوونی هەواڵەکان بە زمانی فەرانسەوی بوو).

ئەگەر ١ی دوای نیوەشەویش گەڕاباوە ماڵێ، دەبوو ئەو ٢ تا ٣ کاتژمێرەی کە دیاریی کردوە بۆ فێربوون، ئەنجامی بدا، هەر ئەم پشتکارە بو بەهۆی ئەوە لە ماوەی کەمتر لە ٦ مانگدا بتوانێ بە زمانی فەرانسەوی قسە بکاو لە کۆڕوکۆمەڵەکاندا بەبێ وەرگێڕ بەشداری بکا.

فەتاح لەو ماوە کورتەدا لە دەرەوەی وڵاتیش بە دۆستانی حیزب چ کورد، چ ئێرانی و چ بێگانەی نیشان دا کە مرۆڤێکی بە پشتکار، بە فکرو ئیدەیە، ئەو نیشانی دا کە گوێبیستی پێشنیارو ڕەخنەی هەمو لایەکە، بەڵام ئەوەشی دەزانی کە بەبێ هاوکاریی هەمەلایەنە سەرکەوتن لە کارەکاندا مسۆگەر نابێ. فەتاح زۆر زو قابلییەت و توانای خۆی دەرخستو جێی خۆی لە نێو کۆڕوکۆمەڵەکاندا کردەوەو ناسرا. گیانێکی نوێی دایە بەر تەشکیلاتیی حیزب لە دەرەوەی وڵات، کاری بەکۆمەڵ و بەرپرسایەتیی جەمعی کردە شێوەی کاری حیزبی، بایەخ پێدان بە لاوانی کردە باو، ئاڵوگۆڕی بیروڕای دەکرد، بەرپرسێکی بەوەج و لە هەمان کاتیشدا داهێنەر بوو. ڕاڕایی نەدەکرد، لەگەڵ هاوڕێکانیدا ڕاستو دروست بوو. هیچ شتێک بۆ ئەو لە قازانج و بەرژەوەندیی حیزب لەسەرەوەتر نەبوو، بۆیە ڕێبەرانی شەهید چ دوکتور قاسملوو کە ئەودەم فەتاح لە نێوخۆی کوردستان بەرپرس بوو و چ لە کاتی سکرتێریی شەهید دوکتور سەعیددا کە فەتاح بەرپرسی حیزب لە دەرەوەی وڵات بوو، باوەڕو متمانەی تەواویان پێی بوو، دەستیان ئاواڵە کردبوو لە بڕیاردان.

کاک سەعید شەوێک پێش ئەو سەفەرە بێ گەڕانەوەیە لە نێو جەمعێک لە هاوڕێیاندا فەرموی: "ئێمە دەبێ بە هەمو توانامانەوە فەتاح بپارێزین، چونکە ئەو کەسە جێگای هیوای حیزب و گەلەکەیەتی، دەبێتە کەسێک لە داهاتودا کە توانای پڕکردنەوەی کەلێنی زۆر گەورەی هەیە".

فەتاح قەت بەتاریف و پێداهەڵگوتن لەخۆبایی نەدەبوو، ڕۆژبەڕۆژ هەوڵی دەدا بەرەوپێش بچێ و لە بیرو هزرو هەستان و دانیشتنی میللەتانی پێشکەوتو حاڵی بێ و لەگەڵ بارودۆخی کورد هەڵیسەنگێنێ.

پرسیار : ئەدی تایبەتمەندییەکانی شەهید فەتاح لە ژیانی کۆمەڵایەتیدا؟

وەڵام : فەتاح چەندە لە ژیانی سیاسیدا سەرکەوتوو بوو، هەر بەم ڕادەیەش لە ژیانی کۆمەڵایەتیدا سەرکەوتو بو، دوژمنی زۆردارو مرۆڤکوژ دەرفەتی پێ نەدا زۆرتر بناسرێ، بەڵام هەر بەو کاتە کەمە ئیدەکانی خۆی نیشان دا.

فەتاح ڕچەشکێن بوو، بۆ وێنە لە یەکێک لە نوسراوەکانیدا کە لە دەفتەری بیرەوەرییەکان دایەو لە پاشی بەجێ ماوە، هەستی پاکو ناسکی خۆی لەسەر من وەک ڕەگەزی ژن زۆر بە شەفافی دەربڕیوە، لەبەر ئەوەی نوسراوەکەی درێژە و لە توانای ئەم وتووێژە بەدەرە، من لێرە ناچمە سەری.

فەتاح باوەڕی بە "بکە"و "مەکە" نەبوو، ئەگەر بۆخۆی باوەڕی بە شتێکی هەبا دەیکردو باکیشی لەوە نەبوو لە پاشەملە چی لەسەر دەڵێن، ئەو دەیگوت: "ئەو کۆمەڵە، ئێمە دەبێ بیگۆڕین، ئەگەر ئێمە لە خۆمان ڕا دەست پێ نەکەین، کەس لە جیاتیی ئێمەی ناکا". بۆ فەتاح ئاسایی بوو هاوسەرەکەی دوای ژیانی هاوبەشیش هەروا پێشمەرگەو لە مەقەڕ لەگەڵ هاوڕێیانی پیاو بمێنێتەوەو ئاڵوگۆڕی بیروڕا بکاو لەگەڵ ئەواندا لەسەر یەک سفرە هەستێ و دانیشێ. بۆ فەتاح ئاسایی بوو، ژن بە دڵخوازی خۆی هاوڕێ و هاوبەشی ژیانی هەڵبژێرێ. فەتاح دژی ئەو دابو نەریتە دزێوەی کۆمەڵ بوو کە پیاو مافی ئەوەی هەبێ چەند ژنی هەبێ. لەبیرمە جارێک پێشمەرگەیەکی بەناوبانگ،کە خاوەنی ژن و چەند منداڵ بوو، دەیهەویست ژنێکی دی بەسەر ژنەکەی بێنێ، فەتاح کە ئاگاداری ئەم مەسەلەیە بوو، هاوڕێ پێشمەرگەکەی بانگ کردو زۆر بەڕاشکاوی پێی ڕاگەیاند، بێت و کارێکی وا بکا، بێ سێ و دوولێکردن، هەرچەند قارەمان و بەکەڵک و حیزبیی ڕەسەن بێ، لە ڕیزەکانی حیزبدا جێگای نیە و دەردەکرێ بەدەلیل و بەڵگە قەناعەتی پێ هێنا کە لەبەر کەسایەتیی ئەو پێشمەرگەیە نیە، بەڵکو ئەو وەکو بەرپرسێکی حیزبی دەبێ ئەو پرنسیپە بپارێزێ.

ئەگەر فەتاحت زۆر نەناسیبا پێت وابوو لە خۆڕازی و بەهەوایە، چۆن خۆی لە ژیانی خەڵک هەڵنەدەقورتاندو لەسەر خەڵک قەزاوەتی نەدەکرد، ئەو کەسەی نەیناسیبا زۆر بەقسە نەبوو لەگەڵی، بەڵام ئەگەر تۆزە ناسینێکی هەبایە فەتاح هەموو شتێکی وەلا دەنا، دەبوو بە دۆست و هاوڕێیەکی دڵسۆزی، لایەنگری خەڵکانی نەدارو هەژار بوو، پشتیوانی ژنی لێقەوماو و لاوی بێ دەرەتان بوو، مرۆڤدۆست بە مانای وشە بوو، مرۆڤێکی خۆنەویستو گەلدۆست بوو.

پرسیار : بێگومان دوکتۆر شەرەفکەندیتان لە نزیکەوە دیوەو لەگەڵ بەشێک لە ڕوانگەکانی لەمەڕ بابەتە جۆراوجۆرەکان بەتایبەت کێشەی ژنان ئاشنا هەن، دەکرێ لەم پێوەندییەدا بۆمان بدوێن؟

وەڵام : بەداخەوە من زۆر دەگەڵ دوکتور شەرەفکەندی لە نزیکەوە کارم نەکردوەو جگە لەو ماوەیەی کە لە دەفتەری حیزب لە پاریس بووەو ئەو سکرتێری حیزب بوو، بەڵام لەم ماوە کەمەدا دوو نمونەم لێ دی، بۆ من بەس بوو بۆ ئەوەی لە ڕوانگەکانی دوکتور سەعید لەمەڕ کێشەی ژن ئاگادار بم. پێش ناردنی فەتاح وەک بەرپرسی حیزب لە دەرەوەی وڵات، لە لایەن ڕێبەرایەتییەوە بڕیار درابوو کەسانێک ئەو پۆستەیان بدرێتێ کە ڕەبەن بن. لە دانیشتنێک کە لە نێوان من و فەتاح و دوکتور سەعیددا هەبوو، فەرموی: "من تەنیا لەبەر فەتاح نیە کە کادرێکی لێوەشاوەیە، بەڵکو کەژاڵیش کە کادری حیزبەو لە داهاتودا لە دەرەوەی وڵات بۆ کاراترکردنی پێوەندیەکانمان دەگەڵ دنیای دەرەوە پێویستیمان بە ژن دەبێ، هەر بۆیە ئێوەم پێشنیار کردوە.

نمونەی دووهەم ئەوە بوو کە ساڵێک لە هاتنم بۆ ئۆروپا تێپەڕیبوو، حیزبی دێموکرات نۆهەمین کۆنگرەی خۆی بەست، بە پێی ئوسوڵ فەتاح وەک ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی دەبوو بگەڕێتەوە کوردستان، منیش لەگەڵی هاتمەوە، چاوم بە دوکتور سەعید کەوت، لە وەزعی منی پرسی کە زمان فێر بووم یا نا؟ من بە ڕاشکاوی‌و بە گلەیی پێم گوت، کە بە داخەوە زۆر مەجالم نەبوە، فەتاح وەک بەرپرسی دەفتەر نایهەوێ زۆر بڕیار لەسەر هەزینەی خوێندن بۆ کلاسی زمان بدا، کە نەکا قسەی بێتەوە سەرو زەربە لە کەسایەتیی بدرێ، دوکتور سەعید هەر لەوێ بڕیاری دا لەگەڵ گەڕانەوەم دەبێ هەم کات هەمیش ئیمکاناتی ماددی تەرخان بکرێ بۆ ئەوەی کە من بتوانم زمان فێر بم. دیسان دوپاتی کردەوە کە ئەو کارەمان بە قازانجی حیزبەو لە داهاتودا دەتوانین بۆ کاری دیکە لە بوونی ژنێکی وەک کەژاڵ کەڵک وەربگرین. دوکتور سەعید هەر وەک زۆر بەرنامە و گەلاڵەی بۆ وەگەڕخستنی گیانێکی تازە بۆ ئۆرگانەکانی دیکەی حیزبی هەبوو، پرۆژەشی هەبوو بۆ کاراترکردنی کێشەی ژن. شەهید شەرەفکەندی لە بڕیارداندا زۆر قاتع و بەبڕشت بوو، هیچ باکی لەوە نەبوو پشتیوانی لە کەسانێک بکا کە بۆ دوارۆژ بەکەڵکن و بۆ کورد خێر دەدەنەوە، بەتایبەتی ژنان.

پرسیار : ئەدی چ ئاشنایەتییەکتان لەگەڵ شەهید کاک هومایون ئەردەڵان هەبوو؟

وەڵام : من شەهید کاک هومایونم هەر لە کوردستانەوە دەناسی. پێوەندی و هاوڕێیەتیم دەگەڵی هەبوو، کاک هومایون چەند دەورە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب بوو، گەلێک بەرپرسایەتی لەئەستۆ بوە، دوایین بەرپرسایەتیشی هەتا کاتی شەهید بوونی، بەرپرسایەتیی کۆمیتەی حیزبی لە ئاڵمان بوو، کاک هومایون لەگەڵ فەتاحیش ئەوکاتەی لە باشوری کوردستان بوون زۆر نزیک بوون، هەر چەند وا ڕێک نەکەوتوە لە شوێنێکی پێکەوە کار بکەین، بەڵام ئەوەندی دەمناسی، تێکۆشەرێکی بەئیمان و بەوەفا بوو، باوەڕێکی قووڵی بەرێبازی گەلەکەی هەبوو، سادق و دڵپاک بوو، حەیابەخۆ بوو، ئەرکەکانی بەسەداقەتەوە بەڕێوە دەبرد، هەرچەند مرۆڤێکی کەم قسە بوو، بەڵام هەمیشە بزەی لەسەر لێوان بوو، ڕوح سوک بوو، غەل و غەشی نەبوو، پلەی زانیاریی لە سەرێ بوو، تێگەیشت و بوو، بەڵام هیچکات خۆی مەترەح نەدەکرد، هەمیشە بیر لەوە دەکەمەوە کە شەهید هومایون زۆری غەدر لێکرا، چونکە لەگەڵ کەسانێکو لە جێگایەک شەهید بوو کە زۆر بەکەمی باسی دەکرێ‌و ناوی دەهێنرێ، یادی بەخێرو سڵاو لە گیانی پاکی.

پرسیار : خوشکە کەژاڵ! وەکو دەزانن کۆماری ئیسلامی بەپێچەوانەی تێرۆرەکانی پێشوو، لە تێرۆری میکۆنوسدا ڕیسوایی یەکی مێژویی بەنسیب بوو، پاش هاتنەئارای ئەم بڕیارە هەستان بەچی کرد؟

وەڵام : دیارە دەبێ بڵێم پاش چەند ساڵ چاوەڕوانی، کاتێک بڕیارێکی وەک بڕیاری دادگای میکۆنوست گوێ لێ دەبێ، کە لەودا ددان بە حەقانییەت و مەزڵومییەتی گەلێکو لە هەمان کاتدا بە بێتاوانیی خۆشەویستەکەت دادەنرێ، هەست دەکەی بەشێک لەو برینە قورس و گورچکبڕە سارێژ بۆتەوە، هەست بەوە دەکەی ئەو شتانەی تۆ باست کردون و بە دوایدا وێڵی، ڕاستنو خەڵک باوەڕی پێ کردوی، هەست دەکەی کە ویژدانی مرۆڤایەتی هێشتا نەمردوە، گوێیەک هەیە هاواری مەزڵومییەتی تۆ ببیسێ، هەست دەکەی لەم دنیا پڕ لە ساتو سەودایەدا کاسانێک هەن دەنگ بەلێقەوماویت بدەن. بەڵام لە هەمان کاتیشدا، بە خۆم دەگوت: "کەژاڵ! بۆ تۆ چ گۆڕا؟ خۆ خۆشەویستەکەت کە بەردی بناخەی کۆشکی ئاواتەکانتان لەسەر بنەمای ئەوین دامەزراندبوو، قەت ناگەڕێتەوە؟ خۆ بۆ خۆی زیندو نیەو لە بەرانبەرت

دانەنیشتوە كە پێت بڵێ: "دیتت من لە سەر هەق بوم و ئەوان ناهەق؟ تۆ بۆ هەر سەرکۆنەم دەکەی کە ئاگامان لە خۆمان نەبوو، دیتت دوژمنەکەمان دڕندە و هارەو بە بێ سوچ و تاوان ئینسان دەکوژێ؟ داخی گرانم زیندو نیە تا بەبزە هەمیشەیییەکانی سەر لێوی پێم بڵێ کە دەگەڕێتەوە ماڵ و جگەرگۆشەکەی دەگرێتە ئامێزو ئەمجارەیان هەوڵ دەدا کاتێکی زۆرتری بۆ تەرخان کاو دەگەڵی بێ و شاهیدی سەرهەڵدانی بێ.

زۆرجار لە خەومدا فەتاحم دیوە، چاو بە فرمێسک، داوای لێبوردن دەکا، کە لە خەو رادەچڵەکام، خۆزگەم دەخواست خەونەکە راست بایەو بە فەتاحم گوتبایە: "فەتاح شانازیت پێوە دەکەم، نیگەرانی زاگرۆس مەبە، ئێستا باڵای کردوە و پێگەیشتوە و لەخەم رەخساوە، پێی بڵێم من هەر ئەو کەسەم کە لە نوسراوە هەست بزوێنەکانتدا باسی دەکەی و هیوات پێم بێ، پێی بڵێم کە خۆشم ویستوە و خۆشم دەوێ، هەتا مردن.

پرسیار : ئیستا بارودۆخی ژیانی ئێوە پاش تێپەڕبوونی پازدە ساڵ لە کارەساتی تێرۆری شەهیدانی میکۆنوس چۆنە؟

وەڵام : بەدوای شەهیدبونی فەتاح، گۆڕانێکی بنەڕەتی لە ژیانمدا پێک هات، وەکو هەر کەسێکی تاراوگەنشین، شتی ناخۆشی زۆرم هاتە سەرڕێ.

دوای چوار ساڵ بەسەر ئەم کارەساتە دا بڕیارمدا ژیانێکی نوێ دەست پێ بکەمەوە، هەر بۆیە لەگەڵ هاوڕێیەکی خۆشەویست، ئەحمەد شێربەگی ژیانی هاوبەشمان پێک هێنا، ئێستا لە وڵاتی سویس دەژیم، بەرهەمی ژیانی هاوبەشی ئەمجارەم کیژێکی خنجیلانەی سێ ساڵانەیە کە گۆڕانێکی قووڵی لە ژیانماندا پێک هێناوە. لە باری ژیانی سیاسییەوە بەستراوە بە هیچ رێکخراوە یەک نیم، حیزبم خۆش دەوێ و شانازی دەکەم کە رۆژێک لە رۆژان ئەندامی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوم و شانازی بە رابردوم دەکەم، بەڵام دەگەڵی ناژیم. لە هەمان کاتدا ئەگەر خزمەتێکم لە پێناوی بەرژەوەندیی گەلی کورد لە دەست بێ، کۆتایی ناکەم. لە ئاستی ژیانی کۆمەڵایەتییەوە، وەکو هەمو تاراوگەنشینێک هەوڵم داوە خۆم لەگەڵ هەلومەرجی ئەم وڵاتە بگونجێنم، منیش بە نۆرەی خۆم وەکو بەشێکی چوکە لەو کۆمەڵە لە هەل کەڵکم وەرگرت، بەگوێرەی توانام خوێندنم لە رشتەی کاروباری کۆمەڵایەتیدا تەواو کردو ئیستا وەک چاوەدێری کاروباری کۆمەڵایەتی لە یەکێک لە نەخۆشخانەکانی شاری ژنێڤ خەریکی کارم.

پرسیار : دوایین روانین و قسەکانت بۆ خوێنەرانی رۆژنامەی "کوردستان"و بنەماڵەی شەهیدان؟

وەڵام : بە سوپاس لە ئێوەو سوپاس بۆ خوێنەرانی رۆژنامەی "کوردستان". سڵاو و رێزی بێپایانم دەنێرم بۆ بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدان، لە بەرانبەر روحی پاکی شەهیدانی لە خوێندا شەڵاڵی کوردستاندا کڕنۆش دەبەم، ئۆمێد دەخوازم داری رەنج و خەباتی گەلی کۆڵنەدەری کورد بێتە بەر. ئەمرۆ کوردستان و ناوچەی رۆژهەڵات کە گەلی کوردیش یەکێک لە فاکتۆرەکانە، بە قۆناخێکی هەستیاردا تێپەڕ دەبێ، رێژیمی تێروریستپەروەری کۆماری ئیسلامیی ئێران، لەگەڵ تورەیی و بێزاریی بیروڕای گشتیی جیهانی بەرەورو بوە، ئەو رێژیمە هیچکات لەگەڵ قەیرانێکی ئەوتۆ مەترسیدارو جیدی بەرەورو نەبوە، هەموو گەلانی ئێران ئێستا بوونەتە ئۆپۆزیسیۆن، هەموو چین و توێژێکی ئەم کۆمەڵە لەو رێژیمە بێزارە، ئەم نیزامە گەندەڵە هیچ چارەیەکی نەماوە جگە لەوەی مل بۆ ویست و داخوازیی گەلانی ئێران کەچ بکاو خۆی گۆڕون کا، من گەشبینم و ئاسۆی کورد روناک دەبینم بە مەرجێک ئەمرۆ بەرەیەک لە هەمو هێزو لایەن و کەسایەتییە سیاسییەکانی کورد پێک بێ، سبەینێ درەنگە.

کوردستان میدیا

وتووێژی تایبەتیی "کوردستان" لەگەڵ بەرێز ئەحمەد شێربەگی

. کاک ئەحمەد شێربەگیی خۆشەویست، سوپاس کە لە بیرەوەریی کارەساتی تێرۆری دوکتۆر شەرەفکەندی و هاوڕێکانیدا، ئیزنتان دا ئەم وتووێژەتان بۆ رۆژنامەی "کوردستان" لەگەڵ ساز بکەین.

. . منیش سوپاسی ئێوە دەکەم بۆ ئەو دەرفەتەی بۆتان رەخساندم بۆ ئەوەی لە پازدەهەمین ساڵوەگەڕی شەهیدبوونی سەرکردەی ماندویی نەناس، رێبەری هەمیشە زیندو، دوکتور سادق شەرەفکەندی کە لە نێو کۆڕی هاوڕێیانیدا بە کاک سەعید ناسرابوو، چەند لاپەڕەیەک لە خەباتو تێکۆشانی ئەو سەرکردە شۆڕشگێڕە هەڵدەمەوە، بێگومان ئەمەی لێرەدا دەگوترێ گۆشە نیگایەکی زۆر بچوکە لە ژیان و تێکۆشانی ئەم نەمرە.

پرسیار : کاک ئەحمەد! ٢٦ی خەرمانانی ئەمساڵ ١٥ ساڵ بەسەر تێرۆری دوکتۆر شەرەفکەندی، رێبەری لێوەشاوەی حیزبی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران و هاوڕێکانیدا تێپەڕ دەبێ، ئەم بیرەوەرییە بۆ ئێوە وەبیرهێنەرەوەی چیە؟

وەڵام : ٢٦ی خەرمانانی ساڵی ١٣٧١ی هەتاوی رۆژی یادکردنەوەی کارەساتێکی تاڵ و گورچکبڕە کە گەلی کورد توشی هات، رۆژی کولانەوەو سەرهەڵدانەوەی برینێکی قووڵە کە تازە قتماخەی گرتبوو دەهات سارێژ بێتەوە، هێشتا دایکی نیشتمان و گەلی کورد لە ژێر زامی پڕ لە ئێش و ژانی مەلی لە خوێندا شەڵاڵی ئاشتی، رێبەری زانا دوکتور قاسملووی نەمر پشتی راست نەکردبۆوە کە، دیسان رەشەبای زریانی نامۆ هەڵیکردو مۆمی تەمەنی ژیانی مەلێکی دیکەی ئاسمانی خەباتی ئازادیخوازانەی کوردستانی کوژاندەوە، دیسان داوەڵی شەو لە بۆسەی پڕ لە قینو بوغزدا کەمینی نایەوەو گیانی لە رێبەرێکی دیکەی کورد ئەستاندو، دەگەڵ پۆلێک هەڵۆی سوری کوردستان، خوێنیان تێکەڵ بەیەک بوو، کەسانێک بوونە قوربانی کە تەنیا تاوانیان وەدیهێنانی خێرو خۆشی بۆ کورد بوو، ئەم رۆژە ناخۆشترین و تاڵترین رۆژە کە تا ئێستا لە دەفتەری بیرەوەریی ژیانمدا تۆمار کراوە، غەدرێکی ئێجگار گەورەیە کە لەم رۆژەدا دەرحەق بە کوردی بێبەش کراوە، بە راشکاوی دەتوانم بڵێم، برینی ئەمجارەمان زۆر لە برینی شەهیدبوونی دوکتور قاسملوو قووڵترو بەژانترو دڵتەزێنتر بوو، ئەوکاتەی رێبەری زاناو دانا، دوکتور قاسملووی مەزن دڵە گەورەکەی لە لێدان کەوت، دوکتور سەعید بە لێوەشاوەییەکی کەم وێنە بە هاوکاری و هاوفکریی هەموو کادر و پێشمەرگەکان توانی حیزب بەرە و ئەو ئاقارە بەرێ کە دوکتور قاسملوو رێبەریی دەکرد، بە شاهیدی دۆست و دوژمن، کاتێک کاک سەعید پێی نایە جێ پێی مامۆستاکەی، هەستت دەکرد دوکتور قاسملوو لە هەمو جێیەکی ئەم حیزبەدا حزوری هەیە، راستە جەستەی لە گۆڕستانی پێرلاشێز بوو، بەڵام ئەوە رۆح و ویژدانی دوکتور قاسملوو بوو کە هەمو رۆژێ لە کەل دەهاتە دەرێ و لە کەل ئاوا دەبوو.

پرسیار : ئێوە وەکو دەنگی دلێری "رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران" ساڵانێکی زۆر لە بازنەی بەرپرسایەتیی راستەوخۆی دوکتۆردا کارتان کردوە، لەم بارەوە دەتوانن بپەیڤن؟

وەڵام : دوو رۆژ بوو "رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران" دەستی بە وەشانی بەرنامەکانی خۆی کردبوو، واتە ٢٩ی جۆزەردانی ساڵی ١٣٥٩ی هەتاوی، شاری مەهابادم بەرە و شاخ بەجێ هێشت، ئەوکات رێبەرایەتیی حیزب بنکەی لە دۆڵی "قەڵاتی ئەسنان"ی ناوچەی مەنگوڕانی مەهاباد بوو، من پێشتر لە چاپەمەنیی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب لە شاری مەهاباد کارم دەکرد، چاپەمەنی گواسترابۆوە شاخ، منیش پەیوەستی هاوڕێیانم لە شاخ بووم، من تا ئەوکاتی کاک سەعیدم لە نزیکەوە نەدەناسیو بە قسە نەم دیبوو، تەنیا ئەوەندەم دەزانی کە برای بچوکی ئەدیب و شاعیری نەمر مامۆستا "هەژار"ی موکریانی یە، پیاوێکی مام نێونجیی رەزا شیرینی رۆح سوکم هاتە بەرچاو، تۆپەڵە ریشێکی ماش و برنجیی دانابوو، هەتا خودا حەز دەکا سیمای مرۆڤێکی شۆڕشگێڕانەی تێدا بەدی دەکرا، هەر لە یەکەم نیگادا هەستت دەکرد ساڵانێکی درێژە دەیناسی، نامۆییت لێ نەدەکرد، هەر ئەو رۆژە لە لایەن کۆمیتەی ناوەندییەوە پێشنیاری کار لە "دەنگی کوردستانم" پێکرا، بۆ بەیانی، رۆژی ٣٠ی جۆزەردان دەستم بەکار کرد، یەکەم رۆژی کارکردنم لە رادیۆدا لە هەڵکەندنی شاخ بە دەستی بەتاڵ پێ دژوارتر بوو، هیچ ئەزموونێکم نەبوو، سامی میکرۆفۆن گرتبومی، باوەڕبڕاو ببووم، لە خوێندنەوەو ئەداکردنی رستەکاندا زۆر کلۆڵ و دەستەوەستان بووم، زۆر بە راشکاوی رامگەیاند ئەمە کاری من نیە و لە توانامدا نیە، بەڵام هاوکاریی سەخاوەتمەندانە و بێدریغیانەی کاک سەعیدو کاک تەهاو تەنانەت مامۆستای

ئەمر دوکتور قاسملوو بوو بە هۆی ئەوە باوەڕ بەخۆم بێنم، لە ڕێنوێنییەکانیان کەڵک وەربگرمو بەسەر دێوەزمەی میکرۆفۆندا زاڵ بم، کاک سەعید هیچکات لێم غافڵ نەبوو، کاتێک گوێی لە بەرنامەکانی ڕادیۆ ڕادەگرت، نە تەنیا هەڵەکانی من بەڵکو هەمو وێژەرەکانی دیکەشی ڕاست دەکردەوە، زۆر جاری وا هاتۆتە پێشێ کە وەک کەلاسی دەرس شێوەی بەیان و ئەداکردنی وشەکانی پێدەگوتینەوە، بەڕاستیش لێی شارەزا بوو. کاک سەعید لە کاری ڕادیۆ دا بەتایبەتی زۆر وەسواس بوو، هەمو هەوڵی ئەوە بوو ئاوێنەیەکی باڵانوێنی ڕاستی بێ، ڕادیۆ بۆ کاک سەعید زۆر خۆشەویست بوو، بۆیە بەدڵ بۆ سەرکەوتنی ڕۆژ لە گەڵ ڕۆژ زیاتری تێدەکۆشا، ڕادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران، بە ژمارەیەکی زۆر کەم کادری فیداکارو لە خۆبوردو و ماندویی نەناس هەڵدەسوڕا، دەتوانم بە ڕاشکاوی بڵێم کە کاک سەعید دەورێکی گەورەی چ لە باری نێوەرۆکی بەرنامەکانی و چ لە باری تێکنیکی و فەننی یەوە لە سەرکەوتنی "دەنگی کوردستان"دا هەبوو، جێی سەرسوڕمان بوو ئەو ئینسانە ئەو هەموە هێزو توانایە لە کوێڕا دێنێ؟، کاتێک کاک سەعیدت دەدی ئاوا خۆی ماندو دەکا، پێت شەرم بوو خۆت لە کار بدزییەوە.

پرسیار : دوکتۆر شەرەفکەندی جیا لە بەرپرس بۆ ئێوە چ بوو؟

وەڵام : کاک سەعید لە کاری ڕۆژانەی ڕادیۆ دا وەکو بەرپرسی یەکەم ئەرکی حیزبیو دوستایەتیی تێکەڵ بە یەک نەدەکرد، لە سەر ئەرکی حیزبی چاوپۆشی لە نوری چاوی نەدەکرد، دەسەر کەسەوە نەدەچوو، بەرگو مەقام بۆ ئەو گرینگ نەبوو، لە کاری حیزبی دا بەرپرس، بەڵام لە دەرەوەی کاری ڕادیۆ هاوڕیو موخلیس بوو، ئەرکی حیزبی لە جێگای خۆی و دوستایەتیش لە جێگای خۆی، دەگەڵ ئەوەی کە دۆستی نزیکی بووم جاری وا هاتۆتە پێشێ کە لەسەر ئەرکی حیزبی لێک هەڵبەزینەوەو ڕەخنەی توند لە یەکتری بگرین، هێندێک جار وا کەوتومە بەر شاڵاوو وای هەڵپێچاوم کە با بە دەواری شڕ نەکردبێ، بەڵام لە ژیانی شەخسیدا ئەوەندە لێک نزیک بووین کە تەنانەت لە نهێنییەکانی ژیانی بنەماڵەیی ئاگادار بووین، کاک سەعید باوەڕێکی قووڵی بە دۆستایەتی هەبوو، لە دۆستایەتیدا زۆر بێ غەل و غەش بوو، ئەوەندەی لە کاری حیزبیدا ئیدامەکارو بەبڕشت بوو، لەمە زیاتریش لە دۆستایەتیدا خۆمانی، نزیک و مەجلیسخۆش بوو، بە تەنگ چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانی ژیانمانەوە بوو، بۆیە دەتوانم بڵێم کاک سەعید جگە لەوەی بەرپرسم بوو، سکرتێرم بوو، مامۆستام بوو، دۆستم بوو، برام بوو، هێزو توانام بوو، هومێدم بوو، هاندەری شۆڕشگێڕیم بوو، ڕچەشکێنم بوو.

پرسیار : کاتی بیستنی هەواڵەکە چ هەستێک دایگرتیو چت کرد؟

وەڵام : بەیانیی ڕۆژی ٢٧ی خەرمانانی ساڵی ١٣٧١ی هەتاوی بوو، ئەم ڕۆژەش وەکو هەمو ڕۆژەکانی دیکە خۆم بۆ کاری ڕادیۆ ئامادە دەکرد، بە تەنیا لە ژوری کاری ڕادیۆ بووم، چاوەڕوانی هاتنی هاوڕێیانی دیکەم دەکرد، هەستم بە دڵەڕاوکێیەک دەکرد، بەڵام نەمدەزانی هۆکارەکەی چییە، پەنام بردە بەر دیوانی شێعری شێرکۆ بێکەس، قەسیدەی "داستانی هەڵۆی سور"م هەڵداوەو بەدەنگی بەرز دەمخوێندەوە، نوقمی بەسەرهاتەکە بووم، چووبوومە نێو قووڵایی ئەو پانۆرامایەی کە شاعیر وەسفی کرد بوو: "ئەی تفەگەکەی موعینی/ تەنها ئەو وەختە ببورە/ بڵێ پیاوکوژان/ گەر توانییان جارێکیتر/ "موعینیت" بۆ بهێننەوە/ بتکاتە شان"، لە پڕێکا کاک تەها خۆی بەژوردا کرد، لە ڕەنگی بزرکاوی، سامێکی سەیر دایگرتم، موچڕکێک بە هەموو لەشمدا هات، کاک تەها بە دەنگێکی کپکراو و پەشۆکاو گوتی: "ئەحمەد ماڵمان وێران بوو، کاک سەعیدیان تیرۆر کردوە"، هێشتا وتەی کاک تەها تەواو نەببوو کە زریکەی گابۆری خەجیجم بەرگوێ کەوت، حەپەسابووم، نەمدەتوانی باوەڕ بکەم، هەستم دەکرد خەونە، نابێ ڕاست بێ، "بە دڵدارانی شەم بڵێن/ حەریقێ بەربۆتە دڵم/ هەر کە ئەدوێم/ ئەبێ بە وەرزی ژیلەمۆو پشکۆ بارین/ بە دڵدارانی شەم بڵێن/ لە بەر بۆنو بۆکروزی جەرگی منە/ باخان چاویان پڕ دەبێ لە ئاوو ژان/ هەمو وەکو دایکم ئەگرین...".

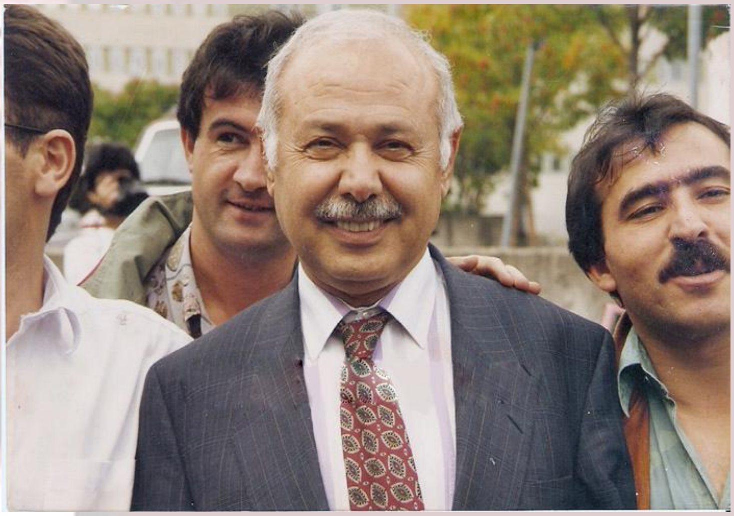

بوغز گەرومی گرتبوو، فرمێسک لە چاومدا قەتیس مابوو، چاوم ڕێشکەو پێشکەی دەکردو وشەکانی داستانی هەڵۆی سوور تێکەڵ بە یەک دەبوون، نەمدەزانی لە کوێی زەمان ڕاوەستاوم، بیرم بە خێرایی هەمو ئەم کاتو ئەو سەحنانەی دەخستە بەرچاو کە کاک سەعید سەری بە ژوری ڕادیۆدا دەکرد، تووڕەبوونەکانی، پێکەنینەکانی، دڵپاکییەکەی، سەداقەتەکەی، دوایین جار کە لە لامان بوو، وای چ ساتەوەختێکی ناخۆش و جەرگبڕو دڵتەزێن بوو، کێ بڕوای دەکرد ئیتر کاک سەعید نابینینەوە؟! ئەمە سەفەری ئاخری دەبێتو قەت ناگەڕێتەوە، کوڕی هاوڕێیانی؟ لە دوره وڵاتی و لە هەندەران گۆڕغەریب دەبێ و لە تەنیشت مامۆستاکەی، دوکتۆر قاسملوو ئارام دەگرێ و بەڵێنییەکەی خۆی بەجێ دەگەیەنێ؟ "یان سەردەکەوین، یان شەهید دەبین و لە ئامێزت دەگرین".

ئەو ڕۆژەی ڕێبەری زانا دوکتور قاسملوو شەهید بوو، هەواڵە گورچکبڕو دڵتەزێنەکەم لە دەنگی کوردستانەوە خوێندەوە، سیمای کاک سەعیدم لەبەرچاو لانەدەچوو، هەمیشە ئەو ڕۆژە ڕەشەم لەبەر چاو بوو کە وەکو کوندە پەپوو هەواڵی مەرگی کاک سەعیدیش بڵاو کەمەوە، چارم نەبوو، دەبوو ئەم هەواڵە جەرگبڕە، بە خوێنی دڵم بە کۆمەڵانی کۆست کەوتوی کوردستان ڕابگەیەنم و پێیان بڵێم جارێکی دیش کۆستیان کەوت، هەر ئەوەندە شێت نابی و دڵت ناتەقێ. تاڵترین، جەرگبڕترین، دڵتەزێنترین، ناخۆشترین بەیاننامەی دەفتەری سیاسی بوو کە بۆ دووهەمین جار کەوتبوە سەرشانم، بەڵام وەکو ئێرنێست هیمینگۆی، نوسەری بەناوبانگی ئەمریکایی دەڵێ: "ئادەمیزاد قەت بۆ ئەوە نەخوڵقاوە ببەزێ! لەوانەیە مرۆڤ تێک بشکێندرێ، بەڵام هەرگیز نابەزێندرێ".

پرسیار : دوکتور سەعید چ شوێنەوارێکی لە سەر بیرو ژیانی تایبەتیی جەنابت هەبوە؟

وەڵام : یەکەم شت کە لە کاک سەعید فێر بووم، باوەڕبەخۆبوون بوو، دەیفەرمو: "باوەڕ بە خۆبوون دەستەبەری سەرکەوتنە، تا باوەڕت بە فەلسەفەی وجوودیی خۆت نەبێ مەحاڵە لە تەنگژەو تاڵیی ژیان ڕزگارت بێ و بەسەر نەهاتییەکاندا زاڵ بی، دووهەم شت کە هەمیشە پەیڕەوی لێ دەکرد: "پرنسیپو ئەخلاقی شۆڕشگێڕانەی بوو، هەر قسەیەکی لە زاری دەهاتە دەرێ، هەر کردەوەیەکی ئەنجامی دەدا شۆڕشگێڕیی پێوە دیار بوو."

یەکێکی دیکە لە تایبەتمەندییەکانی کاک سەعید ئەوە بوو کە نانی بە کەس بەقەرز نەدەدا، قسە لە ڕووبوو، لەگەڵ کەس تەعاروفی نەبوو، ڕەخنەی دەگرت، پێشنیاریشی پێبوو، قسەو کردەوەی یەکی دەگرتەوە، نەمبیست و نەمدی قسەیەک بکاو عەمەلی پێ نەکا، چاوچنۆک نەبوو، سادە دەژیا، بێ فیز بوو، سەداقەت لە هەمو کردارێکی دابوو، پێی لە سەر عەرز بوو، لە خەیاڵدا نەدەژیا، شانازیی بەوەی دەکرد کوردە، نەخۆی وەک کورد بە کەم دەگرت و نە زیاتر. زۆرجار لە بۆنەکانی حیزبی دا دەیگوت: "منی کورد بۆ دەبێ شەرم لە خۆم بکەم لە کاتێکدا کوردستان تەنیا سەنگەرێکە کە لە دژی سەرەڕۆترین ڕێژیمەکانی سەردەم ڕاوەستاوە، بەربەرەکانێ دەکا، خوێن دەدا، قوربانی دەدا و ماڵی کاول دەبێ.

شەهامەتی کاک سەعید لەمەدا بوو کە پێی لە هەڵەی خۆی دەنا، زۆر بە ڕاشکاوی دەستنیشانی دەکردو ڕەخنەی لە خۆی دەگرت، کاک سەعید قەت لە چوارچێوەی تەسکی بیرکورتیدا خۆی قەتیس نەدەهێشتەوە، باوەڕێکی قووڵ و بنەڕەتیی بە دوارۆژی ڕووناک و پرشنگدار بە گەلەکەی هەبوو، زۆر بەرنامە و گەڵاڵەی ڕوون و گونجاو و پێشکەوتوانەی بۆ بەرەکانی داهاتو لە مێشکدا بوو.

لە کاتی تەنگانەو لە ناخۆشترین هەلومەرجدا کاک سەعیدم ناهومێد و دەستەوەستان نەهاتە بەرچاو، ئەوکاتەی ڕێبەری بلیمەت مامۆستای زانا دوکتور قاسملوو سینگە پاکەکەی بوو بە قەڵغانی گوللەو دڵی لە ترپە وەستا، کاک سەعید کە دەیزانی چ بەرپرسایەتییەکی قورسی کەوتۆتە سەرشان، بێ ئەوەی دڵی دوژمن بە ناخۆشیی گەلەکەی خۆش بکا، زۆر لێبڕاوانەو شۆڕشگێڕانە لە پەیامێکی کورتی بێسیمیدا کە بۆ هێزەکانی پێشمەرگەی کوردستانی نارد، نوسی: "دوکتور عەبدولڕەحمانی قاسملوو، سکرتێری حیزبەکەمان چوە نێو کاروانی شەهیدانی کوردستانەوە، خەبات درێژەی هەیە". کاک سەعید فێری کردم کە

خۆم بناسم، لەسەر پێی خۆم بم، کوردستان و کوردم خوش بوێ.

پرسیار : تایبەتمەندیی بەرچاوی دوکتۆر سەعید لە بەڕێوەبردنی رادیۆدا، لە روانگەی بەڕێزتانەوە چیە؟

وەڵام : لە ماوەی ١٤ ساڵ و ٢ مانگ و ٢٣ رۆژ کە شەرەفی خزمەتکردنم لە رادیۆ "دەنگی کوردستانی ئێران"دا هەبوو، نزیک بە ١١ساڵ و چەند مانگ کاک سەعید بەرپرسی راستەوخۆی "دەنگی کوردستان"و رۆژنامەی "کوردستان" بوو، کاک سەعید بایەخێکی زۆری دەدا بە پێگەیاندن و بارهێنان، هەمو ئەوانەی چ لە بەشی "دەنگی کوردستان"و چ لە بەشی رۆژنامەی "کوردستان"دا کاریان لەگەڵدا کردوە، شاهیدی بۆ ئەوە دەدەن کە چ مامۆستایەکی نیازپاک و دڵاوا بوو، چەندە بەتەنگ ئەوەوە بوو ئەو کەسەی کاری دەگەڵ دەکا بە ئازادی و بە ئارەزووی خۆی بنوسێ، هاندەرت بوو، دەستی ئاواڵە هێشتبوویەوە بۆ دەربڕینی ئیدەکانت، نوسینی کەسی بەلاوە سوک نەبوو، کەسی لە نووسین دڵسارد نەدەکردەوە، بەسەخاوەتەوە چاوی بە نووسینەکەیدا دەگێڕا، هەڵەکانی دەستنیشان دەکرد، راست و رەوانی دەکرد، ئینجا بۆی شی دەکردەوە، هانی زیاتری دەدا بنوسێ، لە نوسین باکی نەبێ، شەهیدی نەمر دەیگوت: "ئەو کەسە هەڵە ناکا کە کار ناکا، کەسێک کار بکا هەڵەش دەکا، بەڵام مەرج ئەوەیە لە رەوتی کاردا هەڵەکان راست بکاتەوە، هەر بۆیە نوسین بۆ کاک سەعید جێگایەکی تایبەتیی هەبوو، ئەو ئازادیی گەلی کوردی لە نوکی قەڵەمدا بەدی دەکرد، هەمو هەوڵی ئەوە بوو نوسەر پێ بگەیەنێ، ووسەرێک کە دەرمانی دەردی گرانی گەلەکەی ببینێتەوە. کاک سەعید پەنجەرەی روناکیی گەلەکەی دیتبۆوە، دەیزانی کورد تەنیا بۆ داکۆکیی لە مانو مەوجودییەتی خۆی پەنای بردۆتە بەر چەک، کورد لە شەڕ بێزارە، هەمو رەنج و ئازارو چارە رەشییەک کە بەسەری هاتوە لە شەڕەوە سەرچاوەی گرتوە، بۆ کاک سەعید ئەمە روون و ئاشکرا بوو، ئەوەی ئەمڕۆ کورد زیاتر پێویستێتی و هەستی پێ دەکا خوێندنە، تەیارکردنی مێشکێتی بە نوری زانست. کاک سەعید لە کاری رادیۆو رۆژنامەی "کوردستان"دا زۆر وەسواس بوو، وردبینی و دیقەتێکی زۆری لە خۆی نیشان دەدا، هەمو تێکۆشانی ئەوە بوو کە هەڵەیەک لە پەخشی بەرنامەکانی رادیۆ دا روو نەدا کە لەسەر حیزب ببێتە ماڵ، لە راستبێژی و پرستیژدان بە دەنگی کوردستانی ئێراندا دەورێکی کارای هەبوو، مودیرێکی شیاو بوو، دەیزانی چ دەکاو چیی دەوێ، دەگەڵ ئەوەی دەنگی کوردستانی بە وتارەکانی دەوڵەمەند دەکرد، هەمو ئەو نوسراوانەی کە بۆ بڵاوکردنەوە ئامادە دەکران چاوی پێدا دەگێڕان، چ لە باری زمانەوانی و چ لە باری رامیارییەوە هەڵەکانی راست دەکردنەوە. گوێی لێ ڕادەگرتی رێزی ئیدەکانتی دەگرت، ئەگەرچی هاوڕات نەبایە، فەزایەکی دۆستانە و پڕ لە برایەتی لە شوێنی کار پێک دەهێنا، بە قسەی خۆشو نوکتەی جوان تەمی خەمی لە دڵان دەتاراند. هیچکات هەستت بە ماندویەتی نەدەکرد، بە بوونی کاک سەعید زیاتر شەوقی کارکردنت تێدا بەهێز دەبوو، بە دڵگەرمییەوە ئەرکە پێ ئەسپێردراوەکانت رادەپەڕاند.

پرسیار : دەتوانن هێندێک بیرەوەریی خۆتان لەگەڵ دوکتۆر شەرەفکەندی بۆ خوێنەرانی بەڕێزی "کوردستان" باس بفەرمون؟

وەڵام : لە ماوەی ئەو ١٣ساڵ و چەند مانگەی کە شانازیی ئەوەم هەبوو هاوڕێ و هاوکاری کاک سەعید بم، گەلێک بیرەوەریی تاڵ و شیرن هەن.

بەڕاستی تێدا ماوم باسی کامیان بکەم، گێڕانەوەی هەر چرکەساتێکی ئەم ماوەیە بۆخۆی چیرۆکێکی درێژە کە لە حەوسەلەی ئەم ئاخافتنەدا بەدەرە، باسی جوامێری بکەم؟ باسی مرۆڤدۆستی بکەم؟ باسی ئازایەتی بکەم، باسی چاونەترسی و بوێری بکەم؟ یان باسی خاکی بوون، بێڕیاییو بێ فیزی بکەم؟ یەکێک لەم بیرەوەرییانە کە شوێنێکی ئێجگار قووڵی لەسەر مێشک و هەستم داناو دەتوانم بڵێم بوو بە پێوانەیەک بۆ هەڵسەنگاندنی تایبەتمەندییەکانی رێبەرێک لە کاتی نەهامەتی لە رۆژە سەختەکاندا، دەگەڕێتەوە بۆ ٢١ ساڵ لەمەوپێش، واتە بۆ ٢٥ی گەلاوێژی ساڵی ١٣٦٥ی هەتاوی، ئەو کاتەی بنکەی دەفتەری سیاسی لە گوندی کاولکراوی "گەورەدێ" پێم وایە "گاورەدێ" راست بێ، لە ناوچەی شینکایەتیی کوردستانی باشور بوو، ئەو رۆژە رێورەسمی ئاهەنگی ٢٥ی گەلاوێژ ساڵڤەگەڕی دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە شکۆیەکی تەواوەوە بەڕێوەچوو، هێزەکانی پێشمەرگەی شەهید "ئەفشین"و شەهید "ئاوارە" لە دوو عەمەلیاتی جیاجیا دا مزگێنی دوو سەرکەوتنی گەورەیان لە دژی هێزە مۆڵدراوەکانی کۆماری ئیسلامی لە کوردستان، لە رێگای دەنگی کوردستانی ئێرانەوە دایە کۆمەڵانی هەراوی خەڵکی حیزب خۆشەویستی کوردستان.

هەموو لایەک سەرمەستی رێزگرتن لەو جێژنە مێژوییەو گوێگری ئەو حەماسە خوڵقاندنەی هێزی پێشمەرگە بوون، رۆژێکی خۆش و پڕ لە شادیان بردبوە سەر، شەو باڵی رەشی بەسەر وڵاتدا کێشابوو، هاوڕێیانی حیزبی بۆ دەستپێکردنەوەی رۆژێکی نوێ لە کارو تێکۆشانیان وچانیان گرتبوو لە خەوی گراندا بوون، شەو لە نیوەی تێپەڕیبوو، ئەستێرە دەدرەوشانەوە، مانگ لە تاقی ئاسمان بوو، چرکەی زەمان بە هێوری لە تێپەڕیندا بوو، کاتژمێر یەک و حەڤدە خولەک "١:١٧ دوای نیوەشەو بوو، لە پڕێکی بوو بە گرمەهەور، دنیا بوو بە ئاور، رەهێڵەبارانی ئاگرو ئاسن بنکەو بارەگاکانی دەفتەری سیاسیی دەپێکا، لە خولەکێکدا سەدان گوللە تۆپ و خۆمپارە و موشەکی کاتیۆشا شێتانە دەهاتنە خوارێ، کۆماری ئیسلامی لەم ئاوربارانەیدا تەنانەت لە چەکی شیمیایی کەڵکی وەرگرت، مەبەستێکی گڵاوی تاقیب دەکرد، تەمای قڕکردنی هەبوو، دەیهەویست زەبرێکی کاریگەرو قەرەبوونەکراو لە حیزب بوەشێنێ، نەقش و رۆڵی شۆڕشگێڕانەی کاک سەعید لەم کاتە حاستەم و چارەنوسسازەدا دەرکەوت، لەم جەهەنمەدا کە دنیا ببوە ئاورو دارو بەرد دەسووتا، بۆنی باروت و سوتانی دارو دەوەن هەموو لایەکی داگرتبوو، لە ژێر رەهێڵەی ئەم ئاورو ئاسنەدا کە کەس بە هیوای بەیانێکی گەش و روناک نەبوو، پەناگا بە پەناگا دەگەڕاو رێنوێنیی پێویستیی لەمەڕ پوچەڵکردنەوەی ئەو پیلانە گڵاوەی کۆماری ئیسلامی دەدا، لەمەڕ ئەوەی لە کاریگەری و شوێنەوارەکانی نالەباری چەکی شیمیایی کەم بکاتەوە، وجوودی کاک سەعید لەم کاتەدا وەکو شورەیەکی پۆڵایین وابوو کە لە پەنای ویدا خۆت لە ئاگری دوژمن بپارێزی، وەکو کێوی ژیلوان قایم راوەستابوو بەسەخاوەتەوە سینگی کردبوە مەتاڵ، بوونی ئارامیشی پێ دەبەخشین، هیوات بە ئاسۆی سەرکەوتن و دوارۆژێکی روون و گەشە دار زیاتر دەبوو، کاک سەعید بێگومان وەک هەمو ئینسانەکان ترسی لە دەروندا بوو، بەڵام لە کاتی ئاوادا بێ ئەوەی خۆی بدۆڕێنێ، بێ ئەوەی ورە بەردا، بەسەر ترسدا زاڵ دەبووو دەیزانی چۆن هەڵسوکەوتی دەگەڵدا بکا، شاهیدم هەمو ئەوانەن کە ئەو شەوەی کاک سەعیدیان دیتبوو.

ئەمە نموونەیەکی بچوک و مشتێک بوو لە خەروارێک، ئەگینا دوژمن هەر بەوەندە رانەوەستاوە و سەدان پیلانی دیکەی بۆ زەربە لێدان لە جوڵانەوە گێڕاوەو لە زۆریاندا کاک سەعید بە ئازایەتی و چاونەترسانە بەرپەرچی پیلانەکانی داوەتەوە.

پرسیار : دوا وتەتان بۆ کارگێڕانی "کوردستان"و بەڕێوەبەرانی ئێستای "رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران".

وەڵام : بێگومان مێدیا رۆڵێکی گرینگ و دیار لە وشیارکردنەوەی کۆمەڵدا دەگێڕێ، کاریگەرترین کەرەسەیە کە جەرەیانێک بۆ بەرەوپێشبردنی ئامانجی خۆی کەڵکی لێ وەردەگرێ، لە هەلومەرجی ئێستادا کە شنەبای ئازادی و گۆڕانکاریی دێموکراسی و پرۆژەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاستی گەورە، دەستی پێکردوە زۆر بەرچاو و بنەڕەتی لە ناوچەدا روی داوە، کورد دەرفەتێکی زێڕینی بۆ هاتۆتە پێش کە لەم هەلە بە قازانجی خۆی کەڵک وەربگرێ. مێدیای کوردی بە گشتی و، بەتایبەتی رۆژنامەی "کوردستان"و "دەنگی کوردستانی ئێران" دەبێ جاڕی یەکیەتی و برایەتی بدەن و لە وشیارکردنەوەی رۆحی نەتەوەییدا ئەرکی خۆیان بە شێوەیەکی مۆدێرن کە لەگەڵ سەردەمی ئێستا بگونجێ، بگێڕن، ئێستا کورد بە قۆناخێکی هەستیاردا گوزەر دەکا، لە هەمو کاتێک زیاتر پێویستی بە یەکیەتیی ریزەکانی خۆیەتی، بوونی بەرە یان هەر ئیتفاقێک لە نێوان هێزو رێکخراو کەسایەتییەکانی نێو گۆرەپانی خەباتی رزگاریخوازی گەلی کورد پێویستییەکی مێژویی یە، ئەمە رەساڵەتێکە کە مێژو خستویەتیە سەرشانیان، تەنیا پتەوترکردنی ریزەکانە کە گەلی کوردمان بەرەو ترۆپکی سەرکەوتن رێنوێنی دەکا، سەرکەوتن بۆ هەموو لایەکی دەخوازم و ماندونەبوونیان پێ دەڵێم.

کوردستان میدیا

دادگای میکۆنوس و لە قاودانی نهێنییەکانی دەزگای تیرۆری رێژیمی ئێران

لە یادی پازدە ساڵەی شەهید کرانی د.سادق شەرەفکەندی

فواد خاکی بەیگی

لە رێبەندانی ١٣٧٥ی هەتاویدا گەلانی ئێران کۆتاییان بە دەسەڵاتی نەگریسی پاشایەتی لە ئێران هێنا. دەسەڵاتێک کە بۆ تەنیا چرکەساتێک بایەخی بۆ بەها مرۆڤ تەوەرەکان دانەدەناو دیکتاتۆری گەیشتبوە ئەوپەڕی خۆیو گەلانی ئێرانی وەزاڵە هێنابوو.

پاش ئەو راپەرینە بە شکۆو جەماوەرەییە لە ٥٧ی هەتاویدا،

سەرجەم گەلانی ئێران بە هەمو وزەو تواناوە لە هەوڵی ئەوە دابون کە بە هێنانە سەرکاری حکومەتێکی خەڵکی کۆتایی بە مرۆڤکوژی و دیکتاتۆری بێنن. لەو سەروبەندە دا کۆمەڵێک ئاخوندی هەلپەرست دەستکەوتەکانی شۆرشیان پاوان کرد. لە بەر ئەوەی ئاخوندە بە دەسەڵات گەیشتوەکان و لە سەروی هەمویان شەخسی خومەینی، دەیانزانی بیروراکەیان لەگەڵ خواستی گەلانی ئێراندا ناگونجێ، بریاریان دا لە هەرچەشنە کارو ئامرازێک بۆ پاراستن و مان و مەوجودیەتی کۆماری ئیسلامی کەڵک وەربگرن.

ئەوەی لەم وتارەدا دەکەوێتە بەرباس و لێدوان، ئاورێکی خێرا بەسەر چۆنیەتی عەمەلیاتی تێرۆری نەیارانی کۆماری ئیسلامی لە لایەن دەزگاکانی زانیاری رێژیمەوەیە کە تاقە مەبەست لەم تێرۆرانە دا لەنێوبردنی نەیاران بۆ پارستنی رێژیمی ئیسلامیی ئێرانە. گرینگترین دەزگا جاسوسی و تێرۆریستییەکانی رێژیمی ئێران بریتین لە:

* وەزارەتی "ئیتلاعات"ی کۆماری ئیسلامی

*دامودەزگای ئیتلاعاتی سوپای پاسداران (هێزی قودس)

* دەزگای جاسوسیی ئەرتەش

* کۆمیتەی عەمەلیاتی تایبەت (ویژە)

١- وەزارەتی ئیتلاعات: لە یاساو ئاییینامەی نێوخۆیی دەوڵەتی ئیسلامیی ئێراندا، ئەم وەزارەتە ئەرکی کۆکردنەوەی زانیاری بۆ پارستنی ئاسایشی وڵاتی لە ئەستۆیە، بەڵام لە راستیدا گرینگترین دەزگای جاسوسیی رێژیم کە بە "واواک" ناسراوە، واتە، "وەزارەتی ئیتلاعاتی و ئەمنییەتی وڵات" گرینگترین ئەرکی ئەم دەزگایە تێرۆری کەسایەتییە ناسراوەکانی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی‌یە. ئەم وەزارەتە بێجگە لە هەوڵی تێرۆری کەسایەتییە ناسراو و نەیارەکانی رێژیم کۆمەڵێک ئەرکی دیکە رادەپەرێنێ، لەوانە:

الف) . پاراستنی ئاسایشی نێوخۆیی: ئەوەی جێگای سەرنج و تێرامانە، لەم بەشەدا "واواک" بە کەڵک وەرگرتن لە بوجەیەکی زۆر کە بۆی دیاری کراوە، هەوڵی ئەوە دەدا کە سەرجەم ئەو هەوڵانەی کە کیانی دەسەڵات دەخەنە مەترسییەوە، بدۆزێتەوە تا بە درندانەترین شێوە هەڵسوکەوتیان لەگەڵدا بکا. جێبەجێ کردنی ساڵانەی دەیان ئێعدامی خەڵکی بێتاوان، ئەشکەنجەدانی دژی مرۆڤانە و... کە لە لایەن ئۆپۆزیسیۆن و رێکخراوەکانی پارستنی مافی مرۆڤ لەقاو دەدرێ لە ریزی ئەم ئەرکە دژەمرۆییانەی وەزراەتی ئیتلاعاتە.

ب) . کۆکردنەوەی زانیاری لە دەرەوەی وڵات: کۆکردنەوەی زانیاری و بەتایبەتی لە وڵاتانی دراوسێی ئێران و ئەو وڵاتانەی کوردی تێدا دەژی یەکێکی دیکە لە ئەرکەکانی وەزارەتی ئیتلاعاتە. ئەوەی جێگای سەرنجە لەم بەشەدا تێکدانی ئەزمونی سەرکەوتوی باشوری کوردستانە چونکە وادەزانێ کە ئەم ئەزمونە باندۆری لەسەر بەشەکانی دیکەی کوردستانۆ بە تایبەتی کوردستانی ئێران هەیە، بەم چەشنە بە هەمو هێزو تواناوە لە لایەک بیر لە تێکشکاندنی ئەم ئەزمونە دەکاتەوەو لە لایەکی دیکەوە لە رێگای دەزگا سیخورەکانی خۆیەوە لە هەوڵی تێرۆری کادرو ئەندامانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردی دایە، دیارترین و بەرچاوترین تێرۆرەکان شەهیدکردنی زیاتر لە ١٥٠ کادرو پێشمەرگەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە لایەن سیخورەکانی سەر بە وەزارەتی ئیتلاعات لە باشوری کوردستانە.

ج) . هاوکاری کردنی کۆمیتەی تایبەت "واواک": یەکێک لە گرینگرترین ئەندامەکانی کۆمیتەی عەمەلیاتی تایبەتی یە کە ئەم کۆمیتەیەی رێژیم پاش شەهید کردنی دوکتور سادق شەرەفکەندی و هاورێیانی لە ئاڵمان لە دادگای میکۆنوس پەردە لەسەر جینایەتەکانی لادرا کە لە بەشەکانی دیکەی ئەم وتارەدا بە وردی لەسەری دەدوێین.

بۆ ئەوەی "واواک" وەک گرینگترین دەزگای جاسوسیی رێژیم، لە ئەرکەکانی سەرکەوتن بە دەست بێنێ. لە لایەن پارلمانی وڵات یاسای تایبەتی بۆ دارێژراوەو بۆ ئەندامەکانی کۆمەڵێک ئیمتیازی بەرچاو دانراوە کە بریتین لە:

ئەلف . دابینکردنی خانووبەرەی تایبەت بۆ ئەندامەکان.

ب . دابینکردنی خەرجی و پشتیوانی بەهێزی ماڵی.

ج . کاتێک لە دەروەی وڵات ئەندامێکی گیرا، موچەی بنەماڵەکەی دوقات دەبێ.

د . بە پێی بیرو ئەندیشەی کۆنەپەرستانەی خۆیان، زۆرجار بەرپرسان بۆ ئەندامەکانی ئەم وەزارەتە باس لە پاداشتی ئاسمانیش دەکەن[!!]

٢) . دەزگای ئیتلاعاتی سوپای پاسداران (هێزی قودس):

لەم چاخەدا، بۆ پاراستنی نەزمی نێوخۆیی وڵات لە هێزەکانی ئاسایش کەڵک وەردەگرن کە لە ئێراندا ئەم هێزە بە "هێزی ئینتیزامی" ناوی دەرکردوە، بە پێچەوانەی وڵاتانی پێشکەوتوی جیهان، لایەنی دیکەش لە ئێران بۆ پاراستنی ئاسایشی وڵات لە لایەن خومەینییەوە پێکهات و جگە لە پاراستنی ئاسایشی وڵات، ئەم هێزە ئەرکی ناردنە دەرەوەی شۆرش، رزگارکردنی قودس لە رێگای کەربەلاوە... لە ئەستۆ گرت.

سوپای پاسداران یەکێک لەو ئۆرگانانەیە کە راستەوخۆ فەرمان لە رێبەری وڵات وەردەگرێ و گوێرایەڵی هیچکام لە دەزگاکانی ئیجرایی وڵات نیە. پاش ئەوەی کە ئەحمەدی‌نەژاد بوو بە سەرۆک کۆمار، سوپا دەسەڵاتی گەلێک لە جاران زیاتر بوو و زۆربەی وەزیرەکان، باڵوێزەکانو ... هتد. هەر ئەو کەسانەن کە لە رابردودا لە سوپای پاسداران کاریان کردوە. جگە لە پاراستنی نەزمی نێوخۆیی ئەم ئەرکانەش لە ئەستۆی سوپای پاسدارانە:

ئەلف . پاراستنی بەرپرسەکانی رێژیم.

ب . سەرکوتکردنی راپەرینەکانی نێوخۆ بەگشتیو راپەرینگەلی کورد بە تایبەت.

ج - پشتیوانی لە بزوتنەوە ئیسلامییەکان.

د. کرینی چەکو چۆڵ بۆ ئەنجامدانی عەمەلیاتی تیرۆر.

و . وەدەستخستنی زانیاری تەکنیکی بۆ پرۆژە ناوکییەکانی رێژیم.

ە . کردنەوەی بنکەی جاسوسی لە زۆربەی گوندەکان لە ئێران بۆ چاودێری و ئاشکراکردنی ئەو هەوڵانەی دژی رێژیم دەکەونە گەر.

ئەوەی لە ئەرکەکانی سوپای پاسداران دەبێ زیاتر لە هەموان لێکۆڵینەوەی لەسەر بکرێ هەوڵی ئێستراتێژیک و بەرنامە دارێژەراوی سوپایە بۆ یارمەتیدانی بزوتنەوە ئیسلامییەکان. زۆرترین بودجەی وڵاتی ئێران لە لایەن رێژیمەوە، خەرجی عەمەلیاتی نیزامی، تێرۆریستی و یارمەتیدان بە بزوتنەوە ئیسلامییەکان دەکرێ.

بە پێی ئەوەی کە رێژیمی ئێران یەکێک لە سەرەکیترین سێکوچکەی شەرانگێزییە، شنەبای دێموکراسی لە رۆژهەڵاتی ناڤین رێژیمی ئیسلامیی وەزاڵە هێناوە، بە هەر شێوەیەک کۆماری ئیسلامی بۆی بکرێو بە یارمەتیدانی بزوتنەوە ئیسلامییە رادیکاڵ و فێندەمنتاڵەکان لە هەوڵی تێکدانی ئەزمونە سەرکەتوەکانی کولتوری نوێی دێموکراسی و دەسەڵاتی خەڵکی لە رۆژهەڵاتی نێوەراست دایە. ئەم گروپانە کە لەم قۆناخەدا یارمەتی لە ئێران وەردەگرن ئەمانەن:

ئەلف - بزوتنەوەی حەماس لە فەلەستین.

ب . بزوتنەوەی ئەمەل.

ج . بزوتنەوەی "اخوان المسلمین" لە میسر.
س . سوپای مەهدی لە عێراق.
د - هێزی ئیسلامیی سوپای حیزبوڵڵای لوبنان.
ە . جەهادی ئیسلامی فەلەستین و "جوندولئیسلام"

٣) . دەزگای زانیاریی ئەرتەش:

ئەرتەش لە هەر وڵاتێکدا وەک هێزی بنەڕەتی بۆ پاراستن و دابینکردنی ئەمنیەتی سنورەکانی وڵات دادەمەزرێ. ئەرکی ئەرتەش لە هەر وڵاتێکی خاوەن سەروەریدا پێشگرتن لە هەر هێرشێکی دەرەکی بۆ سەر هاووڵاتییانی وڵاتەکەیەتی. بەڵام لە کۆماری ئیسلامیدا، لە نێو ئەرتەشی وڵاتدا بەشێک دامەزراوە بە ناوی دەزگای زانیاری کە نەتەنیا پاراستنی سنورەکانی وڵاتی لە ئەستۆ نیە، بەڵکو وەک بەشێکی هەستیار هاوکاری کۆمیتەی عەمەلیاتی تایبەتی تێرۆری نەیارانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە ئەستۆیە.

لە ٢٦ خەرمانانی ساڵی ١٣٧١ی هەتاوی د.شەرەفکەندی و هاوڕێیانی کە لە کۆنگرەی ئینتێرناسیۆناڵ سۆسیالیست گەڕابونەوەو لەگەڵ ئۆپۆزیسیۆنی ئێران دانیشتنیان هەبوو لە لایەن تیرۆریستانی کۆماری ئیسلامییەوە درانەبەر دەستڕێژو تێرۆرکران کە پاش پێنج ساڵ لێکۆڵینەوە لەو جینایەتە لە ئاکامی ڕاگەیاندنی حوکمی دادگاکەدا کۆمیتەیەک بە گەڵاڵەداڕێژەری ئەو تیرۆرە ناسێندرا کە ناوی کۆمیتەی عەمەلیاتی تایبەت بوو.

٤) . کۆمیتەی عەمەلیاتی تایبەتی (ویژە): هەروەک لە سەرەتاوە هێمامان بۆ کرد، لە دادگای میکۆنوس دا پەردە لەسەر جینایەتەکانی کۆماری ئیسلامی هەڵدرایەوە. یەکێک لەو دەزگا نهێنییانەی کۆماری ئیسلامی کە لە دادگای میکۆنوسدا ئاشکرا بوو کۆمیتەیەک بوو بە ناوی "کۆمیتەی عەمەلیاتی تایبەتی (ویژە)".

بۆ ڕاپەراندنی بەرنامەی تێرۆری نەیارانی سیاسی کۆماری ئیسلامی لە دەرەوەی وڵات ئەم کۆمیتەیە دامەزرابوو کە ئەندامەکانی بریتی بوون لە:

ڕێبەری نیزام، سەرۆک کۆمار، وەزیری دەرەوە، وەزیری ئیلاعات، فەرماندەی سوپای پاسداران کە ئەو کات:

ئەلف . ڕێبەری نیزام: عەلی خامنەیی
ب . عەلی ئەکبەر هاشمی رەفسەنجانی (سەرۆکی ئێستای مەجلیسی خێبرەگانی ڕێبەری) سەرۆک کۆمار
ج . عەلی فەلاحیان (وەزیری ئیتلاعات)
د. عەلی ئەکبەر ولایەتی (وەزیری دەرەوە)
ە . فەرماندەی سوپای پاسداران (موحسێن رەزایی)، بوون.

بۆ ئەنجامدانی تیرۆری هەر نەیارێکی سیاسیی ڕێژیم، گەڵاڵەی تیرۆرەکە لەم کۆمیتەیەدا تاوتوێ دەکراو پاش ئیمزای ئەو چوار کەسەی کە باسمان کردن، شەخسی عەلی خامنەیی ڕێبەری نیزام دواجار ئیمزای دەکردو گەڵاڵەکە ئامادەی ئەنجامدان دەبوو، کە دواتر بە هاو ئاهەنگی باڵوێزخانەکانی ئێران و شەخسی باڵوێزی ئێران لەو وڵاتەی کە دەبوایە تیرۆرەکەی ئەنجامدرابا، کارەکە بە ئەنجام دەگەیشت.

لە لایەن وەزارەتی دەرەوەی ئێرانەوە بۆ سەرجەم ئەوکەسانە ئەنجامدەری تێرۆرەکان بوون وەک ئەندامانی باڵوێزخانەکانی ئێران پاسپۆرتی دیپلۆماتیکیان بۆ دەردەکرا کە ئەگەر هاتو ئەندامێک گیرا، بتوانێ لە مافەکانی تایبەت بە یاسای دیپلۆماسی لە بەریبوونی سیاسی کەڵک وەرگرێو توشی زیندانیکردن نەبێ.

لێرەدا ناکرێ هەوڵی مرۆڤ دۆستانە و دادپەروەرانەی قازییە سەربەخۆکانی دەزگای قەزایی ئاڵمان لە بیر بکەین، پاش تیرۆری شەهید کاک د.سادق شەرەفکەندی، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دادگای قەزایی ئاڵمان بە تەواوەتی سەربەخۆیی خۆی پاراست و بە هیچ شێوەیەک نەچوە ژێرباری ئەو زەخت و گوشارانەی کە لە لایەن ڕێژیمی ئێران بۆ بەلاڕێدا بردنی ڕەوتی ئاسایی و دادپەروەرانەی دادگا دەخرایە سەری. هەر ئەو قازییە ئازاو چاونەترسانە بون کە لێکۆڵینەوەیەکی چڕوپڕیان لە هەمبەر ئەو کردەوە تێرۆریستییەو دژە مرۆڤانەیە ئەنجام داو پاش پێنج ساڵ کاری بەردەوام لە بڕیارێکی مێژویدا، کاربەدەستانی پایەبەرزی ئێرانی وەک ئەنجامدەرانی سەرەکیی ئەو جینایەتە سامناکە بە جیهان ناساندو حوکمی گرتنی عەلی فەلاحیان وەزیری ئیتلاعاتی پێشووی ئێرانیان دەرکردو پەردەیان لەسەر کارە دژە مرۆڤییەکانی ئەو کۆمیتەیە لاداو نهێنییەکانی دەزگای تیرۆری ڕێژیمی ئیسلامییان لەقاو دا.

دیارە هەر لەو دادگایەدا هەوڵێک بۆ ناساندنی ئەنجامدەرانی تێرۆری هزرڤانو پێغەمبەری ئاشتی کاک د. قاسملووی نەمریش درا بەڵام بەداخەوە سات و سەودا ئابورییەکانی ئوتریش ئەو مەسەلە گرینگەی خستە پەراوێزەوە. لێرەدایە دەبێ دەستخۆشی و ماندونەبوونی بەو قازیە سەربەخۆو بلیمەتانەی دەزگای قەزایی ئاڵمان بڵێین، دڵنیایان بکەینەوە کە بۆ هەتاهەتایە ئەو هەوڵە مرۆڤ دۆستانەیان لە پێش چاوو لە دەرونی ئەویندارانی ڕێگاو ڕێبازی قاسملوو شەرەفکەندی ڕێبەرە دایە.

ژێدەر:

١. ئیسکۆرت بەرەو تاران، پیترپلیچ، و: حەسەن ئەیوب زادە.
٢. سەفەری بێ گەڕانەوە، کاک سەید سەلام عەزیزی.

هانس – یواخیم ئێریک (پارێزەری یەکێک لە سکاڵاکەران)

وەرگێڕ: تاهیر حیکمەت

پێشەکی

یەکەم جار کە حەق بە سەر دەسەڵاتی دەوڵەتیدا سەرکەوت
مێژووی ماف لەم کتێبەدا خۆی دەنوێنێ

بڕیاری دادگای میکۆنۆس کە لێرە دا بە تەواوی لە چاپ دراوە، پاش سێ ساڵ و نیو تاوتوێ کردن و ٢٤٧ کۆبوونەوە، لە دەی ئاوریلی ١٩٩٧ دا، ڕاگەیەندرا. ڕۆژێک پاشتر ڕۆژنامەی "زود دۆیچە تسایتونگ" گرینگی جیهانی ئەو بڕیارەی ڕاگەیاند :"بڕیاری میکۆنۆس تەنیا نایەتە ناو مێژووی دادگاکانی ئاڵمانەوە، بەڵکو بۆ یەکەم جار دادگایەکی بەرز لە لێکۆڵینەوەی پەروەندەی قەتڵێکدا، ڕێبەرانی دەوڵەتێکی تری ڕوون و ئاشکرا بە بەرپرسی سەرەکی بکوژی ناسی".

هەر لە ڕۆژی ڕاگەیاندنی بڕیارەکەدا، باڵوێزی ئاڵمان لە گەڵ باڵوێزی زۆربەی وڵاتانی یەکگرتووی ئوروپادا بە ئیعتیراز، لە تاران بانگ کرانەوە. حەوت مانگ ڕابرد تا سەردەمی سەهۆڵی دیپلۆماتیک دەستی کرد بە توانەوە و باڵوێزەکان گەڕانەوە بۆ شوێنەکەی خۆیان. بەڵام ئەوە بەو مانایە نییە کە هەموو شتێک وەکو پێشوو مابوو.

لە ١٧ی سپتامبری ١٩٩٢ دا کاتێک تیمێکی مەرگ بە دەستووری دەسەڵاتدارانی ئێران لە ڕستۆرانی "میکۆنۆس"ی برلین، ڕێبەرانی ئۆپۆزیسیۆنی کورد(حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران)یان کوشت، ئوروپا ببوە ناوچەیەکی لە باری حوقووقیەوە ئازاد بۆ بکوژانی بە پاسپۆرتی دیپلۆماتیکەوە. (بڕواننە : peter pitz, skorte nach Teheran, Wien ١٩٩٧).

لە ئوتریش، فەرانسە، سویس و جێگاکانی تر،"بەرژەوەندی نەتەوەیی"، ویستی دەوڵەتەکان و تیجارەتی پڕ سوود ئیزنیان دا تا بکوژەکان هەڵێن و بەو پێیە داڕێژەرانی پیلان دڵگەرمتربن. تەنانەت سێ ڕۆژ پێش دەسپێکردنی دادگا، لە ئۆکتۆبری ١٩٩٣دا، فەللاحیان وەزیری ئاسایشی ئێران لە چاوپێکەوتنێکی فەرمی لە بۆن، پێی وابوو کە دەتوانێ دەسەڵاتدارانی ئاڵمان بە تێکدانی دادگا مەجبوور بکا یا لە گەڵیان بکەوێتە مامەڵەوە. هیچ نەبێ دەوڵەتی ئێران ١٥ ساڵ لە مەوبەر لەو کارەدا سەرکەوتوو بوو. ئەو کاتەی تەباتەبایی جێگری سەرەکوەزیرانی ئێران بە چەمەدانێکی ١,٧ کیلۆیی تریاکەوە لە فرۆکەخانەی دوسلدۆرف گیرا، پاش خولێکی چالاکانەی دیپلۆماتیکی نێوان بۆن و تاران، سەرئەنجام تەباتەبایی کرا بە باڵوێزی تایبەت و بەو شێوە پارێزراوی دیپلۆماتیکی وەرگرت و بڕیاری گرتنەکەشی لە سەر لابرا. مایەوە چەمەدانێک تریاک و دەزگایەکی قەزایی فریودراو و بێدەسەڵات و ئەو بۆچوونەی تاران کە دەتوانێ هەموو کات لە گەڵ دەوڵەتی ئاڵمان لە سەر دەزگای قەزاییەکەی پێک بێ. لە ڕاستیدا ئەمجارەش سیاسەتوانانی بۆن ئیشارەیان بە دادگای سەرەکی دا کە ئیدیعانامەی ناسیاسی و بە بێ ناو بردنی ئێران بۆ دوورەپەرێزی لە ناکۆکی دیپلۆماتیک ، پەسەندترە. بەڵام فونشتاین دادستانی ئەو کات لەوە بەوزەتر بوو و ئیدیعانامەیەکی کە لەودا تڕۆریزمی دەوڵەتی بە روونی وەکو هۆی تاوان ناو بردرابوو، ئیمزا کرد.

شمیت باوێر وەزیری ڕاوێژکار و لایەنی موعامەلەی فەللاحیان بە سەر ئامرازی پێوەندیەکانی گشتیدا دەیبۆڵاند کە : "هەرکەس وردەکاریەکان بزانێ بە ئاکامێکی بە تەواوی جیاواز دەگات"، ئەو بە تەنیایی چوبووە لای قازی.

دوای ئەوە کوبش، سەرۆکی دادگا لەو و لە دەفتەری کانسلێر(سەدر ئەعزەم) داوای ڕوونکردنەوەی زیاتر و ئاشکراکردنی زانیاریەکانی پتر لەوەی کە هەن، کرد. ئەو پاش داوای سکاڵای تایبەتی، وەکو شاهید هاتە دادگا و سوێندیان دا. بەو شێوە دەرکەوت کە ناوبراو هیچ وردەکاریەکی دژی بەلاوە نییە. لە ڕەوتی شاهیدی دانەکەیدا هەروەها مەبەستی فەللاحیان بۆ وەلانانی دادگاش دەرکەوت، هەر ئەو شتەی کە شمیت باوێر لە پاڕلمانی ئاڵماندا بە بێدەنگی خۆی لێ لادابوو.

کانتێر وەزیری ناوەوەی ئاڵمان کە خۆی پێشسواری خەباتی دژ بە تاوانی لە پێشدادارڕاو ناو دەبرد، ئیزنی نەدا کە ڕاپۆرتی گرینگی "گرۆپی کاری ئێران" لە ڕێکخراوی ئاسایشی ناوەوەی ئاڵمان، بە دادگا بدرێ. لەو ڕاپۆرتەدا هاتبوو کە زانیاری سەرچاوەیەکی جێی بڕوا دەریدەخا کە کوشتاری میکۆنۆس بە ڕێبەری نوێنەرایەتی دیپلۆماتیکی ئێران ئامادە و بەڕێوەبراوە. تەنانەت وشەی نهێنی کردەوەکە کە ئەو ئامانجە خراپەی بە هۆی باڵوێزی ئێرانەوە لە بۆن بەڕێوەبرد، لە ڕاپۆرتەکەدا هاتبوو. لە هەمان کاتدا ڕاپۆرتەکە هەڵگری زۆر بابەتی گرینگ سەبارەت بە شێوەی کار، سیستەم و چەپەرەی کاری ڕێکخراوەکانی سیخوڕی ئێران لە خاکی ئاڵماندا بوو.

لەوێوە کە ئاکسێل یێشکە پارێزەری شکایەتکەری خوسووسی توانیبووی کۆپییەکی ئەو ڕاپۆرتە بدا بە دادگا، دادگای بەرز دەبوایە بڕیاری دابا کە سەرەڕای دژایەتی وەزیری داخلە، ئەو کۆپییە بخوێنێتەوە و بایخی بۆ دانێ، یا چاوی لێ بپۆشێ. سەرەڕای هەڵوێستی دادستانی، دادگا بڕیاری بەو کارە دا. ئەو بڕیارە نیشانەیەک لە سەربەخۆیی دادگای بەرز و بنەڕەتی بڕوای ئوپۆزیسیۆنی ئێران بەوە بوو کە ناتواندرێ لە گەڵ ئەم دادگایە سرتوخورت بکرێ. هەر لەو کاتەدا، هاوکاری ڕێکخراوی ئاسایشی دەرەوەی ئاڵمان و ڕێکخراوی ئاسایشی ئێران کە بە واتەی خۆیان خەبات دژی ماددەی سڕکەر و ترۆریسم بوو، خولقێنەری ئەو بێ بڕواییە بوو. کارەساتی تەباتەبایی و نییەت پیسی میکۆنۆس دەریان خست کە لە ڕاستیدا پێوەندی کۆماری ئیسلامی و ماددەی سڕکەر لە چیدایە.

قەراری دەسگیرکردی فەللاحیان وەزیری ئاسایشی ئێران کە دیوانی بەرزی قەزایی ئاڵمان سەرەڕای بێمەیلی دەوڵەتی ئاڵمان ڕایگەیاند ، پیشانی دا کە قووەی قەزایی ئاڵمان پێی خۆش نییە کە وەکو بەبرێکی کاغەزی پیشان بدرێ.

دواترین وێنەی پێوەندی دەزگای قەزایی ئاڵمان لە کارەساتی میکۆنۆسدا ، کاتێک بوو کە دادستانی گشتی، دادستانی بەرز یۆست و گیۆرگ لە نوڤامبری ١٩٩٦ دا نەترسانە لە "ماشێنی مەرگ"ی ئێران باسیان کرد و ئەندامانی ئەو ماشێنەیان بە ناو ، ناو برد. لە شاری موقەددەسی قوم فتوای کوشتنی ئەوان دەربڕا. کۆهل سەرۆکی ئاڵمان بە جێگای ئەوەی بە ڕۆشنی وەڵامی ئەو شتە قێزئاونیە بداتەوە لە نامەیەکدا بۆ ڕەفسەنجانی، سەرەک کۆمار، لێبووردوویی هێناوە کە هیچ کەس ئامانجی بریندار کردنی "هەستی مەزهەبی" ئێرانیەکانی نییە و بەو شێوە پشتی نوێنەرانی دادستانی بەتاڵ کرد.

ئەو بڕیارە ئاشکرایە، دان پێدانانێکی هوشیارانە بوو بۆ سەربەخۆیی قووەی قەزایی و نیشانەی ئەوەی کە دەسەڵاتی سێهەم لە ئاست ویستی دەوڵەتدا سەری دانەدەنەواند.

سەبارەت بە کارەساتەکە ، ناو بردنی ئێران وەکو بڕیاردەری سەرەکی کوشتارەکە لە سەرەتادا ڕوون نەبوو. ئەو مەترسیە هەست پێدەکرا کە وەکو دەڵێن ٤ کوژراو و ٥ گومانلێکراو، ئیتر چتان دەوێ؟ هۆکارەکانی کارەساتی میکۆنۆس بشاردرێنەوە و وەکو تەقەیەکی هەموو ڕۆژی لە قاوەخانەیەکدا داوەری لە سەر بکرێ. کارەساتی کوژرانی قاسملو کە کارەساتی میکۆنۆس پێوەندی هەمە لایەنەی لە گەڵ ئەو هەیە، بە هیچ شێوەیەک وەکو داکومێنت لە لایەن دادگاوە نەهاتە گۆڕێ. داواکاری دادگا لەو بارەوە پێویست بوو. پرسیارکاری لە گەنجی کە فەرمانی کوشتنی ئەویش دەربڕدرابوو،هەر وا نەهاتە گۆڕێ. بە هۆی داواکاری شکایەتکەری تایبەتی، سەرەک کۆماری پێشووی ئێران، بەنی سەدریش شەهادەتی دا و ڕاپۆرتی گروپی کاری ئێران لە ڕێکخراوی ئاسایشی ناوەوەی ئاڵمان بەو داکۆمێنتانەوە لکا.

دادگا لە ڕەوتی کاری خۆیدا هەڵوێستی گوماناوی خۆی وەلانا و "ویستی بزانێ"، واتە بەو جێیە گەیشت کە هۆکارەکانی ئەو تاوانە نەترسانە ڕوون کاتەوە.

ئەو پێداچوونەوە بە بۆچووندا لە پلەی یەکەمدا دەگەڕێتەوە بۆ کاری بێ پسانەوە و ماندوویی نەناسی وهەروەها هەڵسوکەوتی ڕاشکاوانەی برۆنۆ یوست و ڕۆناڵد گیۆرگ، نوێنەرانی دادستانی. دادستانی بەرز یوست، هەر لە ڕۆژەکانی هەوەڵەوە لێکۆڵینەوەکانی بردە پێش. ئەو هەر لە سەرەتاوە بە "وەلانانی ئێران" دوە نەلکا. هەنگاو بە هەنگاو کاری لە سەر ڕاستەقینەکان و هەر وەها هۆکارە سیاسی و مێژووییەکان کرد، پاشان کاتێک کە بای دژایەتی لە بۆن و تەنانەت جێی کارەکەش هەڵی کرد، بەو بڕوایەیدا کە پێی گەیشتبوو پتر پێی چەقاند. لە ئیدارەی جینایی فیدراڵ و ڕێکخراوی ئاسایشی ناوەوە و هەر وەها دەرەوەی ئاڵماندا، ئەو کەسانەی کە ساڵەها لەتە موزاییکی ترۆریزمی دەوڵەتی ئێرانیان کۆکردبۆوە، بە پێیزانینەوە دایان بە کابرایەک تا کاریان لە سەر بکا و ئەویش سەرەنجام بە ئاشکرا نرخی بۆ دانان و وێنایەکی تەواوی لێ پیشاندان.

ژنی کوژراوەکان دێهکوردی و عەبدولی و هەر وەها حیزبی دیموکڕاتی کوردستانی ئێران ڕۆژێک پاش ترۆرەکە بە ویستی خۆیان وولفگانگ ویلاند و منیان بۆ داکۆکی کردن لە مافی خۆیان هەڵبژارد. ئەو پارێزەریە سەرەتا پڕ بوو لە بێ متمانەیی بە کاربەدەستانی لێکۆڵینەوەی ئاڵمان کە ئایا ئەوان دەیانهەوێ لە سەر بنەمای (ئێرانی) بوونی کارەساتەکە بچنە پێشەوە، بۆ وێنە ڕێکخراوی ئاسایشی دەرەوەی ئاڵمان لە گەڵ ئاسایشی ئێران کە هەر لە سەرەتاوە وەکو لێپرسراوی ترۆرەکە دەهاتە بەر چاو، بە شێوەیەکی فەرمی پەیمانی هاوکاری هەبوو.

لەو هەلومەرجەدا بڕیاری ئوپۆزیسیۆنی ئێران کە هەموو زانیاریەکانی خۆی بێ ئەگەر و بەڵام بخاتە بەر دەستی دادستانی بەرزی یوست و پۆلیسی جینایی فیدراڵەوە، بڕیارێکی گرینگ و ڕێ ئاوەڵاکەر بوو، ئەگەر چی لە سەرەتادا گونجاو نەدەهاتە بەرچاو.

کاری سەربەخۆی پارێزەرانی "سکاڵابەرانی خوسووسی" لە پرۆسەی کۆڵینەوەی داد دا گرینگ بوو. سەرەتا پێوەندی نێوان پارێزەرانی سکاڵابەران و نوێرانی دادستانی پڕ بوو لە بێ متمانەیی. پارێزەران دەترسان کە نوێنەرانی دادستانی بە هۆی هەلپەرەستی سیاسی یا مقام پەرستیەوە، هۆکارە سیاسیەکانی ئەو ترۆرە لە بیر بەرنەوە، بە پێچەوانە ئەو ترسە نەگوتراوەش هەبوو کە پارێزەران بە دروشمی تەبلیغاتی ڕووتەوە، دادگایەک کە ناکەوێتە ناو پرسێکی سیاسیەوە بە چاوی گومان و بێ بڕواییەوە ببینن. لە گەڵ ئەوەی کە جار و بار لێکهەڵبەزینەوە و دژایەتی کردنیش لە گۆڕێدا بوو، لە ڕەوتی دادگادا بڕوای دوو لایەنە پەرەی سەند کە تەواکەری یەکتر بوون. لە کاتێکدا کە نوێنەرانی دادستانی بە شێوەیەکی ئاسایی کاربەدەستان و سیستمی لێکۆڵینەوەیان بە دەستەوە بوو، سکاڵابەرانی خوسووسی

دەیانتوانی زانیاری پتر و لە پەراوێزدا لە ئوپۆزیسیۆن داوا بکەن و وەریشی گرن. بۆ وێنە ژمارە تەلەفونەکانی ئێران کە لە دەفتەری تۆماری گومانلێکراواندا دۆزرابۆوە هەر لە وێ روون کەنەوە. هەر وەها لە پێوەند لە گەڵ ئیدارە دەوڵەتیەکاندا کە هەمیشە دەبوا روو لە بەشی بڵاوکراوە دەوڵەتیەکان کرابا. سکاڵابەرانی خوسووسی بە شێوەی جۆراجۆر دەیانتوانی لە گەڵ ئامرازی پێوەندیە گشتییەکان پێوەندییگرن. هەر بۆیەش پشتگیری بیر و ڕای گشتی تواندرا پەیتا پەیتا وەجووڵە بخرێ. ناتواندرێ ئەوە بسەلمێ بەڵام بە بڕوای من ڕاگەیەنەرەکان هەر لە سەرەتای لێکۆڵینەوەوە تا راگەیاندنی حوکمەکە

نەخشێکی زۆر گرینگیان هەبوو. ئەوان ئامانجی وەزارەتخانەکانیان بۆ دەربڕینی "ئیدیعا نامەیەکی دیپلۆماتیک" لە قاو دا، پەیتا پەیتا خوازیاری روونکردنەوە سەبارەت بە هۆکاری قەتڵەکان بوون، نەیانهێشت سرنجی بیروڕای گشتی بخەوێ، نەخشی بەرژەوەندی ئابوورییان دەرخست و ئەو کات کە لێکۆڵینەوەکان، پیشانیاندا کە فەللاحیان وەزیری ئاسایشی ئێران لەو کارەساتەدا دەستی هەبووە، خوازیاری قەراری گرتنی بوون. ئازایەتی هەندێک لە کەسەکانیش جێی باسە بەتایبەت ئەگەر چارەنووسی سەلمان روشدی و وەرگێڕ و بڵاوکەرەوانی کتێبەکەی لە بەر چاو بگرین.

بەم شێوە سرییەک هۆکار لە سەرکەوتنی راستەقینە لە دادگای میکۆنۆسدا گرینگیان بوو. ئەو هۆکارانەی کە بەنی سەدر سەرکۆماری پێشووی ئێران کە لە دادگاشدا شاهیدی دا، لە ساڵتێوەرسووڕانی حوکمەکەدا ئاوا سەریەکی خستنەوە: ئەو سەرکەوتنە نەدەهاتە دەست ئەگەر دادوەر و دادستان و لێکۆڵەر و پارێزەرەکان سەربەخۆیی و ئازایەتیان نەبوایە. ئەگەر ئێرانیەکان خۆیان لە گیری خۆپارێزی

رزگار نە کردبایە و شوێن دۆزینەوەی راستەقینە نەکەوتبانایە تا بیدەن بە دادگا. ئەو ئێرانیانەی کە لە دەرەوە و ناوەوەی ئێران، گیانی خۆیان خستە مەترسیەوە، ئەویش نە بۆ لایەنگری یا دژایەتی سیاسی، بەڵکو بۆ دەربڕینی راستەقینە، ئەگەر راگەیاندراوەکان، بەتایبەت راگەیاندراوە ئاڵمانیەکان،بیروڕای گشتییان لە راستەقینە ئاگادار نەکردبایە، ئەگەری ئەوە بوو کە راستەقینە ببێتە قوربانی بەرژەوەندی باڵای دەوڵەت.

(انقلاب اسلامی در هجرت، شماره ٤٣٥)

ئەو ئێرانیانەی کە گیانی خۆیان خستە مەترسیەوە و بەنی سەدر باسی ئازایەتیان دەکا، بۆ وێنە بۆ خۆیەتی و هەر وەها گەنجی و حسەینی کە سەرەڕای ترساندنیان بە کوشتن لە ژێر پارێزگاری توندوتیژدا لە دادگا شاهیدییان دا و زیاتر لە هەموان پیاوێک لە بەر چاوە کە بە بۆنەی محاکەمەکەوە وەکو یارمەتیدەری روون بوونەوەی راستەقینە، لە دادگادا کەڵکی لێوەرگیرا.

لە بەهاری ساڵی ١٩٩٦ دا یەکێک لە دامەزرێنەرانی وەزارەتی ئیتلاعاتی ئێران لەو وڵاتە هەڵات، ئەو زانیاری زۆر گرینگ و بەرچاوی لە سەر "کومیتەی کاروباری تایبەتی" هەبوو، کومیتەیەکی نائاشکرا و لەوپەڕی یاسای بنەڕەتی کە سەرکۆمار، سەرۆکی واواک، وەزیری کاروباری دەرەوە و ڕێبەری مەزهەبی تێیدا ئەندامن. جێژنی ئۆستەرنی ١٩٩٦ من بە هۆی بەنی سەدرەوە لە هەڵاتنی ئەو کەسە کە لە پاکستان خۆی شاردبۆوە، ئاگادار بووم. هەوڵی من بۆ راگواستنی ئەو بۆ ئوروپا بێئاکام مایەوە. خوێندنەوەی ئاخر داکۆکیەکان کەوتبوە ژوئێنی ١٩٩٦ . وا دەهاتە بەر چاو کە زانیاریەکانی ئەو کەسە بۆ دادگا ئێتر لە دەست چوون. دوایی شتێک قەوما کە من لە دادگادا ناوی گێرەشێوێنی دەوڵەتیم لە سەر دانا: سەفیری ئێران بە شمیت باوێری راگەیاند کە دوو شاهید کە لە ئێران دەژین ئامادەن کە لە باڵوێزی ئاڵمان لە تاراندا شاهیدی بدەن. بەو شێوە دادگای دوایی چەند مانگێک وەدوا کەوت. بە درێژە کێشانی دادگا بە زیانی سەبەبکارەکانی تەواو بوو. لە ئوتی ١٩٩٦ دا ئوپۆزیسیۆنی ئێران توانی پیاوی ناوەوەی ئیتلاعات بێنێتە ئوروپا. هەر وەکو بەنی سەدر لە کاتی شاهیدیدان لە دادگادا لە شاهیدی C وەکو سەرچاوەی زانیاریەکانی خۆی ناوی برد. دواتر لە نێوان C کە بە نهێنی دەژیا و دادستانی باڵا، یوست پێوەندی دامەزراند و سەرئەنجام C بە بێ ئامادەیی گوێگران لە دادگادا شاهیدی دا. ئێران لە دۆسیەیەکدا کە بۆ وەزارەتی دادی نارد ناوی میسباحی ئاشکرا کرد. هەوڵی ئێران بۆ ئەوەی میسباحی وەکو درۆزن و فشەکەر ناو خراپ بکا زۆر لێکۆڵینەوەی پێویست بوو، لە پرسیار و وەڵامی سیاسەتوانانێک وەکو یوخن فۆگل، کوشینگ و ویشنۆفسکی تا دۆزینەوەی کاغەزی پێناسەی هوتێل لە سویس. میسباحی هەر چی کوتبووی راست بوو. وتەکانی ئەو بوونە یەکێک لە ئەستووندەکانی گرینگی حوکمەکە.

میسباحی دوای راگەیاندنی حوکمەکەش بە هیچ شێوەیەک وتەکانی خۆی وەرنەگرتەوە. بە بڕوای ئەو، کومیتەی کاروباری تایبەتی ئەگەر چی ئێستا ئێتر نەماوە - ئەگەر راست بێ – شتێک نییە بێجگە لە سەرکەوتنی ئاشکرا کردنی لە هەموو جیهاندا بە هۆی حوکمی میکۆنۆسەوە.

پاش ئەو حوکمە چ قەوما؟ لە کاتێکدا کە قەراری دەسگیرکردنی فەللاحیان وەزیری ئیتلاعاتی ئێران لە رەوتی دادگای برلیندا لە لایەن دادگای هەرە بەرزی وڵاتەوە دەرچوو، قەراری تریش لە مانگەکانی پاش دەرچوونی حوکمەکە بۆ عەلی کەمالی و ئەسغەر ئەرشەد وەکو رێکخەر و هەروەها بۆ عەبدوڕەحمان بەنی هاشمی ناسراو بە "شەریف" موسەلسەلچی و سەرۆکی تیمی ترۆر دەرچوو. بێجگە لە مانە قەراری دەسگیری فەزلوڵلا حەیدەر و عەلی سەبرا، لێخوڕ و کرپاری ماشێنی هەڵاتن هێشتا بە جێی خۆی ماوە. کەی ئەم قەرارانە بەڕێوەدەچن، کەس نایزانێ.

دادستانی گشتی بۆ ئەندامەکانی تری کومیتەی تایبەت بێجگە لە فەللاحیان – واتە سەرکۆمار، رێبەری مەزهەبی، وەزیری دەرەوە و نوێنەرانی تری ئورگانی ئیتلاعات - پاش لێکۆڵینەوە و وتووێژ لە بۆن بەو ئاکامە گەیشت کە لێپرسینەوە دەست پێنەکا و هەر بۆیەش قەراری دەسگیری داوا نەکرد. تا ئەم قۆناغە دادستانی گشتی فیدراڵ بە پێی بڵاوکراوەیەک لە راگەیاندراوەکاندا لە ١٥ ی مانگی مای ١٩٩٧ دا رایگەیاند: " بەربڵاوی پارێزراوی نێونەتەوەیی بە گشتی نارروونە. لێکۆڵینەوەی پتر بۆ روونکردنەوەی بڕیارەکانی کومیتە و سەلماندنی بەشداری سەلمێندراوی ئەندامانی کومیتە- بێجگە لە فەللاحیان وەزیری ئیتلاعات - لە تاواندا نەگونجاوە. لەم بارودۆخەدا دەسپێکردنی لێکۆڵینەوە دژی ئەندامانی کومیتە بە شێوەیەکی سەرەکی دژی بەرژەوەندی گشتییە."

بەو شێوە دادستانی گشتی لە هاست سێ رێگردا سەری دانەواند: گرفتی یاسایی(یاسای نێونەتەوەیی)، گرفتی بە کردەوە بۆ روون کردنەوەی چۆنایەتی بڕیارەکانی کومیتە(کەی و بە بوونی کێ ئەو بڕیارانە گیراون؟) و ئاخرین و نە کەم گرینگی خۆپارێزی سیاسی کە بە ناوی "شێوەی سەرەکی بەرژەوەندی گشتی" بە پێی ماددەی ١٥٣ ی بەندی پ ی یاسای حوکمی گشتی ناوبردرابوو.

من ئەو بڕیارەی دادستانی باڵای هەموو وڵات بە جێی داکۆکی دەزانم. تەنانەت بە بێ راگەیاندنی تاوانێکی ئەوتۆ، ترۆریزمی دەوڵەتی رێبەرانی لە سەر دەسەڵاتی ئێران لە ساڵی ١٩٩٢ دا لە بڕیارێکی یاساییدا سەلمێندرا. گۆڕانکاری سەرەکی دەبێ لە ئێراندا بێتە گۆڕێ. ئایا ئەو حوکمە بەشی لەو کارەدا دەبێ؟

باشتر لە من بەنی سەدر دەتوانێ داوەری بکا کە ساڵێک پاش ئەو حوکمە نووسی: دوای ساڵێک لە دەرچوونی حوکمی دادگا، لە دوو هەڵبژاردندا کە رژیم بۆ خۆی بەڕێوەیبرد، خەڵکی ئێران یەکپارچە دژایەتی خۆیان لە گەڵ رژیمی ویلایەتی فەقیە دەربڕی: "هەڵبژاردنی" ٢٢ی مای ٩٧ (خوردادی ١٣٦٧)، لە کەشوهەوایەکدا کە دادگا پێکی هێنابوو، هەلێکی بە خەڵکی ئێراندا تا دژایەتی خۆیان لە گەڵ رژیم دەربڕن. لە "هەڵبژاردنی" نێوان دەورەیی ١٣ی مارسی ٩٨ (٢٢ی ئەسفەندی ٧٦)، خەڵکی ئێران، بە بایکوتکردنی خۆبەخۆ، جارێکی تر دژایەتی خۆیان دەربڕی. خۆپیشاندانی خوێندکاران بە هاواری "بمرێ فاشیزم"، "تاڵەبان لە ئێران بڕۆ" ، "ئێمە ئازادیمان دەوێ" و جووڵانەوەی حەوزەکانی دینی و خەڵکی شارەکان، لە نێوان دوو "هەڵبژاردن " دا، بوونە بازنەیەک و پەتێکی پێکەوە لکاو لە هەوڵی ئێرانیەکان بۆ دابین کردنی سەروەری خەڵک. لەو ساڵەدا راستەقینەیەک دەرکەوت کە لە رۆژئاوادا بە پێچەوانە دەبیندرا. ئەو مەیلە توندڕەوانەی کە لە رۆژئاوا نازناوی "ئەنتیگریست"یان داوەتێ، لە کۆمەڵگای ئێراندا پاڵپشتی پێنج لە سەدیشی نییە.

تەنیا مێژوو دەتوانێ وڵام بداتەوە کە ئایا سەرکۆماری نوێی ئێران خاتەمی تەنیا مەلایەک لە جلوبەرگی مودێرندایە یا دەبێتە ئاوەڵا کەرەوەی رێگای دیموکراسی؟

میکۆنۆس- تا سیپتامبری ١٩٩٢ تەنیا ناوی دوورگەیەکی حەسانەوە لە یونان بوو – پاشان هاوناو لە گەڵ کوشتاری بە دەستوورە. بەڵام پاش دەرچوونی حوکم، میکۆنۆس وەکو نیشانی ئازایەتی و

سەربەخۆیی قووەی قەزایی، شکانەوە بەرەو رووناککردنەوە بە بێ لە بەر چاو گرتنی پرسی سیاسی و راگەیاندنی راستەقینە سەرەڕای تەوژم، بە کورتی نیشانەی هومێدە.
جارێکیتر بەنی سەدر: "ئەمە یەکەم جار بوو کە حەق بە سەر دەسەڵاتی دەوڵەتیدا سەرکەوت."
هانس – یواخیم ئێریک (پارێزەری یەکێک لە سکاڵاکەران) ئوکتوبری ١٩٩٨

دادگای باڵای جینایی برلین

بە ناوی میللەتی ئاڵمان

دۆسییەی ژمارە (١٩١٩٣٢، ٢١٩٣ste
مێژووی دەرچوونی حوکم: دەی ئاوریلی ١٩٩٧
بۆ بڕیاردان لە سەر:

١ – یۆسف موحەمەد ئەلسەید، ئەمین لە دایکبووی ٥ی نوڤامبری ١٩٦٧ ، ئادێ ئیسی لوبنان، بێ ئادرەسێکی هەمیشەیی لە ئاڵمان، جێی دایشتنی ئێستا، بەندیخانەی مو- ئابیت، ژمارەی زیندانی ٦٨٥٢/٩٣
٢ – موحەمەد ئاتریس لە دایکبووی دەی فێڤراڵی ١٩٧٠ لە شێحەین، لوبنان، دانیشتووی برلین.
٣ – عەتائوڵلا عەیاد، لە دایکبووی ١٩٦٦، لە بورڤامور، لوبنان، دانیشتووی برلین.
٤ – کازم دارابی، لە دایکبووی ٢٢ی مارسی ١٩٥٩ لە کازرون/ ئێران، دانیشتووی برلین، جێی دانیشتنی ئێستا بەندیخانەی مو- ئابیت، ژمارەی زیندانی ٦٠٢٢/٩٢
٥ – عەبباس حسەین رەحیل، لە دایکبووی ١٩٦٧ (بە واتەی خۆی ١٢ی نوڤامبری ٦٧) لە خەبیام، لوبنان، بێ ئادرەس لە وڵاتی ئاڵماندا، زیندانی ژمارە ٦٧٤٧/٩٣ بەندیخانەی مو- ئابیت.
بە گومانی کوشتن و تاوانی تر...

بەشی یەکەمی دادگای بەرزی برلین، کۆبوونەوەکانی خۆی لە ٢٨ی ئوکتوبری ١٩٩٣وە تا ١٠ی ئاوریلی ١٩٩٧ بە بەشداری ئەو بەشدارانەی خوارەوە پێکهێنا:
کەبش، سەرۆکی دادگا
داوەران: دوکتور نۆلدکە، کلێمت، ئالبان، شپیگل
یوست، دادستانی بەرزی دیوانی بەرزی قەزایی فیدراڵ
گیۆرگ، دادستانی بەرز، وەکو نوێنەری دادستانی گشتی فیدراڵ
پارێزەران: دوکتور بوف گارتس، دوکتور باومایێر و پورتی یوس، پارێزەرانی م.ع ئەمین
پارێزەران: سالم و ئادیم، پارێزەرانی ئاتریس
پارێزەران: ووردینگێر و شتێفان گێن بێرگ، پارێزەرانی م. ع عەیاد
پارێزەران: کین مێشکلات، کولێگە و پانکار، پارێزەرانی م.ع دارابی
پارێزەران: هێدریش و کایزێر، پارێزەرانی م. ع رەحیل
پارێزەر ئێهریگ، پارێزەری عەبدولی (لە لایەن خێزانیەوە)
پارێزەر ویلاند، (پارێزەری دێهکوردی) لە لایەن خانمی بەدیعی، خێزانیەوە
پارێزەر شیلی (پاشان بوو بە وەزیری داخلەی ئاڵمان) و پێشکە، پارێزەری سکاڵابەرانی قادری
کارمەندانی دادگا: ئێلپگێر، لۆمان، شرودێر بەرپرسی رێکوپێک کردنی دۆسیەکانی دادگا.
دادگا لە دانیشتنی رۆژی ١٠ی ئاوریلی ١٩٩٧ دا ئەو حوکمانەی خوارەوەی دا دەرەوە:

سکاڵالێکراوان، دارابی و رەحیل بە هۆی بەشداری لە چوار قەتڵی بە ئانقەست (تاوانی پڕ ئەژمارە)، هەر کام بە زیندانی هەتاهەتایی مەحکووم دەبن. تاوانی ناوبراوان گەلێک قورسە و هەڵگری ئەوپەڕی سزایە.
سکاڵالێکراو ئەمین بە هۆی بەشداری نارِاستەوخۆ لە چوار قەتڵی بە ئانقەست بە ١١ ساڵ زیندان مەحکووم دەکرێ.
سکاڵالێکراو ئاتریس بە هۆی بەشداری نارِاستەوخۆ لە چوار قەتڵی بە ئانقەست و بە لە بەر چاو گرتنی حوکمی پێشوو لە ٢٨ ی جولای ١٩٩٣ دا لە لایەن دادگای چاوپێداخشاندنەوەی (جینایی) برلینەوە، سەرجەم بە پێنج ساڵ و سێ مانگ مەحکووم دەکرێ.
سکاڵالێکراو عەیاد دەبەخشرێ. ئەو مافی وەرگرتنی زیان بە هۆی دەسگیرکرانیەوە یا دابینکردنی پێداویستیەکانی تری نییە.
شتومەکی ناوبراو لە لیستی لکاودا دەستیان بە سەردا دەگیرێ.
مەحکووم کراوان دەبێ خەرجی دادگا و قەرەبووی خەرجی سکاڵابەرانی تایبەت، وەئەستۆ بگرن.
سندووقی دەوڵەت خەرجی دادگای عەیاد و ئەو زیانانەی کە لە لایەن ئەوەوە بە سکاڵابەرانی تایبەت گەیشتووە، وەئەستۆ دەگرێ.
ئەو مادده یاساییانەی کە دادگا پشتی پێبەستوون:
لە پێوەند لە گەڵ ئەمین دا: ماددەی ٢١١، ٢٧، ٥٢ ی یاسای سزای گشتی.
لە پێوەند لە گەڵ ئاتریس دا: ماددەی ٢١١، ٢٧، ٥٢ و ٥٧ ی یاسای سزای گشتی.
لە پێوەند لە گەڵ دارابی و رەحیل دا: ماددەی ٢١١، ٥٢ و ٥٧ ی ئەلف، بەشی یەکەم، بەندی یەکی ئەو یاسایە. ئەم حوکمە بێ یەملا وئەولا نییە.

لیستی لکاو بە حوکمەکەدا
لیستی شتومەکی دەستبەسەردا گیراو
- کیفی وەرزشی پلاستیکی Sporino بە رەنگی رەش و سەوز
- موسەلسەلی یوزی دروستکراوی ئیسرائیل، کالیبری ٩ میلیمیتری، ژمارەی چەک ٠٧٥٨٨٤
- دەنگ بڕی موسەلسەل
- فیشەکدانی ٣٢ فیشەکی موسەلسەل
- چەکی کەلەکە (دەمانچە) ی ئوتوماتیک، دروست کراوی کارخانەی "لاما"
- فیشەکدانی چەکی کەلەکە
- سێ دانە فیشەکی چەکی کەلەکە، کالیبری ٧/٦٥ میلیمتری برۆنینگ

- دەنگ بڕی چەکی کەلەکە
- مل پێچی قاوەیی/ قاڵایی، بە هێڵی قاوەیی ڕەنگەوە
- کڵاوی کاموای ڕەش
- دەسکێشێک (چەپ) بە ڕەنگی ڕەش کە دیوی ناوەوەی بە ڕەنگی قاڵایی چندراوە.
- ترۆمبێلی **BMW** شینی مێتالیک بە کەرەسەی یەدەکی ژمارە ٥٥٠٣- **B** ژمارەی شاسی ٧٣٣٣٢٥٢٩ ٤١٠٦ **-B**
- نەخشەی ساری بڕلین- بە ناوی فاڵکە، چاپی ٥٦
- کراسی قۆڵ کورتی مارک لویس، ژمارەی گەورە و بە ڕەنگی بنەوش
- کڵاوی پەشمی چندراوی سەوزی توند
- باڵتەی هاوینی پیاوانەی ڕەش ،ژمارە ٢٦
- هەشت جوت دەسکێشی پلاستیکی سپی کە جارێک بە کار دێن
- پاسپۆرتی لوبنانی ژمارە ١٠٢٤٩٣٦ بە ناوی حسەین شەوقی ئاتریس.

هۆکاری حوکمەکان و ڕابردووی گومانلێکراوەکان

بەشی یەکەم

١- یۆسف ئەمین

گومانلێکراو لە ١٥/١١/١٩٦٧ لە ئادائیسی لوبنان لە دایک بووە و شاروەندی لوبنانە. ئەو سەردەمی منداڵی خۆی هەر لەو شارەدا کە لێی لە دایک بووە، تێپەڕ کردووە. ئەمین منداڵی چواردەهەم و هەرە چکۆلەی خێزانەکەیەتی. سێ برای ئەو لە لوبنان لە بانکێکدا کار دەکەن و برایەکیشی وەکو دەڵێن بەرپرسی بەندیخانەیەکە. پیشەی باوکی تا ئێستا بە ڕوونی دەرنەکەوتووە و دایکی منداڵدار و خانەنشینە.

ئەمین تەنیا ٢ ساڵ دەچێتە مەدرەسە و پاشان وەکو بەردەستی دارتاش، ماوەیەکی کورت کار دەکا. پاش ئەوەی خێزانەکەی ئەمین، یا باشترە بڵێین ئەو و دایکی چوونە بەیرووت، ئەمین لە مەدرەسەیەکی دەوڵەتیدا ناونووسی دەکا و لە ساڵی ١٩٧٧ەوە تا ٨٣ – ١٩٨٢ ، لە بەشی کردەوەی ئەوێدا دەست بە خوێندن دەکا. بە هۆی بارودۆخی لەرزۆک و بێ ئاسایشی هەڵقولاو لە شەڕی داخلی لوبنانەوە، ئەمین دەرسەکەی بۆ تەواو ناکرێ و ئەوە لە کاتێکدایە کە ئەو تەنانەت خوێندن و نووسینیش بە تەواوی فێر نەببوو. لە تەمەنی ٢٠ ساڵەییدا بە یارمەتی مامۆستایەکی تایبەتی توانی تەنیا خوێندن و نووسین فێر بێ. دوایی ماوەی ٦ مانگ دەورەیەکی عەمەلی لولە کێشی بینی و هەر لەو پیشەدا دەستی بە کار کرد. لە ساڵی ١٩٨٩ دا ژنی هێنا، بەڵام پاش ماوەیەکی کورت بە هۆی پێچەقاندنی دایک و باوکی ژنەکەی کە شیعەی دەمارگرژ بوون و ئەویان پەیتا پەیتا بە بۆنەی هاوکاری ئەو لە گەڵ حیزبی ئەمەل سەرکۆنە و چکۆلە دەکردەوە، لێبڕا ژنەکەی تەڵاق بدا.

ئاخرەکانی ساڵی ١٩٨٩ ئەمین بە هۆی بارودۆخی نالەبار و نا ئەمنی لوبنان، بڕیاری دا ئەوێ بە جێ بێڵێ. ئەو لە گەڵ ڕەحیل – گومانلێکراوی زیندانی- و عەلی سەبرا – گومانلێکراوی هەڵاتوو- ئیبراهیم ئەلموسەوی – شاهید- و دوو کەسی گەنجی تر بەرەو ئاڵمان ڕێکەوتن.

ئەوانە سەرەتا بە فڕۆکە لە بەیروتەوە بۆ مەجارستان فڕین و لە وێوە بە هۆی قاچاخچییەوە و لە دەستەی چکۆلەدا ، لە ڕێگای عەردەوە بەرەو ئاڵمان ڕێکەوتن، پاش چەرمەسەری و گیروگرفت ، بە شێوەی نا یاسایی هاتنە ناو خاکی ئاڵمانەوە. ئەوان لە شاری ئاخن یەک دەگرنەوە و هەر لە وێش دەمێننەوە.

پاش ماوەیەکی کورتی مانەوە لە ئاخن، ئەمین و ڕەحیل خۆیان دەگەیەننە بڕلین. ئەمین لە یەکی فێڤرییەی ١٩٩٠ دا داوای پەنابەری سیاسی دەکا. ئەو لە ڕۆژی ٩ی ئاوریلی ١٩٩٠ دا داواکاری پەنابەریەکەی وەردەگرێتەوە و لە جیاتی ئەوە لە ئیدارەی مانەوەی بیانیەکانی بڕلین ئیزنی کاتیی مانەوە وەردەگرێ کە لە چەند جاردا و سەرەنجام تا ٥ی مارسی ١٩٩٢ درێژ دەکرێتەوە.

ئەمین پاش داوای پەنابەری لە بڕلین، سەرەتا دەنێردرێتە ئوردوگایەکی پەنابەران، دوایی لە وێ دێتە دەر و لە کن ناسیاوان و بۆ وێنە لە ماڵی کازمی دارابی لە "دیتمۆلدێر شتراسە" دەژی. لەو کاتەدا ڕەحیلیش هەر لەو ئاپارتمانەدا دەژیا.

لە گەڵ ئەوەی ژیانی ئەمین لە لایەن دەوڵەتی ئاڵمانەوە دابین دەکرا، ئەو لە هەر هەلێک کە هەڵدەکەوت بۆ کاری ڕەش کەڵکی وەردەگرت. ئەو کارانەی زۆربەی کات کازمی دارابی بۆ دەدۆزیەوە.

ئەمین سەرەتا ماوەی نزیک بە ٦ مانگ بێ پسانەوە و پاشان جار و بارە لە ماشێن شتنی عەیاد کە دوایی بووە "شەریکەی عەیاد- دارابی" کاری کرد. دوایی لە دووکانی خواردەمەنی گومانلێکراو هەڵکەوتوو لە " وێزێر شتراسە، بڕلین" و جاروبارە لە پێشانگاکانی وەکو: پێشانگای "حەوتووی سەوز" و "بورسی نێونەتەوەیی سەنعەت و توریزم" و ماوەیەکی کورتیش لە ئاشپەزخانەی ڕستۆرانی "حەبیبی" کە مەکۆی هاوشاریەکانی بوو، کاری کرد. لە ئۆکتۆبری ١٩٩٠ دا ئەمین و ڕەحیل بە شێوەی نایاسایی دەچن بۆ سویس و لە وێ داوای پەنابەری دەکەن.

چونکە بیستبویان کە باری ژیانی پەنابەران لەوێ لە ئاڵمان باشترە. لە سویس مانگانە ٨٥٠ فڕانکی سویسیان بۆ ژیان و ٧٠٠ فڕانکی تریان بۆ کرێ ماڵ دەدا بە ئەمین. ئەمین بۆ وەرگرتنی یارمەتیە کۆمەڵایەتیەکانی ئاڵمان و درێژ کردنەوەی ماوەی مانەوە ی خۆی، جاروبار سەرێکی لە بڕلین دەدا. لە ٢٠ی مارسی ١٩٩١ دا ئەمین و ڕەحیل لە سویس دەردەکرێن و یەکسەر بۆ بەیروت دەنێردرێنەوە. لە وێ ئەمین لە گەڵ ژنی ئێستای زەماوەند دەکا.

لە مانگی ژوئێنی ١٩٩١ دا ئەمین بۆ جارێکی تر بە هۆی قاچاخچی و بە ڕێگای پڕاگدا دەگەڕێتەوە بڕلین. دوابە دوای ئەو خێزانەکەی لە مانگی ئۆکتۆبر یا نۆڤامبری ئەو ساڵەدا دەگاتە ئاڵمان و لە ماڵی برای مێردەکەی ئەحمەد ئەمین، لە شاری ڕاینە دەحەوێتەوە. لە مە بە دواوە ئەمین پەیتا پەیتا هاتوچۆی ماڵی براکەی دەکا بەڵام چاو لە بڕلینیش ناقوچێنێ، چون بێجگە لە وەرگرتنی یارمەتی، دەبوا ئیزنی مانەوەکەشی درێژە پێبدا. لە بڕلین چاوپێکەوتنی دۆستان بۆ وێنە گومانلێکراوان عەیاد، ئاتریس و ڕەحیل لە بیر ناکا. کاری ڕەشیش ئەگەر بلوایە دەیکرد. بەشداری لە کۆبوونەوەکانی مزگەوتی ئیمام جەعفەری سادقی بڕلین لە کارەکانی تری ئەمین بوون.

لە ١٩ی ژوئێنی ١٩٩٢ دا لە ئەمین داوا کرا کە خاکی ئاڵمان بە جێ بێڵێ. ئەو زۆر تێدەکۆشێ تا بە شێوەی یاسایی ئەو ئولتیماتۆمە لە کاردانەوە بخا. بەڵام سەرکەوتنی دەست ناکەوێ. وەرەقەی وەدەرکەوتنی دەدەنێ،

کە تا ڕۆژی ٤ ی سپتامبری ١٩٩٢ بە دڵخوازی خۆی لە وڵات بچێتە دەر و پێویستی بە دەرکردنی بە زۆر نەیەتە پێش. بەڵام ئەمین بۆ ویست و ئولتیماتۆمی دەوڵەتی ئاڵمان بایخ دانانێ تا سەرەنجام ڕۆژی ٤ی ئۆکتۆبری ٩٢ لە گەڵ ڕەحیل و لە ماڵی براکەی، ئەحمەد، لە ڕاینە دەگیرێ.

گرتنی ئەو بە پشت بەستن بە قەراری دەسگیری ٥ی ئۆکتۆبری ١٩٩٢ کە لە لایەن لێپرسەری دادگای بەرزی قەزایی فیدراڵ دەرچووە، درێژە دەدرێ. ئەمین پێشینەی تاوانی نییە. ئەو لە مانگی دیسامبری ١٩٩٢ دا لە ژنی ئێستای دەبێتە خاوەنی کوڕێک.

٢ – گومانلێکراو محەمەد ئاتریس

ئەو گومانلێکراوە لە ١٠ی فێورالی ١٩٧٠ لە لوبناندا لە دایک دەبێ. باوکی خەریکی کڕین و فرۆشتن بووە و لە گەڵ ژنە ماڵدارەکەی و سێ منداڵ کە گەورەکەیان پاتریس بێ، لە بەشی رۆژئاوای بەیروت دەژیا. ئاتریس لە تەمەنی چوار ساڵەییەوە ناردراوەتە مەدرەسەی ئامادەیی و لە ساڵی ١٩٧٨ دا لە مەدرەسەیەکی کلیسای سەرانسە زمان دیپلۆمی وەرگرتووە کە ئەو دیپلۆمە هەر وەکو دیپلۆمی یاسایی لوبنان دەژمێردرێ.

ئەو هەرگیز شوێن پیشەیەکی تایبەت نەکەوتووە بەڵام پێی خۆش بووە کە خوێندنەکەی درێژە پێبدا و لەوانە بوو ئابووری سەنعەتی تەواو کردبایە. بەڵام بە هۆی بارودۆخی نالەباری لوبنان بەو ئامانجەی خۆی ناگا.

ئاتریس چون بواری کار کردنی لە وڵاتی خۆیدا نابینێ، دەکەوێتە بیری چوونە دەر لە لوبنان. ئەو بیرە کاتێک لەودا بە تەوژم تر دەبێ کە خۆی لە هەلومەرجێکدا هەست پێدەکا کە دەبێ ببێتە ئەندامی حیزبی چەپی "جووڵانەوەی میللی لوبنان" و چەک هەڵگرێ. ئەو پێی خۆشە لە گەڵ ئەم جووڵانەوەیە هاوکاری بکا، چون ماڵەکەیان لە ناوچەی ژێر دەسەڵاتی ئەو گرووپەدا بوو. بەڵام بۆ خۆی بە توندی دژی هەڵسوکەوتی چەکدارانە بوو. پاش ئەوەی "جووڵانەوە" باوکی دەدزێ و ئاندامانی نێرینەی خێزانەکەی بە زۆر بۆ شەڕی چەکدارانە هاندەدا، ئاتریس لوبنان بە جێ دێڵێ.

برا چکۆلەکەی بە ناوی شەوقی ئاتریس لە پێشدا، واتە لە مانگی فیوراڵی ١٩٨٩ دا چوبووە لای مامی کە لە برلین دەژیا. ئەوانی تری خێزانەکەی بێجگە لە باوکی لە ئاخر و ئۆخری ئەو ساڵەدا بەرەو برلین رێدەکەون. سەرەنجام باوکی خێزانەکەش ئاخرەکانی ١٩٨٩ خۆی دەگەیەنێتە خێزانەکەی لە برلین. هەمووی خێزانەکە لە برلین داوای پەنابەری دەکەن کە پاشان داواکاریەکەیان وەردەگرنەوە و لە جیاتی ئەو، ئیزنی مانەوەی کاتی وەردەگرن کە چەند جارێکیش درێژە دەدرێتەوە. خێزانی ئاتریس پاش مانەوەیەکی کاتی لە کەمپێکی بیانییان، ماڵێکی لەبار لە برلین دەدۆزنەوە. سەرەڕای داراییەکی زۆر لە لوبنان، ئەو خێزانە لە یارمەتی کۆمەڵایەتی و خانووبەرەی دەوڵەتی فیدراڵی ئاڵمان کەڵک وەردەگرن، بە شێوەیەک کە لە باری ژیانەوە هیچ کەم و کورییەک هەست پێناکەن.

گومانلێکراو ئاتریس ئەگەر چی تەنیا مانگێک دەچێتە کەلاسی زمانی ئاڵمانی بەڵام لە کۆمەڵدا زۆر زوو زمانی ئاڵمانی فێر دەبێ. نێوەڕاستەکانی ساڵی ١٩٩٠ ئیزنی کار کردن وەردەگرێ و دوای ئەوە چەند مانگێک لە رستۆرانی "ستەیک هاوس برلین" و پاشانیش لە گەڵ مەحەمەد عەلی عالیان (شاهید) تا ئاخرەکانی ساڵی ١٩٩١ لە رستۆرانی "مین دۆزا" خەریکی کار دەبێ و مانگانە ٧٥٠ مارک دێتە گیرفانیەوە.

سەرەتاکانی ساڵی ١٩٩٢ نزیکەی دوو مانگ لە پیتزا فرۆشییەکدا خۆی خەریک دەکا، بەڵام دوایی خۆی بێکار رادەگەیەنێ و مانگانە ٥٠٠ مارک مەعاشی بێکاری وەردەگرێ. ئاتریس دەرامەدەکەی خۆی بۆ خۆی خەرج دەکا و هەچ یارمەتییەک بە خێزانەکەی ناکا. لەو کاتەدا دڵپێخۆشیەکانی ئەو وەرزش، دیسکۆ، ماشێن و ژن بوون. بەڵام وردە وردە بە لای دینی ئیسلام دەکێشرێ و لە گەڵ گومانلێکراوانی تر کە مەزهەبی شیعەیان هەبوو، زوو زوو هاتوچۆی مزگەوتی ئیمام جەعفەری سادقی دەکرد و تێدەکۆشا نوێژەکانی لە وێ بکا. هەر لەوێش لە گەڵ ئەمین یەکتر دەناسن و چون ئەمین بە بنیچە بە پێغەمبەری ئیسلام دەگەیشتەوە، هەڵوەدای ئەمین دەبێ و خۆشەویستی نێوانیان قووڵتر دەبێتەوە.

بە گوێرەی قەراری پەلبەستکردنی ٦ی ئوکتۆبری ١٩٩٢ی قازی لێکۆڵەری دادگای بەرزی قەزایی فیدراڵ، ئاتریس لە رۆژی ٧ی ئوکتۆبری ٩٢ دا دەگیرێ. لە ٢٨ی ئوتی ١٩٩٣ دا قەراری گرتنەکەی هەڵدەوەشێتەوە و بە شێوەی کاتی بەر دەدرێ، بەڵام بە هۆی گومانی ترەوە جارێکی تر دەیگرنەوە.

لە ٢٦ی مانگی مای ١٩٩٣ دا دادگای برلین ئاتریس بە تاوانی شکاندنی یاسای راگرتنی چەک، بە ٦ مانگ زیندان مەحکووم دەکا. ئەو حوکمەی دادگای پێشوو لە ٢٨ی ژولای ١٩٩٣ دا لە لایەن دادگای برلینەوە پەسەند دەکرێتەوە و لە ٥ی ئوتی ٩٣ دا بێ ئەملا و ئەولا دەبێ. ماوەی راگرتنی حوکمەکە سێ ساڵ لە پێش چاو گیرابوو (بەو مانایە ئەگەر تا سێ ساڵی تر هیچ تاوانێک نەکا، حوکمی شەش مانگ زیندانەکەی بە جێ ناگەیەندرێ). هۆی ئەو حوکمە ئەوە بوو کە لە پایزی ١٩٩١ەوە تا ١٨ی ئوتی ١٩٩٢ دەمانچەیەکی کالیبر ٩ میلیمیتری و بڕێک گوللەی بە شێوەی نا یاسایی راگرتبوو.

ماوەی راگرتنی سزای سێ ساڵەی ئاتریس لە ١٠ی ژوئێنی ١٩٩٦ دا لە لایەن دادگای ناوچەی برلین (دادگای پێشوو) ساڵێکی تریش زیاد دەکرێ و دەبێتە چوار ساڵ. چون لە کۆبوونەوەی ٢٣ی ژوئێنی ١٩٩٥ ی لێپرسینەوەدا کە ئاتریس و ئەمین روبەڕوو دەکرێنەوە، ئاتریس مستێک بە دەموچاوی ئەمیندا دەکوتێ. دادگای ناوچەی برلین بێجگە لە حوکمە راگیراوەکەی پێشوو، ئاتریس بە سزای نەغدی بە ماوەی ٢٠ رۆژ و رۆژی پێنج مارک مەحکووم دەکا. ئەو جەریمە پاش بێ ئەملاو ئەولا بوونی حوکمەکە، لێی وەردەگیرێ.

٣- عەتائوڵلا عەیاد

ئەو گومانلێکراوە وەکو خۆی دەڵێ فەلەستینی و بێ دەوڵەتە. ئەو لە ساڵی ١٩٦٦ دا لە لوبنان لە دایک بووە. لە تەمەنی ١٠ ساڵەییدا و لە کاتێکدا کە تەنیا سێ ساڵ چوبووە مەدرەسە، هاتە ناو پەلی گەنجانی "حیزبی بەرەی دیموکراتیک" کە ئەویش بەشێک لە "رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین" بوو.

دوایی سێ ساڵی تر لە مەدرەسەیەکی سەرەتاییدا دەرس دەخوێنێ تاکو لە ساڵی ١٩٧٩ دا دەورەیەکی نیزامی لە سوریا سەرکەوتووانە تەواو دەکا. لەوە بە دواوە بۆ شەڕ دژی ئیسرائیل کە خاکی لوبنانی داگیر کردبوو، چەک هەڵدەگرێ. پاش ئەوەی رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین لە ساڵی ١٩٨٣ دا لێدەبرێ کە لوبنان بە جێ بێڵێ، گومانلێکراوی ناوبراو دەچێتە ناو حیزبی "ئەمەل"ەوە و لەوێ لە نەخشی رێبەری گرووپێک دژی ئیسرائیل و دواتریش دژی حیزبوڵڵای لوبنان بە خەبات درێژە دەدا.

عەیاد لەو شەڕانەدا وەکو شەڕکەرێکی بە توانا، بە ئەزموون و نەترس خۆی پیشان دەدا و ناوبانگ دەردەکا، تا ئەو جێییەی نازناوی "ئەبو سەخەر"ی دەدرێتێ. ئەو هیچ نەبێ سێ جار برینداربووە. لە ئاوریلی ١٩٩٠ دا لە لوبنان هەڵدێ و وەکو داواکاری پەنابەری دێتە ئاڵمان و لە شاری برلین جێی دەدرێتێ. لە سەر هۆکاری داوای پەنابەری گومانلێکراو قسەی جۆراجۆر هەیە. چون گومانلێکراو ئەو جۆرەی کە بۆ خۆی رایگەیاندووە لە لایەن حیزبوڵڵاوە مەترسی گیانی بۆ دروست کراوە، بەڵام هەر وەکو چەند شاهیدی تر کوتویانە، ئەو بە هۆی کەڵکی نارەوا و تاوانکارییەوە لە لایەن حیزبی ئەمەلەوە مەحکووم و لە حیزب دەرکراوە.

خێزانی گومانلێکراو سەردەکەوێ لە گەڵ دوو منداڵەکەی، دوو مانگ پاش هەڵاتنی مێردەکەی بێتە ئاڵمان و خۆی بگەیەنێتە مێردەکەی. منداڵی سێهەمیان لە ئاڵمان لە دایک دەبێ. یەکێک لە منداڵەکانی دواکەوتووە. بە بنەماڵەی عەیاد ئیزنی مانەوەی کاتی لە برلین دەدرێ بەڵام چون داوای پەنابەریەکەیان وەرنەگیرا، بە هەموو ئەندامانی بنەماڵەیان راگەیاند کە تا ئوتی ١٩٩١ دڵخوازانە خاکی ئاڵمان بە جێ بێڵن. بۆ ئەوەش بەرگەی چوونە دەر و خەرجی سەفەریشیان دانێ، بەڵام ئەوان نەیاندەویست ئاڵمان بە جێ بێڵن.

عەیاد بە پێی قەراری دەسگیری ١٠ی دسامبری ١٩٩٢ گیرا و تا رۆژی ٢٨ی ئوتی ١٩٩٥ لە زینداندا ماوە.

٤- کازم دارابی

دارابی کە خەڵکی ئێرانە رۆژی ٢٢ی مارسی ١٩٥٩ لە شاری کازرونی ئێران لە دایک بووە. باوکی پیشەی ئازاد و دایکیشی ماڵدار بووە. ئەو هیچ نەبێ دوو برای تری هەیە. دارابی مەدرەسە لە ئێران تەواو دەکا و دیپلۆمێک وەردەگرێ کە لە دیپلۆمی ئاسایی ئێران کەمترە. دارابی ئەگەر چی ئاڵمانی هیچ نازانێ، ئاخرەکانی ساڵی ١٩٧٩ یا سەرەتاکانی ١٩٨٠، بە هەر شێوەیەک پاش دامەزرانی حکوومەتی ئیسلامی ئێران، کە ئەو لە لایەنگرانی دەمارگرژی ئەو بوو، دەگاتە ئاڵمان تا درێژە بە خوێندن بدا. ئەو سەرەتا دەورەیەکی فێربوونی زمانی ئاڵمانی لە برلین دەبینێ و پاشان دەورەیەکی شەش مانگەی کاری عەمەلی لە سێپتامبری ١٩٨٠ەوە تا مارسی ١٩٨١ بە سەرکەوتووییەوە تەواو دەکا و لە مەدرەسەی بەرزی شاری "هاگێن" بۆ سێمیستری هاوینی ٨١-٨٢ و سێمیستری زستانی ٨٢ ناونووسی دەکا و لەمە بە دواوە لە دەوروبەری ئەو شارە دەژی.

لە ساڵی ١٩٨٢ دا دارابی بە پێی حوکمی پەسەند کراوی دادگا دەبوا خاکی ئاڵمانی بە جێ بهێشتایە و هەر بۆیەش لە ٢١ ی جولای ٨٢ تا ١٤ی ئوکتۆبری ئەوساڵە لە زیندانی کاتیدا دەمێنێتەوە تا لە ئاڵمان وەدەر ئەندرێ.

هۆیەکانی دەرکردنی ئەو دەگەڕێتەوە سەر بابەتێک کە بە پێی یاسای ناوەندی راگرتنی دوکومێنتەکانی فیدراڵ ناکرێ ئاشکرا کرێ.

لێرەدا دەوڵەتی ئێران بە یارمەتی دارابی دەگا و نەتەنیا سەردەکەوێ کە لە دەرکردنی بە زۆری وی بەرگری بکا بەڵکو ئیزنی مانەوەش لە کاربەدەستانی ئاڵمانی بۆ وەرگرێ.

دارابی سەرەتاکانی ١٩٨٣ هاگێن بە جێ دێڵێ و دێتە بڕلین. ئەو بۆ سێمیستڕی زستانی ٨٣-٨٤ لە بەشی موهەندیسی ساختمان لە مەدرەسەی بەرزی فەننی بڕلین ناونووسی دەکا.

ئاخرەکانی ساڵی ١٩٨٥ دارابی لە گەڵ خوشکی شەریکی داهاتووی خۆی، عەدنان عەیاد زەماوەند دەکا. بەرەی ئەم زەماوەندە دوو کچی ٦ و ٨ ساڵانە و کوڕێکی ٥ ساڵەیە کە کچی یەکەم دواکەوتووە.

لە ساڵی ١٩٨٣ ەوە دارابی چالاکی خۆی لە "ئەنجومەنی ئیسلامی خوێندکارانی بڕلینی رۆژئاوا(VIS) دا کە مەکۆی لایەنگرانی حکومەتی ئیسلامی ئێران بوو، دەستپێکرد. دارابی لە ساڵی١٩٨٤ەوە نەتەنیا دەگاتە سەرۆکی ئەو ئەنجومەنە بەڵکو ماوەیەک بە ئەندامەتی کۆڕی سەرۆکانی "یەکێتی ئەنجومەنە ئیسلامییەکانی ئوروپا" (UISA) وەردەگیرێ.

دارابی هاوکات لە بەڕێوەبەرانی مزگەوتی ئیمام جەعفەری سادقی بڕلین بوو. ئەو سەرکەوتنی ئەوتۆ لە خوێندنی زانستگا وەدەست ناهێنێ، بە شێوەیەک کە بە هۆی بەشداری نەکردنی لە کەلاسەکانی دەرس و دەرنەچوونی لە ئەزموونەکانی دەورەی ئاخردا، لە ٣٠ سێپتامبری ١٩٨٧ دا وەدەر دەندرێ. ئەو لەو بڕیارەی زانستگا، لە دادگا سکاڵا دەکا و سەرئەنجام سەر دەکەوێ بۆ سێمیستڕی هاوینی ١٩٨٨ ناونووسی بکاتەوە. لە ئوکتۆبری ١٩٨٨ دا،

دارابی دوکانێکی خواردەمەنی فرۆشی لە "وێزەر شتڕاسە ٣-٤)ی بڕلین بە نرخی ٨٥ هەزار مارک دەکڕێ. ئەوەی کە ئەم پووڵەی لە کوێ هێناوە بۆ دادگا روون نییە. چون لەو کاتەدا دارابی ئیزنی دووکان دانان و بە گشتی کار کردنی سەربەخۆیانەی وەکو خاوەن کار نەبوو، بۆیەش ئیمتیازی دوکانەکەی بە ناوی "ئای دەمیر" کرد کە خەڵکی تورکیا و شاهیدی ئەم پەروەندەیە.

پاش ئەوەی ئەو دووکانە لە نیوەڕاستەکانی ١٩٨٩ دا ئاوری گرت و بە تەواوی سووتا، عەدنان عەیاد، برای ژنەکەی دارابی، دووکانەکە چاک دەکاتەوە و لە ساڵی ١٩٩٠ەوە دەیخاتەوە سەر کار. ئاشکرایە کە دارابی وەکو پێشوو بە شێوەی نافەرمی خاوەنی دووکانەکە ماوە و لەوێش کاری دەکرد. تا ئەوەی ئاخرەکانی ساڵی ١٩٩٠ دووکانەکە دەفرۆشرێ. لە سەرەتاکانی ژانوییەی ١٩٩١ەوە دارابی دووکانێکی ئوتوشۆری لە بڕلین دادەنێ کە خاوەن ئیمتیاز و خاوەنە رواڵەتیەکەی عەدنان عەیاد بەڵام لە راستیدا دارابی بۆخۆیەتی. رۆژی ١٩ی ژانوییەی ١٩٩١، دارابی ئیزنی مانەوەی کاتی لە ئاڵمان وەردەگرێ و بەو پێیەش لە ٢٩ی مای ١٩٩١ەوە ئیزنی چالاکیە ئابووریەکان بە ناوی ئەوەوە دەکرێن. بۆیەش لە ساڵی دووهەمی دەست بە کار کردنی دووکانی ئوتوشۆریەکەوە، کە ساڵی ١٩٩٢ە، دارابی بە فەرمی دەبێتە شەریکی دووکانەکە و مانگانە مووچەیەکی حەوت هەزار مارکی هەڵدەگرێ.

دووکانی ئوتوشۆری دەکرێتە "شیرکەتی تیجاری دارابی- عەیاد". دارابی لەمە بە دواوە شتی جۆراجۆر وەکو گوێز، بادام و پستە تا جلوبەرگ لە ئێرانەوە دێنێ و بێجگە لە بڕلینیش لە هەمووی ئاڵماندا دەیفرۆشێ. دارابی بە هەر حاڵ دەرسەکەی تەواو ناکا و ئەوەی تا کوێ چۆتە پێش بۆ دادگا روون نییە. گومانلێکراو لە ٨ی ئوکتۆبری ١٩٩٢ دا بە شێوەی کاتی دەگیرێ و پاشان بە پێی قەراری دەسگیری ٩ی ئوکتۆبری ٩٢ی لێپرسەری دادگای بەرزی قەزایی فیدراڵ گیرانەکەی درێژەی پێدەدرێ. ئەم گومانلێکراوەش پێشینەی تاوانی نییە.

٥ – عەبباس رەحیل

ئەم گومانلێکراوە لوبنانییە و لە ساڵی ١٩٦٧ لە دایک بووە و لە شاری بەیروت گەورە دەبێ. باوکی پێوەندییەکی زۆر باشی لە گەڵ کوڕەکەی هەبووە و خاوەنی دووکانێکی چکۆلەی خواردەمەنی فرۆشی لە بەیروت بووە. رەحیل و دایکی لە بەڕێوەبردنی دوکانەکەدا یارمەتی باوکی خێزانەکەیان داوە. لە قسەکانی رەحیل ناکرێ تێبگەین کە چەند خوشک و برای هەیە. چون جارێک لە دوو و جارێکی تر لە هەشت خوشک و برا قسەی کردووە. رەحیل لە ساڵی ١٩٧٣وە تا ١٩٧٨ و لەوانەیە تا ساڵی ١٩٨٣ چوبێتە مەدرەسە. بەڵام هەر جۆرێک بێ پاش تەواو کردنی مەدرەسە بێکار بووە. ئەو لە هەر کوێیەک کاری دەست کەوتایە بە زویی دەستی پێدەکرد. لە ساڵی ١٩٨٦ەوە کە باوکی دەمرێ، زۆربەی کات لە دووکانی باوکی کار دەکا و جاروباریش بە جێگای براکەی، لە ئیدارەیەکدا وەکو تەلەیفونچی کاری کردووە.

رەحیل لە گەڵ ئەمین، عەلی سەبرا و چەند لوبنانی تر لوبنان بە جێ دێڵێ و ئاخرەکانی ساڵی ١٩٨٩ دێتە ئاڵمان. بە رێگەی شارەکانی مونیخ و ئێسن، خۆی دەگەیەنێتە شاری ئاخن و لەوێ داوای پەنابەری سیاسی دەکا. گومانلێکراو ئەودەم بڕیاری دابوو لە ئاڵمان پیشەی میکانیکی ماشێن فێر بێ و لەو پیشەدا کار بکا. بەڵام بە هۆی خراپی هەلومەرجی حەوانەوەی، بڕیار دەدا کە ئاخن بە ئامانجی بڕلین بە جێ بێڵێ. لەو سەفەرەدا ئەمینیش لە گەڵی دەبێ. گومانلێکراو رەحیل لە بڕلین دوو جار داوای پەنابەری دەکا کە وەرناگیرێن و داوای لێدەکرێ کە بۆ جێی دانیشتنی پێشووی خۆی واتە ئاخن بگەڕێتەوە. بەڵام رەحیل لە گەڕانەوە خۆی دەپارێزێ و هەر وا بە مانەوەی نایاسایی خۆی لە بڕلین درێژە دەدا. ئەو سەر دەکەوێ بە هۆی دایکیەوە کە لە بەیروت بوو، ناسنامەی دروستکراو بە ناوی عیماد- عەمماش، لە دایک بووی ١٩٦٨ بە دەست بێنێ. بەم شێوە بە رەحیل ئیزنی مانەوە لە بڕلین دەدرێ کە لە چەند قۆناغدا تا رۆژی ١٨ی مارسی ١٩٩٢ درێژەی پێدەدرێ.

رەحیل لە ماڵی هاوشاریەکانی وەکو میهدی شاهڕور و حسەین خەماس (شاهیدی دادگا) لە بڕلین دەمێنێتەوە. ئەو سەرەڕای ئەوەی لە یارمەتییە کۆمەڵایەتییەکانی دەوڵەتی فیدراڵ کەڵک وەردەگرێ، تێدەکۆشێ بە هۆی کاری رەشەوە بۆ وێنە کار لە رستۆرانی حەبیبی و فرۆشیاری لە بازاڕی کۆنە فرۆشی و یارمەتی بە دارابی لە کاری دووکانی خواردەمەنیەکەی و کار لە گۆڕستانی ماشێنی کۆندا، دەرامەدێکی تری هەبێ. گومانلێکراو جاروبارە ماشێنی دەستی دوو (کۆنە) دەکرێ و بۆ براکەی لە بەیروت دەنێرێتەوە. ئەویش وەکو ئەمین لە ئوکتۆبری ١٩٩٠ دا دەچێ بۆ سویس و لەوێ داوای پەنابەری دەکا. ئەو سەرەنجام لە مانگی مارسی ١٩٩١ دا لە سویس دەردەکرێ و یەکسەر بۆ لوبنان دەنێردرێتەوە. گوایە لە لوبنان کچێک نیشانە دەکا. رەحیل لە زووترین کاتدا بە تەنیا دەگەڕێتەوە بۆ بڕلین و جارێکی تریش لە ماڵی دارابی کە ئەو کاتە براکەشی قاسمی دارابی لەوێ بوو و دارابیش جاروبارە هاتووچۆی ئەوێی دەکرد، نیشتەجێ بوو. رەحیل بە وەرگرتنی یارمەتیەکانی ژیان لە بڕلین درێژە دەدا بەڵام لە پەنای ئەویشدا دەرامەدی تریشی هەیە. ئەو وەکو پێشوو لە گەڵ برای دارابی، قاسم لە بازاڕی کۆنەفرۆشاندا کار دەکا. ئەو هەروەها بە کڕین و فرۆشتنی ماشێنی کۆنە درێژە دەدا و لە کاری رستۆرانەکانیش خافڵ نابێ. رەحیل نوێژەکانی تەرک ناکا و لە خواردن و خواردنەوەدا دەستووری مەزەبی بە تەواوی لە پێش چاو دەگرێت. ئەو بە تەواوی ملکەچی قورعانە.

دوای ئەوەی قاسمی دارابی لە مارسی ١٩٩٢ دا دەگەڕێتەوە ئێران، رەحیل هەروەها لە ئاپارتمانی دارابیدا لە "دێتمۆلدێر شتراسە ٦٤ی ب" دەمێنێتەوە. لە سەروبەندەدا داوای پەنابەری ئەو پەسەند نەکرا و لەویان ویست تا چوار مانگی تر بۆ خۆی خاکی ئاڵمان بە جێی بێڵێ، واتە تا ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢، ئەگەرچی وەرەقەی پەڕینەوە لە سنوور، پووڵ و بلیت و خەرجی سەفەری دەدەنێ بەڵام ئەو هیچ ئاورێک لە ویستی دەوڵەتی ئاڵمان ناداتەوە. رەحیل لە ٤ی ئوکتۆبری ١٩٩٢ دا لە گەڵ ئەمین بە شێوەیەکی کاتی لە شاری "راینە" دەگیرێ و دوایی بە پێی قەراری دەسگیری ٥ی ئوکتۆبری ٩٢ی لێپرسەری دادگای بەرزی قەزایی ئاڵمان، لە زینداندا دەمێنێتەوە. ئەویش پێشینەی تاوانی نییە.

پرسی کێشەکە

لە ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢دا، کەمێک پێش سەعاتی ١١ی شەو، ئەو کەسانەی خوارەوە لە رێستۆرانی میکۆنۆس کە لە " پراگر شتراسە ٢ ئەلف" لە ناوچەی "ویل مێرسدۆرف – بڕلین" هەڵکەوتووە، دەکوژرێن:

١ – دوکتور سادقی شەرەفکەندی، سکرتێری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

٢ – فەتتاح عەبدولی، نوێنەری حیزب لە ئوروپا

٣ – هومایون ئەردەلان، نوێنەری حیزب لە ئاڵمانی فیدراڵ

٤ – نورولڵا مەحەمەد پوور دێهکوردی، راوێژکار و وەرگێڕی حیزب

ئەم کەسانە لە لایەن ئێرانییەکەوە بە ناوی عەبدورڕەحمانی بەنی هاشمی و لوبنانی گومانلێکراو عەبباس رەحیلەوە سەرجەم بە ٣٠ فیشەک کە لە موسەلسەلێکی ئوتومات و دەمانچەیەک تەقەیان پێکراوە، دەکوژرێن. خاوەن رێستۆرانەکە "تەبیب غەففاری" لەو کارەساتەدا بە شێوەیەکی توند، بریندار دەبێ.

ئا- پێشینەی مێژوویی پرسی کورد و ترۆری رێبەرەکانیان

خاڵی دەسپێکەری ئەم کارەساتە ترۆریستییە دەگەڕێتەوە سەر پێوەندی نێوان ئێران لە گەڵ گەلی کورد پاش شۆڕشی ساڵی ١٩٧٩ کە خومەینی گەیاندە دەسەڵات. دوای هاتنە سەرکاری خومەینی، تێکهەڵچوونی دەوڵەتی ناوەندی و حیزبی دیموکراتی کوردستان (ئێران) پەرەی سەند.

حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە ساڵی ١٩٤٥دا دامەزرا. ئەم حیزبە گرینگترین ڕێکخراوی کوردەکانی ئێرانە کە زۆربەیان سوننی مەزهەبن. چوارچێوەی چالاکی حیزب لە ناوچە کوردنشینەکانی ئێراندا قەتیس دەبێتەوە. ئامانجی حیزب، وەدەستهێنانی خودموختاری بۆ کوردستان لە بوارەکانی ئیداری، یاسایی، ئاسایش، بارهێنان و عاملاندن و فەرهەنگ، هاوکات ڕاگرتنی تەواویەتی عەرزی و وەدیهێنانی دیموکراسی بۆ کوردستانە.

لە سەردەمی شای پێشوودا پێش بە چالاکی ئەم حیزبە گیرابوو. پاش شۆڕشی ئیسلامی کە جێی ڕەزامەندی گەلی کورد و ڕێبەرانیشی بوو، ئەو بوارە هەڵدەکەوێ کە حیزب بە شێوەی ئاشکرا چالاکی بنوێنێ. هاتنە ئارای شۆڕشی ئیسلامی ئەو هیوایەی هێنایە گۆڕێ کە ڕژیمی نوێ هەڵسوکەوتی باشتر لە گەڵ داخوازیەکانی حیزب بکا. ڕێبەری شۆڕش ئایەتوڵڵا خومەینی هەر لە سەرەتاوە دژی هەر چەشنە خودموختاری و لە ڕاستیدا بە فەرمی ناسینی هەر چەشنە مافێک بۆ گەل و کەمایەتیە قەومی و نەتەوەیی و مەزهەبییەکان (بۆ وێنە کوردەکان) بوو، بێ ئەوەی ئەو بیروبڕیارەی خۆی پێش شۆڕش ئاشکرا کردبێ.

خومەینی ئەو ویستانەی دژی یەکێتی ئوممەتی ئیسلامی و بەرەو لاواز کردن و لێکدابڕینی دەسەڵاتی دەوڵەتی ناوەندی دەزانی. ئەو تەنانەت دەربڕینی ئەو داخوازانەی بە مانای دەستەبەندی و دوژمنی لە گەڵ یەکێتی و تەواویەتی موسوڵمانان لێکدەداوە. خومەینی ڕێگا چارەی پرسی کوردستانی لە لێک بڵاو کردنی حیزبی دیموکرات و لە ناوبردنی هەموو ڕێبەرانی دەزانی.

هەر دوابەدوای سەرکەوتنی شۆڕش، خومەینی سەردەکەوێ کە حکوومەتی ئیسلامی لە ژێر ناوی حکوومەتی خوا دا لە ئێران دامەزرێنێ. لەو سیستمەدا، مەلا دەسەڵاتدارەکان کەوتنە ئەوپەڕی یاسا. بە کەڵک وەرگرتن لە قورعان و شەریعەت، تەنیا مەلاکان ئەویش مەلای هاوبیروڕای خومەینی مافی بڕیاردان و دەستێوەردانیان لە کاروباری دەوڵەتی، نیزامی، کۆمەڵایەتی و یاساییدا هەبوو. ئەو سیستمە دەسەڵاتی خۆی بە حکوومەتی خوا یا حکوومەتی نوێنەری خوا لە سەر زەوی (نەتەنیا ئێران بەڵکو تەواوی گۆی زەوی) دادەنا و بۆ سەلماندنی ئەو بۆچوونە پشتی بە قورعان دەبەست. ڕژیم بۆ ڕاگرتنی دەسەڵاتی بێ سنوور و لێنەپرسراوانەی خۆی هەر چەشنە چالاکییەکی، وەک دوژمنی لە گەڵ حکوومەتی خوا و دژایەتی لەگەڵ ئیسلام دەناساند. ئەو چارشێوە، داپۆشین و ڕازاندنەوەی ئیدۆلۆژی- ئایینی ڕژیم، نابێتە هۆی ئەوەی کە گومانلێکراوانی پەروەندە، لە ئامانج و بەرژەوەندی ڕاستەقینە و پشتی پەردەی دەسەڵاتدارانی ڕژیم تێنەگەن.

لە پێوەندی لە گەڵ حیزبی دیموکراتدا،تا ئەو کاتەی کە حکوومەتی مەلایان توانایی و دەسەڵاتی پێویستی نەبوو، سیاسەتەکانی لە نێوان هەوڵی وتووێژی تاکتیکی و هەڕەشەی نیزامی لە گۆڕاندا بوو. لە ئاست هەڕەشەی نیزامی، کوردەکان هەوڵیاندا بە یارمەتی چەک داکۆکی لە خۆیان بکەن. بەم بۆنەوە خومەینی لە ١٧ی ئوتی ١٩٧٩دا، فتوای جیهادی دژی کوردەکان دا. ئەو لەو ناوەدا حیزبی ناوبراوی "حیزبی شەیتان" ناو نا و ئەوی یاساغ ڕاگەیاند. خومەینی ڕێبەرانی کوردی لە هەموو مافێک تەنانەت " مافی ژیان" بێبەش ڕاگەیاند و هیچ بەزەیی و لێبووردنێکی سەبارەت بە وان پەسەند نەدەکرد. هەر وا بۆ داپۆشینی ئەو ئامانجە تەواو سیاسییە بە ڕواڵەت ڕازاندنەوە دەستەوداوێن بوو و تاوانی وەکو "مفسد" و "محارب با خدا"ی پاڵ ڕێبەرانی حیزب دەدا، و پێی لە سەر سزای ئەوان کە تەنیا ئیعدام بوو، دەچەقاند.

ئەو سیاسەتەی ڕژیم لە کوردستاندا سەرەڕای بەخشینی گشتی و ڕواڵەتی لە ساڵی ١٩٨٣دا، نەتەنیا درێژەی هەبوو بەڵکو زیاتریشی کرد. ڕژیم بۆ ڕاگرتنی دەسەڵاتی بێ ئەملاوئەولای خۆی کەوتە بیری لە ناوبردنی هەموو دژبەرێکی سیاسی، قەومی و بیروباوەڕیی بە شێوەی زۆر و ترۆری ئاشکرا و شاراوە.

لە مانگی سپتامبری ١٩٧٩ تا نوڤامبری ئەو ساڵە، تێکهەڵچوونی نیزامی لە کوردستاندا درێژە دەکێشێ تا ئەوەی بە هەڵبژاردنی بەنی سەدر لە ژانوییەی ١٩٨٠دا بە سەرکۆماری، پرسی وتووێژی سیاسی کەوتە بەرنامەی کاری دەوڵەتی نوێوە. بەنی سەدر پێش شۆڕش، یەکێک لە ڕاوێژکارانی تایبەتی و جێی بڕوای خومەینی بوو. بەنی سەدر دەیهەویست دین و حکوومەت لێک جیا کاتەوە و ئاڵای

دژایەتی لە گەڵ حکوومەتی سەرەڕۆی مەلایان هەڵدەکا. بەنی سەدر بۆ چارەی کێشەی کوردستان وتووێژ لە سەروی هەر ڕێگایەک دادەنێ بەڵام پاش لاچوونی بەنی سەدر لە دەسەڵات لە لایەن خومەینییەوە لە مانگی ژوڵای ١٩٨١دا، پرسی وتووێژ لە گەڵ کوردانیش لە بیر چۆوە.

بەنی سەدر و ڕێبەرانی ئوپۆزیسیۆنی ڕژیمی مەلایان هەڵدێن بۆ دەرەوەی وڵات تا لەوێوە بە تەبلیغات و لەڤاودانی دژی ڕژیم هەستن و بۆ گەیشتن بە ئامانجە سیاسییەکانی خۆیان چالاکی بنوێنن. یەکێک لەو ئامانجانە کە لە کۆنگرەی دیسامبری ١٩٨١ی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا قامکی لە سەر داندرا، ڕووخاندنی ڕژیمی دەسەڵاتدار بە سەر ئێراندا بوو. چون حیزب بەو ئاکامە گەیشتبوو کە بە بێ بوونی دیموکراسی لە ئێراندا،

خودموختاری بۆ کوردستان ناگونجێ. ڕژیمی ئێرانیش هەر وەکو پێشوو سیاسەتی لەناوبردنی فیزیکی ڕێبەرانی حیزب و جووڵانەوەی کوردستانی بە هەموو تواناوە درێژە پێدەدا. لاباڵەکانی دەسەڵاتدار سەرەڕای گێرەوکێشەی ناو خۆیان لە سەر ئەو مەسەلە بیرو بۆچوونی بە تەواوی وەک یەکیان هەبوو. بۆ وێنە دەتوانین لە کارەساتی ترۆریستی هاوینی ساڵی ١٩٨٩ی ڤین ناو بەرین.

ب: کوشتنی دوکتور قاسملو لە ڤییەن

پاش کۆتایی شەڕی ئێران و عیراق لە هاوینی ١٩٨٨دا، ڕژیمی ئێران بە ڕواڵەت ڕێگای وتووێژی سیاسی لە گەڵ حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانی گرتە پێش. بەڵام ئامانجی سەرەکی ڕژیم لە بەڕێوەبردنی ئەو سیاسەتە، لە نێو بردنی سکرتێری حیزب، دوکتور عەبدوڕڕەحمانی قاسملو بوو کە وەکو کەسایەتیەکی بەرز و گرینگ، زیاتر لە ڕێبەرانی ڕژیم جێی بڕوا و ڕێزی خەڵکی کورد بوو.

دوکتور قاسملو بەو بۆچوونەوە کە سیاسەتی سەرکوتکەرانەی ڕژیم پاش کۆتایی شەڕ گۆڕانی بە سەردا هاتووە، خۆی بە لێپرسراو دەزانێ کە بۆ ئاوەدانکردنەوەی وێرانیەکانی پاش شەڕ، دەستی درێژ کراوی ڕژیم بکوشێ.

بۆ درێژەی وتووێژی شاراوە لە مەڕ خودموختاری کە لە دیسامبری ١٩٨٨ و ١٩٨٩وە دەستی پێکردبوو، دوکتور قاسملو لە مانگی ژوڵای ٨٩ دا هاتە ڤین پێتەختی ئوتریش. ئەو دەکەوێتە تەڵەیەکەوە کە هەر لە سەرەتاوە چاوەڕوان دەکرا. لەو پیلانە دا زیاتر لە هەموو کەس دەستی "موحەممەد هادی هەدەوی موقەددەم" لە کاردا بوو کە دواتر لە سەر ئەو کەسە زیاتر قسە دەکرێ.

هەدەوی موقەددەم لە وەزارەتی ئاسایشی ئێران (واواک)دا ئەرکی کۆکردنەوەی زانیاری سەبارەت بە کوردستانی بە ئەستۆوە بوو. دەوری یەکەمی وتووێژی شاراوە سەبارەت بە خودموختاری و کێشەکانی تری کوردان لە ڕۆژی ١٢ی ژوڵای ١٩٨٩دا لە ڤین دەستی پێکرد. ڕۆژی دووهەمی وتووێژ واتە ١٣ی ژوڵای ١٩٨٩، لە پڕ چەند کەسێک دەرژێنە ناو ژوری وتووێژەکەوە و بەو چەکە ئوتۆماتانەی کە پێیان بوو، تەقەیان لە دوکتور قاسملو و ئەو کەسانەی کە لە گەڵی بوون، کرد. لەو کردەوە وەحشیانەدا بێجگە لە دوکتور قاسملو، ئازەر قادری نوێنەری حیزب لە ئوروپا و دوکتور فازیل ڕەسوول کەسایەتی جێی بڕوای حیزب زۆر زوو گیانیان لە دەست دا.

ترۆریستەکان بۆ دڵنیایی لە وەی کە کەس زیندوو نەمابێ، گوللەی ئاخریان لە هەر سێکیان دا و ئەوێیان بە جێهێشت. پۆلیسی جینایی ڤین لێکۆڵینەوە سەرەتاییەکانی دەستپێکرد کە بە دەرکردنی بڕیاری دەسگیری بۆ سێ کەسی گومانلێکراو تەواو دەبێ.

ئەو سێ کەسە کە ئەندامی سۆپای پاسدارانی ئێرانن، بریتین لە :

"جەعفەر سەحراروودی" سەرپەرشتی هەیئەتی وتووێژکەری ئێرانی، هاوکارەکەی "موستەفا ئەجوەدی" و کەسێکی ئاسایش بە ناوی "بوزورگیان ئەسڵ". لەوە زیاتر لە قەتڵەکانی ڤییەن ناکۆڵدرێتەوە و بۆیەش دادگایەک پێکنایە. موستەفا ئەجوەدی هەر زوو خۆی دەشارێتەوە. بوزورگیان ئەسڵ لە سەفارەتی ئێران لە ڤین خۆی حەشار دەدا کە پاش کپبوونی مەسەلەکە ئەویش بەبێدەنگێک دێتە دەر و ئوتریش بەجێدێڵێ. سەحراروودی ئیزنی پێدەدرێ کە لە ٢٢ی ژوڵای ٨٩ دا، لە ژێر ئیسکۆرتی پۆلیسدا بچێتە فرۆکەخانەی ڤین و لەوێوە بەرەو تاران هەڵفڕێ.

کەرەسەی کوشتن کە بریتی بوون لە موسەلسەلێکی ئوتومات، کالیبری ٩ میلیمیتری لە چەشنی برێتا و دوو دەمانچەی کالیبر ٧/٥٦ میلیمیتری لە چەشنی برێتا و لاما بە دەنگبڕەوە، لە ناو کیسەیەکی پلاستیکیدا لە قەراغ کانتینێرێکی زبڵدا دۆزراونەوە. مۆتۆرسیکلێتی کە کەڵکی لێوەرگیرابوو لە نزیک جێگای کوشتنەکە فڕێدرابوو. لەوە بەدواوە، حیزبی دیموکڕات هەر چەشنە پێوەندییەکی لە گەڵ ڕژیمدا بڕی و تا ئێستاش لە سەر ئەو بڕیارەی خۆی وێستاوە. بەڵام بە پێچەوانە، ڕژیمی ئێران سیاسەتی تەفروتوونا کردنی ئوپوزیسیۆن وەکو پێشوو درێژە دەدا و لە دەرەوەی وڵاتیش دەیاندۆزێتەوە و ئەگەر بۆی هەڵکەوێ ترۆریان دەکا.

عەلی فەللاحیان وەزیری واواک لە وتووێژێکی تلویزیۆنیدا کە لە ٣٠ی ئوتی ١٩٩٢دا بڵاو کراوە لە گەڵ دەربڕینی پێخۆشی خۆی لەو کارەساتە، لێبڕاوانە ڕادەگەیەنێ: "ئێمە سەرکەوتین کە لە ناوەندی دژی شۆڕش و بۆ وێنە حیزبی هەڵوەشاوە ڕاگەیەندراوی دیموکڕات، تەنانەت لە دەرەوەی وڵات، زەبری کاری و چارەنووس ساز بوەشێنین".

فەللاحیان درێژە دەدا: "ئەندامانی سەرەکی و ناوەندی لێبڕاون وڵات بە جێ بێڵن، بەڵام ئێمە سەرکەوتین شوێن ئەوان کەوین و لە ناوەندی ڕێکخراوەکانی ئەواندا نفووز بکەین و بەم شێوە هەموو چالاکیەکانیان لە ژێر چاوەدێری بگرین".

درێژەی ئەم سیاسەتەی ڕژیم، ترۆری دوکتور شەرەفکەندی و هاوڕێکانی لە بڕلین بوو.

ئامادە کاری بۆ ترۆری دوکتور شەرەفکەندی

پاش ترۆری دوکتور قاسملو و هاوڕێیانی، ڕژیمی ئێران تێگەیی کە نە تەنیا حیزبی دیموکڕات تیکنەڕوخاوە، بەڵکو لە باری سیاسیەوە هەروا چالاکە. حیزب، دوکتور شەرەفکەندی بە سکرتێری هەڵدەبژێرێ. کەسایەتی بەرزی شەرەفکەندی ڕێز و خۆشەویستی حیزب پتر دەکا. ڕێبازی حیزب لە سەر ئەو بنەمایە دادەمەزرێ کە بۆ خەبات دژی ڕژیمی مەلایان، هەموو کۆڕ و کۆمەڵ و حیزبە سیاسیەکانی ئوپۆزیسیۆن یەک بخا. ئەم گۆڕانە لە بەر چاوی واواکیش شاراوە نییە و هەر بۆیەش دەسەڵاتدارانی ئێران بڕیاری لە ناو بردنی شەرەفکەندی دەدەن.

١- واواک ئامادە کاریە سەرەتاییەکان پێکدێنێ

عەلی فەللاحیان" وەکو وەزیری ئاسایش بۆ خۆی کارەکان ڕادەپەڕێنێ. یەکێک لە ئەرکە گشتیەکانی واواک، جاسووسی و کۆکردنەوەی هەواڵ و زانیاری سەبارەت بە ئوپۆزیسیۆن چ حەقیقی و چ حقووقی و چ لە ناوەوە و چ لە دەرەوەی وڵات بوو. لەو بابەتە تایبەتیەدا فەللاحیان بە "موحەمەد هادی هەدەوی موقەددەم" ڕاسپاردە دەدا کە ئاخرین زانیاری هەمەلایەنە سەبارەت بە حیزبی دیموکڕات بە تایبەت ڕێبەرانی، کۆبکاتەوە و لە گەڵ پێشنیاری ڕێگا چارەی گونجاو بەو ڕاپۆرت بداتەوە.

بە هۆی ئەندامەتی پێشووی موقەددەم لە واواک و سەرکەوتنی لە ئامادەکاری و بەڕێوەبردنی ترۆری دوکتور قاسملو و هاوڕێکانی، دەیتوانی باشترین کەس بۆ بەڕێوەبردنی ئەو ڕاسپاردەیە بێ. لەو سەروبەندەدا موقەددەم دەبێتە بەڕێوەبەری شیرکەتی "ساسان کالا" کە شیرکەتێکی سەر بە واواک بوو. لەو ڕێگەوە دەیتوانێ بێ دڵەخورپە و بێ ئەوەی سرنجی کەس بۆ لای خۆی ڕاکێشێ، هاتووچۆی دەرەوەی وڵات بکا و کارەکانی ڕاپەڕێنێ. چون جێگای بەڕێوە چوونی کۆبوونەوەی سۆسیال ئەنترناسیۆناڵ لە ١٥ تا ١٧ی سیپتامبری ٩٢، شاری بڕلین لە بەر چاو گیرابوو، موقەددەم وێدەچوو بتوانێ ئەو ڕاسپاردەیە بە سەرکەوتوویەوە بەڕێوە بەرێ. لە ساڵی ٨٢ - ٨١ دا کە حیزبە سوسیالیست و سوسیال دیموکڕاتەکانی جیهان لە "پێرۆ" کۆبوونەوە، حیزبی دیموکڕاتی کوردستانی ئێرانیش بێ پسانەوە لەو کۆبوونەوانەدا بەشداری کردووە. هەر بۆیەش لە چاوەڕوانی دوور نەبوو کە دوکتور شەرەفکەندیش وەکو سەرۆکی وەفدێک بۆ بڕلین سەفەر بکا.

لە گەڵ ئەوەی جێگای ترۆر خاکی ئاڵمان لە بەرچاو گیراوە کە پێوەندییەکی زۆر باشی سیاسی و ئابووری لە تەک ئێراندا هەیە، بەڵام ئەوە نابێتە هۆی پەککەوتنەوەی بردنە پێشی ئامانجی داڕێژاو.

تازە بە پێچەوانە، لە ڕوانگەی دەسەڵاتدارانی ڕژیمی ئێرانەوە، ئەگەریش دەستی ئێران لەو ترۆرە دا وەدەر کەوتایە، بوونی پێوەندی دۆستانەی دوو لایەنە پێشی بە تێکچوونی پێوەندیان و خراپ بوونی هەلومەرج دەگرت.

بۆ ئامادەکاری سەرەتایی، موقەددەم هاوینی ١٩٩١ هاتە ئاڵمان تا لە گەڵ کۆکردنەوەی ئاخرین زانیاریەکان، سەرچاوە هەواڵدەرەکانی ئەوێ کە بریتی لە جاسووس یا ئەو جاسووسانەش دەبێ کە لە حیزبی دیموکڕاتیاندا خزاندبوو، چالاک بکا. ئەو، زانیاریەکانی وەدەست هاتوو لە گەڵ پلانی پێشنیاری خۆی تەسلیمی فەللاحیان دەکاتەوە.

٢- کومیتەی کاروباری تایبەتی بڕیار دەدا

فەللاحیان ئاکامی لێکۆڵینەوە و دەسکەوتەکانی دایە دەستی کومیتەی کاروباری تایبەتی. ئەو کومیتە بۆ بڕیاردان لە سەر ئەو کاروبارانەیە کە لەو پەڕی وەزارەتخانەکاندان و بە هۆی گرینگی و بە پەلە بوونی ئەو بڕیارانە، لە شووڕای بەرزی نەتەوەییدا نایەنە گۆڕێ. یەکێک لەو پرسانەی لەم کومیتەدا دێتە بەر باس، لە ناوبردنی فیزیکی ئوپۆزیسیۆنی دژی ڕژیم لە دەرەوەی وڵاتە.

دامەزراندنی ئەو کومیتە ئاکامی بوونی سیستمی حکوومەتی مەلایان یا بە واتەیەکی باشتر "وەلی فەقیە"ە. ئەو دامەزراوە کە لە قانوونی بنەڕەتیدا باسی نەکراوە، لە سەرەوەی دەوڵەت و مەجلیسە و ئەندامانی بریتین لە: سەرکۆمار، وەزیری ئیتیلاعات، وەزیری کاروباری دەرەوە، نوێنەری ڕێکخراوە و دامەزراوە ئەمنی - پاراستن و نیزامیەکان و چەند ڕێکخراوی تر. ڕێبەری شۆڕش لە لوتکەی ئەم کومیتەدایە.

ڕێبەری شۆڕش لە ئێران وەکو "مجتهد" یا پێشەوای موسوڵمانان نییە، بەڵکو دیاردەیەکی نوێیە کە پاش شۆڕشی ئیسلامی سەری هەڵداوە. ئەو ڕێبەرە ئەگەر چی مەلایەکی پایە بەرزە بەڵام خەریکی کاروباری سیاسی دەبێ تا مەزهەبی. ڕێبەری مەزهەبی هەر وەکو پێشوو لە دەست "ئایاتی عیزام" دایە.

بەڕێوەبردنی کردەوەیەک بە تایبەت لە دەرەوەی وڵات، پاش بڕیاردان لەم کومیتەیەدا دەست پێدەکرێن. کاتێک بڕیاری ترۆری کەسێک یا دەستەیەک دەگیرێ، ڕێبەری شۆڕش وەکو مقامێکی سیاسی پەسەند و ئیمزای دەکا. بەم شێوە ڕێبەری شۆڕش دەستوور و سپاردەی نهێنی بۆ کوشتنی مرۆڤانێک دەدا بە بێ ئەوەی دادگایەک پێکهاتبێ و بڕیارێکی دەربڕیبێ. ئەو کەسانەی کە دەبێ بکوژرێن یا ئوپوزیسیۆنی سیاسی دەسەڵاتدارانن یا بە هەر هۆیەکی تر، ڕژیم بوونی ئەوان بە زیان بزانێ. بەڵام لە بنەڕەتدا ڕێبەرانی سیاسی حیزب و تاقمەکانی دژی ڕژیم بەم شێوە لە نێو دەبرێن.

ڕاسپاردەیەکی ئەوتۆ بۆ ترۆر کە دەتواندرێ ناوی "دەستووری قەتڵی" شی لە سەر داندرێ، بۆ موسوڵمانە شیعەکان هیچ بەرپرسی یا لێبڕاوییەک یا ئەرکێکی قانوونی و عورفی یا مەزهەبی و باوەڕ پێکناهێنێ.

بە پێی شێوەی باو، بەڕێوەبردنی بڕیارەکانی "کومیتەی کاروباری تایبەت" بە یەکێک لە بڕیاردەرانی بەشدار دەسپێردرێ کە ئەویش بە پێی سوژە و ئامانجی کردەوەکە و ئەو بوارانەی کە لە بەر دەستی دایە، باشترین کەس دەبێ. ئەو کەسەش بۆ خۆی یەکێکی جێی بڕوا بۆ سەرپەرشتی و بەڕێوە بردنی کردەوەکە هەڵدەبژێرێ کە ناوی "ڕێبەری تیمی هەڵمەت" ی لە سەر داندراوە. ئەم ڕێبەرە کە خاوەنی هەموو مەرجێکی پێویستە و مرۆڤێکی شەڕ دیتوو، لێزان و پسپۆڕە، ئەندامانی تیمی هەڵمەت لە نێوان هەرە باشەکاندا بە پێوانەی خۆی هەڵدەبژێرێ. لە جێگا و کاتی کردەوەکەدا، بڕیاری دوایی بە ڕێبەری تیمەکەیە، ئەگەریش ئەو بڕیارە دژی بیر و بۆچوونی ئەو کەسانە بێ کە بۆ ئەو کارە هەڵبژێردراون. هەر بەو شێوەش سەبارەت بە دوکتور شەرەفکەندی و هاوڕێکانی بڕیار درا. بە واتەیەکی باشتر بڕیاری کوشتنی قوربانیانی ١٩٩١ لە لایەن کومیتەی ناوبراوەوە درا.

٣- ئامادەکاری سەرەتایی بەڕێوەبردنی حوکمی قەتڵ

بەڕێوەبردنی ئەو کردەوە بە وەزیری ئاسایش ئەسپێردرا. لە مە بەدواوە ڕەوتەکە بە ناوی نهێنی "هاواری بزرگی علوی" درێژە پێدەدری. عەلی فەللاحیان هەر وەکو باوە درێژەی کار بە تاقمێک لە وەزارەتی ئیتیلاعاتدا دەسپێرێ کە تایبەت بۆ ئەو کارە دامەزراوە و بە ناوی "شووڕای عەمەلیاتی تایبەت" ناسراوە.

بە دەستهێنانی دوایین زانیاری

لە مانگەکانی ژوین و ژولای ١٩٩٢ دا دوو کەس لە پایەبەرزانی واواک بە ناوەکانی ئەسغەر ئەرشەد و کەماڵی لە لایەن "شووڕای کردەوەی تایبەت"ەوە ڕاسپاردەی کۆکردنەوەی دوایین زانیاری و پشکنینی جێگای کردەوە و سەفەر بە ئاڵمانیان پێسپێردرا. دوو کەسی ناوبراو لە شەریکە تیجاریەکانی کە واواک وەکو چەتر پێکیهێنابوون چالاکی رواڵەتیان هەبوو، بەڵام سەفەری ئەوان بۆ ئاڵمان لە چوارچێوەی هەڵسوکەوتی ئابووریدا نەبوو،بەڵکو ئەوان پێیان ئەسپێردرابوو کە هەلومەرج و بوار و بارودۆخەکە لە پێوەند لە گەڵ بەڕێوەبردنی بڕیاری کومیتە بە وردی لێکدەنەوە و ئاکامەکەی بە فەللاحیان ڕاگەیەنن. هەر وەکو لە بەڕێوەبردنی ئەم چەشنە ڕاسپاردانەی دەرەوەی وڵاتدا باوە، ئەوان کەسێکی پێوەند لەو جێیە بە کار دەگرن،کە ئەو "پێوەندە" لێرەدا گومانلێکراو کازم دارابی بوو.

دارابی کە لە ساڵی ١٩٨٠وە لە ئاڵمان نیشتەجێیە، ئەندامی سپای پاسداران بووە و بە دڵخواز خۆی تەرخانی وەزارەتی ئاسایش دەکا. بە پێی ئەسپاردەی واواک، دارابی لە پێوەندی هەمیشەیی لە گەڵ نوێنەرانی کونسوولی ئێران لە کۆماری فیدڕالی ئاڵماندا بووە و کۆبوونەوە و خۆپیشاندانی سیاسی لەم وڵاتەدا ڕێکخستووە. ئەو لە سێبەری ئەو پۆستانەی کە لە ڕێکخراوە خوێندکاریەکاندا بوویەتی، بە شوێن لێکۆڵینەوە و پشکنینی بیر و باوەڕ و بۆچوونی ئەندامانی ئەو ڕێکخراوانەدا بووە. گومانلێکراو بۆ ئامانج و پڕۆگرامەکانی شۆڕشی ئیسلامی ئێران پڕوپاگاندەی کردووە و هەمیشە بە شوێن تێگەیشتن لە بیر و باوەڕ و چالاکی سیاسی ئێرانیەکانی دانیشتووی ئاڵماندا بووە.

بەو ئاکامەی کە چالاکی زانیاری و جاسووسیەکانی دارابی و ئەو بڕوایەی کە ئەو لە نێوان کادری سەفارەتخانە و کونسوولیەکانی ئێراندا وەدەستی هێنابوو، کەسێکی هەرە لەباری بۆ ئامادەکاری و بەڕێوەبردنی بڕیاری کومیتەی ناوبراو، لە دارابی، پێکهێنابوو.

سەرەڕای ئەو تایبەتمەندیە ناوبراوانە، دارابی پێوەندیەکی زۆر باشی لە گەڵ ئەندامانی حیزبوڵڵای لوبنان هەبوو کە ئەم دیاردە، لە بەڕێوەبردنی پیلانەکەدا نەخشی سەرەکی دەگێڕا. حیزبوڵڵا لە ڕاستیدا کۆرپەی ڕاستەقینەی شۆڕشی ئیسلامی ئێرانە. چون ئەو تاقمە لە لایەن ئێرانەوە پێکهێنداون، لە باری ماڵیەوە دابین دەکرێن و ئەندامانی لە ئێران لە لایەن ئێرانەوە فێردەکرێن و دەعاملێن. سروشتیە کە ئێران لەم ناوەدا بە شوێن بەرژەوەندی خۆیەوەیەتی.

ئێران لە حیزبوڵڵا تەنیا بۆ بڵاوکردنەوە و پێشخستنی شۆڕشی ئیسلامی لە لوبناندا کەڵک وەرناگرێ، بەڵکو بۆ باج وەرگرتن بە شێوەی زۆر یا هاندانی ئەندامانی ئەو ڕێکخراوە بۆ بارمتەوەرگرتن و گرینگتر لەوانەش بۆ ترۆری ئوپۆزیسیۆنی خۆی کەڵکی وەردەگرت.

درێژەی ئامادەکاریە سەرەتاییەکانی ترۆر بە دارابی دەسپێردرێ

ئا-دارابی کە وەکو نۆکەر لە خزمەت ڕژیمدا بوو و توانیبووی ئەمەکداری هەمەلایەنە و تەواوی خۆی بسەلمێنێ، باشترین و لەبارترین کەس بوو کە بۆ بەڕێوەبردنی سەرکەوتووانەی پلانی ترۆر ئامادەیی هەبوو. ئەو لە خزمەت بە ڕژیمێکی کە لە ناو بردنی دژبەرە سیاسیەکانی خۆی بۆ ڕاگرتن و پاراستنی دەسەڵات بە پێویست دەزانی،تا ئەو جێیە چووە پێشێ کە بۆ خۆی دەسبەکار دەبێ و هەر بۆیەش پێویستێک هەست پێناکا کە بەو بۆنەوە ڕاسپاردەیەکی پێ بسپێرن. لە کارەساتی ترۆری برلینیشدا دەستوورێک بەو نادرێ. دارابی گیروگرفتی ڕژیمی بە گرفتی خۆی دەزانی و بۆیەش بە ئاکام گەیاندنی کردەوەی میکۆنۆسی بە کارێکی پێوەندیدار بە خۆی دادەنا. ئەگەر بێجگە لەوەش بوایە و دەستووری بەشداری لە ترۆر بە دارابی درابا، بە جێ گەیاندنی ئەو دەستوورە بۆ ئەو پێویستی ئەوتۆی نەبوو. دارابی بە شێوەی باو دەست بە کۆکردنەوەی هێز و پێکهێنانی تاقمێک بۆ دابەزاندنی پلانەکە دەکا. ئەو بە سەرکەوتوویەوە گومانلێکراوانی حازر ئەمین و ڕەحیل و هەروەها گومانلێکراوی هەڵاتوو عەلی سەبرا لە گەڵ خۆی هاوبیر و هاوڕێ دەکا. ئەم کەسانە بە هۆی بەستراوەییان بە حیزبوڵڵای لوبنانەوە پێوەندێکی زۆر نزیک و دۆستانەیان لە گەڵ ئەو هەیە.

ب-ئەمین و ڕەحیل دەورەی نیزامی و ئیدۆلۆژی پێویستیان لە پێگەکانی سپای پاسداران لە شاری ڕەشت تەواو کردووە و دیارە کە سپا دامەزراوێکی جێی متمانە و بڕوای ڕژیمە.

ئەو دوو گومانلێکراوە لە مزگەوتی ئیمام جەعفەری سادق لە برلین لە گەڵ دارابی کە لەوێ پۆستێکی گرینگی هەبوو یەکتر دەناسن. ئەم ناسینە وردە وردە دەبێتە دۆستی و قووڵتریش دەبێتەوە تا ئەو جێیە کە دارابی لە تواناکانی خۆی بۆ دۆزینەوەی کار بۆ ئەمین کەڵک وەردەگرێ. ئەمین و ڕەحیل تەنانەت لە دووکانی دارابی هەڵکەوتوو لە وزراشتراسە کار دەکەن. ڕەحیل ئەوەندە متمانەی دارابی بۆ لای خۆی ڕاکێشابوو کە ئیزنی پێدەدا زۆربەی کات بە تەنیا لە ئاپارتمانەکەیدا هەڵکەوتوو لە دیتمۆڵدشتراسە، بژی، کە پاشان ئەمینیش بە پێی پێویست هەر لەو ئاپارتمانەدا لە گەڵ ڕەحیل دەمێنێتەوە. دارابی پاش ماڵ گواستنەوە بۆ ئاپارتمانی نوێ لە "ویلهێلم شتراسە ٣٨" ئاپارتمانی پێشوو هەر وا ڕادەگرێ کە نەتەنیا ئەو دوو کەسە کەڵکی لێوەردگرن بەڵکو بۆ دۆستان و میوانانیش بەکار دێ.

کۆتایی

حوکمی دادگای برلین لە ١٠ی ئاوریلی ١٩٩٣دا درا و تاوانباران بە زیندان مەحکووم کران، تاوانباری سەرەکی، کازم دارابی زیندانی هەتاهەتایی بۆ بڕاوە، بەڵام ساڵی ٢٠٠٨ پاش تێپەڕبوونی ١٥ ساڵ لە حوکمەکەی درایەوە بە ئێران و لەوێش وەکو قارەمانێک پێشوازی لێکرا.

سەرەڕای هەموو ئەمانەش، دادگای برلین بێجگە لەو دەسکەوتانەی کە لە سەرەتادا باسکران، دەسکەوتێکی هەرە گەورەی‌تریشی لێکەوتەوە، ئەویش ناسران و ناساندنی ڕایەڵەی ترۆریستی دەوڵەتی ئێران لە ئوروپادا بوو. ئێرانی بە ناو ئیسلامی نەتەنیا وەکو کوژەر و ترۆریست ناسرا، بەڵکو ڕایەڵە ئاڵۆز و بەربڵاوەکەشی لە ئوروپادا ناسرا.

پاش دادگای میکۆنوس ئێران تا ئێستاش نەیتوانیوە کردەوەیەکی ترۆریستی تر بەڕێوە بەرێ و ئەوەش دەسکەوتێکی بە نرخی دادگای میکۆنوسە و بێگومان گیانی زۆر تێکۆشەر و چالاکی سیاسی پاراستووە.

هەر وەکو لە کتێبی دادگای میکۆنوسدا، کتێبەکە بە یاد و ڕێزدانان بۆ قوربانیانی ترۆریزمی کۆماری ئیسلامی تەواو دەبێت، ئێمەش هەر بەو شێوە وتارەکە بە یادی لە خوێن گەوزاوەکانی ترۆریزمی کۆماری ئیسلامی تەواو دەکەین:

عەلی تەباتەبایی، مستەفا(شەهریار) شەفیق، شاهروخ میساقی، شەهرام میرانی، ئەحمەد زولئەنوار، عەبدولئەمیر ڕاهدار، ئەحمەد حامید، ئەسفەندیار ڕەحیمی، غوڵامعەلی ئووەیسی، بەهروز شاهوردی لو، هادی عەزیزمرادی، بیژەن فازیلی، والی موحەمەد وان، عەلی ئەکبەر موحەمەدی، حەمید ڕەزا چیتگەر، فەرامەرز ئاقایی، عەلیڕەزا پورشەفیعزادە، موحەمەد حەسەن مەنسووری، ئەحمەد مورادی تالبی، موحەمەد عەلی تەوەکولی نەبەوی، نورەددین تەوەکولی نەبەوی، ئەبولحەسەن موجتەهیدزادە، عەتائوڵڵا بایر ئەحمەدی، عەبدوڕەحمان قاسملو، عەبدوڵڵا قادری ئازەر، فازیل ڕەسول، غوڵام کەشاوەرز، سدیق کەمانگەر، حسەین کەشاوەرز، حاجی بلوچ خان، حسەین میرعابدینی، کازم ڕەجەوی، عەلی کاشفپور، عیففەت قازی، سیروس ئیلاهی، عەبدوڕەحمان برومەند، ئەحەد ئاقا، هیتوشی ئیگاراشی(وەرگێڕی کتێبەکانی سەلمان روشدی)، شاپور بەختیار، سروش کەتیبە، سەعید یەزدانپەنا، کامڕان هیدایەتی، شاپور فیروزی، کامڕان مەنسوور موقەددەم، بەهمەن جەوادی، فەرەیدون فەرروخزاد، سادق شەرەفکەندی، فەتتاح عەبدولی، همایون ئەردەڵان، نووری دێهکوردی، عەلی ئەکبەر قوربانی، موحەمەد حسەین نەقدی، موحەمەد حەسەن ئەرباب، موحەمەد قادری، بەهرام ئازادفەر، عەبباس قولیزادە، شاهڕوخ مورادی، سالح مورادی، ئەنوەر ئیبراهیمی، تاهیر مەنوچیهری، ڕەشید روستەمی، کەریم موحەمەد فەتتاح، تەها کرمانج، موحەمەد بۆکانی، شەفیع موحەمەدی، ساڵح جیهانگیری، فەتتاح سەعیدی، عەلی حەیدەری دژاهەنگ، ئەحمەد محەمەدپور، ئیبراهیم گەرگەری، مەلا عوسمان ئەمینی، مام موراد، موراد محەمەدزادە، عەبدوڵڵا لەدیسانی، غەفوور هەمزەیی، حەیدەر مەحمودی، غەفوور میهدیزادە، عەلی ئەمینی، سدیق عەبدوڵلاهی، عوسمان رویان، ئەبوبەکر ڕەحیمی، ڕەحمان شەعبان نژاد، عەلی عەبدوڵلاهی، زارا ڕەجەبی، عەلی مورادی، فەرامەرز کیشوەری، عوسمان ڕەحیمی، تاهیر عەزیزی، حەسەن ئیبراهیمزادە، عەلی مەلازادە، ڕەزا مەزڵومان(کورش ئاریانژاد)، تالیب عەلیزادە، ئەنژاد مەولودی، سەعید مورادی، عەلی زوکاڵە، ئیسماعیل نەمەکی.

... و لە ئێراندا:

کازم سامی، سەعیدی سیرجانی، موزەففەر بەقایی، ئەحمەد میر عەلایی، ئیبراهیم زاڵزادە، پەروانە فروهەر، داریوش فروهەر، مەجید شەریف، موحەممەد موختاری، موحەممەد جەعفەر پویەندە، غەففار حوسەینی، ئەحمەد تەفەززولی و پیروز دەوانی .... و هەموو ئەو کەسانەی کە ناویان لە قەڵەم کەوتووە.

سەرچاوە : ماڵپەری راڤە

دوکتور سادق شەرفکەندی بە تەنیا حیزبێک بوو

هیوا گوڵ محەمەدی

ئەو کاتەی کە هەڵەبجە بوردومانی شیمیایی کرا و بە هەزاران کورد بوونە قوربانی ئەو کردەوە سامناکە، نێزیک ٨٠٠ کەس لە کادر و پێشمەرگەکانی مەڵبەندەکانی ١ و ٢ و هیزەکانی بۆکان و شاهو لە دەڤەری هەورامان بوون و کەوتبونە ڕەوشیکی زۆر مەترسیدارەوە.

ئەو کاتە دەبوو ئەو هێزانە یان دەربازی ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی عێراق ببن یان بە شەڕی مان و نەمان خۆیان بگەینە ڕۆژهەڵاتی کوردستان و ئەوەش زۆر ئاستەم بوو لەبەر ئەوە حیزب تازە کونگرەی هەشتەمی گرتبوو و ناکوکیە ناوخۆیەکان پەرەیان سەند بوو. هەروەها دەبوو هەموو هیز و ناوەندەکان دوای ئەو کونگرەیە و وەک کونگرەکانی دیکە نوژەن بکرینەوە و هینەدێ گۆرانکاری پێک بێنن و لەگەڵ خۆ ڕیکخستن و وردکردنەوەی بارودۆخی ئەو کاتە بگەڕینەوە ناوچەکانی خۆیان.

لە ئەنجامی پێوەندیە چڕ وپڕەکانی دوکتور قاسملو و دوکتور سەعید بە هیزەکانی باوشوری کوردستان و ئەو تێکۆشانە بێوچانەی کاک حەمە نەزیف قادری ئەندامی ئەو کاتی کومیتەی ناوەندی و بەرپرسی مەڵبەندی ٢ی حیزب و چەند کەسی دیکە دا سەرجەم ئەو هێزە گیرخواردوە ڕزگاری بوو کە لە دوا کاتەکانی گەیشتنیان بە پێگەکانی سپاسی عیراق، مام برزو میتران کەوتە سەر میندا و قاچیکی پەڕی. شوێنی مانەوەی ئێمە کە ئەو کات منیش لە مەڵبەندی دوو دا بوم سینەمۆکی لە بناری قەندیل بوو. دوای چەند ڕۆژ مانەوە لەو شوێنە نوێەدا چەند کەس چوین بۆ بنکەی دەفتەری سیاسی حیزب و لەوێوە بریار وا بو چاومان بە دوکتور سەعید بکەوێ.

لەگەڵ سەید ئەحمەد حوسەینی کە تازە ببوە ئەندامی جێگری کومیتەی ناوەندی، عەلی ئەشرەف مەجیدی فەرماندەری هیزەکانی پاراستنی دەفتەری سیاسی و شەهید ئیقباڵ بیگی ئەندامی کومیتەی شارستانی سەقز دا بەرەو شۆێنی کار کردنی دوکتور ڕۆشتین.

کاک دوکتور خەریکی نوسینی بابەتیکێ ڕادیوی بو. من لە پێشەوە چوم و لە دەرگام دا، وتی فەرموو، بەردوامیش بو لە نوسین، وتم کاک دوکتور ببورە ئەتوانین بینە لای بەڕیزت، سەری بەرز کردەوە، کە منی بینی بە پەلە کاغەزو قەلەمەکەی دانا و هەستا هات بەرەو ڕووم، بە گەرمی لە ئامێزی گرتم و وتی وەرە ژوورێ، وتم با بانگی ئەوانی دیکەش بکەم.

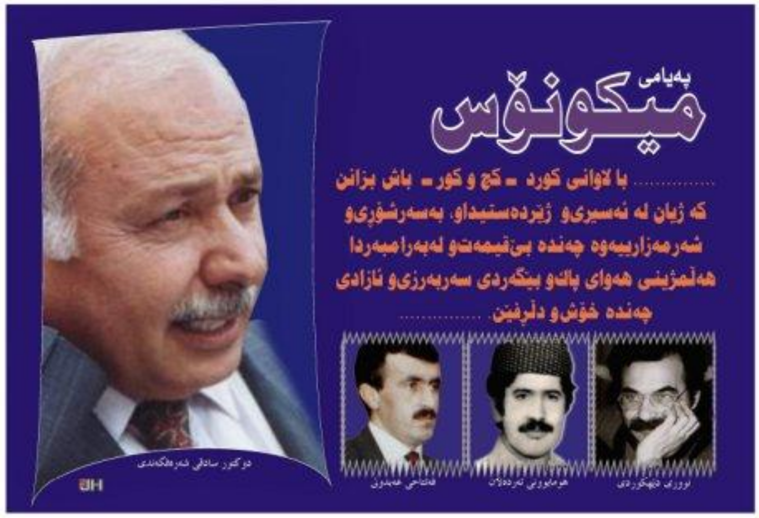

لە دیوی ڕادیو دەنگی کوردستانی ئێرانا دانیشتین، کاک دوکتور بە گەرمی و هەستێکی پڕ لە خۆشەویستیەوە قسەی لەگەڵ ئەکردین و پرسیاری ئەو ڕۆژانەی گەماوری ئەکرد و بە پێکەنیەوە وتی، ئێوە شەهیدانی زیندوون.

دواتر لە کاک ڕەحیم و ئەوانم بیستەوە، ئەو کات لە ناوەندی بیسیمی حیزب کاریان ئەکرد کە کاک دوکتور سەعید ئەو چەند ڕۆژو شەوە یەک چرکەش ئیسراحەتی نەکردوە و بیست و چوار سەعاتە لە هەوڵی ئەوەدا بووە ڕیگەچارەیەک بۆ دەرباز بونی ئەو هیزە پێشمەرگیە بدوزێتەوە.

بێگومان هەموو کاتێ باسی کار وچالاکی و ماندووی نەناسی کاک دوکتور سەعید ئەکرا بەڵام کاتێک دوای کونگرەی هەشت بۆ ماوەیەک چومە بێسیمی دەبیرخانە و لەوێ کارم کرد ئەم ئەزانی چالاکی و ماندوی نەناسی و سادە بون و سادە ژیان و شەونخونیەکانی دوکتور سەعید کامانەن.

لەبەر ئەوە بێسیمی دەبیرخانە و ڕادیو دەنگی کوردستان و دەبیرخانە لە لای یەکەوە بون، زۆر جار بۆ خوارندنەوەی چای ئەچومە لای کاک تەها عەتیقی (کە بەداخەوە ماوەیەک بەر لە ئێستە کۆچی دوای کرد)لەگەڵ خاتو خەجیج و کاک ئەحمەد شیربەگی و ئەوانیتر کە کاک دوکتوریش بە زوری لەوێ ئەبوو. لەو کاتانە دا گەورەی و توانایەکانی کاک دوکتور سەعیدم ناسی . هاوکات کە لەگەڵ ئێمە دا قسەی ئەکرد خەریکی نوسین و خوێندنەوە بوو و هێندێ جاریش چای بۆ ئێمە تێ دەکرد کە خەریکی یارکردنی تاوڵە ئەبوین.لە ڕاستیدا دوکتور سەعید لە کار دا سەرۆک و لە ژیاندا هاوڕێ و هەڤاڵ و پێشمەرگەیەکی بێ فیز و دڵفراوان بوو.

ئێمە کاتژمێر ١١ی شەو دواین پیوەندیەکانمان لەگەڵ ناوەند و مەڵبەندەکانی حیزب دا ئەگرت و بەیانیش کاتژمێر ٧ یەکەم پیوەندی.

تا ئەخەوتم ئەبووە کاتژمێر ١٢ی شەو، ئەمبینی چرای ماڵەکەی کاک دوکتور سەعید داگیرساوە و خەریکی نوسین و خوێندنەوەیە و بەیانیش کە لەخەو هەڵئەسام ئەمبینی لەوبەرەوە لە لای ڕادیوە دیتەوە لەوانەی کە لەوێ کاریان ئەکرد بیستم کە کاک دوکتور سەعید زور بە دەگمەن هەڵدەکەوێ کە لە 5 سەعات زیاتر بخەوەی و بەردەوام لە کار وتێکۆشان دایە.

ئەوەی سەرنج ڕاکێس بوو ئەوە بو کە کاک دوکتور سەعید بەر لە هەموو کەس هەڵدەستا لە خەو، بەلە هەموو کەس نانی ئەخوارد و ئەچووەوە سەر کارەکەی و دوای هەموو کەس ئیسراحەتی ئەکرد.

ڕۆژێک لەگەڵ کاک عەلی ئەشرەف مەجیدیا پیاسەمان ئەکرد دیتمان یەکێک لە بناری شاخەکەی پشتسەر دەفتەری سیاسیەوە بە دەس ڕاوەشاندن بەرەوخوار دێت. پێمان سەیر بو، ئاخر ئەوکاتە بێجگە لە ئێمە کەسی دیکە لەوێ نەبو و گوندەکان چوڵکرابوون. ئێمە دەمانچەیەکمان پێبوو، کاک عەلی وتی: با بوەستین بزانین ئەمە کێە و بێسیمە دەستیەکەشی داگیرساند کە لەگەڵ پیگەکانی نێزیک ئێمە دا قسە بکات. کە نیزیک بوەوە دیتمان ئەوە کاک دوکتور سەعیدە. پێمان سەیر بوو. چوینە پێشوازی و کاک عەلی وتی: کاک دوکتور لێرە چی ئەکەی بۆ نەتوت دوو پێشمەرگەت لەگەڵا بنێرم، چۆنە بە تەنیا و بێ چەک لەم بنارەدا ئەگەڕیی. بزەیەکی دایە ڕوی کاک عەلیدا و تی: پاشنیوەڕوان کاتێک شتێکی تایبەتم نەبێ ئەنجامی بدەم پیاسەیەکی ئەم ناوە ئەکەم ،ئەم سروشتە زور جوانە، کوردستان وەڵاتێکی تایبەتە ،حەز ئەکەم بە ئیسراحەت بەم سروشتە دا بگەڕیم.

بە قسە کردن هاتینەوە لای ماڵەکەی کاک دوکتور. وتی: وەرن بچینە لای من، بانگی موهەندس خەیاتیش ئەکەین یاری شەترنج بکەین.

من چوم موهەندس خەیاتیم هێنا و کە گەڕامەوە کاک عەلی دانیشتوبو وکاک دوکتور خەریکی چا لێنان بو، وتم کاک دوکتور لێگەڕێ بۆ من، وتی: نا نابێ بچن دانیشن.

بەڕاستی دوکتور سەعید تایبەت بو. پێشمەرگە، کادر، ڕیبەر، ئاکادیمیسیەن، نوسەر، ڕوشنبیر، کوردی ڕەسەن، کوردیزان و مروڤێکی سادە و بەرز بوو.

لەگەڵ کاک عەلی ئەشرەفا گەڕاینەوە بۆ بنکەی هێزی سامرەند کە پاریزگاری بنکەکانی دەفتەری سیاسی و کاک عەلی ئەشرەف فەرماندەیان بوو، لە ڕیدا باسی ئەوەم کرد کە دەبێ کارێکی وابکەین کاک دوکتور سەعید ئەوەندە بە تەنیا نەگەڕێ. کاک عەلی وتی: ڕاستە کاک دوکتور قاسملو سکرتێری گشتی حیزبە بەڵام کاک دوکتور سەعید بە تەنیا حیزبە.

ئێستە کە دوای زیاتر لە بیست ساڵ لە ساڵرۆژی تێروری میکونوس دا دانیشوتم و ئەو یادە بەرزە ڕادەگرم، ئەو قسەیەم وەبیر دێتەوە و پێم وایە سەد لە سەد کاک عەلی ئەشرەف مەجیدی ڕاستی دەوت، هەر بەڕاستی دوکتور سەعید بەتەنیا حیزبیک بوو.

ماڵپەری گیارەنگ

٢١ی سپتامبری ٢٠١٠

لە پەراوێزی ترۆری بەڕێزان دوکتۆر محەممەد سادق شەرەفکەندی و هاوکارانی بەدەست دەوڵەتی ئێران

وێنە لە کەیهان لەندەن ژمارە 611

سەعی سەقزی

ڕۆژی ٢٠١٠/٥/٢٨ نووسراوەیەکی بەناوی: پس از گذشت ١٨ سال در سوئد فاش شد:
نخست وەزیر اسبق و رهبر فعلی حزب سوسیال دمکرات از مدعوین رستوران میکونوس .
لە سایتی ستۆکهۆڵمییان بڵاو کرایەوە، ئەو بابەتە لە ڕۆژنامەی ئێکسپرێسێن بە سویدی چاپکراوە. بەداخەوە نەمتوانی سویدییەکەی بکەم بە کوردی. بە پێی توانا فارسییەکەیم بە کوردی ئامادە کردووە.
سپاس بۆ بەڕێوەبەرانی سایتی ستۆکهۆڵمییان
(www.stockholmian.com)
تێبینی: ئەو دوو وێنەی ڕۆژنامەی (کەیهان لەندەن بە ژمارەکانی ٦١١ و ١١٨٧) پێوەندی بە نووسراوەکەی ستۆکهۆڵمییانەوە نییە .

پاش تێپەربوونی ١٨ ساڵ لە سویدا ئاشکرا کرا:
سەرۆکوەزیری پێشووتر و رابەری ئێستای حیزبی سۆسیال دێموکرات لەو کەسانە بوون کە بۆ رستۆرانی میکونۆس بانگ کرابوو.

ستۆکهوڵمییان – ڕوژی ١٧ سپتامبری ساڵی ١٩٩٢ چوار چالاکی سیاسی لە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە رستۆرانی یۆنانی میکۆنۆس لە بەرلین ترۆر کران. ڕۆژنامەی (ئێکسپرێسێن)ی سویدی ڕۆژی چوارشەمە ئاشکرای کرد کە بەڕێزان ئینگوار کارڵسۆن رابەری ئەو کاتی حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوید و سەرۆکوەزیری پێشووتری سوید و خانم مۆنا سالین رابەری ئێستای حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوید (بەرپرسی سیاسی ئەو کاتی حیزب) لەو کەسانە بوون کە بۆ میوانی ئەو شەوە بانگ کرابوون و ئامادەی خۆیان بۆ بەشداریکردن لەو دەعوەتییەدا ڕاگەیاند بوو.

خانم مۆنا سالین لە وتووێژێک لەگەڵ ڕۆژنامەی ئێکسپرێسێن دانی بەو باسەدا نا و کوتی: " بڵێ ئێمە بەڵێنمان دابوو کە لەوێ بین، کاتێک بۆمان دەرکەوت کە چ ڕوویداوێک ڕوویداوە پەشۆکاین. کەسانێک کە لەو دیدارەدا دەبوو بیانبینین هەموویان کوژرا بوونع.

لە ڕۆژی کۆبوونەوەکەدا شەش کەس لەو کەسانە کە بانگ کرابوون لە رستۆرانەکە ئامادە دەبن، جگە لەوان دوو کەسیش بە ڕێکەوت و خاوەنی رستۆرانەکە کە ئێرانییە بە (تێکرا نۆ کەس) لە رستۆران ئامادە دەبن. دەوروبەری کاتژمێر٥٠ / ٢٢ دەقیقە لەناکاو سێ کەسی چەکدار خۆ دەکەن بە رستۆرانەکەدا. یەکێکیان لە نزیکی درگای هاتنە ژوورەوە، کەسی دووهەمیان لە بەشی پێشەوەی رستۆرانەکە رائەوەستێ و کەسی سێهەمیان کە ڕەشاشێکی بەدەستەوە دەبێت دەچێتە بەشی پشتەوەی رستۆرانەکە، کە شەش ئێرانی لەوێ لە دەوری مێزێک دانیشتبوون لەگەڵ ئەوەدا کە پێیان ئەڵێت (دایک جنەکان) هەموویان گوللەباران ئەکات. دەمودەست چوار کەسیان دەکوژرێن و کەسێکیش بە سەختی بریندار دەبێ و چوار کەسەکەی دیکە بە تەندورستی ڕەزگاریان دەبێت.

شوێنی نانخواردنی شێوێک (شامێک) کە بوو بە کوشتارخانە. ئینگوار کارڵسۆن رابەری ئەو کاتی حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوید و سەرۆکوەزیری پێشووتری سوید و مۆنا سالین بەرپرسی سیاسی ئەو کات و رابەری ئێستای حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوید بۆ بەشداریکردن لەو شێوەدا بانگ کرابوون، لە دواین کاتەکانی ئەو شێوەدا بەشداریکردنیان هەڵوەشێنرایەوە .

رستۆرانی میکۆنۆس 17ی سپتامبری 1992

محەمەد سادق شەرەفکەندی رابەری٥٤ ساڵەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، همایون ئەردەڵان تەمەن ٤٢ ساڵە و نوێنەری حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ئاڵمان، فەتاح عەبدولی تەمەن ٣١ ساڵە و نوێنەری حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ئوروپا و نووری دێهکوردی تەمەن ٤٦ ساڵە و کارمەندی خاچیسوور و جالاک لە بواری پەنابەرانی ئیرانی دانیشتووی ئالمان بەهۆی ئەوکارە ترۆریستییەوە کوژران.

هەروەها عەزیز غەفاری خاوەنی رستۆرانی میکۆنۆس لەو ڕووداوەدا بریندار بوو. جگە لەو پێنج کەسە دوو ئێرانی دیکە بەناوەکانی پەرویز دەستماڵچی و فەرهاد فرجاد لە دەوری هەمان مێزی نانخواردن دانیشبوون لەگەڵ ئەوەدا گوولەبارانکردنەکە بەشیوەیەکی خەست لەلایەن ئەو کەسەوە کە تەقەی ئەکرد ئەنجامدرا هیچ چەشنە زیانێکیان نەبینی. دووکەسی دیکەیش بەرێکەوت لە رستۆرانەکە دەبن.

بەڵێن درا بوو کە ئینگوارکارڵسۆن رابەری ئەو کاتی حیزبی سۆسیال دێموکرات و سەرۆکوەزیری پێشووتری سوید و خانم مۆنا سالین بەرپرسی سیاسی ئەو کات و رابەری ئێستای حیزبی سوسیال دێموکراتی سوید لەسەر ئەو کورسییانە دابنیشن کە کوژراوەکانی لەسەر دانیشبوون. ئینگوارکارڵسۆن ئەڵێت: " بەیانی زوو پاش ئەوەی کە لە ڕووداوە ئاگادار بووم چوومە ناو فکرەوە، بیرم لەوە کردەوە. کەسانێک کە دەبوو بیانبینم کوژران. هەستم بە ڕووداوێکی گەلێ ناخۆش و دژوار کرد.

بەڕیز ئینگوار کارڵسۆن رابەری ئەوکات و خانم مۆنا سالین رابەری ئێستای حیزبی سۆسیال دێمکرات، پاش ١٨ ساڵ لە ڕووداوی میکۆنۆس ئەمرۆ بۆ یەکەمین جار سەبارەت بەو باسە وەڵامی پرسیاری

ژورنالیستەکان ئەدەنەوە.

مۆنا سالین ئەڵێت: ئەم رووداوە ماوەیەکی دوور و درێژ فکر و هۆشی منی بەخۆوە خەریک کردبوو، من و ئینگوار چەند جارێک سەبارەت بەو رووداوە کە روویدا دانیشین و قسەمان کرد. بە کردەوە بۆمان دەرکەوت کە بۆ کاتێکی کەمیش لە شوێنکدا ببیت دەتوانێت چ کاردانەوەیەکی گرنگ لە ژیانا روو بدات .

ئینگوار کارڵسۆن رابەری ئەو کاتی حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوید، مۆنا سالین بەرپرسی سیاسی ئەو کاتی حیزب و (رابەری ئێستای حیزب صو پییەرشۆری بەرپرسی پێشووتری حیزب بۆ بەشداریکردن لە کۆنگرەی جهانی حیزبە سۆسیالیستەکان و سۆسیال دێموکراتەکان لە بەرلین بوون.

ئینگوار کارڵسۆن ئەڵێت محەممەد سادق شەرفکەندی بەرپرسی گشتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران کە چەند رۆژ پێش کوژرانی بۆ بینینی سیاسییەکانی بۆ نموونە سیاسەتمەدارەکانی حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوید هاتبوو بۆ ستۆکهۆڵم تا بیان بێنێت. سەرۆکوەزیر ئەو کاتی سوید کوتی: بەداخەوە ئەو کاتەی کە ئەو لە سوید بوو من کاتی ئەوەم نەبوو بیانبینم. بەم هۆیەوە منی دەعوەت کرد بۆ رستۆرانێکی یونانی لە بەرلین کە لە کاتی شامدا بیانبینم و منیش ئامادەگی خۆم بۆ بەشداریکردن لەو دەعوەتییە دەربڕی .

ئینگوار کارڵسۆن

مۆنا سالین

پاش ئەم رێکەوتنە رابەری ئەو کاتی حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوید و مۆنا سالین بەربرسی سیاسی حیزب و پییەرشۆری بەرپرسی پێشووتری حیزب دەبوو شەوی ١٧ی سپتامبر رابەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی سوید لە رستۆرانی میکۆنۆس ببینن.

بەڵام بە پێوەندییەکی تەلەفۆنی لەلایەن کارڵ بیلت سەرۆکوەزیری ئەو کاتی سوید لە حیزبی ئۆپۆزیسیۆن) وەزیری دەرەوەی ئەمرۆی سوید) بۆ ئینگوار کارڵسۆن کە لە ژوورەکەی خۆی لە هۆتێلێک لە بەرلین بەسەری ئەبرد بووە هۆی ئەوە کە ئەو دیدار و چاوپیکەوتنە لە دوایین کاتەکاندا هەڵوەشێتەوە. ئابووری سوید لەو کاتەدا لە بارودۆخێکی قەیرانیدا بوو. دەوڵەت لە هەوڵی رەزگارکردنی نرخی هەمیشەیی کورونی سویددا بوو کە هاتبووە خوارەوە. کارڵ بلیت سەرۆکوەزیری ئەو کاتی سوید لەو پێوەندییە تەلەفۆنیەدا داوا لە ئینگوار کارڵسۆن دەکات بۆ ئارامکردنەوەی بازار بەپەلە بە فرۆکە بگەرێتەوە بۆ سوید. لە ئەساسدا کارڵ بیلت بەو پێوەندییە تەلەفۆنییەو ئەو داخوازییە بێ ئەوەی خۆی بزانێت گیانی ئینگوار کارڵسۆن، مۆنا سالین و پییەر شۆری لە مەرگ دەرباز ئەکات.

بەرێز ئینگوار کارڵسۆن رابەری ئەو کاتی حیزبی سۆسیال دێموکرات و سەرۆکوەزیری پێشووتری سوید ئەڵێت: ناچار بووم کۆنگرەی جهانی رێکخراوە سۆسیالیستەکان و سۆسیال دێموکراتەکان لە ئاڵمان بە نیوەچڵی بەجێبێلم و بگەرێمەوە بۆ سوید و بەدوای ئەوەدا بەشداریکردنم لەو میوانییەی میکۆنۆس هەڵوەشێنمەوە.

بەڵام رابەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان ئێران لەگەڵ ئەوەیشدا بریاریاندا کە برۆن بۆ رستۆرانی میکۆنۆس و بەبێ بەشداربوونی میوانە سویدییەکان کۆبوونەکەیان بەرێوە ببەن. ئینگوار کارڵسۆن لە وەڵام بە پرسیاری ژورنالیستێک سەبارەت بەوە ئەگەر کارڵ بلیت تەلەفۆنی بۆ ئەو نەکردایەت چی رووی ئەدا، وتی : " بلێ من پاسەوانێکم لەگەڵدا بوو، بەڵام پێم وانییە کە کارێکی وەهای لەدەست بهاتایەت. پاسەوانەکەی من دەمانجەیەکی حەوت تیری پێبوو، ترۆریستەکان چەکی ئوتۆماتیکیان هەبوو(رەشاش). لەسەر ئەو باوەرِەم ئەگەر لەوێ ببوایەتین ئەکوژراین. ئەکرێ بلێن کارڵ بیلت گیانی ئێمەی دەرباز کرد ".

هەروەها ئینگوار کارڵسۆن کوتی: " جێی سەرسوورمانە بۆچ رووداوی ترۆریستی میکۆنۆس کاردانەوەیەکی بەربڵاوتری لە سویددا نەبوو."

بەریز پییەر شۆری بەرپرسی پێشووتری سیاسی حیزب کە دەبوو لە بەرنامەی شێوی ١٧ سپتامبری ساڵی ١٩٩٢ لە رستۆرانی میکۆنۆس بەشدار بێت، ئەڵێت رووداوی ترۆریستی میکۆنۆس کەوتە ژێر کاردانەوەیەکی دیکە و کوتی: ویلی برانت سەرۆکوەزیری ئەو کاتی ئاڵمان

نەخۆش بوو، هەروەها ئابووری سویدیش لە قەرانێکی بێوێنەدا بوو مەترسی دابەزینی دەکرا. هەروەها ئینگوار کارڵسۆنیش کەسێکی دەم بەهاوار نییە.

ساڵێک پاش رووداوی رستۆرانی میکۆنۆس ئێرانییەک بەناوی کازم دارابی کازروونی کە ئەندامی سپای پاسداران و سازمانی ئەمنیەتی ئێران بوو، هەروەها چوار لوبنانی بەناوەکانی یۆسف ئەمین، محەممەد ئەتریس ، عەتائوڵا عیاد و عەباس رحیل لەلایەن پۆلیستی ئاڵمانەوە دەسگیرکران و دادگاییکردنیان لە شەشی مانگی ئابانی ١٣٧٢ (ئۆکتۆبری ١٩٩٣) لە ئاڵمان دەستییێکرد. دادگایکردنی ئەم چەند کەسە لە ٢٤٧ بەرنامەدا کە ماوەی ٥ ساڵی خایاند ئەنجامدرا و نزیکەی ٩ میلیۆن مارکیش خەرج و مخارجەکەی بوو. لە کۆبوونەوەکانی ئەم دادگایەدا زیاتر لە ١٧٠ کەس بەشدارییان کرد و سەبارەت بەو رووداوە ترۆریستییە شایەتیاندا. شایەتییەکانی هەندێ کەس بە دژی کۆماری ئیسلامی و هی برێکیشیان بە سوودی کۆماری ئیسلامی ئێران بوو.

کەیهان لەندەن ژمارە 1187

دادەوەرکانی ئەو دادگایە بریتی بوون لە بەرێزان (برنۆ یۆست) و (ئان فریچۆڤ کۆیش) کە ماوەیێک پێش کۆچی دوایکرد.

برِیاری دادگای میکۆنۆس لە بیست و یەکەمی مانگی فەروەردینی ١٣٧٦ (مارشی ١٩٩٦) دەرچوو و بەپێی ئەو برِیارە کازم دارابی کە ئێرانییە و عەباس رحیل کە لوبنانییە بە زیندانی هەتاهەتایی و یۆسف ئەمین و محەممەد ئەتریش کە هەر دوویان لوبنانین، یۆسف ئەمین ١١ ساڵ و محەممەد ئەتریس ٥ ساڵ زیندانییان بۆ دەرچوو. بەپێی ئەو برِیارەی دادگا کەسێکی دیکە بە ناوی عەتائوڵا ئەیاد کە تۆمەتبار کرابوو بێتاوان دەرچوو. هەروەها لە کۆبوونەوەکانی ئەو دادگایە باسێک بەناوی کاری تایبەت هاتە پێشەوە کە رابەرانی ئێران لە کۆمیتەی ترۆرەکەدا برِیاردەری سەرەکی بوون و بەرپرسانی ئەو کاتی کۆماری ئیسلامی ئێرانیش وەک تۆمەتباری رووداوی میکۆنۆس دەسنیشانکران.

دادگای میکۆنۆس پاش دادگاییە بەناوبانگەکەی نورنبورگ گرنگترین دادگای بوو کە لە ئاڵمان بەرێوە برا. لە کۆتاییدا رابەرانی پلەبەرزی سەربازی کۆماری ئیسلامی ئێرانی بەوە تۆمەتبار کران کە دەستیان بوو لە کوشتنی نارازییەکانی خۆیان لە دەرەوەی ئێران و بۆ یەکەمین جار دەوڵەتی ئێران بەخاتری ترۆریسمی دەوڵەتی تاوانبار کرا. چەند مانگ دواتر (رونالد جۆرج) دادوەری گشتی ئاڵمانیش رابەرانی ئێرانی بە بەشداریکردن لەو رووداوەدا تۆمەتبار کرد.

کازم دارابی پاش ١٥ ساڵ زیندانی لە ١٠ی دسامبری ٢٠٠٧ لە زیندان ئازاد کرا و گرایەوە بۆ ئێران. هەروەها دادگا بەپێی لێکۆڵینەوەیەکی تایبەتی کۆماری ئیسلامی بەوە تۆمەتبارکرد کە فەرمانی ترۆرەکەی داوە. پاش ئەو برِیارەی دادگای ئاڵمان دەوڵەتەکانی ئاڵمان و ئێران باڵوێزەکانی خۆیان لەو دوو وڵاتە بانگ کردەوە و دەوڵەتی ئاڵمان چوار دیپلۆماتی ئێران لە ئاڵمان کردەدەروە، تێکرای وڵاتانی ئەندام لە یەکیەتی ئوروپایشدا باڵوێزەکانی خۆیان لە ئێران بردە دەرەوە و پێوەندییەکانی ئەو لایەنانە کەوتە گێژاوی سیاسییەوە و تا سەرکەوتنی محەممەد خاتەمی لە هەڵبژاردەنەکانی سەرۆککۆماریدا درێژەی کێشا.

پاش کردەوە ترۆریستییەکەی میکۆنۆس رێکخراوە سیاسییەکان و خانەوادەی کوژراوەکان بۆ ئەوە تێئەکۆشان تا لە پێش درگای رستۆرانی میکۆنوس (کە ئەمرۆ ناوەکەی گۆڕاوە بە سایگۆن) تابلۆیەکی یادگاری لەو شوێنە بنیاد بنین، ئەم کارە پاش ٧ ساڵ لە برِیاری دادگای میکۆنۆس بە هەوڵ و کۆششی بەرێز (مونیکا تیمین) بەرپرسی ناوچەی (شارلۆتن

بورگی) ئاڵمان ئەنجامدرا
رابەرانی کۆماری ئیسلامی ئێران هەروەک هەوڵیان ئەدا کە پێش بە بەرێوەبردنی دادگای بەرلین و بڕیارەکانی بگرن، هەڕەشیان ئەکرد دانانی ئەو تابلو یادگارییەی بێ وەڵام نابێت و ئێرانیش لە بەر باڵوێزخانی ئاڵمان لە تاران تابلوی کوژراوەکان بەبوومی شیمیایی لە جەنگی ئێران و ئێراق کە کۆمپانییە ئاڵمانییەکان یارمەتی ئێراق داوە لە دورستکردنی ئەو بوومانەدا بنیاد ئەنێت، بەڵام بەسەر ئەو هەڕشانەی دەوڵەتی ئێرانیشدا خانم مونیکا تیمین ئەو تابلۆ یادگارییە کە ریکخراوە سیاسی و دێموکراتەکان پشتیوانییان لێئەکرد، لەو شوێنە دایمزراند.
ناوەرۆکی ئەو تابلو یادگارییە بەو جۆرەیە :
لەم شوێنە، شوێنی پێشووی رستۆرانی میکۆنۆس لە رۆژی ١٧ی سپتامبری ١٩٩٢دا رابەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دوکتۆر سادق شەرەفکەندی، فتاح عبدولی، هومایون ئەردەڵان لەگەڵ نووری دێهکوردی سیاسەتمەداری دانیشتووی بەرلین بەدەست دەسەڵاتدارانی پێشووی ئێران کوژران. ئەوانە لە پێناو ئازادی و مافی مرۆڤدا کوژران.
مەحموو ئەحمەدینژاد بەرپرسی شارەوانی ئەو کاتی تاران سەبارەت بە دانانی ئەو تابلۆ یادگارییە رایگەیاند کە تابلوی کوژراوەکانی شیمییایی جەنگی ئێران و ئێراق لە بەرانبەر باڵوێزخانەی ئاڵمان لە تاران دادەمزرێت.
حیزبی دێموکراتی کوردستانی سوید - بە هەڵەیە لە فارسییەکەدا نووسراوە، حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دورستە
گیارەنگ / ٧ی ژوئن ٢٠١٠

راگەیاندراوی نوێنەرایەتیی دەرەوەی وڵاتی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان

لە پێوەندی لەگەڵ ئەگەری ئازاد کردنی قاتڵانی دوکتور شەرەفکەندی و هاوڕێیانی دا

بۆ هەموو کۆڕ و کۆمەڵە بەشەردۆست و ناوەندە بڕیاردەرە پێوەندیدارەکان

ماوەیەکە مەسەلەی ئازاد کردنی پێشوەختی کازام دارابی و عەباس راحل، تاوانبارانی تێرۆری رێبەری شەهید دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان، کاک فەتاح عەبدولی نوێنەری حیزب لە ئورووپا، کاک هومایون ئەردەڵان نوێنەری حیزب لە ئاڵمان و نوری دێهکوردی تێکۆشەری ئێرانی و دۆستی حیزب هاتۆتە گۆڕێ.

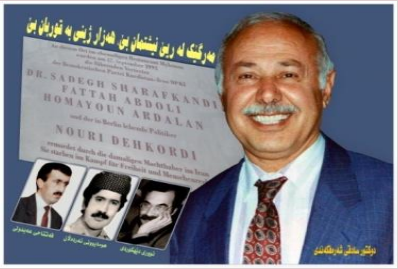

بەگوێرەی کۆمەڵێک زانیاری کە لەلایەن هێندێک ناوەندی راگەیاندن و سەرچاوەی سیاسیی ئەڵمانی و ئورووپاییەوە پشتڕاست کراوەتەوە، هەوڵی چەند ساڵەی رێژیمی کۆماری ئیسلامی بۆ لە زیندان هێنانە دەری ئەو تێرۆریستانە خەریکە بە پشت بەستن بە یاسای ئەڵمان کە رێگە بە زیندانییانی بیانی دەدا کە پاش تێپەڕاندنی دوو لە سێی ماوەی زیندانی‌یەکەیان بۆ تێپەڕاندنی پاشماوەی سزاکەیان لە زینداندا بگەڕێنەوە وڵاتی خۆیان، سەر دەگرێ.
ئێمە وێڕای هاودەنگی لەگەڵ هەموو ئەو کۆڕ و کۆمەڵانە کە ئەم سات و سەودایە لە قاو دەدەن و بە دژی رادەوەستن، وەها نیازێکی کاربەدەستانی سیاسی- قەزایی ئاڵمان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی بە نارەوا دەزانین و مەحکوومی دەکەین. بۆ ئەوەش سەرنجی ناوەندە بڕیاردەرەکانی ئاڵمان و ئورووپا بۆ لای دوو خاڵ رادەکێشین:

١. بەڵگەنامەی حوکمی دادگای میکۆنووس زۆر فراوانتر لە بەرپرسایەتیی جینایی قاتڵانی رێبەرانی حیزبی دێموکڕات، بە روونی ئیشارە بە بەرپرسایەتیی راستەوخۆی رێژیمی کۆماری ئیسلامی و سەرانی ئەو رێژیمە لە پێوەندی لەگەڵ دەرکردنی فەرمانی ئەو تێرۆرە و ئاسانکاری بۆ بەرێوەبردنی دەکا و باوەڕی دادگای میکۆنووس ئەوە بووە ئەوانە کە قەتڵەکانیان ئەنجام داوە نێردراو و راسپاردەی رێبەرانی کۆماری ئیسلامی بوون. لەلایەکی دیکەوە لە کەس شاراوە نییە کە لە سایەی وەها رێژیمێکدا کە لە حکوومەتی قانوون بێبەشە، ئەوانەی وا بە ئەمری رێژیم و لە پێناوی رێژیمدا گەورەترین جینایەتەکانیش ئەنجام دەدەن، پاش گەیشتنەوەیان بۆ ئێران لە جیاتی ئەوەی دەرفەتی زیان گەیاندنی زیاتریان لێ بگیرێ و کونجی زیندان جێگەیان بێ، بە بەخشینی بەرپرسایەتیی بەرز و کۆشک و سامان خەڵات دەکرێن. لەو بارەوە هەر ئەوەندە بەسە کە ئیشارە بەو پاداشە ماددی و مەعنەوییانە بکەین کە قاتڵانی دوکتورقاسملووی نەمر پاش ئیسکۆرت کرانیان بۆ تاران وەریان گرتووە. هەربۆیە ئەگەر لە رووی حقووقیشەوە بۆ مەسەلەکە بچین، بە وەبەرچاوگرتنی ماهییەتی کۆماری ئیسلامی، بەجێگەیاندنی واجباتی رێوشوێنی هاریکاریی قەزایی نێودەوڵەتی لەلایەن ئاڵمانەوە لەگەڵ ئێران راست بەو جۆرە کە لەگەڵ وڵاتێکی دێموکڕاتیک و پێشکەوتوودا دەیکا هیچ پاساوێکی رەوا و ئابروومەندانەی نییە.

٢. لە سەردەمێکدا کە دەوڵەتی ئاڵمان و دەوڵەتانی رۆژئاوا بە گشتی لە هەوڵی پەرەپێدان و کاریگەرکردنی ئامرازە نێودەولەتی‌یەکانی بەرەوڕووبوونەوەی تێرۆریزمدان، و لەو کاتەدا کە رێژیمی کۆماری ئیسلامی بە یاغی بوونی لە کۆمەڵگای نێودەوڵەتی زیاتر لە هەر کاتێک رووی شەڕوور و نامەتلووبی خۆی بە جیهان نیشان دەدا و ئازادیخوازانی ئێرانیش بە هەموو رێگایەکی گونجاو لە هەوڵی گۆڕانی دێموکڕاتیک لەو وڵاتەدان، ئیقدامی ئازاد کردنی پێشوەختی تێرۆریستانی نێردراوی رێژیم نەک هەر دانی ئیمتیازێکی ناعادڵانە بەو رێژیمەیە، بەڵکوو ئیعتباری خودی ئاڵمانی‌یەکان و ئورووپایی‌یەکانیش دەخاتە ژێر پرسیار.

بە هیوای ئەوە کە ناوەندە بڕیاردەرەکان لەو پێوەندی‌یەدا دەنگی نارەزایەتیی کەس و کار و هاورێ و هاوخەباتانی قوربانیانی میکۆنووس و هۆگرانی ئازادی و مافی مرۆڤ و عەداڵەت بەگشتی بەهێند بگرن بۆ ئەوەی چیدیکە کۆماری ئیسلامی هەست بەوە نەکا کە لە دنیای ئەمرۆدا هێشتا مەیدانی مانۆڕە دژەمرۆیی و ناقانوونی‌یەکانی بەرینە.

حیزبی دێموکڕاتی کوردستان
نوێنەرایەتیی دەرەوەی وڵات
٢١ ی ئاگووستی ٢٠٠٧ ی زایینی

وێنە بۆ:
- فرانک والتێر شتاینمێر وەزیری دەرەوەی ئاڵمان
- بریژیت زیپریس وەزیری دادی ئاڵمان
- ژۆزێ مانوێل بارۆزۆ سەرۆکی کۆمیسیۆنی ئورووپا
- کۆمیسیۆنی کاروباری دەرەوەی پارلمانی ئورووپا

ڕاپۆرتێکی نوێ لە سەر تێرۆری میکۆنۆس

ڕاپۆرتێکی نوێ لە سەر تێرۆری میکۆنۆس (ناوەندی بەڵگەنامەی مافی مرۆڤی ئێران)

حەمید تەیموری

(Iran Human Rights Documentation Center) کە لە ئامریکایە لە مانگی مارسی ٢٠٠٧ ڕاپۆرتێکی لە سەر تێرۆری ڕێبەرانی حدکا کە بۆ بەشداری کردن لە کونگرەی ئێنترناسیونالیستی سوسیالیست بۆ بەرلینی ئاڵمانیا ڕۆیشتبوون، کەوتن بەر هێرشی تێرۆریستی تێرۆرانی کۆماری ئیسلامی ئێران و شەهید کران. ئەم ناوەندە لێکۆڵینەوەیەکی وردی لە سەر پلان دانان و ئامادە کردنی کەرەستە بۆ تێرۆریستان و وردەکاریەکانی شی کردووەتەوە.

بە پێی وتەی ئەم ناوەندە" IHRDC" ئەمە یەکەم ڕاپۆرتە کە بە زمانی ئینگلیسی تاکوو ئێستا بەڵاو دەکرێتەوە. ڕاپۆرتەکە بە وردی بە ناخی وردەکاریەکانی ئەو ڕەشەکوژییەدا دەچێتەوەو و زۆر کەس و لایەن بۆ وەزارەتی "اطلاعات"ی ئێران کاریان کردووە تاکوو ئەو پلانەی کۆماری ئیسلامی ئێران سەری گرتووە. لەم ڕاپۆرتەدا هاتووە کە پاش ئەوەی تێرۆریستەکان دەستگیر کران و چەکەکانیان دەست کەوت و لە لایەن پولیسەوە لێکۆڵینەویان لەگەڵ کرا، دانیان بەوەدا نا کە لە لایەن کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە پارەیان پێی دراوە بۆ تێرۆری ڕێبەرانی حدکا لە ئاڵمانیا. هەرچەند لە سەرەوە ئاماژەم پێ کردووە کە ئەم ڕاپۆرتە بە زمانی ئینگلیسی یە، تێکۆشاوم کورتەیەک لەو ڕاپۆرتە وەرگێڕمە سەر زمانی کوردی بۆ خوێنەرانی بەڕێز. لێرەدا دەبێ سپاسی کاک ئیدریس ئەحمەدی بکەم کە ئەم ڕاپۆرتەی بۆ ناردم و پێشنیاری کرد کە بە کورتیش بووە باسێکی ئەو ڕاپۆرتە بکەم. ئەمەی خوارەوە کورتەی وەرگێڕانی ڕاپۆرتەکەیە، فەرموون:

پلانی داڕشتنی تێرۆری میکونۆس

ئەم پلانی تێرۆرە لە لایەن(کومیتە امور ویژە) واتە کومیتەی کاروباری تایبەتی کە بەرپرسایەتی کومیتەی ناوبراو لە ئەستۆی علی فلاحیان بەرپرسی "اطلاعات"ی پێشوی کۆماری ئیسلامی ئێران بووە. ئەم کومیتەیە لە پاش مردنی خومەینی پێکهات بۆ کاروباری تایبەتی دەوڵەت و علی خامنەئی بەرپرسی بووە کە وەلایەتی فەقیهیش دەگرێتەوە.

لە کاتی تێرۆری میکۆنۆس ئەم ئەندام پارلەمانتارانەی ئێران ڕاستەوخۆ ئاگادار و بەدەستی ئەوانیس ئەو ڕەشەکوژییە ئەنجام دراوە: رفسنجانی سەرەک کۆمار، علی فلاحیان وەزیری "اطلاعات"، علی ولایەتی وەزیری دەرەوە، محمد ری شهری یاریدەری وەزیری "اطلاعات"، محسن رضائی بەرپرسی سپای پاسداران، رضا سیف اللهی فەرماندەی پولیس و خزعلی کونسلی سپای پاسداران. بەڵام پێش ئەم کومیتەی تایبەتیە، کاری تێرۆری دەرەوە و ژوورەوەی وڵات بە دەستوری خودی خومەینی ئەنجام دەدران.

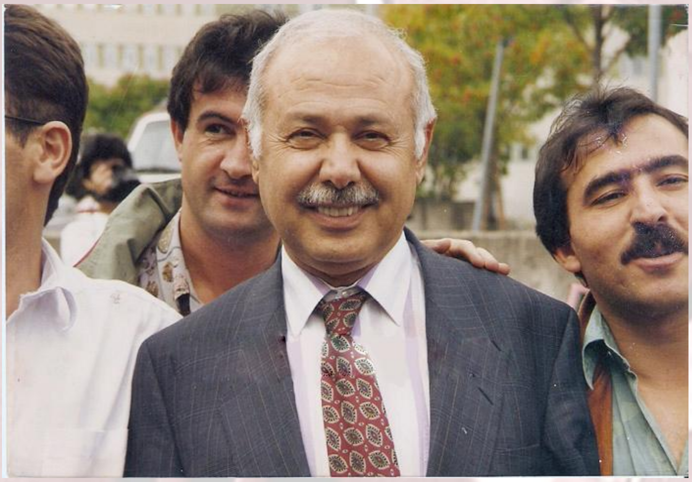

پاش مردنی خومەینی وەزیری "اطلاعات" (شۆرای عملیاتی ویژە)ی واتە شۆرای کردەوەی تایبەتی پێکهێنا کە دەبوایا بۆ کاروباری ڕەشەکوژی بەرزترین ڕێبەر ئیمزای کردبا.

بەو جۆرەی کە باس کرا، تێرۆری ڕێبەرانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە ئەستۆی ئەم کەسانەی خوارەوە بووەو ئەو کەسانەش وەها زانیاریان لە سەر حدکا بە دەست هێناوە: بەرپرسی گشتی حجتولاسلام علی فلاحیان، محمد هادی هادوی مقدم یاریدەری وەزیری "اطلاعات" و مەسئولی کۆکردنەوەی زانیاری لە سەر گرووپە ئۆپوزیسیۆنە کوردەکان کە پێوەندی لەگەڵ کوردانی دەرەوەی وڵات هەبووەو و لەو ڕێگایشەوە زانیاری لە سەر ڕێبەرانی حدکا وەدەست هیناوە. لە هەمان کاتدا مقدم بەرپرسی "کالای کمپانی سامسام" بووە و ئەم کۆمپانیەش شاخەیەک لە وەزارەتی "اطلاعات" بووە. جا هەر لەم ڕێگایەوە زانیاری زۆری لە سەر ئەو ئێرانیانە کە دژی ڕژیم بوون وەدەست هێناوە. هەر بە بۆنەی کۆکردنی زانیاری لە هاوینی ساڵی ١٩٩١محمد مقدم سەردانی وڵاتی ئاڵمانی کردووەو بە نێوی کوردەکانی ئەو ناوچانەی وڵاتی ئاڵمان کە چالاکیان نواندوە زانیاری بە دەست هێناوە و وەکوو ڕاپۆرت بۆ فلاحیانی ناردووەو لە لای خۆیەوە فلاحیانیش بە پێی ئەو بەڵگانە کردەوەی ڕەشە کوژی تایبەتی ئامادە کردووە. لە ساڵی ١٩٩٢ فەلاحیان دوو پیاوی جاسوسی "اطلاعات"ی بە نێوەکانی اصغر ارشد و علی کمالی دەنیرێ بۆ ئاڵمانیا. کاری ئەمانەش ئەوە بووە کە لە وڵاتی ئاڵمانیا دەست بکەنە تێرۆری ڕێبەرانی کورد و بەرپرسایەتی ئەو کردەوانە وەئەستۆ بگرن. لە لای خۆیەوە علی فلاحیان عبدالرحمان بنی هاشمی(لبنانی) پێشنیار کردووە بۆ ئەوەی بەرپرسایەتی تێرۆری ڕێبەرانی حدکا وەئەستۆ بگرێ. لە بەر ئەوەی بەنی هاشمی ئاشنای بارودۆخی ئوروپا بوو، هەر لە بەر ئەوەش جڵەوی ئەو تیمە تێروریستەیان بە دەستیەوە دا، چونکە ئەو تیمی تێرورە لە دەی ئاگوستی ساڵی ١٩٨٧ کۆڵۆنڵ احمد تالبی بەرپرسی هێزی هەوای ئێرانیان لە ژنفی سویس تێرۆر کردبوو.

لە کۆبونەوەیەکی وەزیری "اطلاعات" وەهایان بڕیار دا کە ڕێبەرانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە وڵاتی ئاڵمانیا دەبێ تێرۆر بکرین. بۆ ئەو کارەش کاظمی دارابی یان دیاری کرد و ئەویش لە لای خۆیەوە هەموو کەرەستەی ئەو تێرۆری ئامادە کرد. کاظمی دارابی پاسدار و لە ساڵی ١٩٨٠ لە ئاڵمان نیشتەجێی ببوو. لە لای خۆشیەوە دارابی چوار کەس تێرۆریستی بە ڕەگەز لبنانی و بە دین شیعە و ناسراو سەر بە گروپی چەکداری "حیزبولاو امل" ن بە نێوەکانی: یوسف محمد السید امین، عباس حسین رحیل، محمد اتریس و عطاالله ایاد هەڵبژارد.

گروپی تێرۆریستی سەر بە کۆماری ئیسلامی ئێران دواین پلانی خۆیانیان داڕشت و چاوەڕوانی ڕێبەرانی حدکایان دەکرد کە پلانەکەیان جێبە جێ بکەن، ئەوە بوو هەیئەتی حدکا کە پێکهاتبوون لە دوکتور سادقی شەرەفکەندی سکرتێری حدکا، فەتاح عەبدولی نوێنەری حدکا لە ئوروپا، همایۆنی ئەردەڵان نوێنەری حدکا لە ئاڵمان لە ١٤ی سێپتامبری ١٩٩٢ بۆ بەشداری لە کۆنگرەی سوسیالیستی ئینترناسیوناڵ گەیشتنە بەرلین لە ئاڵمانیا. هەیئەتی حدکا بە مەبەستی چاوپێکەوتن لەگەڵ ئۆپوزیسیۆنی ئێرانی ١٧ی سێپتامبریان دەست نیشان کردبوو لە ڕستۆرانی میکۆنۆس. ئەو ڕێکەوتەش فرسەتێک بوو کە وەزارەتی "اطلاعات"ی ئێران چاوەڕوانی دەکرد، ئەوە بوو لە ٧ی سێپتامبری ١٩٩٢ عبدالرحمان بنی هاشمی گەیشتە بەرلین بۆ ئەوەی بەرپرسایەتی تێرۆری میکۆنۆس بگرێتە ئەستۆ و ئەو تێرۆرە سەرکەوتووانە ئەنجام بدا و هەرواشی کرد.

دەستپێکی تێرۆر

لە ١٣ی سێپتامبری ١٩٩٢ تێرۆریستەکانی میکۆنۆس لە ماڵی کاظمی دارابی لە "شەقامی دتمۆلدر٦٤ ب" لە بەرلین کۆبونەوەیان کرد. ئەم کەسانە لە کۆبونەوەکەدا بەشدار بوون: بنی هاشمی، دارابی، محمد، امین، رحیل و حیدر. لەو کۆبونەوەدا بڕیاریان دا کە دارابی ئەم تێرۆریستانە بباتە "مەیدانی سنفتن برگر ٧" لە بەرلین کە ئەمەش ماڵێکی چۆڵ بوو کە خاوەنەکەی خوێندکارو نێوی محمد اشتیاقی بوو. دارابی لە لای خۆیەوە ئەم ماڵەی لە بهرام برنجیان بە کرێ گرتبوو. دوای ئامادە کردنی هەموو کەرەستەی تێرۆر و دانانی تێرۆریستان لەو جێگایانە، بۆ خۆی لەگەڵ بنەماڵەکەی رۆیشتن بۆ "هامبۆرگ" بۆ ئەوەی ئەگەر تێرۆریستان گیران و شتێک ڕووی دا بڵێ من لە هامبۆرگ بووم و ئاگام لە هیچ نیە. لە ١٣ی سێپتامبر کەسێک بە نێوی علی صبرا ماشینێکی جۆری بێ ئم ڤێ ژمارە "ب- آر ٥٥٠٣ کە نرخی بە ٣١٢٠ مارکی ئەو کاتی ئاڵمانیا بوو کڕی.بوو. پارەی ئەم ماشینەش کاظم دارابی دایەو بۆ ئەوەی ئەو تیمە تێرۆریستە بگەیەنێتە جێگای دیاری کراو.

لە ١٦ سێپتامبر، حیدر و رحیل چەکێکی جۆری "یوزی" و دەبانچەیەک لەگەڵ دوو کپ کەر لە جێگایەکی دیاری نەکراو بە دەست هێنا. ئەمەش لە لایەن لێکۆڵەرانی ئاڵمانی دەرکەوتووە کە وەزارەتی "

اطلاعاتی" ئێران ئەم چەکانەی بۆیان دابین کردووە. هەمان ڕۆژ کەسێکی نەناسراو تەلەفونی بۆ "سنفتن برگر رینگی ٧ " کە تێروریستان لەوی بوون کردووەو زانیاری پێیان داوە لە سەر کۆبونەوەی ڕیبەرانی حدکا و جێگاکەیان. تیمی تێرۆریست لە دەوروبەری میکۆنۆس ئەو ڕۆژەیان پێکەوە تێپەڕ کردووە. لە ١٧ی سێپتامبر سەر لە بەیانی رحیل و حیدر چوونەتە دەر و جانتایەکی ڕەنگی ڕەش و سەوزیان هێناوە بۆ ئەوەی چەکەکانی تێدا حشار بدەن.

لە ١٧ی سێپتامبر سەعاتی ٩ی پاش نیوەڕۆ تیمی تێرۆریست "سنفتن بەرگر رنگی ٧" بە جێ دێڵن و دەکەونە ڕێ بۆ رستۆرانی میکۆنۆس. چونکە ئەم تیمە لە لایەن محمدەوە ئاگادار کرانەوە کە ڕێبەرانی حدکا هاتوون بۆ جێگای ناوبراو. لە بەر ئەوە ئەم تیمە محمد یان لەوێ دانابوو بۆ چاودێری لە هەیئەتی ناوبراو رستۆرانی میکۆنۆس. حیدر و رحیل ئەو ماشینە جۆری "بێ ئم ڤێ" کە علی صبرا بۆیانی کرِی بوو دەرهێنا بەرەو " پرینس ریگێنت شتراسە" . امین و بنی هاشمی بە تاکسی ڕۆیشتن بۆ "بەرلینر شتراسە" نزیکی رستۆرانەکە. ئەمانە لەگەڵ محمد لە نزیک تەلەفۆن کیوسکێک یەک دەبینن. پاشان بنی هاشمی لەوان جیا دەبێتەوە. پاش کەمێک محمد و امین بنی هاشمی دەبینن کە لەگەڵ شوفیرێکی مارسیدس بنزی ڕەشی ١٩٠ قسە دەکا. ئەم شوفیرە کە هەر نەناسراوە دوای کەمێک ئەوێیە بە جێ هێشت. امین و محمد بەدوای بنی هاشمی دا چوون بۆ " پراگر پلاتس" . لەوێ رحیل لەگەڵ محمد شتێکیان ئاڵوگۆڕ کرد. بنی هاشمی چەکەکانی لەو جانتایە کە لە نێو ماشینەکەدا بوو لە " پرینس ریگێنت شتراسە" پارکی کردبوو دەر هێنا. پاشان بنی هاشمی و رحیل چەکەکانیان هەڵگرت و امینیش بە شوێنیاندا گەڕانەوە دوا بۆ نێو رستۆرانی میکۆنۆس. حیدر و محمد لە پشتەوە لە نێو "بێ ئم ڤێ" کەدا چاوەڕوان بوون.

هێرشی تێرۆریستی

کاتژمێر حەوت و نیوی ئێوارە دوکتور شەرەفکەندی، ئەردەڵان، عەبدولی و دهکوردی گەیشتنە رستۆرانی میکۆنۆس. مێوانەکانی تر مسعود میراشد، اسفندیار صادقزادە، پرویز دستمالچی کە نوێنەری جمهوری خواهان ملی ایران و مهدی ابراهیم زادە اصفهانی نوێنەری ڕێکخراوی فدائیانی خلق ایران- اکثریت ئامادە بوون.

نزیکەی کاتژمێری دە و پەنجا دەقیقەی ئێوارە دوو تێرۆریست واتە عبدالرحمان بنی هاشمی و عباس حسین رحیل هاتنە نێو رستۆرانەکە. یوسف محمد امین لە دەرەوەی دەرگاکە و بەر دەرگاکەی گرتبوو. لەو کاتەش رحیل و بنی هاشمی خۆیانیان ئامادە دەکرد بۆ کردەوەی ڕەشەکوژی. بنی هاشمی یوزی و رحیل یش دەبانچەکەی دەرهێنا و هەر دوو چەکەکە مجهەز بوو بە دەنگ کپ کەرەوە. ئەم دوو کەسە ڕاست بەرەو ژوری هەیئەتی حدکا و مێوانەکانیان هەڵکشان. لەو کاتەدا بنی هاشمی بە جنێودان دەستی کردە تەقەکردن و هەر لەوێ دوکتور شەرەفکەندی، عبدولی و ئەردەڵانی شەهید کرد. بە دوای بنی هاشمی دا رحیل هات و ئەویش دەست ڕێژێکی کرد بە ئەردەڵان و دوکتور شەرەفکەندی. پێکەوە لە سەر یەک سی گوللەیان خالی کرد لە سەر هەیئەتی حدکا. پاش ئەو ڕەشە کوژییە، تێرۆریستەکان هەر یەک بە لایەکا بەڵاوەی لێ دەکەن و بۆی دەردەچن.

ئەوە بوو پۆلیسی ئاڵمان دوای دۆزینەوەی کەل و پەل و دەبانچەی تێرۆریستان کەوتە لێکۆڵینەوەو پاش چەند ڕۆژ تێرۆریستانیان ناسیەوە و لە یەکەم هەنگاودا امین و رحیل یان لە ماڵی برای امین لە "ڕەین" لە ٤ی ئۆکتۆبری ١٩٩٢ دەسگیر کرد و پاش سێ ڕۆژ واتە ٨ی ئۆکتۆبر "اتریس"یان قۆڵ بەست کرد. پاش گرتنی ئەم قاتڵانە، عطاالله ایاد تێکۆشا بوو کە لە ئاڵمان هەڵبێ، بەڵام لە بەر نەبوونی پارە نەیتوانی بوو بلیت بکرێ و مایەوە. ئەوە بوو لە نۆڤامبری ١٩٩٢ پێوەندی بە محمد چیهادەوە کە نوێنەری گروپی چەکدار "امل"ە لە ئاڵمان گرتبوو. ایاد سەرئەنجام لە ٩ی دیسامبری ١٩٩٢ لە بەرلین دەسگیر کرا.

دادگا

دادگایی کردنی تاوانبارانی میکۆنۆس لە ٢٨ی ئۆکتۆبری ١٩٩٣ لە بەرلین دەستی پێکرد. ئەم دادگای کردنی تاوانبارانە سێ ساڵ و نیوی خایاند. بە کورتی ئەم دادگایە ٢٤٦ دانشتنیان هەبووەو ١٧٦ کەس شایەتی داوە. دادگای بەرلین لە ١٠ی ئاوریلی ١٩٩٧ تاوانبارانی میکۆنۆسی بەم جۆرە سزا دا. کاظم دارابی لە بەر ئەوەی کەرەستەی بۆ تێرۆریستان ئامادە کردووەو بەرپرسایەتی بە ئەستۆ گرتووە بە زیندانی ئەبەدی تاوانبار کرد. دادگا رحیلی بەوە تاوانبار کرد کە تەقەی کردووەو زندانی ئەبەدی بۆ بڕیەوە. یوسف امین بە ١١ ساڵ زیندان تاوانبار کرا. محمد اتریس بە ٥ ساڵ و سێ مانگ زیندان تاوانبار کرا و ایادیش ٤ ساڵ زیندانی بۆ بڕایەوە.

دادگا تێرۆری ڕیبەرانی حدکای بە تێرۆرێکی سیاسی لە قەڵەم داوەو ئێرانی بە رژیمێکی دڕندە و جنایەتکار ناساندووە. هەروەها ئاماژەی بەوەش داوە کە ئەم تێرۆرە لە لایەن کومیتەیەکی تایبەتی دەسنیشان کراوە کە شەخسی خامنەئی ڕێبەری ئێران، رەفسەنجانی سەرەک کۆمار، علی ولایەتی وەزیری دەرەوە و فلاحیان وەزیری "اطلاعات" دەستیان لەو تێرۆرەدا هەبووە.

لینکی ماڵپەڕی مافی مرۆڤی ئێران لە ئامریکا

/http://www.iranhrdc.org

٥ی مای ٢٠٠٧

میکونوس پەڵەیەکی شەرم کە بە هیچ ڕەنگێک لە داوینی کۆماری ئیسلامی نابێتەوە

وتوویژ لەگەڵ یەکێک لە دەربازبووانی میکونوس لە ساڵیادی ئەو تیرۆرەدا

وەگێرلە فارسیەوە : ڕەشید حەیدەری

ئێستا لە سیپتامبەری ١٩٩٢ دوازدە ساڵ تێپەڕیوە. لەو ڕۆژەدا دڕندانەترین تیرۆری سیاسی لە شاری بەرلینی ئاڵمان رووی دا کە تێیدا رێبەری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و ژمارەیەکی دیکە لە تێکۆشەرانی سیاسیی فارس و کوردی ئێرانی ناجوانمێرانە کوژران. تیرۆرەکە لە رستورانی ئێرانیی میکونوس بەڕێوە چوو. "اسفندیارصادق زادە" یەکێک لەو کەسانەیە کە لەو تیرۆرە بەسڵامەت دەربازبوو. ناوبراو لە گیراوانی سیاسیی سەردەمی شا و یەکێک لە تێکۆشەران و کادرەکانی حیزبی "توودە"ی ئێران لە ساڵەکانی دوای شۆڕشی ساڵی ١٩٧٨دایە.

ئەوەی لە خوارەوە دەیخوێننەوە، وتوویژێکە کە بە بۆنەی ١٧ی سیپتامبەر (ساڵرۆژی تیرۆری میکونوس) لە گەڵی دا ئەنجام دراوە و بۆ بڵاوکردنەوە خراوەتە بەردەست "پەیک نێت". لە سەرەتای ئەم وتووێژە دا، "صادق زادە" دەڵێت:

تیرۆری دوکتور سادقی شەرەفکەندی، سکرتێری گشتیی ئەو کاتی حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی ئێران و هاوڕێیانی یەکێک لە پرِتاوانترین و لە هەمان کات دا ناجوانمێرانەترین تیرورە سیاسی یەکان بوو. قووڵایی ئەم کارەساتە بە رادەیەکە کە لەبیرکردنی بۆ هەموان نامومکینە، تا بگات بەو کەسانەی کە شاهیدی راستەوخۆی ئەم تاوانە بوون.

پانتایی سیاسیی ئەم تاوانە لەوەدا دەردەکەوێت کە بزانین رێبەرانی ئەو کاتی حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی ئێران کە لە دەرەوەی وڵات تیرۆر کران، (لە نێویاندا دوکتور عەبدولرەحمانی قاسملووش کە لە ڤییەن پێتەختی ئوتریش لەسەر مێزی وتوویژ لەگەڵ نێردراوانی سپای پاسداران و سەرکۆماری ئەوکات "هاشمیی رەفسەنجانی" تیرۆرکرا)، لە سیاسەتی وتوویژ و چارەسەری ئاشتیانەی کێشەی کوردستان دیفاعیان دەکرد و شێوازی دوور لە توندوتیژی‌یان لە حیزبی دیموکرات دا گرتبووە بەر. سیاسەتێک کە دەیتوانی یارمەتیی پاراستنی یەکێتیی نەتەوەیی ئێران بدات و داهاتوویەکی جیاواز لە کوردستانی ئێراقی بۆ کوردستانی ئێران بەدواوە بێت.

ئەوەی کە کێ و بە دەستووری چ کەسانێک ئەم تیرورەیان جێبەجێ کرد ئەورۆ بۆ دەوڵەتی ئاڵمان بەوردی روونە و بۆ ئۆپۆزسیونی کۆماری ئیسلامیش، چ کورد و چ فارس، جیا لە گرێوگۆڵ بوونی باری

ئاسایشیی کێشەکە، تارادەیەکی زۆر و لە بنەڕەت دا ئاشکرایە. کاربەدەستانی قەزایی و ئاسایشیی ئاڵمان، بەپێچەوانەی دەسەڵاتداران و بەرپرسانی قەزایی و ئەمنیەتیی فەرانسە و ئوتریش، تا خاڵی کۆتایی بەدوای ئەم تیرۆرە دا چوون و بە ئازایەتی یەکی کەم وێنە و بە گوێ نەدان بە هەموو گوشارە سیاسی و ئابووریی یەکانی کۆماری ئیسلامی، ئاکامی مەحکەمە و حوکمەکەش راگەیەندرا. هەر بەو جۆرەی کە هێمای بیرەوەریی قوربانیانی تیرۆر، بە بێ ئەوەی گوێ بدرێتە هەڕەشە و فرۆفێڵەکانی شارداری تاران، کە یەکێکە لە هەڤاڵانی بکوژانی میکۆنۆس، لە بەردەم ئەو رستورانەی تیرۆرەکەی تێدا ئەنجام درا، دانرا .

لە حوکمی دادگای ئاڵمان دا ناوی رێبەر (عەلی خامنەیی)، سەرکۆماری ئەوکات (هاشمیی رەفسەنجانی کە پاش تیرۆرەکە لە چاوپێکەوتنێک دا تیرۆرەکەی بە ئاکامی ناکۆکیی باڵە نێوخۆیی یەکان ودووبەرەکیی دەروون حیزبی لەقەڵەم دا)، وەزیری دەرەوە (عەلی ئەکبەر ویلایەتی کە هەشت ساڵ پاش بزووتنەوەی رێفۆرم بەتەمایە ببێتە سەرکۆماری سەردەمی دژە ریفۆرم) و وەزیری ئیتلاعات و ئاسایشی ئەوکات (عەلی فەلاحیان کە ئەندامی مەجلیسی خوبرەگانی رێبەری و لە بەرێوەبەرانی ئاسایشی هاوتەریبە) بەڕاشکاوی و لە ژێر ناوی "کومیتەی دەرکردنی فەرمانی تیرۆر" راگەیەندرا و ئەمەش نوێکاری یەکی کەم وێنە بوو لە سەربەخۆیی دەسەڵاتی قەزایی لە دەسەڵاتی دەوڵەت. دەسەڵاتێک کە دەیتوانی بکەوێتە ژێر گوشاری ئابووری – سیاسیی کۆماری ئیسلامی و لەڕاستیشدا کەوتبوو .

ئەوەی کە چ کەسانێک دەستووریان دا و جێبەجیکەران کێ بوون چیتر بایەخی ئەوتۆی نییە. ئەوەی کە بایەخی هەیە خودی رووداوەکە، واتە تیرۆر و ئاکامەکانی وەک هەڵوێست و سیاسەتی حکوومەت لە ماوەی ٢٥ ساڵی رابردوودا یە. سیاسەتێک کە بەهۆیەوە وەڵامی حەقخوازی و لایەنگری لە ژیانی شەرافەتمەندانە بە گوللە دەدرێتەوە. سروشتی یە کە ئەم کێشەیە زۆر قووڵە و دەبێ لە تیرۆرە سیاسی یەکانی نێو دەسەڵات یان نێو ئوپوزسیۆن لە نێوخۆ و دەرەوەی وڵات و ئیعدام و کۆمەڵکوژیی ساڵی ٦٧ بەشوێن رەگ و ریشەی دا بگەڕێیت. لەم نێوە دا، گێلانەیە ئەگەر لەسەر ئەو گومانەش قامک دانەنێین کە هێزە دەرەکی‌یەکانیش لە تەنیشت دەسەڵات دا و لە بەرەو پێش بردنی ئەم سیاسەتە دەستیان هەبووە و هێشتاش هەر دەستیان هەیە. وەک چۆن بینیمان لە هێرشی ئێراق بۆ ئێران و درێژەی ئەو شەڕە ماڵوێرانکەرە دەستیان هەبوو.

من وەک یەکێک لە دەربازبووانی ئەم تیرۆرە درندانەیە، هەردەم لەگەڵ قوربانی‌یەکانی هاودەردیم کردووە و دەیکەم، لە هەمان کات دا کە دەزانم خەڵکی ئێران رووداوی بە هەزاران جار تاڵتر و قورستر لەم رووداوانەیان بینیوە و لێی تێپەڕیوون. من پێم وایە تاقەت هێنان لە ئاست ژیانی جەهەنەمیی ئێستا لە ئێران دا، لەخۆی دا تاوانێکی بەردەوام و تیرۆری بێ‌پسانەوەی کەسایەتی و ناسنامەی نەتەوایەتیی ئێرانی یەکانە.

سەبارەت بە رووداوی ئەم تیرۆرە زۆر گوتراوە و نووسراوە، رەنگە کاتی ئەوە هاتبێت منیش بەنۆرەی خۆم و وەک شاهیدێکی ئەم تیرۆرە چەند خاڵێک بەوەی تا ئێستا گوتراوە زیاد بکەم.

لەنێوان کاتژمێر ٧ و ٨ ی دوانیوەڕۆی ١٧ ی سیپتامبەر، بۆ دیتنی کۆنە هاوڕێم و خاوەنی چێشتخانەی میکۆنۆس" عزیرطبیب غفاری" چووم. دۆستایەتیی ئێمە دەگەڕێتەوە بۆ ساڵەکانی بەر لە شۆڕش کە هەردووکمان گیراوی رێژیمی شا بووین. زۆر جار سەردانی "عەزیز"م دەکرد و رۆژی رووداوەکەش یەکێک بوو لەم چاوپێکەوتنانە.

پرسیار : رۆژی رووداوەکەش بەهەڵکەوت چوویت بۆ ئەوێ یان لە پێش دا ئاگادار بوویت کە کۆبوونەوەیە؟

وەڵام : زۆر جاران، ئەگەر چاوپێکەوتن و کۆبوونەوە بایە "عەزیز" منیشی ئاگادار دەکرد و دەیگوت ئەگەر پێت خۆشە وەرە. لە مێژ بوو لەم کۆبوونەوانەدا بەشداریم نەدەکرد چوونکە قسەکان دووپاتکراوە بوون و بێ ئاکام. ئەو شەوەش نەمدەزانی لەوێ کۆبوونەوەیە. "عەزیز"یش لەسەر ئەو حیسابەی کە من چیتر لەگەڵ ئەم جۆرە کۆبوونەوانەدا نێوانم خۆش نییە و یان رەنگە بەپێی قرارێک کە لەگەڵ میوانانێدا هەیبوو شتێکی نەگوتبوو. بەهەڵکەوت رۆییشتم بۆ ئەوێ "عەزیز" ببینم. کاتێک چوومە ژوورەوە "عەزیز" نەختێک ئاڵۆز دەهاتە پێش‌چاو. گوتی ئەوشەو میوانی گرینگی هەیە و بەداخەوە چێشتلێنەری چێشتخانەکە نەهاتووە، وەرە نێو چێشتخانەکەوە و نەختێک یارمەتیم بدە. گرفتی "عەزیز" گرفتی من بوو، چوونکە هەر وەک گوتم ئێمە کۆنە هاوڕێی یەک بووین. پێکەوە خەریکی دروستکردنی خواردنەکە بووین. بەدەم دروستکردنی خواردنەکەوە "عەزیز" پێی گوتم میوانەکان کێن. گوتی ژمارەیەک لە رێبەرانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ئەوشەو لێرە میوان دەبن. پاش ماوەیەک میوانەکان هاتن و "عەزیز" گوتی: ئەگەر پێت خۆش بێت دەتوانی بێیتە نێو هاڵەکە و نێو ریزی میوانەکانەوە.

پرسیار : میوانان وەک دیار بوو پێکەوە وتووێژ و چاوپێکەوتنی سیاسی یان هەبوو، چۆن بوو ئێوەیان لە نێو خۆیان دا جێ کردەوە؟

وەڵام : کاتێک "عەزیز" پێشنیاری کرد بێمە نێو هاڵەکە و نێو ریزی میوانەکانەوە، بۆ ماوەیەک بێدەنگ بووم و پاشان گوتم لێیان بپرسە و بزانە بۆ ئەوان گرفت نییە کە من بەشداری کۆڕەکەیان بم؟ "عەزیز" رۆیشت و کاتێک بۆ بردنی خواردنەکە گەڕایەوە گوتی میوانەکان رەزامەندی یان دەربڕیوە.

کاتێک خواردنەکە ئامادە بوو، ئەمجارەیان منیش لەگەڵ "عەزیز" چوومە ساڵۆنەکە و ئەو ژوورە تایبەتی یەی کە میوانان تێیدا دانیشتبوون. ژوورەکە بەسەر پارکێک دا دەیڕوانی و دەرەوەت بەتەواوی لێوە دیاربوو. سەرەتا منی بە دوکتۆر شەرەفکەندی ناساند و دواتر بەوانی تر. شەرەفکەندی زۆر بەگەرموگوڕی جوڵایەوە و دوای دەست مۆچانێکی گەرم و دۆستانە لە تەنیشت خۆی داینام. روخساری نەجیب و دۆستانەی لەسەر دڵم جێی گرت. ئەمە یەکەم جار بوو شەرەفکەندیم دەبینی. لەسەر چالاکیی سیاسیم لە رابردوو و سەردەمی گیرانم لە زەمانی شادا لێی پرسیم. گوتم لەگەڵ ژمارەیەک لە گیراوانی سیاسیی کورددا هاوزیندانی بووم. خێرا پرسی: لەگەڵ کێ دا؟ پێم گوت لەگەڵ "عبدوڵلا عیزەتپوورٍ و غەنی بلووریان" لە یەک بەندا بووین. شەرەفکەندی وەک گوڵ بەڕووم دا کرایەوە. وەک بڵێی ناسراوێکی کۆنی دۆزیبێتەوە. ئەم چاوپێکەوتنەم هێندە بەلاوە خۆش بوو کە کاتم لە بیر چووبوو، تا ئەو کاتەی "عەزیز" هات و گوتی خواردن ئامادەیە و بۆ هێنانی خواردنەکە داوای کرد یارمەتیی بدەم. پێکەوە چووینە نێو چێشتخانەکە. پاش هێنانی خواردنەکە لە شوێنی لێنان بۆ ژووری میوانەکان، بینیم جێگاکەی من لە تەنیشت شەرەفکەندی دا، "نووری دهکوردی" ی لەسەر دانیشتووە. لەوسەری هەر هەمان ریزدا، کورسی یەکی بەتاڵ هەبوو کە بە ئیشارەتی "عەزیز" چووم لەسەری دانیشتم. نانخواردن دەستی پێکرد. لەو کەسانەی دەمناسین، یادی بەخێر "نووری دهکوردی" بوو کە پێشتر چەند جارێک لە کۆبوونەوەی جۆراوجۆر دا چاوم پێ کەوتبوو، "پەرویز دەستمالچی" کە ئەویشم هەر لەم چەشنە کۆبوونەوانە دا دیتبوو و سەرەنجام "مەسعوود میر راشد"، کە ئەویشم چەند جارێک لە چێشتخانەی میکونوس دا دیتبوو.

پرسیار : لەو دانیشتنە شەوانە دا هیچ وتەیەکتان لە دوکتور شەرەفکەندی لەبیر نییە؟

وەڵام : بۆ نە. کاتێک "عەزیز" بە دوکتور شەرەفکەندیی ناساندم دوکتور گوتی: بڕیار وابوو ئەم دانیشتنە سبەی شەو لێرە بەڕێوە بچێت، بەڵام لەبەر ئەوەی ئێمە سبەی شەو لە شاری "کۆڵن" کۆبوونەوەمان هەیە، میوانی و چاوپێکەوتنەکەمان شەوێک وەپێش خست. رەنگە هەر لەبەر ئەم هۆیە، واتە یەک شەو خستنە‌پێشی ئەم کۆبوونەوەیە بوو کە "عەزیز" و "نووری دهکوردی" تا کاتی خواردنی ئێوارە بۆ کەسانی جۆراوجۆر تەلەفۆنیان دەکرد و لە وەپێش‌خستنی کاتی ئەم چاوپێکەوتنە ئاگاداریان دەکردنەوە و پێیان رادەگەیاندن کە ئەگەر بیانەوێت دەتوانن بێن بۆ رستورانەکە. تەنانەت جارێک بە خۆمیان گوت بە ئوتومبێلەکەی "عەزیز" بەدوای "عەبدوڵلا عیزەتپوورٍ" دا بڕۆم لەبەر ئەوەی دوکتۆر حەتمەن دەبێ ئەوشەو چاوی پێ بکەوێت، کە دواتر ئەم بەرنامەیە هەڵوەشایەوە.

پرسیار : ئێوە کە گیراوی سیاسیی شا بوون و گرینگیی کێشەی ئاساییش‌تان دەزانی، بۆ ئەو شەوە پێشنیارتان نەکرد وریا بن؟

وەڵام : ئەوەی راستی بێت هەر لە سەرەتای خۆناساندنم بە دوکتور شەرەفکەندی تا ئەو ساتەی تیرۆریستەکان هاتنە ناو چێشتخانەکەوە بیرم هەر لەم مەسەلەیە دەکردەوە. بیر لە ئەوەی کە رێبەرانی حیزبێک کە لەگەڵ کۆماری ئیسلامی دا لە خەبات و پێکدادانی چەکداری دان لەبەر چی و چۆنە کە بەم جۆرە بەکەمتەرخەمی یەوە لە کۆبوونەوەیەک دا و لە رستوورانێک دا کە هەموو کەس دەتوانێ بێتە ژوورەوە بەشداری دەکەن. لە لای خۆمەوە وام لێکدابووەوە کە حەتمەن پۆلیسی ئاڵمان ئاگادارە و لە رستورانەکە پارێزگاری دەکات. تەنانەت، بە لەبەرچاوگرتنی ئەزموونی کارە سیاسی یەکانی خۆم بیرم دەکردەوە، ئەگەر ئەوان بۆ خۆشیان بە پۆلیسی ئاڵمانیان نەگوتبێت لێرە کۆدەبنەوە، تۆڕی ئاسایشی ئاڵمان بەشێوەی ئوتوماتیک پاراستنی ئەوانی لەخۆ گرتووە.

پرسیار : لە بیرتان دێت تەوەری وتووێژەکان چ بوو؟

وەڵام : باسەکانی ئەو شەوە بەگشتی لەسەر تەوەرەی گیروگرفتە کۆمەڵایەتی‌یەکان و شێوەی رەفتاری دەسەڵات لەگەڵ خەڵکدا و بەتایبەت هەڵوێستی حیزبی دیموکرات لە بەرامبەر کۆماری ئیسلامی دا دەخولایەوە. دوکتور شەرەفکەندی لەسەر یەکێتیی میللی و جۆرێک لە خودموختاری بۆ میللی یەتەکانی ئێران و دیموکراسی لە تەواوی ئێران دا پێی دادەگرت. بۆ من بەشی هەرە سەرنجڕاکێشی ئەم باسانە،

ئەو ئیستیدلال و دەلیل هێنانەوانە بوون کە شەرەفکەندی لەسەر زەروورەتی کەڵک وەرگرتن لە شێوازی ئاشتی یانە و گەییشتن بە جۆرێک لە دیالۆگ و ڕەت کردنەوەی گرتنەبەری شێوازی توندوتیژی دەیهێنانەوە.

پرسیار : تیرۆریستەکان چ کاتێک هاتنە ناو چێشتخانەکە و ئێوە کەنگێ لە بوونی ئەوان ئاگادار بوون؟

وەڵام : دەوروبەری کاتژمێر یازدەی شەو هاتنە ژوورەوە. من لە حاڵێک دا گوێم دابووە قسەکان، لەسەر دەوریی خواردنەکەم دوا تیکەی خواردنەکەم بەم دیو بەو دیودا دەدا کە لە پڕ چەند قەواخە فیشەک کەوتنە نێو دەوریی خواردنەکەمەوە. بەپەشۆکاوی یەوە سەرم هەڵبڕی. پیاوێکی دەموچاو داپۆشراو و چەک بەدەست لە بەرامبەر شەرەفکەندی دا ڕاوەستابوو و قەواخە فیشەکەکان لە چەکەکەی ئەوەوە دەردەپەڕین. بێ ئەوەی بە خۆم بزانم، لەگەڵ کەسەکەی تەنیشتم دا، خۆم هاویشتە ژێری مێزەکەوە. لەم ساتانە دا گوێم لە تەقەی تاکوترۆ بوو. پێی کەسانێکم دەبینی کە بەخێرایی لە ژوورەکە وەدەردەکەوتن. هەر کە لە ژوورەکە چوونە دەرێ، لە ژێر مێزەکە هاتمە دەرێ. لەو چوار کەسەی لە بەرامبەرم دانیشتبوون دوو کەسیان لەسەر عەرز کەوتبوون و "عەزیز"یش بەدەم تلانەوە خەریک بوو دەکەوتە سەر عەرز. دوکتور شەرەفکەندی لەحاڵێک دا گیانی تێدا نەمابوو دەستەی کورسی یەک گرتبوویەوە و نەیهێشتبوو بکەوێتە سەر عەرز. "دێهکوردی" بە سینگ دا لەسەر مێزەکە کەوتبوو و دەنگێک کە لە "پرخە" دەچوو لە دەمی دەهاتەدەرێ. من تەنیا توانیم "عەزیز" کە دەتلایەوە لە باوەش بگرم و بەرەو دەرگای چێشتخانەکەی ڕاکێشم تا بەشکەم بیگەیەنمە نەخۆشخانە. لەم کێشمەکێشەدا بووم کە پۆلیس هاتە نێو چێشتخانەکەوە و داوای لە هەموو ئەوانەی نەمردبوون کرد دەستیان بەرزکەنەوە. پۆلیس داوای لە قوربانیان دەکرد دەست هەڵێننەوە و جێبەجێکەرانی تیرۆر لەوێ نەمابوون.

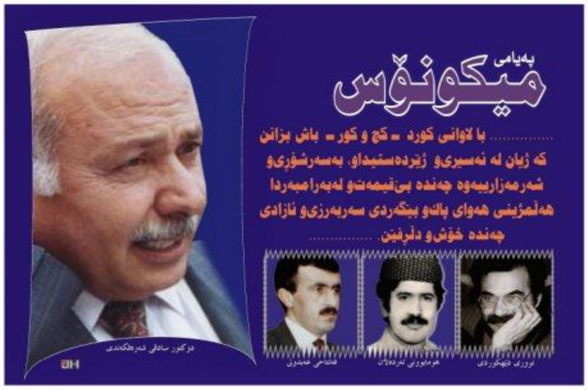

پرسیار : لێکۆڵینەوە لە هەمان شوێن دا دەستی پێ کرد؟

وەڵام : لێکۆڵینەوە و لێپرسینەوەکان لە ڕۆژ و حەوتووەکانی دوایی دا بەردەوام بوو. شاهیدەکان بۆ لق و ڕێکخراوە جۆراوجۆرەکان بانگکران تا ئەوەی بینیویانە بیڵێن و وەڵامی پرسیارەکانی پۆلیس بدەنەوە. پۆلیسی ئاڵمان زیاتر لە هەموو شتێک بەدوای ناسینەوەی ڕوخساری تیرۆریستەکانەوە بوو. وێنەی جۆراوجۆریان پێنیشان دام و لەڕووی ئەو نیشانانەی شاهیدانی تاوانەکە دابوویان وێنەگەلێک ئامادە کرابوون کە بە منیشیان پیشان دان. تەنانەت نیوچە تەئیدکردنی وێنەکانیش بۆ پۆلیس زۆر گرینگ بوو و نەیانەویست کات لەدەست بڕوات. ناسینەوەی ئەو کەسەی چەکە ئۆتوماتیکەکە (مسلسل)ی بەدەستەوە بوو و لە بەرامبەر شەرەفکەندی دا بینیبووم، بۆ پۆلیسی ئاڵمان لە پلەی یەکەم دا بوو. پاش ماوەیەک پۆلیس ڕایگەیاند کە کەسێکیان لە پێوەندی لەگەڵ تیرۆری میکونوس دا گرتووە. بەدوای ئەوەدا، من و شاهیدانی دیکەی تاوانەکەیان، بۆ ناسینەوەی دەموچاوی کەسی چەک بەدەست، بۆ ناوەندی پۆلیسی تاوان (جنائی)ی ئاڵمان لە دەرەوەی شاری کۆڵن برد. بەرلەوەی ئێمە وەک شاهیدی ڕووداوەکە بۆ هاڵێکی تایبەت بۆ ناسینەوەی کەسی گیراو ببەن، یەکێک لە شاهیدەکان و دەربازبووانی ئەو شەوە خوێناوی یە ڕایگەیاند کە کەسە گیراوەکە عەرەبە و لوبنانی یە. ئەمە زانیاری گەلێک بوو کە لە وەرگێڕەکەوە گیری کەوتبوو. هەر ئەو شاهیدە پێشنیاری کرد هەموومان بڵێین ئەمە هەمان کەسە کە چەکە ئۆتوماتەکەی بە دەستەوە بووە. لە وەڵام دا گوتم: ئێمەیان بۆ ئەوەی لە چێشتخانەکەدا بینیومانە هێناوەتە ئێرە نەک ئەوەی بەری خەیاڵی ئێمەیە یان ئەوەی وەرگێڕەکە گوتوویەتی. لەڕاستیشدا، دواتر دەرکەوت ئەو کەسەی یەکەم جار گیرابوو ئەو کەسە نەبوو کە چەکە ئۆتوماتەکەی بە دەستەوە بوو و پۆلیس بیری لێکردبووەوە. کەسی دەسگیرکراو "یوسف ئەمین" بوو کە لە شەوی تیرۆرەکە دا، ڕۆڵی نیگابانی بەردەرکی چێشتخانەکەی گێڕاوە و هیچکام لە ئێمە نەمانبینیبوو. ئەم ڕوون کردنەوەیەی دواییم لەبەر ئەوە دا کە تەئکیدبکەم کە زۆربەی دەربازبووان ئەو شەوە نەیانتوانی یارمەتی یەکی بەرچاو بە پرۆسەی ناسینەوەی تیرۆریستەکان و پێکهێنانی دادگای میکونوس بکەن. تەنانەت لەسەر ئەو باوەڕەم کە تاڕادەیەکیش بوونە هۆی دژواریی کاری کەسانی دی. پاش ساڵیانێکی زۆر لێکۆڵینەوە و هەوڵوتەقالا، ئاقیبەت پۆلیسی ئاڵمان پەروەندەکەی تەواوکرد و ڕەوانەی دادگای کرد.

پرسیار : سەرەنجام ئەو کەسەی چەکە ئۆتوماتەکەی بەدەستەوە بوو ناسرایەوە یان نا؟

وەڵام : تەقریبەن تەواوی ئەو کەسانەی دەستیان لەو تیرۆرە دا هەبوو دەسگیرکران، کابرای چەکی ئۆتومات بەدەست نەبێت. واتە ئەو کەسەی ئەو شەوە دەسرێژی لە هەموان کرد. ئەو کابرایە ئێرانی و بەڕێوەبەری ڕاستەوخۆی تیرۆرەکە بوو کە چەند کاتژمێرێک دوای تیرۆرەکە بە پاسپۆرتی دیپلۆماتی لە ئاڵمان دەرچووبوو. لەم دوایی یانەدا، لە یەکێک لە سایتە ئینتەرنێتی یەکان دا، کە پێم وایە "پەیک نێت" بوو، خوێندمەوە کە ناوبراو ناوی " سید جمال الدین جهرمی "یە. هەر ئەم سایتە کورتەیەک لە ڕابردووی ناوبراوی بڵاوکردبووەوە و نووسیبووی کە دەیانەوێت لە شاری "جهرم" بیبەنە مەجلیسی حەوتەمەوە. ئەو کابرایە، پاش شۆڕش لە شاری "جهرم" لەگەڵ چەند کەسی وەک خۆی، گرووپێکیان دامەزراندبوو کە بەناوی گرووپی "قەناتی"یەکان ناسرابوو. ئیمام جومعەی شاری "جهرم"یش هاوکاریان بوو. ئەو گرووپە ئەو کەسانەیان، کە لە شۆڕشی ٥٧ دا دیار و بەرچاو بوون، دەکوشت و لە بیرەکانی دەوروبەری "جهرم"یان دەهاویشتن و هەر لەبەر ئەم هۆیەش بە گرووپی "قەناتی"یەکان ناوبانگیان دەرکردبوو.

پرسیار : هەڵسەنگاندنی ئێوە لە دادگای میکونوس چییە؟

وەڵام : ڕەوتی دادگا بە شاهیدیی گشت مافناسەکان بێلایەنانە و لە هەمان کاتدا پابەند بە وەدەست هێنانی حەق بوو. ڕەنگە لەم ڕوانگەوە بکرێ بڵێین دادگایەک بوو کەم وێنە کە سەرەڕای هەموو زەخت و گوشارە سیاسی یەکان، ئەرکی قەزایی خۆی بەشێوەیەکی شیاو بەجێ گەیاند و نموونەیەکی لە قەزاوەتی سەربەخۆ لە حکوومەت لە مێژووی قەزایی ئاڵمان دا لە دوای خۆی بەجێهێشت.

پرسیار : سەبارەت بە کەسایەتیی قایمی سەرۆکی قازی یەکان زۆر شت گوتراوە.

وەڵام : بەڵێ. ئەوە ڕاستی یەکە.

پرسیار : ئەی گوشارەکانی حکوومەتی ئێران؟

وەڵام : ئەوەی کە پێوەندیی بە دەسەڵاتدارانی ئەو کاتی کۆماری ئیسلامی لە پێوەندی لەگەڵ تیرۆری میکونوس و دادگاکەی دا هەیە، لە کەس شاراوە نییە. ئەوان لە هەمان شێوەکانی پێشووی خۆیان بۆ هێنانی گوشاری ئابووری و سیاسی بۆ سەر دەوڵەتی ئاڵمان کەڵکیان وەرگرت و تەنانەت دەستیان دایە بە بارمتەگرتنی بازرگانێکی ئاڵمانی لە تاران کە پێم وایە ناوی "هوفر" بوو. ئەمە هەمان شێوەیە کە لە لوبنانیش دا زۆرجاران کەڵکیان لێوەرگرت. هەربۆیە ناوهێنانی کارشکێنی یەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ پێشگرتن لە ڕەوتی ئاسایی و قەزایی دادگای میکونوس پێویستی یەکی ئەوتۆی نییە. هەرچۆنێک بێت ئەوانێش لە ئێران دا دەیانزانی کە درێژەی ئەم دادگایە بە حوکمێک کۆتایی پێدێت کە ناوی ڕێبەرانی ئەو کاتی کۆماری ئیسلامی تێیدا دێتەگۆڕێ. سروشتی بوو کە لە هیچ ڕێگایەک بۆ بەرگرتن لە درێژەی کاری دادگا خۆلانەدەن.

لەسەر ئێرانیانی دەرەوەیش، بە ڕای من، زانیاریی ناڕاست کە زۆرجاران لە ماوەی لێکۆڵینەوەی پۆلیس دا بڵاویان کردەوە یان لە ئختیاری پۆلیسیان نابوو، تاڕادەیەک کاری تەواوکردنی پەروەندەکە و ناردنی بۆ دادگای وەدواخست. تەنانەت لەدرێژەی دادگایەکەش دا ئەو وەزعە تاڕادەیەک درێژەی هەبوو و هەر بۆیەش دادگایەکە ئەو هەمووە درێژەی کێشا. وەک نموونە هاتنە ناوەوەی ڕێکخراوی موجاهدینی خەڵک بۆ نێو ئەم ڕووداوە بوو. ڕووداوێک کە قەت پێوەندیی بە ڕێکخراوی ناوبراوەوە نەبوو و تەنیا لەبەر پڕۆپاگەندەی ڕێکخراوەیی خۆیان هاتبوونە نێو ماجراکەوە. دادگا زۆر بەوردی و بەشێوەی خشتەی کاتی بۆ دانراو، هەموو ئەو کەسانەی کە ناویان بە جۆرێک لە پەروەندەی ناوبراودا بوو، بانگ کردە دادگا تاکو تاکە پەڕەیەکی پەروەندەکە بێپێداچوونەوە نەمێنێتەوە.

سەرچاوە : پیک نیت / ١٩ی سپتامبری ٢٠٠٤

تێرۆریزمی دەولەتی فارس و کاریگەری لە سەر خەباتی ڕزگاری خوازی لە رۆژهەلاتی کوردستان.

نووسینی: لوقمان زەهرایی

بە بۆنەی ١٥ هەمین ساڵی تێرۆری میکۆنۆس

١٥ ساڵ لە مەوبەر لە رۆژی ١٧ سیپتامبری ١٩٩٢ د.سادق شەرەفکەندی سەرۆکی پێشووی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە گەڵ چەند هاورێی دیکەی بە دەستی تێرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی لە رستۆرانی میکۆنۆسی برلینی ئالمان تێرۆرکران.

کۆماری ئیسلامی ئێران زۆری هەوڵ دا کە لە رێگای دیپلۆماسی وئابوریەوە زەخت بخاتە سەر دەولەتی ئالمان تاکوو پێشی بەرێوە چوونی دادگای ئەو جەنایەتە بگرێ وسەرەرای نارازی بوونی دەولەتی ئالمانیش، دادگای سەربەخۆی ئەو وڵاتە بڕیاری خۆی دا وپاش ٣ ساڵ و چەند مانگ لێکۆلینەوە وهێنانی ژمارەیەکی زۆر خەلک وەکوو شاهید بۆ دادگا وخەرج کردنی پارەیەکی زۆر، سەرەنجام لە بڕیارێکی مێژوویی وئازایانە دا سەرانی پلە یەکی رێژیمی ئاخوندەکانی بە دەست تێدا بوون لەو جەنایەتە وەکوو تاوانبارە جیهان ناساندو چەند کەس لە بەرێوەبەرانی ئەو تێرۆرە ش بە زیندانی دوورودرێژ حوکم دران. بڕیاری دادگای فیدرالی ئالمان رووخساری درندانە وتێرۆریستی کۆماری ئیسلامی ومەزلومیەتی گەلی کوردی بە دونیا ناساند وئەو راستیەی بۆ مرۆڤایەتی وجیهانی ئازاد خستە روو کە ئەو دەولەتە پێشێل کەری هەموو قانونە نێو نەتەوەیەکان وماف و ئازادیەکانی گەلانی ئێرانە.

تێرۆرکردنی د.شەرفکەندی وهاورێیانی یەکەمین تێرۆری دەولەتی داگیرکەی فارس نەبووە و بە درێژایی دوو سەدە ی رابردوو بۆ بەربەرەکانی لە گەڵ خەباتی رزگاری خوازانەی نەتەوەی کورد ئەو شێوە درندانەو بێ ئەخلاقیەیان کردووتە پیشە ولە هەل ومەرجی جیاواز ولە دەرفەتی گونجاو دا رێبەرانی کوردیان تێرۆر کردووە.

تێرۆر کردن تەنیا بە لە بەین بردنی کەسێک و بە دەرکردنی لە مەیدان دا نیە وشێوازی جیاوازی دیکەشی هەیە بەلام تێرۆری جەستەیی کەسایەتیە کوردەکان مێژوویەکی دوورودرێژ وتالی هەیە کە کاریگەری کردووتە سەر خەباتی رزگاری خوازی نەتەوەی کورد لە هەموو کوردستانی گەورە بە گشتی و رۆژهەلاتی کوردستان بە تایبەتی.

لەو وتارە دا هەوڵ دەدەم لایەنە جیاوازەکانی تێرۆری دەولەتە یەک لە دوای یەکەکانی داگیرکەری فارس بخەمە بەرباس و کاریگەریان بۆ سەر کۆمەڵگای کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان بخەمە بەردیدەی خوێنەران.

تیرۆریزم وەکوو شێوازێک لە ترس ودڵ راوکێ وتۆقاندن پێناسە دەکرێ کە گروپێک یان دەولەتێکی دیکتاتۆر و سەرەرۆ بۆ بەرەو پێش بردنی ئامانجەکانی وداسەپاندنی سیاسەتەکانی بە کاری دەهێنێ و لەتێرۆر وەکوو کەرەسەیەک بۆ حەزف کردنی دژ بەرانی کەڵک وەردەگرێ. هەرچەند جگە لە تیرۆری دەولەتی چەندین شێوازی دیکەی تێرۆرهەن کە هەرکامیان بە نۆرەی خۆیان ئامانجیان لە نێو بردنی نەیاران ودژ بەرانی خۆیانە، بە لام دەکرێ جیاوازی تێرۆری دەولەتی لە گەڵ گروپێکی مافیایی لە وەدا ببینین کە ئامانجی تێرۆری دەولەتی لە نێوبردنی گەلێکی جیاواز لە خۆیەتی لە رێگای جۆراوجۆرەوە، بە لام تێرۆری گروپێکی مافیایی زۆرتر کەسێک یان تاقمیکی بچوکتر دەکاتە ئامانج وشەڕی ئەسلی لە سەر ماددە سڕکەرەکان و پارە یە و لە هەمان کاتیش دا داسەپاندنی دەسەلاتی گروپی وتایفەیی گروپێکە بە سەر گروپێکی دیکەدایە وئامانجی سڕینەوەی ناسنامەی گەلێکی جیاواز لە خۆی نیە.

بەلام کە باس لە تێرۆری دەولەتی دەکەین وئامانجی سەرەکی ئەو وتارەشە، ئاماژە بە تێرۆری دەولەتی فارس لە دژی گەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستانە کە مێژوویەکی دوورو درێژ وپڕلە تراژیدیای هەیە.

سیاسەتی دەولەتانی یەک لە دوای یەکی ئێران بە تایبەت لە دوای هاتنە سەرکاری رەزاخان هەوڵ دان بۆ سڕینەوەی ناسنامەی سیاسی گەلی کورد بووە وبۆ ئەو مەبەستەش بۆ بەرەنگار بوونەوە ودامرکاندنەوەی خەباتی رزگاری خوازانەی گەلەکەمان ولە کاتی شکست وسەر شۆریان لە بەرامبەرشۆرشگێرانی کورد پەنایان بۆ تێرۆر کردنی سەرۆکانی جولانەوەکان بردووە وبە شێوەیەکی زۆر درندانەو نامرۆڤانە کەسایەتیە ناسراوەکانی کوردیان بە فروت وفێڵ خستۆتە نێو داوی خۆیان وبێ بەزەیانە تێرۆریان کردوون.

دوو مەسەلەی گرینگ لە بەرێوە بردنی ئەو سیاسەتە چەپەڵانەیە دا دەوروکاریگەری سەرەکیان بووە کە یەکیان پان فارسیسیزمە کە بە پان ئێرانیستیش پێناسە دەکرێ کە بوونی گەلی کورد ئینکاردەکا وبۆ ئەو کورد وکوردستان بوونی نیە و یەک نەتەوە ویەک ئالا ویەک دەولەت کە پێناسەی فارسەکان بکا سیاسەتی نەگۆریانە وبۆ ئەو مەبەستەش ئامادەن هەموو رۆژهەلاتی کوردستان خاپوربکەن.

ئەوەی دیکەیان فونداموێنتالیزمی مەزهەبی شیعەیە کە بۆ لە ناو بردنی نەیارانی دەولەتی داگیرکەری فارس پەنا دەباتە بە شەرع ولەو رێگایەوە شەرعیەت ورەوایی دەدا بە کوشت وکوشتار وبە ئێعدام وتێرۆری دژبەرانی کورد لە ناو خۆی کوردستان ولە دەرەوەی کوردستان. دەرکردنی فەرمانی جیهاد لە لایەن خومەینی لە دژی گەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان لە ٢٨ ی گەلاوێژی ١٣٥٨ ی هەتاوی وبە کافر ناسینی کوردان بەڵگەی حاشا هەڵنەگرن بۆ ئەو سیاسەتە کە لە ماوەیەکی کورت دا ولە دوای دەرکردنی حوکمی جیهادەکە کوشتاری جەنایەتکارانەی سەدان کەس لە کوردەکانی شاری نەغەدەی لێکەوتەوە ولە دوای ویش کوشتاری گوندەکانی قارنێ ، قەلاتان ،سەوزی، سەرچنار، قەرەگۆل بەڵگەی حاشا هەلنەگری تیرۆریست بوونی نیزامی ئاخوندەکان وپان ئێرانیستەکان نیشان دەدا.

جێ بە جێ کردن وبەرێوە بردنی سیاسەتی تێرۆری دەولەتی فارس لە رۆژهەلاتی کوردستان کاریگەری جۆراوجۆری لە سەر کۆمەڵگای کوردستان بە گشتی ولە سەرجولانەوە بە تایبەتی داناوە.

لێدانی سەری جولانەوەکە بۆ لە ناو بردن یان لاوازکردنی کە بۆ ئەو مەبەستەش لە پلەی یەکەم دا رێبەریان رێبەرانی جولانەوەکەیان کردۆتە ئامانج وبۆ ئەو مەبەستە بە فێل وتەلەکە وبە زمان لوسی و وادە و بەلێنی وتەنانەت بە سوێند بە قورعان خواردنیش رێبەرانی کوردیان هەڵخەلەتاندووە وناجوانمێرانە شەهیدیان کردوون.

جەعفەرئاغای برای سمکۆیان بە فرت وفێل کێشاندە تەورێز ولە سەرسەفرەی نان خواردن تێرۆریان کرد. سمایل ئاغای شکاک ناسراو بە سمکۆیان بە وادەو بەلێنی لە عێراقەوە هێنایەوە رۆژهەلاتی کوردستان ولە نزیک شاری شنۆ بە بیانوی چاو پێکەوتن لە گەڵ کاربەدەستانی حکومەت لە کەمینی ژاندرمان کەوت و شەهید کرا.

پێش رووخانی کۆماری کوردستان مەحەمەد نانەوازادە کە وەزیری بەرگری کۆمار بوو لە پیلانێکی پێشتر دارێژراودا ولە دەرفەتێکی لەباردا ئەو فرۆکەی کە ئەویان سوارکردبوو بە شێوەیەکی گومان ئاوی خستە خوارەوە وکوتیان کە ئیشکالی تیکنیکی بووە.

پێشەوا قازی مەحەمەدیان بە وادە وبەلێنی درۆ کە ئەگەر خۆی تەسلیم بکا کاریان بە خۆی و سەرانی حکومەتی کوردی وبە خەلکی کوردستان نیە هەڵخەلەتاندو لە ئاکامیش دا جگە لە پێشەوا قازی مەحەمەد وبراوئامۆزاکەی ١١ کەسیان لە ئاغاکانی فەیزوڵا بەگی لە سەقز لە سێدارە دا وبە دەیان کەسی دیکەیان لە شارەکانی مەهاباد وبۆکان وشنۆ ونەغەدە کوشت.

پێشەوا قازی مەحەمەد لە وەسیەتنامەکەی دا دەفرموێ " بڕوا بە عەجەمان مەکەن و پێش بینی ئەوەش دەکا کە لە داهاتوودا زۆرکەسی دیکە لە سەرانی کورد وەکوو ئەو دەکەونە داوی عەجەمان وبە دەردی ئەو دەچن ".

بە داخێکی زۆرگرانەوە پێش بینی پێشەوا قازی مەحەمەد وەڕاست گەڕا.

لە سەردەمی راپەرینی سالەکانی ١٣٤٦. ١٣٤٧ چەندین رۆلەی ئازای کوردیان بە دەستی تێرۆریستەکانیان لە باشوری کوردستان تێرۆر کرد کە نموونەی شەهید خەلیل خۆشەوی وسەدیقی ئەنجیری ئازەربوون.

کاروانی تێرۆری چالاکان وریبەرانی خەباتی رزگاری خوازانەی گەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان بە هاتنە سەرکاری دەسەلاتی شومی ئاخوندەکان نەک هەر کەم رەنگ نەبووە بەڵکوو کۆماری ئیسلامی زۆر زیاترلە رێژیمی پەهلەوی ئەو سیاسەتە نامرۆڤانە وچەپەلانەی درێژە پێدا وهەرلە سەرەتای دەسەلاتی نیگریسیان لە شاری مەهاباد لە ساڵی ١٣٥٩ی هەتاوی سەرگورد عەباسی وسەروان ئەحمەدی

چەلەبیان لە یەکێک لە بنکەکانی حیزبی دێموکرات لە شاری مەهاباد دا تێرۆر کرد.

تێرۆری د.قاسملوو وعەبدوڵای قادری ئازەرسەرەتای دەست درێژی تیرۆریزمی نێو دەولەتی کۆماری ئیسلامی لە دژی گەلی کورد لە دەرەوەی سنورەکانی کوردستانە . کۆماری ئیسلامی بە بیانوی چارەسەری کێشەی کورد زۆرلە مێژ بوو کە پیلانی لە داو خستنی ڕێبەری بلیمەت ولێوەشاوی گەلی کورد د.قاسملووی دارشت بوو، تەنیا لە دەرفەت دەگەڕا تاکوو جێ بە جێ بکا وبە داخەوە ئەو جارەش ڕێبەری کورد کەوتە داوی عەجەمان وزۆر دڕندانە وجەنایەتکارانە لە سەر مێزی بە ناو وتووێژ شەهیدیان کرد.

نەسرین قاسملوو دواین جار وپێش ڕۆیشتنی د. قاسملوو بۆ ئۆتریش بە دوکتوری شەهید دەلێ " باوکت پێ کوتبوی کە ئەگەرعەجەمت بینی یان ڕابکە یان بیکوژە ". بە داخەوە ئەو قسەیەش وەراست گەڕا وداگیرکەر بە ئامانجی چەپەڵی خۆی گەیشت وحیزبی دێموکرات وگەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانی بێ بەری کرد لە ڕێبەرێکی ئاوا هەڵکەوتوو لێوەشاوە.

دوای ڕاپەرینی گەلی کورد لە باشوری کوردستان وبە هۆی شەڕی نێوخۆیی یەکێتی وپارتی لە سەر دەسەلات بۆشایەکی گەورە بۆ کۆماری ئیسلامی وتێرۆریستەکانی دروست بوو وبە کەلک وەرگرتن لە لاوازی نێوان پارتە سیاسیەکانی باشوری کوردستان توانیان زۆر بە سانایی چەند سەد کەس لە کادر وپێشمەرگەی حیزبی دێموکرات وکۆمەڵە ویەکێتی شۆڕشگێران وسازمانی خەبات بە شێوەی جۆراوجۆرلە نێو شارو گوندەکانی باشوری کوردستان تێرۆربکەن کە لە نێویان دا دەکرێ ئیشارە بە کاک غەفورهەمزەیی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی ونوێنەری حیزب لە بەغدا، کاک سەدیق کەمانگەر ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی کۆمەڵە، کاک سەعید یەزدانپەنا سەرۆکی یەکێتی شۆرشگێران،مەنسوری ڕەشە هەورامی وشاپوری فیروزی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران ڕێبەرایەتی شۆرشگێر وحیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران ودەیان کادروپێشمەرگەی دیکەی حیزبەکانی ڕۆژهەلاتی کوردستان نیشتەجێ لە باشوری کوردستان.

تەقاندنەوەی پاسی هەڵگری تێکۆشەرانی دێموکرات لە سەر ڕێگای ئێنزێ . بۆلێ وشەهید کردنی چەندین کەس وبریندار بوونی دەیان کەسی دیکە.

دەستی چەپەلی تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی گەیشتە کوردە پەنابەرەکانی ڕۆژهەلاتی کوردستان لە شارە جۆراوجۆرەکانی باکوری کوردستان وتورکیە کە وەکوو پەنابەر گیرساونە تەوە وچاوەڕوانی ڕۆیشتن بۆ ولاتێکی ئوروپایی وئامریکای بوون وهەن ولەو نێوە دا بە چەندین کەسیان لێ شەهید کراوە کە دەکرێ باس لە مەحەمەد قادری فەرماندە هێزی پێشووی ئەفشینی حیزبی دێموکراتی کوردستان بکەین.

٣ ساڵ و چەند مانگ دوای تێرۆرکردنی د.قاسملوو وهاورێیانی لە وییەن ، ئەو جارتێرۆریزمی دە ولەتی فارس لە برلین گیانی د.سادق شەرەفکەندی سەرۆکی هەڵکەوتووی حیزبی دێموکرات وکاک فەتاع عەبدولی وکاک همایونی ئەردەلان وکاک نوری دەهکردی ئەستاند .

بە چاو لێکردن لەو سیاستەی داگیرکەرانی کوردستان پێویستە کاریگەری ئەو تێرۆرانە لە سەرخەباتی نەتەوایەتی ولە سەر کۆمەڵگای کوردستانیش تاووتوێ بکەین ودەکرێ لە وپەیوەندیە دا ئاماژە بە چەندین خاڵ بکرێ .

یەکەم : بواری سیاسی

بۆتێک شکاندنی خەباتی ڕزگاری خوازانە ویان لانیکەم لاوازکردنی جولانەوەکە هەموو کات سەرۆکی جولانەوەکە وکەسانی نزیک بەویان کردۆتە ئامانجی تێرۆرکە لە سەرەوە ئاماژەم بە ناوی سەرۆکەکان کرد.

دەکرێ بلێین کە لە سێدارەدانی پێشەوا قازی مەحەمەد وهاورێیانی گورزێکی ئەوەندە کوشندە لە پێکەری کۆمەڵگای ڕۆژهەلاتی کوردستان بە گشتی و حیزبی دێموکرات بە تایبەتی بووە کە تاکوو ساڵانێکی دوورودرێژ وئێستاشی لە گەڵ بێ کاریگەری نیگاتیڤی خۆی هەربە جێ هێشتووە وئاسەوارەکانی هەست پێ دەکرێ. داگیرکەران بەو سیاسەتە چەپەلەیان بە کوردیان کوت کە بۆی نیە باس لە ماف وئازادی وسەربەخۆیی بکا ودەبێ دیلی وکۆیلەتی داگیرکەری فارس قەبوڵ بکا.

شەهید کردنی د.قاسملوو زەبرێکی دیکەی وەها سامناک بوو لە حیزبی دێموکرات ولە کۆمەڵگای کورد لە ڕۆژهەلاتی کوردستان کە لە ڕاستیدا کوردی ئەو پارچەی کوردستانی هەتیو کرد و ئێستاشی لە گەڵ بێ حیزبی دێموکرات جێ خۆی نەگرتۆتەوە وزامی ئەو برینە گەورەی کە لە جەستەی خەباتی ڕزگاری خوازانەی گەلی کورد لە ڕۆژهەلاتی کوردستان بووە سالانێکی دوورو درێژی دەوێ تاکوو سارێژ بێتەوە.

بە هەمان شێوە شەهید کردنی د.شەرەفکەندی بۆ جارێ سێهەم ئەژنۆی حیزبی دێموکراتی شکاند و حیزبەکەی لاواز کرد وبووبە هۆی ئەوەی کە کەسانێکی پاوانخواز وناسیاسی لە ئاکامی باند بازی وپاوان خوازی جلەوی حیزب بە دەستەوە بگرن ولە ئاکامیشدا حیزب تووشی لەت بوون بکەن.

سیاسەتێکی دیکە داگیرکەری فارس هەوڵ دان بووە بۆ بە کارهێنانی کەسانی لاوازوخۆ فرۆش لە نێوریزی شۆرش وحیزبەکاندا بۆ ئەوەی پەروەردەیان بکەن بۆ کاری تێرۆر. چەندین جارنموونەی وا لە حیزبی دێموکرات دا روویداوە.

. هەوڵ دان بۆ پەرە پێدانی سیستمی سیخوری وجاشێتی لە کوردستان دا سیاسەتی بەردەوامی داگیرکەری فارس بووە.

. سیاسەتێکی دیکە فارسەکان وەرێ خستنی پروپاگەندەی پڕلە چەواشەکاران وتۆهمەت لێدان لە حیزبەکان وخەباتی ڕزگارخوازانە کە گۆیا دەست کردی سەددام وئامریکا وئیسرائیل وسەهیۆنیزمە.

بە کارهێنانی پارتە سیاسەکانی بەشەکانی دیکە ی کوردستان لە دژی پارتە سیاسیەکانی ڕۆژهەلاتی کوردستان.

دووهەم : بواری تەندروستی ودەروونی

کرداره تێرۆریەکان لە بواری جەستەوە زەرەربە مرۆڤ دەگەینن وئەگەرکەسی پەلاماردراو نەکوژرێ لانیکەم زۆرجار وا هەبووە کە بە سەختی بریندار بووە ویان بەشێک یان هەموو ئەندامی جەستەی لە کار کەوتووە ولە ڕاستیدا مروڤەکەی بە تەواوی لە ژیان کردووە وکاری بۆتە دوکتورودەرمان ونەخۆشخانە.

ئەوە جگە لەوەی کە لە بواری دەروونیەوە ئەومرۆڤە هەتا کۆتایی ژیان لە ترس و وەحشەت ودڵە ڕاوکێ دا دەژی. دیارە ئەو بوارە دەروونیە هەرکارێگەری بۆ سەرئەو شەخسە بە تەنیا نیە بەڵکوو کارێگەری گەورەتری بۆ سەر کۆمەڵگا بە گشتی وبنەماڵە ودۆستان وهاوخەباتیانی ئەو کەسەوە هەیە بە تایبەتی ودەبێتە هۆی ئەوەی کە لە هیچ هەل ومەرجێکدا مرۆڤی شۆرشگێر وخەباتکار هەست بە ئارامی وئاسودەیی نەکا ولە سێبەری خۆشی بسلەمێتەوە ولە دەوروبەری بە دایم بە گومان بێ وبە زەحمەت بڕوا بە هەموو کەسێک بکات.

بواری دەروونی بە هۆی کرداری تێرۆری دەولەتی داگیرکەر وا لە مرۆڤی شۆرشگێر دەکا کە لە شۆرش وخەبات سارد بێتەوە و ترس لە گیانی کە نەکا لە ناکاو بە دەستی تێرۆریستێک یان بە هۆی بۆمبێکەوە لە ناو بچێ وای لێدەکا کە لە فکری چارە کەوێ، بە تایبەتی ئەگەرهیچ دەرەتانی ئەوەی نەبێ کە بتوانێ وێرای هاوسەنگەرانی چالاکی سیاسی وسەبازی لە نێو خۆی ڕۆژهەلاتی کوردستان ئەنجام بدا. بە شێکی زۆرلەو تێکۆشەرانەی کە ماوەی ٥ تا ٦ ساڵە لە تورکیە بێ چارەنووس ماونەتەوە، سەرچاوە لە سیاسەتی تێرۆری کۆماری ئیسلامی ئێران وەردەگرێ کە لە باشورلە دژی خەباتکارانی نێوپارتە سیاسیەکانی ڕۆژهەلات وژن ومندالەکانیان بە ڕێوەیان بردووە.

پیویستە ئیشارە بەو مەسەلەش بکرێ کە کۆماری ئیسلامی سیاسەتی تێرۆروتۆقاندنی لە ولاتانی دیکەی جیهانیش بەرێوە بردووە وتەنانەت دەستی لە جولەکەکانی نیشتە جێ لە ئوروپا وئامریکاش نە پاراستوە.

ئەمرۆکە دەبینین کە تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی چۆن هەموو عێراق وئەفغانستان ولوبنان وئیسرائیل وناوچەکانی ژێر دەستی فەلەستینیەکانیشی داگرتوە وبە شێوەی جۆراوجۆر یارمەتی پارە وچەک وتەقەمەنی لە ڕێگای سپای پاسداران و سپای قودسەوە دەگەێنێتە تێرۆریستان.

ئەمرۆ ئیدی تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی سەرچاوە لە فونداMێنتالیزمی مەزهەبی شێعە وەردەگرێ وهەرکەس ولایەن وگروپێک بێتە سە ڕێگای لە ناوی دەبا. ئەگەر بێتوو ئەو ڕێژمە تێرۆریست وتێرۆریست پەروەرە دەستی بە چەکی ناوەکی ڕابگا، لە پلەی یەکەم دا کارەساتێکی گەورەیە بۆ کوردستان وپاشانیش بۆ ناوچە وبۆ جیهان.

ڕێژیمی تێرۆریستی کۆماری ئیسلامی بە بوونی چەکی ناوەکی وناسرانی وەکوو ولاتێکی خاوەن ئەو چەکە زۆر بە سانایی دەتوانێ سیاسەتەکانی بە سەرخەلکی ناوچە وجیهان دا دیکتە بکا وتەمەنی مانەوەی

خۆی زۆر باشتر مسۆگەر بکا ولە هەمان کاتیشدا دەستی ئاوەڵەتر دەبێ بۆ کوشتن وتێرۆری نەیاران ودژبەرانی نیزامەکەی بە گشتی وگەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان بە تایبەتی.

گیارەنگ   ١٥ی سپتامبری ٢٠٠٧

شەرەفکەندی رووبارێک لە جوانمێری، تاڤگەیەک لە بەڵێنی.

بە بۆنەی نۆزدەهەمین ساڵوەگەری شەهید بوونی "کاک د.سەعید"و هاورێیانی

ئەحمەد شێربەگی

لە باوەردا:
لە رەمز و رازی شەو دەچووی
هەموو شەوێ
لە مێرگە جاری ئاسمانێ

مانگت لە گەڵ چەند ئەستێرە دێنا خوارێ
بە سەر بێشکەی خەونەکانت هەڵداوەسی
ترس و دڵە راوکە ی شەوت
بە دەسرازەی ورە و باوەڕ دادەپۆشی

لەرێبازدا:
دەبووی بە خۆر
لە سپێدەی بەیانی دا
لە پشت لووتکەی هیواکان را دەهاتی دەر
بە قەڵەمی تیشکی بەژنت
تابڵۆیەکی ئەرخەوانیت
لە ئاسۆی کورد وێنا دەکرد

لە جوانمێری:
هەم باران بووی
تەمی برسێتت دەرەواند
مژدەی بووژانەوەت دەدا
هێندێ جاریش
لە زەوێکی بەپیت دەچووی
بە گاسنی بەخشەندەیت
مەزرای ئەوینت دەکێڵا
هومێدی تێر بوونت دەدا

لە تەدبیر دا :
دەبووی بە پیرە شاخێکی بڵیند
بۆ پێشمەرگە دەچەمێوە
لە کۆنە ژوانی جارانت
چەپکێ مێلاقەت بۆ دەچنی
رایەخێک لە ئەتڵەسی سەوزی بەژنت بۆ رادەخست
بە شێنەیی کورتەیەکت
لە سەربووردەی خوێناوی خاک بۆ باس دەکرد
لە هەڵوێست دا:

ڕووبارێکی خرۆشان بوو
هەرچی پیس و گەدەڵی بوو
لەرەگەوە دەرت دەێنا
لەم لاشەوە :
ویشکە ساڵیت لە گۆر دەنا
هێدی هێدی
کێلگەکانی خۆشەویستیت تێر ئاو دەکرد

لە ڕوونی دا:
ئاوێنە بووی
پرچی خاوی تاڤگەی بیرت
بە تیشکی خۆر شانە دەکرد
لە بەرزایی هیواکان را
دەرژایە ناو دەریای خەڵک
چەلی وابوو مەندو ئارام
وەکوو نەغمەی گوێ لاوێنی نمەی باران
هیندێ جاریش
تۆفانێک بووی لە تووڕەیی
وەک گەردەلوول
وەک شریخەو و گرمەی هەوران
خۆشویستن و ڕابوونەوە:
لە گەورەیی دەریا فێر بووی
ئێمە جارێک،
هەنگاو مان نا بۆ لێواری خۆشەویستیی
کە چی ئەتۆ نەدەسرەوتی
شەپۆل لە دوای شەپۆل هاتی
بە عیشقەوە
دەتکرد ماچی هەنگاوی مە
بەڵام هاورێ لە پاشی تۆ:

نە خاک چرۆی گەنمی کوێر بوویەوە
نە خۆر زنە وکانی تیشکی
نە مانگ ژوانی بیر چوویەوە
نە لووتکە قرمژنی چەک و ئاگردانی پر پریشکی
لەو رۆژەوە تاڤگە و ڕووبار
دوو دڵداریی عاشق و شەیدا
بوونە هاورێی هەمیشەیی دەریا
لەدەوری یەک کۆبوونەوە
بەستەی سروودێکیان نووسی
کەتا ئێستاش
مناڵانی ڕووت و برسی
ئەم سرووده دەڵێنەوە...

گیارەنگ

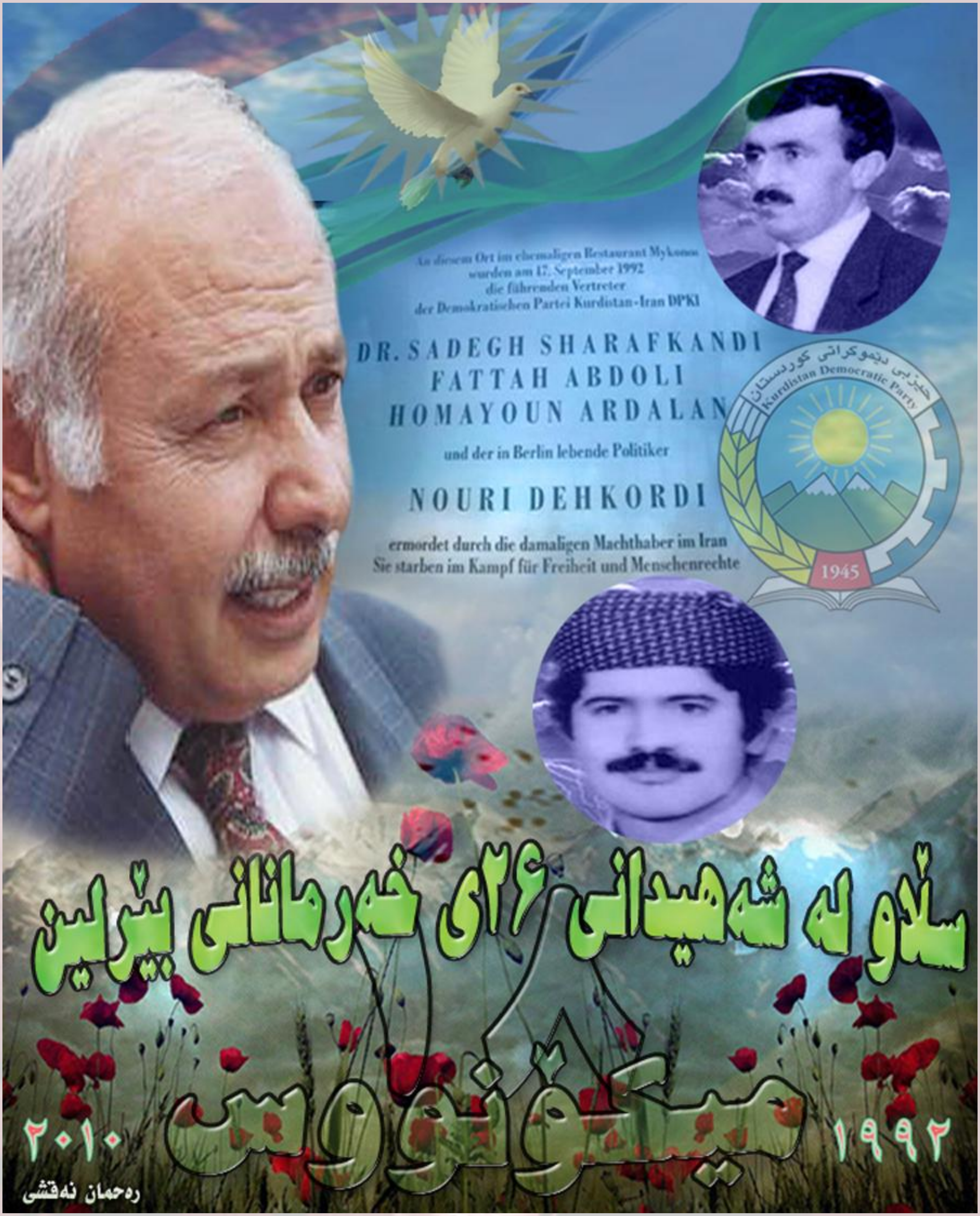
An diesem Ort im ehemaligen Restaurant Mykonos
wurden am 17. September 1992
die führenden Vertreter
der Demokratischen Partei Kurdistan-Iran DPKI
DR. SADEGH SHARAFKANDI
FATTAH ABDOLI
HOMAYOUN ARDALAN
und der in Berlin lebende Politiker
NOURI DEHKORDI
ermordet durch die damaligen Machthaber im Iran
Sie starben im Kampf für Freiheit und Menschenrechte
حیزبی دیموکراتی کوردستان
Kurdistan Democratic Party
1945
سڵاو لە شەهیدانی ٢٦ی خەرمانانی بێرلین
میکۆنووس
١٩٩٢
٢٠١٠
رەحمان نەقشی

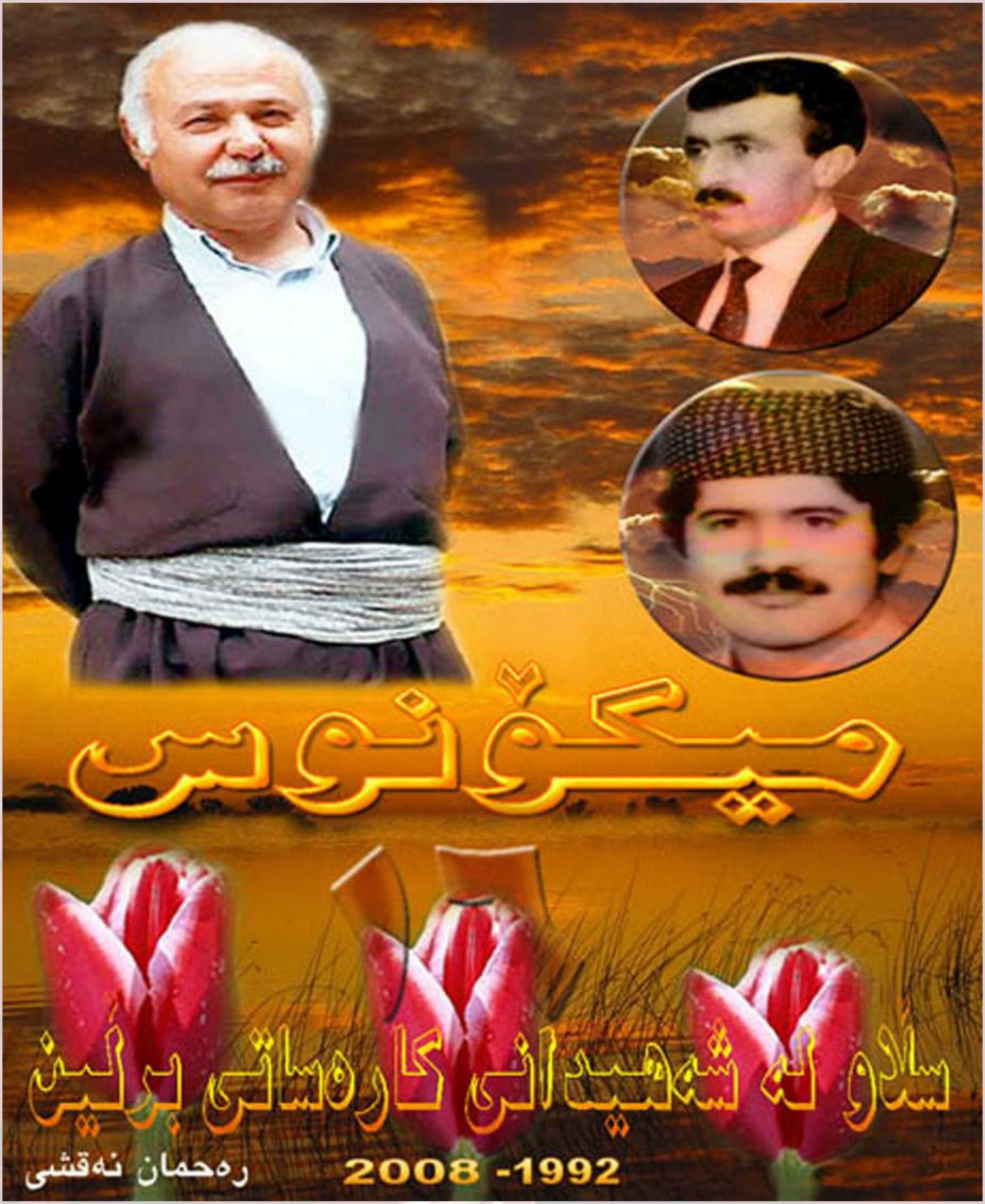
میگۆنوس
سلاو لە شەهیدانی کارەساتی برلین
رەحمان نەقشی
2008 -1992